ŽUMBERAČKI KRIJES

KALENDAR 2022.

Izdavač Žumberački vikarijat Križevačke biskupije

Glavni urednik Mile Vranešić

Grafički urednik Daniel Vranešić

Uredničko vijeće Mile Vranešić, Daniel Vranešić,
Ivan Romanović, Nenad Krajačić

Uredništvo Stojdraga 16, 10432 Bregana, Hrvatska
Tel/fax. (01) 33 87 600
e-mail: zumberacki.krijes@gmail.com

Slika na naslovnici Godina bolesničkog pomazanja
- Krist pomazuje bolesne

Slika na omotu „Žumberčanke"

Grafička priprema Tangir, Samobor

Tisak Edok, Samobor

Službena web stranica Žumberačkog vikarijata

www.zumberacki-vikarijat.com

ŽUMBERAČKI KRIJES



2022.

UVODNA RIJEČ

Poštovani prijatelji godišnjaka Žumberački krijes, velika nam je radost i ovoga puta s vama podijeliti zadovoljstvo da će ovo prihvaćeno štivo moći razveseliti sve nas. Kažemo svih nas jer u ovim bremenitim uvjetima u kojima živi cjelokupno izdavaštvo posljednjih desetljeća vrlo teško je predvidjeti nadolazeći dan, a kamoli cijelu kalendarsku godinu. Ali tu ste vi naši dragi prijatelji koji svojom žrtvom kupujete Krijes, ali još više svojom ljubavlju za svoj zavičaj ustrajete u svom plemenitom radu. Još jednom vam hvala. Svakako kao vjernici moramo zahvaliti na pomoći nama kao uredništvu, ali i vama dragi prijatelji što nas potičete na plemenitost duha i proširenje intelektualnih horizonata.

Žumberački krijes kao godišnjak od samog je početka integralni dio katoličke Crkve uobličene u Križevačkoj biskupiji i Žumberačkom vikarijatu. Zbog specifičnih datosti u kojima vjernici svjedoče specifičnost svoje crkvenosti kao članovi Križevačke biskupije, kao grkokatolici u rimokaličkoj većini želimo biti ponosni na višeobredno bogatstvo Kristove crkve. Posebno želimo njegovati kroz svoju žumberačku zavičajnost koja je iako mala opet toliko široka da s mnogim svojim specifičnostima koje nam je namrla burna prošlost i naši vrli preći časno svojim nasljednicima i novim generacijama govorimo o prirodnim ljepotama svog zavičaja, ali i o svim vrijednostima. Sve ovo valjalo je imati na umu kada je sada već daleke 1977. godine krenula izdavačka zamisao, a 1978. prvi broj Žumberačkog krijesa ugledao svjetlo dana. Svakako ne bi bilo pošteno istine radi zabilježiti da je u tim desetljećima bilo što većih što manjih osporavatelja i to u bivšem režimu s ideološkim predznacima. Budući da je to bio trend tadašnjih partijskih karijerista da ne očešu o vjeru kako bi mogli napredovati u karijeri. Bilo pa prošlo. Zadnji napad dogodio se prije par godina kada je bivši visoko pozicionirani ideološki pripadnik režimske gubitničke vojske u stilu najprimitivnije pamfletističke propagande koja do krajnjih granica pokazuje svu intelektualnu bijedu pripadnika bivše vojske. Jednom riječju, bilo kakav komentar na takve blasfemije bilo bi vrijeđanje čovjekovog intelekta.

Svi koji godinama pratite pisanje o događajima u Žumberku i Križevačkoj eparhiji znate da će se 2027. godine obilježiti 250 godina biskupije čije je sjedište u kraljevskom gradu Križevcima. Za proslavu tako velikog jubileja valja se duhovno pripremiti. Zato je vodstvo Križevačke biskupije

organiziralo da se duhovna priprava vrši kao Velika devetnica kroz temeljitije upoznavanje vjernika s vjerskim istinama, prvenstvo kroz sedam svetih sakramenata, Nicejsko-carigradsko vjerovanje i Bogorodičine blagdane. Ove godine pokušat ćemo obraditi sakrament bolesničkog pomazanja. Sakrament je vidljivi znak Božjeg djelovanja na čovjekovu dušu. Posebno je važan ovaj sakrament jer se podjeljuje onomu koji je u duševnim, duhovnim i tjelesnim bolima. O tom sakramentu među vjernicima vlada potpuno krivo shvaćanje jer ga se dugi niz godina predstavljalo kao sakrament umirućih. Trebat će još puno vremena da se tom sakramentu vrati bitno značenje.

U vrijeme višegodišnje priprave naše biskupije na jubilarnu proslavu sadašnji nasljednik apostola Petra na rimskoj stolici papa Franjo poziva cijelu katoličku Crkvu svih obreda u cijelom svijetu na sinodu. Od samog dolaska (pa i prije) na čelno mjesto sveopće Crkve papa Franjo danomice se susreće s mnoštvom pogrešaka pa i grijeha jer su okoštale i klerikalizirane strukture postale velika prepreka istinskom evanđeoskom poslanju. Vođen Duhom Svetim ali i svojom ljudskom hrabrošću i odlučnošću želi koliko je u njegovoj moći očistiti Crkvu od ubačenih necrkvenih imena kako bi Isusovo evanđelje u sadašnjem trenutku, ali i u budućnosti snažno odgovorilo sve agresivnijem neopoganstvu. Svjesni činjenice da će cjelokupno društvo lakše izlaziti na kraj s tolikim nevoljama današnjice ako će nositelji crkvenog i vjerskog života u određenom kraju biti što vjerodostojniji apostoli istinske Isusove radosne vijesti. U želji da i naši čitatelji daju svoj doprinos i podršku papi Franjo donosimo integralne materijale za predstojeću sinodu odnosno za aktivniji vjernički život i svekoliki društveni i gospodarski rast ove zajednice. Možda će nekim čitateljima ovaj tekst biti monoton, ali čitajući ga više puta i međusobnim razgovorima podizati ćemo svoj intelektualni potencijal.

Kaže svojevremeno papa Ivan Pavao II da će 21. stoljeće biti vrijeme vjere i ekologije. Usuđujemo se nadati da Žumberak zbog stanja u kojem je prolazio svoju Kalvariju može od gubitnika postati veliki dobitnik. Probuđena vjera i očuvanje prirode postaju veliki poticaj jednog novog lica. Ekološkoj očuvanosti osim što nema nikakvih industrijskih zagađivača svoj doprinos daje i Javna ustanova parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje. O nastanku, ciljevima i željama ove ustanove svoje viđenje donosi gospodin Želimir Štahan. On je kao ljubitelj prirode i krajobraza te kao lovac vizionarski pred nekoliko desetljeća prepoznao što će u nadolazećem vremenu milijunskom Zagrebu predstavljati žumberačka priroda.

Vjersko-crkveni život u prošloj godini donosi rubrika Iz života naših župa. Dolaskom novog biskupa, biološkim zakonitostima, ali i novim izazovima tijekom vremena dolazi do kadrovskih promjena u crkvenim ustanovama. Svaka promjena izaziva određene emocije kako kod vjernika tako i kod svećenika.

Nekada je Žumberak bio medijski gotovo potpuno zaboravljen. Hvala Bogu u zadnjim desetljećima medijska blokada o Žumberku je probijena. Isto tako u svekolikom buđenju svijesti i potrazi za izgubljenim identiteom našim mladima dobro će doći nekoliko novo izašlih knjiga.

Na žalost rubrika o pokojnima sve je punija. Njihove drage uspomene na stranicama Žumberačkog krijesa ostaju u trajnom sjećanju.

Pitaju se mnogi naši ljudi što je razlog da je ovaj kraj doživio ovo katastrofalno propadanje. Nitko neće točno nabrojiti sve uzroke tome tužnom stanju. Ali jedan od glavnih je svakako naša nadaleko poznata žumberačka nesloga.

Dragi prijatelji još jedan put vam zahvaljujemo na podršci. Želimo vam svako dobro i ugodno čitanje.

Uredništvo

PREZENTACIJA NOVOG BROJA ŽUMBERAČKOG KRIJESA ODRŽATI ĆE SE U GRKOKATOLIČKOM SJEMENIŠTU Ćirilometodska 1 u Zagrebu

U SUBOTU 29. SIJEČNJA 2022. GODINE S POČETKOM U 17 SATI

DOBRODOŠLI

Svaki sudionik prezentacije na dar dobiva 1. broj Žumberačkog krijesa iz 1978. godine





KALENDAR
2022.

1 S OBREZANJE ISUSOVO; Bazilije Veliki, bk.
2 N NED. PRIJE BOGOJAVLJENJA (Ned. 32. po Duh.), Gl. 6.; Silvestar papa
3 P Malahija, pr.; Gordije, mč.
4 U Zbor 70-orice ap.; Teoktist, č. o.
5 S Teopemt i Teon, mč.; Sinklektika, č. m.; Apolinarija, monahinja
6 Č BOGOJAVLJENJE GOSPODNJE
7 P Zbor Sv. Ivana Krstitelja
8 S Juraj Hozevit, č. o.; Dominika, č.m.
9 N NED. PO BOGOJAVLJENJU (Ned. 33. po Duhovima), Gl. 7; Polieukto, mč.
10 P Grgur, biskup iz Nise; Domecian i Marcian, č. o.
11 U Teodozije, č. o.
12 S Tatjana, mč.
13 Č Ermilije i Stratonik, mč.
14 P Sinajski i Raitski mučenici
15 S Pavao iz Tebe, č. o.; Ivan, č. o.
16 N NED. 34. PO DUHOVIMA, Gl. 8; Verige sv. ap. Petra
17 P Antun Veliki, č. o. pustinjak
18 U Atanazije i Ćiril, nadbk. aleksandrijski
19 S Makarije Egipćanin, č. o.
20 Č Eutimije Veliki, č.o.
21 P Maksim Priznavatelj, č. o.; Neofit, Eugenije, Kandid, Valerije i Akil, mč.
22 S Timotej, ap.; Anastazije Perzijski, č.o. mč.
23 N NED. 35. PO DUHOVIMA, Gl. 1; Klement, bk. mč.; Agatangel, mč.
24 P Ksenija Rimljanka, č. m.
25 U Grgur Bogoslov, nadbk. carigr.
26 S Ksenofont, č. o.
27 Č Ivan Zlatousti, prenos moći
28 P Efrem Sirski, č. o.
29 S Ignacije Bogonosac, bk. mč., prenos moći
30 N NED. O ZAKEJU, Gl. 2.; Tri svetitelja: Bazilije Veliki, Grgur Bogoslov i Ivan Zlatousti
31 P Kir i Ivan, dobrotvori

Siječanj

1 S Marija Bogorodica; Osmina Božića; Nova godina
2 N 2. NED. PO BOŽIĆU; Bazilije Veliki i Grgur Nazianski
3 P Presveto Ime Isusovo; Genoveva; Cvieta
4 U Anđela Folinjska; Borislava
5 S Emiliana; Ivan Nepomuk Neumann; Gaudencije
6 Č BOGOJAVLJENJE (Tri kralja); Gašpar, Melkior, Baltazar
7 P Rajmund Penjafortski; Lucian; Rajko; Zoran
8 S Severin; Teofil; Lucian, Maksimian i Julian; Bl. Dj. Marija od Brze pomoći
9 N KRŠTENJE GOSPODINOVO (1. ned. u god.); Marcelin; Hadrian; Julian; Živko
10 P Miltiad; Pavao; Agaton; Dobroslav
11 U Higin; Neven
12 S Margareta Bourgeoys; Antun Fournier; Ernest; Tatjana
13 Č Hilarije; Hermilije i Stratonik; Veronika Negroni; Radovan
14 P Glicerije; Feliks (Srećko); Makrina
15 S Pavao; **Anastazija** (Stošija); Mavro; Tarzicija
16 N 2. NED. U GOD.; Marcel I.; Honorat; Časlav; Mislav
17 P Antun, opat; Julian; Marcel; Vojmil
18 U Priska; Margareta Ugarska; početak molitvene osmine za jedinstvo kršćana
19 S Germanik; Mario; Poncian; Makarije Veliki; Ljiljana
20 Č Fabian i Sebastian; Neofit; Henrik, Hinko
21 P Agneza; Janja, Neža, Ines
22 S Vinko, đakon; Anastazije; Vinko Pallotti
23 N 3. NED. U GOD.; Emerenciana; Severian i Akvila; Ema; Vjera
24 P Franjo Saležki; Felician; Bogoslav
25 U Obraćenje Sv. Pavla; Ananija; završetak molitvene osmine
26 S Timotej i Tit; Teogen; Bogoljub; Tješimir
27 Č Anđela Merici; Julian; Devota; Vitalian; Pribislav
28 P Toma Akvinski; Tomislav
29 S Valerije; Konstancije; Sulpicije Sever; Zdeslav
30 N 4. NED. U GOD.; Barsimej; Martina; Batilda; Alan; Gordana
31 P Ivan Bosko; Viktorin, Viktor, Nicefor, Klaudije, Diodor, Serapion i Papia

1 U Trifun, mč.
2 S **SUSRET GOSPODA ISUSA KRISTA U HRAMU**
3 Č Simeon Bogoprimac; Ana, proročica
4 P Izidor, č. o.
5 S Agata, mč.
6 N NED. O CARINIKU I FARIZEJU, Gl. 3.;
Vukol, bk.; Silvan, bk. mč. i drugovi
7 P Partenije, bk.
8 U Teodor Stratilat, velemč.; Zaharija, pr.
9 S Nicefor, mč.
10 Č Haralampije, mč.; bl. **Alojzije Stepinac,** nadbk.
11 P Blaž (Vlaho), bk. mč.
12 S Meletije, nadbk.
13 N NED. O RASIPNOM SINU, Gl. 4.;
Martinian, č. o.
14 P Ćiril, č. o. učitelj i apostol slavenski; Auksentije, č. o.;
Maron, č. o. pust.
15 U Onezim, ap. mč.
16 S Pamfilije, Porfirije i dr., mč.
17 Č Teodor Tiron, velemč.
18 P Lav Veliki, papa
19 S **Prva zadušna subota;** Arhip, ap.
20 N NED. MESOPUSNA, Gl. 5.;
Lav, bk. katanski
21 P Timotej, č. o.; Eustatije, nadbk.
22 U Eugenijski mučenici, našašće moći
23 S Polikarp, bk. mč.
24 Č Ivan Krstitelj, prvo i drugo našašće glave
25 P Tarasije, nadbk.
26 S **Subota svetih otaca isposnika;** Porfirije, bk.
27 N NED. SIROPUSNA, Gl. 6.;
Prokopije Dekapolit, č. o. priznavatelj
28 P **Početak Velikoga posta** (strogi post);
Bazilije, č. o. priznavatelj

Veljača

1	U	Tripun [MR]; Sever; Brigita
2	S	**Prikazanje Gospodinovo (Svijećnica);** Marijan, Marijana, Svjetlana; Katarina Ricci; Dan posvećenoga života
3	Č	Blaž (Vlaho); Oskar; Tripun; Šimun, Ana
4	P	Veronika Jeruzalemska; Izidor; Nikola Studita; Raban Maur
5	S	Agata; Dobrila; Jagoda; Silvan
6	**N**	**5. NED. U GOD.;** Pavao Miki; Doroteja i Teofil; Tea, Božidarka
7	P	Bl. Pio IX.; Mojsije, pustinjak; Držislav
8	U	Jeronim Emiliani; Josipa Bakhita; Juvencije; Mladen
9	S	Apolonija; Sabin; Skolastika; Sunčana, Zora
10	Č	Bl. **Alojzije Stepinac;** Vilim; Skolastika [MR]; Silvan
11	P	Gospa Lurdska; Severin; Adolf; Mirjana
12	S	Eulalija; Zvonimir; Damjan
13	**N**	**6. NED. U GOD.;** Stjepan; bl. Kristina Spoletska; Foska
14	P	Valentin (Zdravko); Vital; Zenon; Eufrazija
15	U	Onezim; Klaudije Colombière; Valfrid; Agapa; Faustin i Jovita; Vitomir
16	S	Juliana; Miljenko
17	Č	Sedam utemeljitelja Reda slugu BDM
18	P	Šimun; Gizela; Vilim Harrington; Franjo Regis Clet
19	S	Mansuet (Blago); Bonifacije; Ratko
20	**N**	**7. NED. U GOD.;** Eleuterije; Leon (Lav); Lea; Jacinta Marto; Slobodan
21	P	Petar Damiani; Tomo Pormort
22	U	**Stolica Sv. Petra;** Papija; Maksimian; Tvrtko
23	S	Polikarp; Siren ili Siner; Jozefina Vannini; Grozdan
24	Č	Evecije; Modest; [Matija]; [Montan (Goran)]
25	P	**Donat, zadarski biskup;** Nestor; Valpurga
26	S	Aleksandar; Porfirije; Sandra; Branimir
27	**N**	**8. NED. U GOD.;** Grgur iz Nareka; Gabriel od Žalostne Gospe (Franjo Possenti); Tugomil
28	P	Roman; Timotej Trojanowski

1 U Eudokija, č. m. mč.
2 S Teodot, bk. mč.
3 Č Eutropije, Kleonik i Bazilisko, mč.
4 P Gerazim, č. o.
5 S **Teodorova subota;** Konon, mč.
6 N NED. 1. VELIKOG POSTA – ND. SV. IKONA ILI PRAVOVJERJA, Gl. 7.; Amorijski mučenici
7 P Kersonski mučenici
8 U Teofilakt, č. o. priznavatelj
9 S Sebastijski mučenici
10 Č Kodrat i drugovi, mč.
11 P Sofronije, patriarh jeruzalemski
12 S **Druga zadušna subota;** Grgur Dvojeslov, papa; Teofan, č. o. priznavatelj
13 N NED. 2. VELIKOG POSTA, Gl. 8.; Nicefor, patr. carigradski, prienos moći
14 P Benedikt Nursijski, č. o.
15 U Agapije i drugovi, mč.
16 S Sabin i Papije, mč.
17 Č Aleksije, č. o.
18 P Ćiril, nadbiskup jeruzalemski
19 S Treća zadušna subota; Krizant i Darija, mč.
20 N NED. 3. VELIKOG POSTA - KRIŽUPOKLONSTVENA, Gl. 1.; Monasi Sv. Save na Sinaju, mč.
21 P Jakov, bk.
22 U Bazilije, mč.
23 S Nikon i učenici, mč.
24 Č Zaharija, č. o.; Artemon, bk.
25 P **BLAGOVIJEST**
26 S **Četvrta zadušna subota;** Zbor arkanđela Gabriela
27 N NED. 4. VELIKOG POSTA, Gl. 2.; Matrona Solunska
28 P Hilarije, č. o.
29 U Marko, bk; Ćiril đakon i dr., mč.
30 S Ivan Ljestvičar, č. o.
31 Č **Četvrtak velikoga kanona;** Hipatije, bk. mč.

1 U Albin; David; Leon; Jadranko; Zoran
2 S **Pepelnica** (post i nemrs); Karlo Boni; [Janja Pražka (Češka)]
3 Č Marin i Asterije; Kunigunda; Fridrik (Miroslav)
4 P Kazimir; Focije, Arkelaj, Kvirin; [Eugen]
5 S Lucije I.; Hadrian; Gerazim; Vedran
6 N 1. KORIZ. NED. (Čista); Fridolin; Viktorin; Koleta Boylet; Ruža Viterbska; Janja Pražka (Češka); Mirko
7 P Perpetua i Felicita; Bazilije, Eugen, Agatodor, Elpidij, Eterij, Kapiton i Efrem; Terezija Margareta Redi
8 U Ivan od Boga; Stjepan; Ivša, Boško
9 S Franjica Rimska; Bruno; Dominik Savio; Franjka
10 Č Kajo i Aleksandar; Viktor; Makarije; Simplicije; Emil
11 P Benedikt; Tomo Atkinson; [Kandid]; [Firmin]; Tvrtko
12 S Maksimilian; Inocent I.; Grgur I. Veliki; Alojzije Orione; [Bernard]
13 N 2. KORIZ. NED. (Pačista); Macedonije, Patricija i Modesta; Sabin; Kristina; Rozalija; Ratka
14 P Aleksandar; Lazar; Matilda; Paulina; Milijana; Borka
15 U Zakarija; Klement Marija Hofbauer; Veljko; Vjekoslava; [Ljudevita]
16 S Hilarije i Tacian; Julian; Euzebija; Herbert; Berta; Smiljan
17 Č Patrik; Agrikola; Gertruda; Ivan Sarkander; Domagoj, Hrvatin
18 P Ćiril Jeruzalemski; Aleksandar; Eduard; Anzelmo; Cvjetan
19 S **Josip, zaručnik BDM;** Narcis Turchan
20 N 3. KORIZ. NED. (Bezimena); Ivan Nepomuk; Ivana Veron; [Klaudija]; Vladislav
21 P Serapion; Vesna
22 U Epafrodit; Lea; Franjo Chartier; [Oktavian]; Jaroslav
23 S Turibije Mongrovejski; Oton; [Pelagija]
24 Č Katarina Švedska; [Latin]; Javorka
25 P **Navještenje Gospodinovo (Blagovijest);** Dizma; Kvirin; Marijana, Marijan, Maja
26 S Emanuel, Sabin, Kodrat i Teodozije; **Montan i Maksima;** Goran
27 N 4. KORIZ. NED. (Sredopostna); Rupert; Ernest
28 P Kastor; Prisko, Malko i Aleksandar; [Nada, opat]; Sonja
29 U Eustazije; Bertold; Vilim Tempier; [Jona]
30 S Domnin; Zosim; Amadej; [Kvirin]; [Viktor]; Vladko
31 Č Benjamin; Balbina; Guido; [Amos]; Ljubomir

1 P Marija Egipćanka, č. m.
2 S **Subota stojećih pohvala Bogorodici** (subota akatista); Tit, č. o.
3 N NED. 5. VELIKOG POSTA, Gl. 3.;
Nikita, č. o. priznavatelj
4 P Josip Pjesmopisac i Juraj, č. o.
5 U Teodul, Agatopod i dr., mč.
6 S Metodije, učitelj slavenski
7 Č Juraj, bk.
8 P Herodije, Agab, Ruf, Asinkret, Flegon i Herma, ap.
9 S **Lazarova subota;** Eupsihije, mč.
10 N CVJETNA NED. (CVJETNICA);
Terencije, Pompej, Afrikan, Maksim i dr., mč.
11 P Veliki ponedjeljak; Antipa, bk. mč.
12 U Veliki utorak; Bazilije, č. o. priznavatelj
13 S Velika srieda; Artemon i dr., mč.
14 Č **VELIKI ČETVRTAK;** Martin, papa; Antun, Ivan i Eustahije, mč.
15 P **VELIKI PETAK (strogi post);** Aristarh, Pud i Trofim, ap.
16 S **VELIKA SUBOTA;** Agapa, Irena i Kionija, djevice mč.
17 N USKRS (VAZAM, PASHA);
Simeon Perzijanac, bk.; Akacije, bk.
18 P **Uskrsni ponedjeljak;** Ivan, č. o., uč. Sv. Grgura Dekapolita
19 U **Uskrsni utorak;** Ivan, č. o.
20 S **Uskrsna srieda;** Teodor Trihin, č. o.
21 Č **Uskrsni četvrtak;** Januarije i dr. mč., Teodor, mč.
22 P **Uskrsni petak;** Teodor Sikeot, č. o.
23 S **Uskrsna subota;** Juraj, velemč.
24 N TOMINA NEDJELJA;
Saba Stratilat, mč.
25 P Marko, ap. i evanđ.
26 U Bazilije, bk. mč.
27 S Simeon, mč.; Stjepan, bk.; **Ozana Kotorska,** č. m.
28 Č Jason i Sosipater, ap.; Dada, Maksim i Kvintilian, mč.
29 P Kiziški mučenici; Memnon, č. o. čudotvorac
30 S Jakov, ap., brat Sv. Ivana

1 P Venancije i dr.; Hugo; [Teodora (Božica)]
2 S Franjo Paulski, Afian; Teodora; Dragoljub
3 N 5. KORIZ. NED. (Gluha); Siksto I.; Rikard; Ratko
4 P Izidor; Platon; Žiga; Strahimir
5 U Vinko Fererski; Irena; Gerald; Juliana; Berislav; Mira
6 S **Irenej Sriemski** [MR]; Eutik; Vilim; [Celestin (Rajko) I.]
7 Č Ivan de la Salle; Herman Josip
8 P Timotej, Diogen, Makarije i Maksim; Dionizije (Denis); Alemka
9 S Maksim; **Demetrije Sriemski;** Liborije; Akacije; Hugo
10 N 6. KORIZ. NED. (Cvjetna), CVJETNICA; Terencije, Afrikan, Maksim, Pompej, Aleksandar, Teodor; [Ezekijel]
11 P Stanislav; Izak; Gema Galgani; Stana; Radmila
12 U Viktor; Julije I.; Zenon; Damjan; Bazilije; Davorka
13 S Martin I.; Urso; Hermenegildo; Ida; Albertin
14 Č **Veliki četvrtak;** Tiburcije, Valerian i Maksim; Bernika, Prosoka i Domnina; Bernard
15 P **Veliki petak** (post i nemrs); Krescencije; Maron; Damjan de Veuster; [Basilisa i Anastazija]; Bosiljka
16 S **Velika subota;** Turibije; Fruktuoz; Josip Benedikt Labre; Marija Bernarda Soubirous
17 N USKRS; Petar i Hermogen; Akacije; Ilija, Pavao i Izidor; Robert; Rudolf; [Anicet]
18 P **Uzkrsni ponedjeljak;** Euzebije; Atanazija; [Eleuterije]; [Apolonije]
19 U Marta; Juraj; Gerold; Lav IX.; Konrad; Ema; Rastislav
20 S Anicet; Sulpicije i Servician; Marcelin; Marcian; Anastazije; [Teotim]
21 Č Anzelmo Kenterberijski; Apolonije; Anastazije; Goran
22 P Soter; Kajo; Agapit I.; Lav; Teodor
23 S Juraj; Adalbert (Vojtjeh); Đuro, Đurđica
24 N 2. USKRSNA NED. (Bijela); NED. BOŽJEGA MILOSRĐA; Fidel; Marija Kleofa i Saloma; Vjera, Vjeran
25 P Marko Ev.; Anian; Stjepan; Klarencije; Maroje
26 U Kleto; Bazilej; Vilim i Putnik; [Marcelin]
27 S Bl. **Ozana Kotorska; Polion;** bl. **Jakov Zadranin;** Šimun
28 Č Petar Chanel; Ljudevit M. Grignion Montfortski; Vital Ravenski
29 P Katarina Sienska; Sever; Hugo; Kata
30 S Pio V.; Eutropije; Kvirin; Donat; Lovro; Josip Benedikt Cottolengo

1	**N**	**NED. MIRONOSICA,** Gl. 2.; Josip, zaručnik B.D.M.; Jeremija, pr.
2	P	Atanazije Veliki, nadbk. aleksandrijski
3	U	Teodozije Pečerski, č. o.; Timotej i Maura, mč.
4	S	Pelagija, dj. mč.
5	Č	Irena, dj. mč.; Nicefor, č. o.
6	P	Job Strpljivi, pravednik
7	S	Akacije, mč.; spomen na ukazanje častnoga Križa Gospodnjega
8	**N**	**NED. O UZETOM,** Gl. 3.; Ivan Bogoslov, ap. i ev.
9	P	Nikola, bk., prienos moći; Izaija, prorok; Kristofor, mč.
10	U	Šimun Revnitelj, ap.; **Ivan Merz,** priznavatelj
11	S	Prepolovljenje uzkrsnoga vremena; **Ćiril i Metod, ap. i uč. slavenskih naroda;** Mokije, sveć. mč.
12	Č	Epifanije, bk.; German, patr. carigradski; Leopold Mandić, č. o.
13	P	Glikerija, mč.
14	S	Izidor, mč.
15	**N**	**NED. O SAMARIJKI,** Gl. 4.; Pahomije Veliki, č. o.
16	P	Teodor Posvećeni, č. o.
17	U	Andronik, ap.
18	S	Teodot, Petar, Dionizije i dr., mč.
19	Č	Patricije bk. i dr., mč.
20	P	Talelaj, mč.
21	S	Konstantin car i njegova majka Jelena, carica
22	**N**	**NED. O SLIJEPOROĐENOM,** Gl. 5.; Bazilisko, mč.
23	P	Mihael, bk. priznavatelj
24	U	Simeon Pustinjak, č. o.
25	S	Ivan Krstitelj, treće našašće glave
26	Č	**UZAŠAŠĆE GOSPODNJE;** Karpo, ap.
27	P	Terapont, bk. mč.
28	S	Nikita, bk.
29	**N**	**NED. SV. OTACA I. NICEJSKOG SABORA,** Gl. 6.; Teodozija, č. m. mč.
30	P	Izakije, č. o.
31	U	Hermij, ap.; Hermej, mč.

Svibanj

1	**N**	**3. USKRSNA NED.; Josip Radnik;** Jeremija; bl. **Julian Cesarello iz Bala**
2	P	Atanazije; Vindemial i Longin; Antonin; [Eugen]
3	U	Filip i Jakov; Timotej i Mavro; (Mladen); [Našašće Sv. Križa]
4	S	Florian (Cvjetko); Silvan; Cvieta
5	Č	Maksim; Hilarije; Anđeo (Anđelko); [Peregrin]
6	P	Lucije Cirenac; Marijan i Jakob; **Irenej Sriemski;** [Dominik (Dinko) Savio]; Mirko
7	S	Domitila; Dujam (Duje); Duška
8	**N**	**4. USKRSNA NED.;** Viktor; Akacije; Arsenije; Bonifacije IV.; Benedikt II.; [Marija Posrednica]
9	P	Izaija; Herma; Pahomije; Ljudevita (Lujza) Marijački; prenos moći]
10	U	Job; Ivan Avilski; bl. **Ivan Merz; Gospa Trsatska;** [Sv. Prosper, suuzornik Hvara i Visa]
11	S	Mamerto; Franjo Geronimo
12	Č	**Leopold Mandić;** Nerej i Akil; Pankracije (Svevlad); Epifanije
13	P	Gospa Fatimska; Servacije; Agneza; Gema
14	S	Matija (Matko); Poncije; Feliks i Fortunat; Justa i Heredina
15	**N**	**5. USKRSNA NED.;** Simplicije; Severin; Rupert; Izidor seljak
16	P	Feliks i Genadije; Florencije i Dioklecian; Putnik; Šimun Stock; Andrija Bobola; [Ivan Nepomuk]
17	U	Paskal (Paško); Bruno; [Akvilin]
18	S	Ivan I.; **Feliks;** Dioskur; [Venancije]
19	Č	Urban I.; Celestin (Rajko) V.; Ivon
20	P	Bernardin Sienski; Lidija iz Tiatire
21	S	Timotej; Teobald; [Viktor]; Dubravka
22	**N**	**6. USKRSNA NED.;** Kast i Emilije (Milan); Julija; Renata; Jagoda
23	P	Lucije, Montan (Goran) i dr.; Deziderije (Željko)
24	U	Marija Pomoćnica; **Servul;** [Suzana]
25	S	Beda Častni; Grgur VII.; Marija Magdalena Pazzi; [Urban I.]
26	Č	**Uzašašće Gospodinovo (Spasovo);** Filip Neri; Eleuterije; Zdenko
27	P	Augustin Kenterberijski; Julije; Eutropije
28	S	Helikonda; Just; German; Vilim; Lanfranko; Velimir
29	**N**	**7. USKRSNA NED.;** Ezikije; Maksimin; Bona; **Euzebije i Polion;** Pavao VI.; BDM Kraljica apostola
30	P	Gabin; Hubert; Ivana Arška
31	U	Pohod BDM; **BDM Kamenitih vrata;** Petronila

1 S Justin filozof i dr., mč.
2 Č Nicefor, patr. carigradski, priznavatelj
3 P Lukilian i drugovi, mč.
4 S **Peta zadušna subota;** Mitrofan, patr. carigr.; Kvirin Sisački, bk. mč.
5 N NEDJELJA PEDESETNICE (DUHOVI); Dorotej, bk tirski mč.; Kozma, mč.
6 P PRESVETA TROJICA; Besarion, č. o. čudotvorac; Hilarije Novi, č. o.
7 U Teodot, mč.
8 S Teodor Tiron, velemč., prienos moći
9 Č Ćiril, nadbk. aleksandrijski
10 P Timotej, bk. mč.
11 S Bartolomej i Barnaba, ap.
12 N NEDJELJA SVIH SVETIH (Ned. 1. po Duh.); Onufrije i Petar, č. o.
13 P Akilina, dj. mč.; Trifilije, bk.
14 U Elizej, pr.; Metod, patr. carigr.
15 S Amos, pr.; **Jeronim Stridonski (Štrigovski),** č. o.
16 Č **PRESVETA EUHARISTIJA;** Tihon, bk. čudotvorac
17 P Manuel, Sabel i Ismael, mč.
18 S Leoncije, mč.
19 N NED. 2. PO DUHOVIMA, Gl. 1.; Juda Tadej, ap.
20 P Metod, bk. mč.
21 U Julian Tarški, mč.
22 S Euzebije, bk. mč.
23 Č Agripina, mč.
24 P **Krist Čovjekoljubac; Rođenje Ivana Krstitelja**
25 S **Muke presvete Bogorodice;** Febronija, č. m., mč.
26 N NED 3. PO DUHOVIMA, Gl. 2.; David Solunski, č. o.
27 P Samson, sveć.
28 U Kir i Ivan, dobrotvori mč., prienos moći
29 S Petar i Pavao, apostoli mč.
30 Č Zbor 12-orice apostola

1 S Justin; Prokul; Fortunat; [Mladen]
2 Č Marcelin i Petar; Potin, Blandina i dr.; Erazmo; Eugen I.
3 P Karlo Lwanga i dr.; Ivan XXIII.
4 S **Kvirin Sisački;** Optat; Predrag
5 N PEDESETNICA, DUHOVI; Bonifacije; [Valerija]; Darinka
6 P **BDM Majka Crkve** [Duhovski ponedjeljak]; Norbert; Besarion; Hilarion; Neda; (10. tjedan u god.)
7 U Robert; Radoslav
8 S Medard; Fortunat; Žarko; Melanija
9 Č Efrem; Diomed; Vinko; [Pelagija]; Ranko
10 P Cenzurije; Bogumil; Diana; Ivan Dominik; [Margareta Škotska]
11 S Barnaba; Maksim; Rambert; Jolanda; Borna; ljetna četvrt. (kvatre)
12 N PRESVETO TROJSTVO (11. ned. u god.); Bazilid (Bosiljko); Onufrije; Lav III.; [Ivan Fakundo]
13 P Antun Padovanski; Eulogije
14 U Elizej; Valerije i Rufin
15 S Amos; Vid; [Modest (Čedomir) i Krescencija]
16 Č **TIJELOVO (Brašančevo);** Kvirik i Julita; Similian; [Franjo Regis]; Gvido
17 P Izauro i dr.; Emilija; Bratoljub
18 S Marko i Marcelian; Amando (Ljubomir)
19 N 12. NED. U GOD.; Romuald; Gervazije i Protazije; Rajka; Bogdan
20 P Metod; [Silverije]; [Florencija (Cvjetka)]
21 U Alojzije Gonzaga; Vjekoslav, Slavko, Slavica
22 S Paulin Nolanski; Ivan Fišer i Toma More; [Akacije i 10 tisuća mč.]
23 Č Tomo Garnet; Josip Cafasso; Sidonija; Zdenka
24 P Presveto Srdce Isusovo; Rođenje Ivana Krstitelja; Simplicije; Marija Guadalupe
25 S **Bezgrješno Srdce Marijino;** Maksim; Adalbert; Vilim; Henrik (Hinko); Eleonora
26 N 13. NED. U GOD.; Ivan i Pavao; Vigilije (Zoran); Josip Marija Escrivá de Balaguer
27 P Ćiril Aleksandrijski; **Ladislav**
28 U Irenej; Pavao I.; Mirko; Smiljan
29 S Petar i Pavao; Kasije; Krešimir, Krešo
30 Č Rimski prvomučenici; Ladislav [MR]; Oton

1 P Kuzma i Damjan, dobrotvori
2 S Polaganje haljine Bogorodičine
3 N NED. 4. PO DUHOVIMA, Gl. 3.; Hiacint, mč.
4 P Andrija, nadbk. kretski; Marta, č. m.
5 U Atanazije Atoški, č. o.; (Ćiril i Metod, ap. slavenski)
6 S Sisoje Veliki, č. o.
7 Č Toma i Akacije, č. o.
8 P Prokopije, velemč.
9 S Pankracije, bk. mč.; bl. **Marija Petković,** č. m.
10 N NED. 5. PO DUHOVIMA, Gl. 4.; Nikopoljski mč.; Antun Pečerski, č. o.
11 P Eufemija, velemč.
12 U Proklo i Hilarije, mč.; Mihael, č. o.
13 S Zbor arkanđela Gabriela; Stjepan Sabait, č. o.; Julian, bk.
14 Č Akila, ap.
15 P Kirik i Julita, mč.; Vladimir Veliki, knez
16 S Atenogen, bk. i 10-orica uč., mč.
17 N NED. 6. PO DUHOVIMA, Gl. 5.; Marina, velemč.
18 P Hiacint i Emilian, mč.
19 U Makrina, č. m.; Dio, č. o.
20 S **Ilija,** prorok
21 Č Ezekiel, pr.; Simeon i Ivan, č. o.
22 P Marija Magdalena, mironosica; Foka, mč., prenos moći
23 S Trofim, Teofil i dr., mč.; Apolinarije, bk. mč.
24 N NED. 7. PO DUHOVIMA, Gl. 6.; Kristina, velemč.; Boris i Gleb, mč.
25 P **Ana,** majka presvete Bogorodice
26 U Hermola i dr., mč.; Paraskeva (Petka) Rimljanka, č.m. mč.
27 S Pantelejmon, velemč.; Sveti sedmočislenici
28 Č Prohor, Nikanor, Timon i Pamen, ap. i đakoni
29 P Kalinik, mč.
30 S Sila, Silvan, Kriskent, Epenet i Andronik., ap.
31 N NED. 8. PO DUHOVIMA, Gl. 7.; Eudokim Pravedni

1 P Aron; Martin; Teodorik; Estera; Stela, Zvjezdana
2 S Proces i Martinian; Liberat i dr.; Višnja; [Oton]; [Pohod BDM]
3 N 14. NED. U GOD.; Toma; Anatol; Memnon; Marko i Mocian; Lav II.
4 P Elizabeta Portugalska; Jukundian; Laurian; Florencije
5 U Ćiril i Metod; Antun Marija Zaccaria; Slaven
6 S Marija Goretti; Romul; Paladije; Bogomila
7 Č Panten; Edilburga; Vilibald (Vilko); Benedikt XI.; [Klaudije]
8 P Akvila i Priska ili Priscila; Hadrian III.; Eugen III.; Edgar
9 S Bl. **Marija od Propetog Isusa Petković;** [BDM Kraljica mira]; Leticija
10 N 15. NED. U GOD.; Rufina i Sekunda; Amalberga; Amalija; Ljubica
11 P Benedikt (Benko); Pio I.; Marcian; Dobroslav
12 U Prokul i Hilarion; Fortunat i Hermagora; Mohor; Mislav
13 S **BDM Bistrička;** Henrik (Hinko) i Kunegunda; Ezdra
14 Č Kamilo de Lellis; Optacian; Miroslav
15 P Bonaventura; Vladimir Kijevski; Razstanak apostola; Dobriša
16 S BDM Karmelska; [Elvira]; Karmela
17 N 16. NED. U GOD.; Hiacint; Justa i Rufina; Marcelina; Aleksije; Branko
18 P Simforoza i dr.; Emilian; Fridrik (Miroslav); Bruno; [Arnold]
19 U Epafra; Makrina; [Justa i Rufina]
20 S Apolinar; Ilija (Iljko); Josip Barsaba; Marina ili Margareta; Biserka
21 Č Lovro Brindižki; Viktor; [Daniel]; Danica
22 P Marija Magdalena; Platon; Jeronim; Manda, Lenka
23 S Brigita Švedska; Ezekiel; Apolinar; Ivan Cassian
24 N 17. NED. U GOD.; Sarbelije (Josip) Makhluf; Kristina; Kinga ili Kunigunda; Mirjana
25 P Jakov st.; Kristofor
26 U Joakim i Ana, roditelji BDM; Miljenka
27 S Pantaleon ili Pantalaimon; Klement Ohridski i dr.; [Natalija]
28 Č Prokor i dr.; Viktor I.; Nazarije i Celzo; [Inocent I.]
29 P Marta, Marija i Lazar; Blaženka; Mira; [Flora]
30 S Petar Krizolog; Julita; **Leopold (Bogdan) Mandić** [MR]; Anđa
31 N 18. NED. U GOD.; Ignacije Lojolski; Fabije; Vatroslav

1 P Obhod častnim križem; Makabejski mučenici
2 U Stjepan Prvomučenik, prenos moći
3 S Izakije, Dalmat i Faust, č. o.; **Augustin Kažotić,** bk.
4 Č Efežki mučenici; Eudokija, č. m. mč.
5 P Eusignije, mč.
6 S PREOBRAŽENJE GOSPODNJE
7 N NED. 9. PO DUHOVIMA, Gl. 8.;
Domecije, mč.
8 P Emilian, bk. priznavatelj
9 U Matija, ap.
10 S Lovro, prađakon mč.
11 Č Euplo, mč.
12 P Focije i Anicet, mč.
13 S Maksim, č.o. priznavatelj, prenos moći
14 N NED. 10. PO DUHOVIMA, Gl. 1.;
Mihej, prorok
15 P UZNESENJE PRESVETE BOGORODICE NA NEBO
16 U Diomed, mč.
17 S Miron, sveć. mč.
18 Č Flor i Lauro, mč.
19 P Andrija i dr., mučenici
20 S Samuel, pr.
21 N NED. 11. PO DUHOVIMA, Gl. 2.;
Tadej, ap.; Basa, mučenica
22 P Agatonik i dr., mč.
23 U Irenej Lionski, bk. mč.; Lupo, mč.
24 S Eutih, mč.
25 Č Tit, ap.; Bartolomej, ap., prenos moći
26 P Hadrian i Natalija, mč.
27 S Pimen, č. o.
28 N NED. 12. PO DUHOVIMA, Gl. 3.;
Mojsije Etiopljanin, č. o.; Augustin, bk.
29 P **Glavosjek Ivana Krstitelja**
30 U Aleksandar, Ivan i Pavao Mlađi, patr. carigr.
31 S Polaganje pojasa Bogorodičinog

1 P Alfonz Marija Liguorski; Petar Favre; Vjera; Nada
2 U Euzebije Verčelski; Stjepan I.; [BDM od Anđelâ]
3 S Bl. **Augustin Kažotić;** Eufronije; [Lidija iz Tiatire]
4 Č Ivan Marija Vianney; Hiacint; **Rajner**
5 P Posvećenje bazilike Sv. Marije Velike; BDM Snježna; Nives, Snježana
6 S Preobraženje Gospodinovo (Božje lice); Predrag
7 N 19. NED. U GOD.; Siksto II.; Kajetan; Afra; Donat
8 P Dominik; Nedjeljko, Dinko
9 U Terezija Benedikta od Križa (Edith) Stein
10 S Lovro; Lovorka; [Asterija; Zvjezdan]
11 Č Klara (Jasna) Asižka; Suzana; Rufin; Ljerka, Ljiljana
12 P Ivana Franjica de Chantal; Anicet i Focije; [Hilarija]
13 S Poncian i Hipolit; Kasian; Ivan Berchmans
14 N 20. NED. U GOD.; Maksimilian Marija (Rajmund) Kolbe; Ursicin; [Alfred]
15 P UZNESENJE BDM (VELIKA GOSPA); Tarzicije; Alfred; Stanislav Kostka; Marija
16 U Stjepan Ugarski; Teodor; Rok; Krunoslav
17 S Miron; Euzebije; [Hiacint]; [Liberat (Slobodan)]
18 Č Agapit; Lav; Jelena Križarica; Firmin
19 P Ivan Eudes; Siksto III.; Donat; Ljudevit; [Tekla]
20 S Bernard; Samuel; Porfirije; Marija Matijević (de Mattias); Branko
21 N 21. NED. U GOD.; Pio X.; [Hermogen]
22 P BDM Kraljica; Vladislava; Regina
23 U Ruža Limska; Zdenko; [Filip Benicije]
24 S Bartol; bl. **Miroslav Bulešić**
25 Č Ljudevit IX.; Josip Kalasancijski
26 P Melkizedek; **Anastazije;** [Zefirin]; [Rufin]; Jadranko
27 S Monika; Amadej (Časlav)
28 N 22. NED. U GOD.; Augustin; Hermes; Tin, Gustav
29 P Mučeničtvo Ivana Krstitelja; **Bazila;** Sabina
30 U Feliks i Adaukt; [Gaudencija (Radoslava)]
31 S [BDM od suza]; Josip i Nikodem; Rajmund; [Optat (Željko)]; Rajko

1 Č **Početak Crkvene godine;** Simeon, č. o.
2 P Mamant, mč.; Ivan Izposnik, č.o.
3 S Teoktist, č. o.; Antim, bk. mč.; Pio X., papa
4 N NED. 13. PO DUHOVIMA, Gl. 4.; Mojsije, pr.
5 P Zaharija, otac Sv. Ivana Krst., pr.
6 U Eudoksije, mč.; Arhip, č.o.
7 S Sozont, mč.; Marko Krizin (Križevčan), mč.
8 Č **Rođenje presvete Bogorodice**
9 P Joakim i Ana, roditelji Bogorodičini
10 S Minodora, Mitrodora i Nimfodora, mč.; Pulherija, carica
11 N NED. 14. PO DUHOVIMA (NED. PRIJE UZVIŠENJA ČASNOGA KRIŽA), Gl. 5.; Teodora Aleksandrijska, č. m.
12 P Autonom, sveć. mč.
13 U Kornelije, bk. mč.
14 S **Uzvišenje častnoga Križa Gospodnjega**
15 Č Nikita, velemučenik
16 P Eufemija, velemučenica
17 S Sofija i njezine kćeri Vjera, Nada i Ljubav, mč.
18 N NED. 15. PO DUHOVIMA (NED. NAKON UZVIŠENJA ČASNOGA KRIŽA), Gl. 6.; Eumenije, bk. čudotvorac
19 P Trofim, Sabacije i Dorimed, mč.
20 U Eustatije, velemč. i obitelj, mč.
21 S Kodrat, ap.
22 Č Jona, pr.; Foka, bk. mč.
23 P Začeće Sv. Ivana Krstitelja
24 S Tekla, prvomučenica
25 N NED. 16. PO DUHOVIMA, Gl. 7.; Eufrosina, č. m.
26 P Ivan Bogoslov, ap. i evanđelist, preminuće
27 U Kalistrat i drugovi, mč.; Nil, č. o.
28 S Hariton, č. o. priznavatelj
29 Č Ciriak, č.o. pustinjak
30 P Grgur, bk. mč.

1 Č Jošua; Prisko; Verena; Konstancije; Egidije; Tamara
2 P Zenon; Prosper; Ingrid; [Maksima]; Kalista (Divna)
3 S Grgur Veliki; Feba; Bazilisa; Grga; Gordana
4 N 23. NED. U GOD.; Mojsije; Marcel; **Marin s otoka Raba;** [Ruža Viterbska]; Dunja
5 P Kvint; bl. **Ivan Dobri iz Siponta; Terezija iz Kalkute** (Agneza Gonxha Bojaxiu); [Lovro Justiniani]; Laura
6 U Zakarija; Onesifor; Boris; Davor
7 S **Marko Krizin (Križevčan);** Regina; Fest i Deziderije
8 Č **Rođenje BDM** (Mala Gospa); Hadrian; Marijica
9 P Petar Claver; bl. Antun Miroslav Ozanam; Strahimir
10 S Nemezije; Emilian; Pulherija; Nikola Tolentinski
11 N 24. NED. U GOD.; Prot i Hiacint; Feliks i Regula; Cvjetko; Miljenko
12 P Ime BDM (Ime Marijino); Guido; Dubravko
13 U Ivan Zlatousti; Zlatko; Ljubo
14 S Uzvišenje Sv. Križa; Višeslav
15 Č BDM Žalostna; Nikomed; Dolores, Tugomila
16 P Kornelije i Ciprian; Eufemija; Prisko; Ludmila; Edita
17 S Robert Bellarmin; Lambert; Kolumba; Hildegarda iz Bingena; [Rane Sv. Franje]; jesenska četvrtinka (kvatre)
18 N 25. NED. U GOD.; Ocean; Ariadna; Josip Kupertinski; Sonja; Irena
19 P Januarije; Trofim; [Suzana]; Željko
20 U Andrija Kim Tae-gon i dr.; Eustakije; [Kandida (Svjetlana)]
21 S Matej; Jona; Kvadrat; Pamfilije; Matko
22 Č Emerita; Mauricije i dr.; Bazila; [Toma Vilanovski]; Žarko
23 P Zakarija i Elizabeta; Lino; Pio iz Pietrelcine; [Tekla iz Ikonija]
24 S Anatolije; Pacifik; bl. Antun Martin Slomšek; [BDM od Odkupa]; Rupert
25 N 26. NED. U GOD.; Kleofa; Firmin; [Aurelija (Zlata)]; Rikarda
26 P Kuzma i Damjan; Gideon; [Ciprian i Justina]; Damir
27 U Vinko Paulski; Gaj; Bonfilije; Berislav
28 S Vjenceslav (Većeslav); Lovro Ruiz i dr.; Veco
29 Č Mihael, Gabriel, Rafael; Eutik; Kiriak; Mavro
30 P **Jeronim;** Antonin; Urso i Viktor; Honorije; Franjo Borgia

1 S **Pokrov (zaštita) Presv. Bogorodice;** Roman Slatkopojac, č. o.; Ananija, ap.
2 N NED. 17. PO DUHOVIMA, Gl. 8.; Ciprian, bk. mč.; Justina, mč.
3 P Dionizije Areopagita, bk. mč.
4 U Jerotej, bk. mč.; Amon, č. o.; Franjo Asižki, č.o.
5 S Haritina, mučenica; Dionizije, bk. mč.
6 Č Toma, apostol
7 P Sergije i Bakho, mč.
8 S Pelagija, č.m.
9 N NED. 18. PO DUHOVIMA, Gl. 1.; Jakov Alfejev, apostol; Abraham, pravednik
10 P Eulampije i Eulampija, mč.
11 U Filip, đakon; Teofan, č.o.
12 S Prob, Tarah i Andronik, mč.; Kuzma, č. o.; Martin, bk.
13 Č Karpo, Papila i Agatonika, mč.
14 P Nazarije, Gervazije, Protazije i Celzije, mč.; Paraskeva (Petka) Trnovska, č. m.
15 S Eutimije Mlađi (Novi), č. o.; Lucian, č. o. mč.
16 N NED. 19. PO DUHOVIMA, Gl. 2.; Longin, satnik, mč.
17 P Hošea, pr., Andrija Kretski, č. o. mč.
18 U Luka, ap. i evanđ.
19 S Joel, pr.; Var, mč.; Ivan Rilski, č. o.
20 Č Artemije, velemč.
21 P Hilarije Veliki, č. o.
22 S Averkije, bk., čudotvorac; Efežki mučenici
23 N NED. 20. PO DUHOVIMA, Gl. 3.; Jakov, ap., brat Gospodnji
24 P Areta i drugovi, mučenici
25 U Marcian i Martirije, mč.
26 S Dimitrije, velemučenik
27 Č Nestor, mč.
28 P Terencije i Neonil, mč.; Stjepan Sabait, č. o.; Paraskeva Ikonijska, mč.
29 S Anastazija, č.m. mč.; Abraham Zatvorenik, č. o.
30 N NED. KRISTA KRALJA (Ned. 21. po Duh.), Gl. 4.; Zinovije i Zinovija, mč.
31 P Stahije, Ampilije i dr., ap.; Epimah, mč.

Listopad

1	S	Terezija od Djeteta Isusa; Roman; [Remigije]
2	**N**	**27. NED. U GOD.;** Anđeli Čuvari; Eleuterije; Teofil; [Stjepan I.]; Anđelko, Anđelka
3	P	Dionizije Areopagit; Kandida; Evald; Gerard; [godišnjica proglašenja bl. Alojzija Stepinca]
4	U	Franjo Asižki; Petronije; Kvintin; Aurea; [Krispo i Kajo]; Franka
5	S	Karitina; Mavro i Placid; Jeronim; Marija Faustina (Jelena) Kowalska; [Firmat i Flaviana]; Miodrag
6	Č	Bruno; Fides (Verica); Roman; Magno
7	P	BDM od Krunice (Ružarija); Marcel; Justina; Paladije; Rozario
8	S	Demetrije i dr. [VMZN]; Pelagija; Hugo; [Šimun]
9	**N**	**28. NED. U GOD.;** Dionizije i dr.; Ivan Leonardi; Abraham i Sara
10	P	Klaro; Telkilda; Tanka; Daniel i dr.; [Franjo Borgia]
11	U	Ivan XXIII.; Filip; [Emilian]
12	S	Domnina; Maksimilian; Rotobald; Serafin
13	Č	Teofil; Faust, [Eduard; Edo]; Hugolin; Hugo
14	P	Kalist I.; Lupul; Gaudencije; Donacian; Ljeposlav; Divko; Krasna
15	S	Terezija Avilska; Sever; Tekla; Rezika; Valter
16	**N**	**29. NED. U GOD.;** Hedviga; Marija Margareta Alacoque; Longin
17	P	Ignacije Antiohijski; Hošea; Vatroslav
18	U	Luka; Petar Alkantarski; Lukša; Svjetlovid
19	S	Ivan Brebefski i Izak Jogues; Pavao od Križa; Joel
20	Č	Kornelije; Vital; [Vendelin]; [Irena]; Miroslava
21	P	Uršula; Hilarije; Malko; Zvjezdan; Hilarija; Laura; bl. Karlo Austrijski
22	S	Ivan Pavao II.; Marko; Filip i Herma; Valerije; [Marija Saloma]; Dražen
23	**N**	**30. NED. U GOD.;** Ivan Kapistranski; Teodoret; Severin; Borislav
24	P	Antun Marija Claret; Ciriak i Klaudian; Jaroslav
25	U	Krizant i Darija; Mavro; [Katarina Kotromanić]
26	S	Lucian i Marcian; Amand; Demetrije; Dmitar, Zvonimir
27	Č	Evarist; [Vinko, Sabina i Kristeta; Flor]; Kontardo; Gordana
28	P	Šimun Kananej i Juda Tadej; Vinko, Sabina i Kristeta; Siniša; Tadija
29	S	Felician; Narcis; Honorat; [Donat; Darko]; Ida
30	**N**	**31. NED. U GOD.;** Marcian; Marcel; Marojko
31	P	Kvintin; Antonin; Volfgang (Vuk); Alfonz Rodriguez

1 U Kuzma i Damjan, dobrotv. i čudotv.
2 S Akindin, Pegazije i dr., mč.
3 Č Akepsim, Josip i Aital, mč.; Juraj, velemč., prienos moći
4 P Joanikije Veliki, č. o.; Nikander, bk. mč.; Ermej, sveć. mč.
5 S Galaktion i Epistimija, mč.
6 N NED. 22. PO DUHOVIMA, Gl. 5.;
Pavao, nadbk. carigr., mč.
7 P Melitenski mučenici; Lazar, č. o. čudotvorac
8 U **Zbor arkanđela Mihaela;** bl. **Gracija Kotorski,** redovnik
9 S Matrona i Teoktista, č. m.
10 Č Erast, Olimp, Rodion i dr., ap.
11 P Teodor Studit, č.o. priznavatelj; Mina, Viktor i Vicent, mč.
12 S Jozafat, nadbk. mč.; Nil, č. o.; Ivan, patr. aleksandrijski
13 N NED. 23. PO DUHOVIMA, Gl. 6.;
Ivan Zlatousti, nadb. carigradski
14 P Filip, ap.; Nikola Tavelić, č. o. mč.
15 U Gurije, Samon i Abib, mč.
16 S Matej, ap. i evanđ.
17 Č Grgur, bk., čudotvorac
18 P Platon i Roman, mč.
19 S Obadija, pr.; Barlaam, mč.
20 N NED. 24. PO DUHOVIMA, Gl. 7.;
Grgur Dekapolit, č. o.; Proklo, patr. carigradski
21 P **Uvod Presv. Bogorodice u Hram**
22 U Filemon i dr., ap.; Cecilija, mč.
23 S Amfilohije i Grgur, biskupi
24 Č Katarina, velemč.; Merkurije, velemč.
25 P Klement, papa, mč.; Petar, bk. mč.
26 S Alipije, č. o.
27 N NED. 25. PO DUHOVIMA, Gl. 8.;
Jakov Perzijanac, mč.; Paladije, č. o.
28 P Stjepan Mlađi, č. o. mč.; Irinarh, mč.
29 U Paramon i Filumen, mč.
30 S Andrija Prvozvani, ap.

1 U **SVI SVETI;** Svetislav, Sveto
2 S **Spomen svih vjernih pokojnika (Dušni dan);** Duško, Duška
3 Č Martin iz Porresa; Silvija [Hubert]
4 P Karlo Boromejski; Vital i Agrikola; Amancije; Modesta; Mirko [MR]; Dragutin, Drago, Dragica
5 S Domnin; **Mirko;** [Elizabeta]
6 N 32. NED. U GOD.; Feliks; Leonard; Sever; Vedran
7 P Amarant; Engelbert; Anđelko
8 U **Simpronian i dr.;** bl. **Gracija Muljanin** (Kotorski); Milostislav; Bogdan
9 S Posveta lateranske bazilike; bl. Gracija Kotorski [MR]; [Teodor]
10 Č Lav Veliki; Demetrian; Orest; Prob; Lavoslav, Leon
11 P Martin Tourski; Veran; Davorin
12 S Jozafat; Nil; Makarije; Emilian; Didak; Renato; Natko; Milan
13 N 33. NED. U GOD.; Brcko (Brikcije); Dalmacije; [Stanislav Kostka]; Stanko; [Didak]; [**Ivan Trogirski**]
14 P **Nikola Tavelić;** Teodot; Ivan Trogirski [MR]
15 U Albert Veliki; Leopold III.; Berto
16 S Margareta Škotska; Gertruda; Emilian; Agneza; Biserka
17 Č Elizabeta Ugarska; **Salomea Krakovska;** Igor
18 P Posveta bazilikâ Sv. Petra i Pavla; Roman; Patroklo
19 S Obadija; Maksim; Barlam; Matilda
20 N KRIST KRALJ (34. ned. u god.); Bazilije; Krispin; Edmund; [Feliks (Srećko) Valois]
21 P Prikazanje BDM; BDM od Zdravlja; Ruf
22 U Cecilija; Cilika, Slavujka
23 S Klement I.; Kolumban; Felicita; Milivoj; Blagoje
24 Č Andrija Dung-Lac i dr.; Krizogon; Firmina; Krševan
25 P Katarina Aleksandrijska; Merkurije; [Erazmo]
26 S Siricije; Alipije; Konrad; Nikon; Leonard; Dubravko
27 N 1. NEDJ. DOŠAŠĆA; BDM od čudotvorne medaljice; Fakundo i Primitiv; Valerian; Maksim; Virgilije; [Severin]
28 P Jakob Markijski; Katarina Labouré; [Sosten]; Držislav
29 U Saturnin; Iluminata; Svjetlana; Vlasta
30 S Andrija; Miroklet; Hrvoje

1 Č Naum, prorok
2 P Habakuk, prorok
3 S Sefanija, prorok
4 N NED. 26. PO DUHOVIMA, Gl. 1.;
Barbara, velemč.; Ivan Damašč., č. o.
5 P Saba Posvećeni sa Sinaja, č. o.
6 U **Nikola, nadbk. čudotvorac**
7 S Ambrozije, bk.
8 Č Bezgrješno začeće Presv. Bogorodice
9 P Patapije, č. o.
10 S Mino, Hermogen i Eugraf, mč.
11 N NED. SVETIH PRAOTACA (Ned. 27. po Duh.), Gl. 2.;
Daniel Stilit, č. o.
12 P Spiridon, č. o.
13 U Eustratije, Orest i dr., mč.; Lucija, dj. mč.
14 S Tirso, Leukije i dr., mč.
15 Č Eleuterije, bk. mč.; Pavao, č. o.
16 P Hagaj, prorok
17 S Subota prije Božića; Daniel, prorok i tri mladića: Ananija, Hazarja i Mišael
18 N NED. SVETIH OTACA (Ned. 28. po Duh.), Gl. 3.;
Sebastian i drugovi mučenici
19 P Bonifacije, mč.
20 U Ignacije Bogonosac, mč.
21 S Juliana, mč.
22 Č Anastazija, velemč.
23 P Kretski mučenici
24 S Badnjak; Eugenija, č. m. mč.
25 N BOŽIĆ (ROĐENJE ISUSA KRISTA)
26 P Zbor presvete Bogorodice; Eutimije, bk. mč.
27 U Stjepan Prvomučenik; Teodor, č. o. priznavatelj
28 S Nikomedijski mučenici
29 Č Nevina betlehemska dječica; Marcel, č. o.
30 P Anizija, mč.; Zotik, č. o.
31 S Melanija Rimljanka, č. m.

1 Č Naum; Eligije; Natalija; Božena; Natko
2 P Habakuk; Bibiana; Silverije; Živka; Blanka
3 S Franjo Ksaverski; Sofonija; [Klaudije i Hilarija]
4 N 2. NEDJ. DOŠAŠĆA; Ivan Damaščanski; Barbara; Adolf Kolping; Kristian
5 P Krispina; Saba; Lucid; [Dalmacije]; Slavka
6 U Nikola; Azela; Nikša
7 S Ambrozije; Sabin; Urban; Fara; [Agaton]; Dobroslav
8 Č Bezgrješno začeće BDM; Makarije; Eutikian
9 P Leokadija; Sir; Gorgonija; [Valerija (Zdravka)]; Abel
10 S [BDM Loretska]; Eulalija; Julija; zimska četvrtinka (kvatre)
11 N 3. NEDJ. DOŠAŠĆA; Damaz I.; Sabin; Jeronim Ranuzzi; Damir
12 P BDM Guadalupska; Ivana Franjica de Chantal
13 U Lucija; Ivana Franjica de Chantal [MR]; Jasna, Svjetlana
14 S Ivan od Križa; Drozida; Špiro
15 Č Bl. **Drinske mučenice;** Valerian; Marin; Kristina
16 P Hagaj; Adela; [Albina; Zorka]
17 S Modest; Bega; Vivina; [Lazar]; [Florian]; Izak; Jolanda
18 N 4. NEDJ. DOŠAŠĆA; Malakija; Gacian; Bosiljko; Dražen
19 P Anastazije I.; Urban V.; [Tea]; Vladimir, Vlado
20 U Zefirin; Amon; [Eugen i Makarije]
21 S Petar Kanizije; Mikej; Snježana; [Toma]
22 Č Keremon; Iskirion; Hunger; [Honorat (Časlav)]; [Zenon]
23 P Ivan Kentijski; Ivon; [Viktorija; Vika]
24 S Badnjak; Adam i Eva
25 N BOŽIĆ – ROĐENJE GOSPODINOVO; Božidar, Trpimir
26 P Stjepan Prvomučenik; Dionizije; Zenon; Krunoslav
27 U Ivan; Teodor; Janko; Fabiola
28 S Nevina dječica; Teon; Mladen, Nevenka
29 Č Toma Becket; David; Davor
30 P Sveta obitelj; Feliks I.; Rajner; Ruđer; Nicefor; [Sabin]; [Liberije]
31 S Silvestar I.; Melanija; Silvije

DRŽAVNI PRAZNICI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022. GODINE

1.	siječnja	**Nova godina**
6.	siječnja	**Sveta tri kralja (Bogojavljenje)**
17.	travnja	**Uskrs**
18.	travnja	**Uskrsni ponedjeljak**
1.	svibnja	**Praznik rada**
30.	svibnja	**Dan državnosti**
16.	lipnja	**Tijelovo**
22.	lipnja	**Dan antifašističke borbe**
5.	kolovoza	**Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja**
15.	kolovoza	**Uznesenje Blažene Djevice Marije - Velika Gospa**
1.	studenoga	**Svi sveti**
18.	studenoga	**Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata**
25.	prosinca	**Božić**
26.	prosinca	**Drugi dan Božića – Sv. Stjepan**



IZ ŽIVOTA SVEOPĆE CRKVE

2022. GODINA BOLESNIČKOG POMAZANJA U ŽUMBERAČKOM VIKARIJATU KRIŽAVAČKE EPARHIJE

Sakrament bolesničkog pomazanja

Ova je godina u sklopu pripreme za obilježavanje 250. godišnjice Križevačke eparhije posvećena sakramentu bolesničkog pomazanja. Riječ je o sakramentu Crkve koji je iznimno važan ne samo za zdravlje tijela i psihe, već ponajprije za zdravlje duše svakog vjernika. Kako bi se mogli i znali njime služiti u nastavku vam donosimo tumačenje o njemu koje smo dobili služeći se Katekizmom katoličke Crkve.

Tekst započinjemo riječima iz Matejevog evanđelja „Bolesne liječite!". Tu je zadaću Crkva primila od Gospodina i trudi se izvršavati brigom za bolesne i zagovornom molitvom kojom ih prati. Crkva naime vjeruje u oživljujuću prisutnost Krista, koji je liječnik dušâ i tijelâ. Ta je prisutnost posebno djelotvorna u sakramentima, a najosobitije u euharistiji, kruhu koji daje život vječni. Na povezanost ovoga kruha s tjelesnim zdravljem



Isus liječi i ozdravlja

upućuje sveti Pavao. Apostolska Crkva, međutim, poznaje i poseban obred za bolesnike, o čemu svjedoči sveti Jakov: „Boluje li tko među vama? Neka dozove starješine Crkve! Oni neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostit će mu se" (Jak 5,14-15). Predaja je u tom obredu prepoznala jedan od sedam sakramenata Crkve.

Crkva vjeruje i uči da je jedan od sedam sakramenata napose određen za potporu onima koje kuša bolest: to je bolesničko pomazanje. Ovo sveto pomazanje bolesnih ustanovljeno je kao istinski i pravi sakrament Novoga zavjeta od Krista, našeg Gospodina, u Marku je spomenuto, a vjernicima je preporučeno i proglašeno po apostolu Jakovu.

Svjedočanstva o mazanju bolesnika blagoslovljenim uljem susreću se od starine u liturgijskoj predaji na Istoku i na Zapadu. Tijekom stoljeća sveta se pomast isključivo dijelila umirućima, pa je stoga i dobila naziv „Posljednja pomast". Ali unatoč takvu razvoju, liturgija nije nikada prestala moliti Gospodina da bolesnik zadobije i tjelesno zdravlje, ako mu je korisno za spas.

Apostolska konstitucija „Sacram unctionem infirmorum" od 30. studenoga 1972. u skladu s Drugim vatikanskim saborom određuje da se ubuduće u rimskom obredu uvažava sljedeće: „Sakrament bolesničke pomasti dijeli se onima koji su teško bolesni, tako da se pomažu na čelu i rukama propisno blagoslovljenim maslinovim uljem ili, ako je zgodno, kojim drugim biljnim uljem, pri čemu se samo jedanput izgovaraju ove riječi: „Ovim svetim pomazanjem i svojim preblagim milosrđem neka te Gospodin milošću Duha Svetoga pomogne, neka te oslobođena od grijeha spasi i milosrdno pridigne"".

Bolesnička pomast „nije sakrament samo za one koji se nalaze u krajnjoj životnoj pogibelji. Sigurno je već prikladno vrijeme za njegovo primanje netom se vjernik zbog bolesti ili starosti nalazi na početku smrtne pogibelji".

Ovaj se sakrament može ponoviti ako bolesnik po primljenoj pomasti prizdravi, a onda nastupi druga teška bolest. U tijeku iste bolesti sakrament se može ponoviti ako nastupi pogoršanje. Prije pogibeljna kirurškog zahvata prikladno je primiti bolesničku pomast. Isto vrijedi i za starije osobe kojih nemoć biva sve veća.

Samo su svećenici (biskupi i prezbiteri) djelitelji bolesničke pomasti. Njihova je dužnost da vjernike pouče o blagodatima ovog sakramenta. Na

vjernicima je da ohrabre bolesnike kako bi od svećenika zatražili ovaj sakrament. Bolesnici neka se priprave da ga prime s dobrim raspoloženjem, uz pomoć svoga pastira i cijele crkvene zajednice, koja je pozvana da bolesnike na poseban način okruži svojim molitvama i bratskom pažnjom.

Bolesnička je pomast, kao i svi sakramenti, liturgijsko i zajedničarsko slavlje, bilo da biva u obitelji, bolnici ili crkvi, bilo za samo jednog bolesnika ili za skupinu nemoćnika. Veoma je prikladno da se slavi unutar euharistije kao spomen-čina Gospodnjeg Vazma. Ako to okolnosti dozvoljavaju, slavlju ovog sakramenta može prethoditi sakrament pokore, iza koje slijedi euharistija. Kao sakrament Kristova vazma, euharistija bi trebala uvijek biti posljednji sakrament na zemaljskom putovanju, „popudbina" za „prelazak" u vječni život.

Riječ i sakrament jesu nerazdvojiva cjelina. Služba Riječi, kojoj prethodi pokornički čin, uvodi u slavlje. Kristove riječi i apostolsko svjedočenje oživljuju vjeru bolesnika i zajednice da bi od Gospodina iskali snagu njegova Duha.

Slavlje sakramenta ima ove glavne dijelove: „starješine Crkve" (*Jak* 5,14) u šutnji polažu ruke na bolesnike; nad bolesnicima mole u vjeri Crkve; to je epikleza vlastita ovom sakramentu; slijedi pomazanje uljem, što ga je, ako je moguće, blagoslovio biskup.

Ti liturgijski čini ukazuju koju milost ovaj sakrament daje bolesnima.

Kod ovog sakrameta riječ je o posebnom daru Duha Svetoga. Osnovna milost ovog sakramenta jest milost potpore, mira i ohrabrenja za nadvladavanje tegoba vlastitih teškoj bolesti ili staračkoj nemoći. Ta milost je dar Duha Svetoga koja obnavlja pouzdanje i vjeru u Boga, jača protiv napasti Zloga, tj. napasti obeshrabrenja i tjeskobe smrti. Ta potpora Gospodnja snagom njegova Duha privodi bolesnika k ozdravljenju duše, a također i tijela, ako je to volja Božja. I povrh toga „ako je sagriješio, oprostit će mu se" (*Jak* 5,15).

Sjedinjenje s mukom Kristovom. Po milosti ovog sakramenta bolesnik prima snagu i dar da se tješnje sjedini s Kristovom mukom: bolesnik na neki način biva posvećen da donosi plodove po suobličenju s otkupiteljskom Kristovom mukom. Trpljenje, posljedica istočnog grijeha, prima novi smisao: postaje dioništvo u Kristovu spasiteljskom djelu.

Milost crkvenog zajedništva. Bolesnici koji prime ovaj sakrament dragovoljno se „sjedinjuju s Kristovom mukom i smrću i tako pridonose do-

bru Božjeg naroda". Slaveći ovaj sakrament Crkva se, u općinstvu svetih, zauzima za bolesnikovo dobro, a bolesnik, po milosti sakramenta, sa svoje strane pridonosi posvećenju Crkve i dobru svih ljudi za koje Crkva trpi i za koje se, po Kristu, prinosi Bogu Ocu.

Priprava za posljednji prijelaz. Ako se sakrament bolesničke pomasti dijeli svima koji podnose teške bolesti i slabosti, s više razloga daje se onima koji su na izlazu iz ovog života („in exitu vitae constituti"), tako da se nazivao i *sakramentom umirućih (zapravo izlazećih – sacramentum exeuntium)*. Sakrament bolesničke pomasti dovršuje naše suobličenje sa smrću i uskrsnućem Kristovim, što ga je sakrament krštenja započeo. On nadopunjuje sveta pomazanja koja obilježavaju sav život kršćana: krsno je pomazanje u nama zapečatilo novi život, a krizmeno nas ojačalo za životnu borbu; ovo posljednje pomazanje je poput čvrste utvrde koja brani svršetak našega zemaljskog života u vidu zadnjih borbi pred ulazak u Očinski dom.

PRIPRAVA ZA 250. GODIŠNJICU KRIŽEVAČKE EPARHIJE 1777. – 2027.

Križevačka eparhija na osobiti način priprema se za 250. godišnjicu svog osnutka. U tom smislu u godinama priprave za ovaj veliki jubilej na stranicama Žumberačkog krijesa donosimo neke povijesne podatke koji su važni za povijest naše grkokatoličke biskupije.

NEKADAŠNJE GRKOKATOLIČKE ŽUPE KRIŽEVAČKE EPARHIJE
Dišnik, Prgomelj i Velika Pisanica

IZ POVIJESTI ŽUPE PRESVETE TROJICE – DIŠNK

U selu Dišnik kod Garešnice od 1842. postoji grkokatolička župa posvećena Presvetoj Trojici. Crkva je sagrađena 1845. godine. Župa je ugasla 1959. godine, a crkva i kamena ograda oko nje su uklonjeni.

Župu u Dišniku osnovao je 1842. križevački vladika Gabriel Smičiklas. Prvi župnik u novoosnovanoj dišničkoj župi bio je Vasilije Nikolić koji je u grkokatoličku Križevačku eparhiju prešao iz pravoslavne Pakračke eparhije. U Arhivu Križevačke eparhije sačuvan je popis vjernika iz 1841. a dokument nosi naslov „Ispisanije dušah u novoj parohiji dišničkoj ljeta 1841.". To je poimenični popis vjernika. Prema popisu u dišničkoj župi bila su ova grkokatolička prezimena: Matijašević, Vukobratović, Knežević, Kovačević, Obradović, Djarić, Borković, Bakiš, Kajgana, Popović, Malković, Opačić, Mašić, Janić, Čurčija, Vojnović, Lukšić, Budisavljević, Jakšić, Vuković, Misirača, Loki, Kalanjoš, Makkay, Prica, Janovski, Gjukić, Michalewich, Šajatović, Hrnjak, Valko, Hoško, Kešić, Rajačić, Jovanović, Slijepčević, Grbić, Milanović, Živković, Kosanović i Rađenović.[1] U popisu se spominju ukrajinske obitelji Hoško i Valko koje su na područje župe doselile iz galicijskog - ukrajinskog mjesta Graba još 1866. godine. To su zapravo najstariji ukrajinski doseljenici u Hrvatskoj. Župa u Dišniku imala je uz crkvu i župni dvor, vlastito grkokatoličko groblje i značajan broj nekretni-

[1] Arhiv Križevačke eparhje (AKE), br. 67/1898. „Imenik duša pripadajućih župi Dišnik". Ukupno je 1898. u dišničkoj župi bilo 148 osoba.

na (šume livade, oranice itd.).[2] U jednoj prostoriji župnog dvora 1884. godine djelovala je pučka škola. Iz povijesti ove župe važno je zabilježiti da je 22. 8. 1897. grupa vjernika iz pravoslavlja prešla u krilo ovdašnje grkokatoličke župe.

IZ POVIJESTI ŽUPE SV. ARKANĐELA MIHAELA – PRGOMELJ

Grkokatolička župa sv. Arkanđela Mihaela u Prgomelju kod Bjelovara ustanovljena je 1897. godine na izričito traženje tamošnjih vjernika koji su iz pravoslavlja prešli u Katoličku crkvu.[3] Zbog tog čina tužbu protiv Križevačke eparhije pred Banskim stolom podnio je tadašnji pravoslavni pa-



Ikonostas u grkokatoličkoj crkvi u Prgomelju.
Danas se ikone iz ove crkve nalaze u župnoj crkvi u Radatoviću.

[2] AKE, 1899. Župne katastarske čestice u Dišniku. Posjedovni list, gruntovni uložak br.8. Kat.česst.: 1754, 786, 749a, 749, 748, 756, 753, 754, 755, 787, 799, 801, 871, 710, 1406, 1407, 1408, 1437, 1526, 1531, 1532, 1533, 1479 (Nadarbina paroha grko-katoličke parohije u Dišniku)

[3] Prema jednom dokumentu još su 1880. neki vjernci iz Prgomelja tražili prelaz u Križevačku eparhiju. Tada je inicijativu predvodio vjernik Đuro Obradović iz Prgomelja. Razlog je bio "povećanje parohijala u pravoslavnoj bjelovarskoj parohiji".

krački vladika Miron Nikolić. Razlog prelaska pravoslavnih vjernika u Križevačku eparhiju bio je sukob s pravoslavnim bjelovarskim protom Jovanom Stekovićem koji je bio među ostalim poslanik (zastupnik) u Saboru. On je vjernicima u Prgomelju obećao da će im osigurati posjed šuma. Kad se to nije ostvarilo izbio je sukob. Dakle razlog unije je bio više političke nego li duhovne naravi. Prema pismu od 5.3. 1887. Uniji je pristupilo ukupno 360 duša. Godine 1898. uređeno je u Prgomelju grkokatoličko groblje, a 1899. liturgija se služila u „običnoj kući". Godine 1897. općinski bilježnik rimokatoličke vjere prešao je u pravoslavlje te je sa žandarima „prijetio prgomeljskim unijatima". Grkokatolička župa Prgomelje uključivala je slijedeća naselja: Prgomelje, Plavnica, Grabovac, Staničić, Gudovac, Narta, Podgorci, Bolč, Breza i Kraljevac. U tim naseljima bila su ova grkokatolička prezimena: Bakrač, Bogdanović, Bota, Bosanac, Cvietić, Cvietković, Dragašević, Grubješić, Paunović, Golubović, Grabić, Janković, Jelić, Margetić, Marić, Marković, Obradović, Orlić, Pavlović, Poljanac, Poturica, Radošević, Radovanović, Radojčić, Radotić, Raić, Sakulj, Staničić, Vuković, Vujasinović, Gjurgjević, Goranović, Vlajnić, Jagodić, Kosanović, Toljević, Kuštrić, Šajatović, Rakijaš i Bastašić.

ŽUPA VELIKA PISANICA KOD BJELOVARA

U crkvenoj javnosti malo je poznato da je i u naselju Velika Pisanica kod Bjelovara postojala u 19. stoljeću grkokatolička župa. U Arhivu križevačke eparhije za godinu 1842. spominje se ova župa a tada je njome upravljao grkokatolički žumberački svećenik Tadija Šajatović.Kasnije je u Velikoj Pisanici bio župnik Pavao Bratelj koji je preminuo 1870. godine. Vrlo vjerojatno se bogoslužje vršilo u samoj crkvenoj kući jer podataka o crkvi nema.

KAPTOLSKI POSJEDI

Kaptolski posjed Preseka kod Vrbovca

Kaptolski posjed u Preseki kod Vrbovca izvorno je nosio naslov „Opatija sv. Pulherije". Cijeli posjed sastojao se od tri cjeline: 1. Preseka, 2. Mačkovec i 3. Belovarci. Uz to u sastav imanja ulazi i vinograd Ivanšćak. Godine 1917. promišljalo se o prodaji dijela posjeda. Tada je upravitelj imanja bio izvjesni gospodin Bišćan. Svojevremeno je upravitelje imanja bio i Janko Simončić. Za upravitelja je postojala kurijalna zgrada a za špana odnosno neposrednog voditelja posjeda postojala je drvena kuća na imanju. U Arhivu Križevačke eparhije sačuvani su inventarne liste iz 1874. godine sa



Povelja kojom se Križevačkoj eparhiji dodjeljuje imanje Preseka (Arhiv Križevačke eparhije)



Nekadašnja kanonička kurija u Preseki kod Vrbovca koja je do temelja srušena.

detaljnim popisom cjelokupne pokretne i nepokretne imovine Stolnog kaptola u Preseki. Dio kaptolskog zemljišta kasnije je zamjenjen sa rimokatoličkom župom u Preseki a 1945. godine komunističke vlasti oduzele su Križevačkoj eparhiji cjelokupni posjed uključujući i pokretnine.

Biskupijsko imanje Tkalec kod Vrbovca

Križevačka eparhije posjedovala je sve do 1945. godine vlastito imanje u Tkalcu kod Vrbovca. Komunističke vlasti oduzele su nakon II. Svjetskog rata cjelokupnu imovinu sa svim nekretninama i pokretninama koje su se tada nalazile na imanju. Povijest bilježi neka od imena upravitelja koji su brinuli kao upavitelji za biskupijska dobra u Tkalcu. Kao špani-voditelji bilježe se: Dragutin Zorotić, Janko Dudaš i gospodin Martinez. Cijeli posjed sastojao se od oranica, livada i vinograda.

Oranice su bile na lokalitetima: Starjaku u Donjem Tkalcu, Mosovcu, Žibrovki, kod Mlina, u Polevu, Velikom Lugu, Malom Lugu, vočnjak u Srenjaku-kasnije pašnjak.

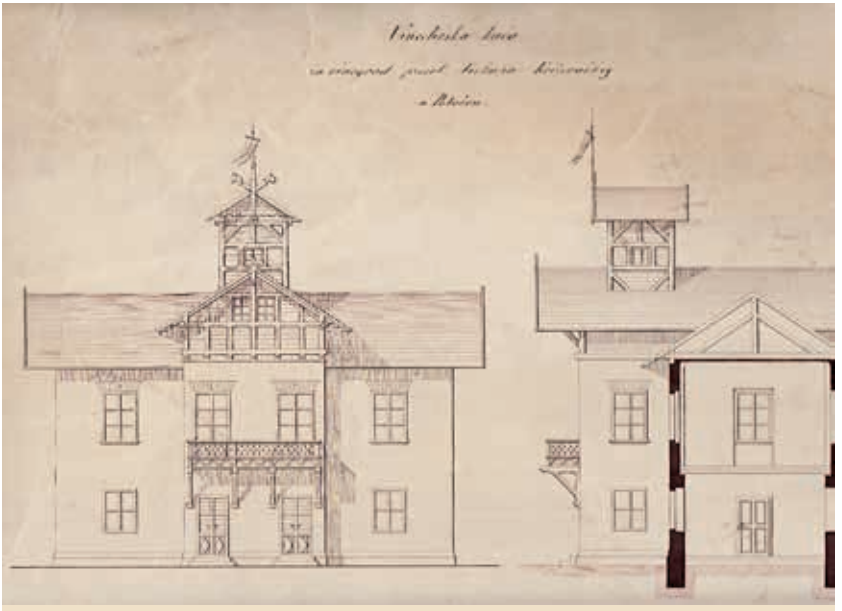
Livade su se nalazile na području Luga na likalitetima: Doljenšćica, Čret, Jakčevina, Marof, prema Brišću, Belovarci, Prelug, Hrastje i Mačkovec. Vinograd se nalazio na kat. Čest. br. 2740 i 2710 k.o. Raven.



Grkokatolički svećenici na biskupijskom imanju na Tkalcu (u sredini rektor dr. Ivan Đuro Višošević)

Nacrt za izgradnju vincilirove kuće na Potočecu

U arhivu Križevačke eparhije ostao je sačuvan jedinstveni nacrt za izgradnju drvene vincilirove kuće u križevačkom naselju Potočec. Ta kuća trebala je biti stilski izgrađena za voditelja biskupijskog vinograda i njegovu obitelj. Križevački vladike posvećivali su osobitu pažnju vinogradima te su namjeravali trajno osigurati vino za biskupijske potrebe.



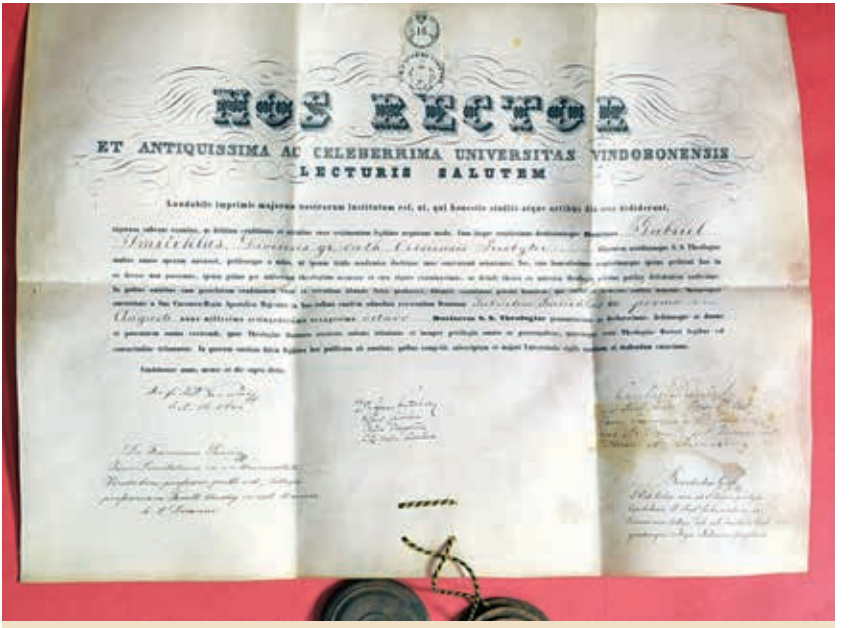
Nacrt za izgradnju vincilirove kuće u Križevcima na Potočecu u blizini katedrale i biskupske rezidencije

Očuvane originalne povelje križevačkih vladika

U arhivu Križevačke eparhije kao posebna vrijednost čuvaju se originalne povelje križevačkih vladika. Jedna od najvažnijih povelja svakako je ona o imenovanju Vasilija Božičkovića prvim križevačkim vladikom. Tu su osim povelje i diplome pojednih vladika koje svjedoče o važnosti križevačkih biskupa u ondašnjem društvu.



Povelja imenovanja Vasilija Božićkovića prvim križevačkim biskupom (Arhiv Križevačke eparhije)



Doktorska diploma križevačkog vladike dr. Gabriela Smičiklasa (Arhiv Križevačke eparhije)



Doktorska dizertacija križevačkog vladike dr. Janka Šimraka (Arhiv Križevačke eparhije)

Utjecaj križevačkih kanonika, ban kod kanonika Severovića

Uz biskupa u Križevcima su u prvoj polovici 20. stoljeća aktivno djelovali i kanonici. Njihov doprinos razvoju eparhije je značajan. Pojedini kanonici kao što su dr. Mirko Boić i dr, Tomo Severović imali su veliki politički utjecaj na tadašnje političare. Nije bila rijetkost da su značajne osobe društvenog i političkog života u 20-tim i 30-tim godinama prošlog stoljeća dolazile u Križevce i tu se u kurijama susretali sa kanonicima. Slike onog vremena svjedoče nam o iznimnom društvenom položaju križevačkih kanonika. Osim političara iz domovine kanonike su posjećivali i predstavnici Hrvatske bratske zajednice iz Amerike.



Križevački kanonik dr. Tomo Severović (lijevo) s banom Vlatkom Mačekom u prijateljskom razgovoru



Kanonik dr. Mirko Boić govori narodu na jednom od skupova



Križevački kanonici sa predstavnikom iseljenih Hrvata iz Amerike (ispred katedrale)

Fotografije iz Križevaca i okolice svjedoče o jednom vremenu

U proteklom 20. stoljeću život grkokatoličke zajednice u Križevcima i okolici ovjekovječen je na fotografijama. Na tim slikama možemo vidjeti lica mladih svećenika koji su vjerno služili svojoj biskupiji. Sačuvane su slike i sa prelazničkih župa koje su nastale u vrijeme II. Svjetskog rata. Danas su svi svećenici pokojni stoga je u godinama priprave za obilježavanje 250. godišnjice osnutka Križevačke eparhije (1777.-2027.) potrebno podsjetiti na njihov doprinos biskupiji.



Svećenik Feliks Bilenki sa obitelji na prelazničkoj župi Plavšinac 1944. god.



Grkokatolički svećenici na prelazničkoj župi Velika Mučna 1942. godine. S lijeva: Feliks Bilenki, Gabriel Bukatko, Ilija Krajačić, Mihajlo Jurista i Nenad Gavrilović

Križevački biskupi i kanonici uzorni gospodari

Osim brige za duhovni rast svoje zajednice križevački biskupi i njegovi pomoćnici kanonici uvijek su vodili brigu i za materijalni napredak biskupije i biskupijskog sjedišta u Križevcima. Slike iz prošlosti svjedoče nam da se biskupijsko polje uz rezidenciju obrađivalo te su s polja dolazile namirnice za životne potrebe. U vrijeme dok je u biskupijskoj palači djelovalo salezijansko sjemenište u 60-tim i 70-tim godinama prošlog stoljeća također se obrađivalo biskupijsko polje.



Rad na biskupijskom polju nekada (u pozadini biskupski dvor i katedrala)



Sjemeništarci na biskupijskom polju 1952. godine.



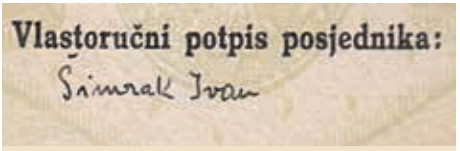
Generalni vikar Križevačke eparhije i kanonik mons. Stanko Višošević sa sjemeništarcima u Križevcima



„Vladičanska kola"

ARHIVSKA DOKUMENTACIJA O DR. IVANU ŠIMRAKU

Žumberački vikarijat Križevačke eparhije pokrenuo je inicijativu da se svećenik mučenik dr. Ivan Šimrak proglasi blaženim. S tim u vezi započelo je prikupljanje potrebite dokumentacije. Tijekom 2021. obrađeni su arhivi te su pribavljeni podaci kojima se prati život ovog našeg mučenika.



Vlastoručni potpis svećenika mučenika dr. Ivana Šimraka



Dr. Ivan Šimrak

Arhiv Grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu

God. 1927./1928.

Br. 272, Oprema za boravak u sjemeništu Ivanu Šimraku
Br. 282, Primanje u sjemenište Ivana Šimraka

God. 1929./1930.

Br. 42, Ocjene pitomca Ivana Šimraka

God.1930./1931.

Br. 33, Izvještaj o napretku pitomca Ivana Šimraka
Br. 102, Izvješće župniku o napredovanju pitomca Ivana Šimraka
Br. 189, Izvješće rektora župniku pitomca o napretku pitomca
Br. 206, Izvješće rektora o napretku pitomca
Br. 316, raspored sjedenja u učionicama
Br. 448, Izvješće o napretku pitomca Ivana Šimraka

God. 1932.

Br. 276, Izvješće o napretku pitomca Ivana Šimraka

Br. 449, Svjedodžba iz Općine Kalje za Ivana Šimraka

Br. 461, Ocjene i račun župi sv. Ivana Grabar za pitomca Ivana Šimraka

God. 1933./1934.

Br. 15, Izvješće o pitomcu Ivanu Šimraku

Br. 131, Uvjerenje župnika za Ivana Šimraka

Br. 246, Izvješće o pitomcu Ivanu Šimraku

Br. 293, Izvješće o pitomcu Ivanu Šimraku

Br. 469, Izvješće župi Grabar o napretku pitomca Ivana Šimraka

God. 1937.

Br. 4, Podjela činova svjećonošca, čteca i pojca Ivanu Šimraku dne 1. 10. 1937. u Sjemeništu

Br. 93, Molba Duhovnom stolu bogoslova Ivana Šimraka za studij u Rimu

Arhiv župe sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu

God. 1944.

Br. 62, Obavijest o smrti dr. Ivana Šimraka

Arhiv Križevačke eparhije

God. 1943.

Br. 819, Zapisnik o personalijama dr. Ivana Šimraka

Br. 886, Imenovanje dr. Ivana Šimraka katehetom u Križevcima

Br. 975, Uredovna potvrda za Ivana Šimraka

God. 1944.

Br. 169, Dr. Ivan Šimrak upućuje se na pastoralnu službu u Žumberak

Br. 170, Ovjerovljenje osobnika dr. Ivana Šimraka

Br. 235, Šalje se osobnik dr. Ivana Šimraka Ministarstvu bogoštovlja

Br. 445, Sućut gvardijana Rikarda Ribića vladici povodom smrti dr. Ivana Šimraka

Br. 446. Eparhijska okružnica o preminuću dr. Ivana Šimraka



SINODA

ZA SINODALNU CRKVU; ZAJEDNIŠTVO, SUDJELOVANJE I POSLANJE

Pripremni dokument

Biskupska sinoda

Kratice

MTK MEĐUNARODNA TEOLOŠKA KOMISIJA
DV II. VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konst. *Dei Verbum* (18. studenog 1965.)
EC FRANJO, Ap. konst. *Episcopalis communio* (15. rujna 2018.)
EG FRANJO, Ap. pob. *Evangelii gaudium* (24. studenog 2013.)
FT FRANJO, Enc. *Fratelli tutti* (3. listopada 2020.)
GS II. VATIKANSKI KONCIL, Konst. *Gaudium et spes* (7. prosinca 1965.)
LG II. VATIKANSKI KONCIL, Dogm. konst. *Lumen gentium* (21. studenog 1964.)
LS FRANJO, Enc. *Laudato si'* (24. svibnja 2015.)
UR II. VATIKANSKI KONCIL, Dekr. *Unitatis redintegratio* (21. studenog 1964.)

1. Božja Crkva je sazvana na Sinodu. Hod nazivan *Za sinodalnu Crkvu:* zajedništvo, sudjelovanje i poslanje svečano će biti otvoren 9. – 10. listopada 2021. godine u Rimu, a sljedećeg 17. listopada u svakoj partikularnoj Crkvi. Temeljna etapa bit će proslava XVI. redovne opće skupštine Biskupske sinode, u listopadu 2023.[1], nakon koje će uslijediti etapa provedbe, koja će ponovno uključiti partikularne Crkve (usp. EC, čl. 19-21). Ovim sazivom papa Franjo poziva cijelu Crkvu da se propitkuje o odlučnoj temi za njezin život i njezino poslanje: „Upravo je put sinodalnosti put koji Bog očekuje od Crkve trećeg tisućljeća"[2]. Ovaj je itinerarij, koji je dio *aggiornamenta* Crkve koji je predložio Drugi vatikanski koncil, dar i zadatak: hodeći zajedno i razmišljajući o prijeđenom putu, Crkva će moći iz onoga kroz što prolazi učiti koji su to procesi koji joj mogu pomoći živjeti zajedništvo,

[1] Etape sinodalnog hoda prikazane su u prilogu u shematskom obliku.

[2] FRANJO, *Govor na obilježavanju 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode,* 17. listopada 2015.

ostvariti sudjelovanje, otvoriti se poslanju. Naš zajednički hod jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega naroda.

2. Potiče nas i vodi osnovno pitanje: kako se ostvaruje danas taj zajednički hod koji omogućuje Crkvi naviještati evanđelje u skladu s poslanjem koje joj je povjereno; i koje nas to korake Duh poziva učiniti kako bismo rasli kao sinodalna Crkva?

Zajedničko suočavanje s tim pitanjem zahtijeva osluškivanje Duha Svetoga, koji poput vjetra „puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide" (Iv 3,8), ostajući otvoreni za iznenađenja koja će nam zasigurno prirediti na tome putu. Pokreće se tako dinamika koja nam omogućuje da počnemo ubirati plodove sinodalnog obraćenja koji će postupno sazrijevati. Riječ je o ciljevima od velike važnosti za kvalitetu crkvenog života i ostvarivanje poslanja evangelizacije, u kojem svi sudjelujemo po krštenju i potvrdi. Predstavljamo ovdje samo glavne ciljeve, koji izražavaju sinodalnost kao oblik, način života i ustrojstvo Crkve:

- spominjati se kako je Duh vodio Crkvu na njezinu povijesnom putu i poziva nas danas da zajedno budemo svjedoci Božje ljubavi;
- živjeti sudionički i inkluzivan crkveni proces koji pruža svima – napose onima koji se iz raznih razloga nalaze na marginama – priliku da se izraze i da se čuje i njihov glas kako bi pridonijeli izgrađivanju Božjega naroda;
- prepoznati i cijeniti bogatstvo i raznolikost darova i karizmi koje Duh slobodno razdjeljuje, za dobrobit zajednice i u korist cijele ljudske obitelji;
- isprobati sudioničke načine ostvarivanja odgovornosti u naviještanju evanđelja i u predanom zalaganju za izgrađivanje ljepšega svijeta pogodnijega za život;
- istražiti kako se u Crkvi živi odgovornost i moć, kao i strukture po kojima se njima upravlja, iznoseći na vidjelo i pokušavajući preokrenuti predrasude i iskrivljene prakse koje nemaju korijen u evanđelju;
- ovjeroviti kršćansku zajednicu kao vjerodostojnog subjekta i pouzdanog partnera na putevima socijalnog dijaloga, ozdravljenja, pomirenja, uključivanja i sudjelovanja, obnove demokracije, promicanja bratstva i socijalnog prijateljstva;

- preporoditi odnose između pripadnika kršćanskih zajednica, kao i između zajednica i drugih društvenih skupina, na primjer zajednice vjernikâ drugih vjeroispovijesti i religijâ, organizacija civilnog društva, pučkih pokreta itd.;
- poticati vrjednovanje i usvajanje plodova nedavnih sinodalnih iskustava na općoj, regionalnoj, nacionalnoj i mjesnoj razini.

3. Ovaj se Pripremni dokument stavlja u službu sinodskoga hoda, osobito kao sredstvo koje služi jačanju prve faze osluškivanja i savjetovanja s Božjim narodom u partikularnim Crkvama (listopad 2021. – travanj 2022.), u nadi da će pridonijeti pokretanju ideja, energije i kreativnosti svih onih koji će sudjelovati u tom itinerariju te olakšati dijeljenje plodova njihova zalaganja. U tu svrhu: 1) počinje opisom nekih istaknutih značajki suvremenog konteksta; 2) ukratko ocrtava temeljne teološke referencije za ispravno shvaćanje i provođenje u djelo sinodalnosti; 3) nudi pojedine biblijske ideje koje mogu potaknuti meditaciju i molitveno razmatranje tijekom hoda; 4) prikazuje pojedine perspektive na temelju kojih se mogu ponovno iščitavati iskustva življene sinodalnosti; 5) izlaže neke putokaze za artikuliranja ovog rada na ponovnom čitanju u molitvi i dijeljenju. Kako bi se konkretno popratila organizacija rada, predlaže se Metodološki vademecum, priložen ovom Pripremnom dokumentu i dostupan na mrežnoj stranici Sinode[3]. Stranica pruža neke izvore za dublje proučavanje teme sinodalnosti, kao potpora ovom Pripremnom dokumentu; među njima ističemo dva, koji su više puta citirani u nastavku: *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode,* koji je papa Franjo održao 17. listopada 2015. godine, te dokument *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve,* koji je izradila Međunarodna teološka komisija, a objavljen je 2018. godine.

I. Poziv na zajednički hod

4. Sinodalni hod odvija se unutar povijesnih okolnosti obilježenih epohalnim promjenama u društvu i ključnim prijelaznim trenutkom u životu Crkve, koji se ne može zanemariti: u naborima slojevitosti ovog konteksta, u njegovim napetostima i proturječjima, pozvani smo „pomno proučavati znakove vremena i tumačiti ih u svjetlu evanđelja" (GS, 4). Ovdje su ocrtani poneki elementi globalnog scenarija koji su usko povezani s temom Sinode, ali će slika biti obogaćena i upotpunjena na mjesnoj razini.

[3] Usp. www.synod.va.



Sveti otac papa Franjo sa grkokatoličkim biskupima u Slovačkoj 2021.

5. Globalna tragedija poput pandemije bolesti COVID-19 „neko je vrijeme doista pobuđivala svijest kako smo svjetska zajednica koja se nalazi na istoj lađi u kojoj od zla koje snađe pojedinca štetu na kraju trpe svi. Sjetili smo se da se nitko ne može spasiti sam, da se možemo spasiti samo zajedno" (FT, 32). Istodobno, u pandemiji su naglo buknule već postojeće nejednakosti i nove nejednakosti: čini se da je čovječanstvo sve više uzdrmano procesima omasovljenja i fragmentacije; tragično stanje u kojem migranti žive u svim krajevima svijeta svjedoči o tome koliko su visoke i čvrste barijere koje dijele jedinstvenu ljudsku obitelj. Enciklike L*audato si'* i *Fratelli tutti* dokumentiraju dubinu lomova koji razdiru čovječanstvo, a mi se možemo pozvati na te analize kako bismo poslušali vapaj siromahâ i zemlje te prepoznali sjeme nade i budućnosti kojem Duh i dalje daje da niče i u naše vrijeme: „Stvoritelj nas ne napušta, on nikada ne posustaje u svojem planu ljubavi, ne kaje se što nas je stvorio. Čovječanstvo je još uvijek sposobno raditi zajedno na izgrađivanju našega zajedničkog doma" (LS, 13).

6. Ta je situacija, koja je unatoč velikim razlikama, zajednička cijeloj ljudskoj obitelji, izazov za sposobnost Crkve da prati pojedince i zajednice pozvane ponovno pogledati iskustva žalosti i patnje, koja su razotkrila

mnoge lažne sigurnosti, te gajiti nadu i vjeru u dobrotu Stvoritelja i njegova stvorenja. Ne možemo, međutim, bježati od činjenice da se i sama Crkva mora suočiti s nedostatkom vjere i pokvarenošću također unutar sebe same. Osobito ne možemo zaboraviti patnju koju su doživjeli maloljetnici i ugrožene osobe „zbog seksualnog zlostavljanja, moći i savjesti koje je počinio znatan broj klerika i posvećenih osoba"[4]. Pred nama je stalan izazov da „kao Božji narod preuzmemo na se bol naše braće koja su ranjena u tijelu i u duhu"[5]: predugo je vapaj žrtava bio vapaj koji Crkva nije znala dovoljno poslušati. To su duboke rane koje teško zacjeljuju, za koje nikada nećemo dovoljno tražiti oprost i koje predstavljaju, katkad goleme, prepreke koje nas priječe da nastavimo u smjeru *zajedničkog hoda.* Cijela je Crkva pozvana razračunati se s teretom kulture prožete klerikalizmom, koju baštini iz svoje povijesti, i s oblicima obnašanja vlasti na kojima su nakalemljene različite vrste zloporabe (moći, ekonomske, savjesti, spolne). Nezamislivo je „obraćenje crkvenog djelovanja bez aktivnog sudjelovanja svih sastavnica Božjega naroda"[6]: zajedno molimo Gospodina „za milost obraćenja i mudrost duha da, kao odgovor na ta zlodjela zlostavljanja, izrazimo svoje kajanje i svoju odluku da se hrabro borimo"[7].

7. Usprkos našim nevjerama, Duh nastavlja djelovati u povijesti i pokazivati svoju životvornu moć. Upravo u brazdama koje su iskopale svakojake patnje koje su pretrpjeli ljudska obitelj i Božji narod, niču novi jezici vjere i novi putevi koji mogu ne samo tumačiti događaje s teološkoga gledišta, nego pronaći u kušnji razloge da se put kršćanskog i crkvenog života postavi na nove temelje. Razlog je velike nade podatak da je nemali broj Crkava već pokrenuo, više ili manje ustrojene, sastanke i procese savjetovanja s Božjim narodom. Tamo gdje su obilježeni sinodskim pristupom, osjećaj za Crkvu je iznova procvao, a sudjelovanje svih dalo je nov polet crkvenom životu. Također nalaze potvrdu želje mladih da imaju veću ulogu u Crkvi te zahtjev za većom valorizacijom ženâ i prostorâ za sudjelovanje u poslanju Crkve, na što su već ukazale sinodske skupštine iz 2018. i 2019. godine. U tome pravcu idu i nedavno ustanovljenje laičke službe katehete te otvaranje ženama mogućnosti pristupa službama lektorata i akolitata.

8. Ne možemo zanemariti različite uvjete u kojima kršćanske zajednice žive u raznim krajevima svijeta. Uz zemlje u kojima većinu stanovništva

[4] FRANJO, *Pismo Božjem narodu,* 20. kolovoza 2018., Uvod.
[5] *Isto,* br. 2.
[6] *Isto.*
[7] *Isto.*

čine pripadnici Crkve te ona predstavlja kulturalnu važnost za cijelo društvo, ima i onih u kojima su katolici manjina; u nekima od ovih potonjih katolici, zajedno s drugim kršćanima, doživljavaju, katkad i vrlo nasilne, oblike progona, a često i mučeništvo. Ako s jedne strane prevladava sekularizirani mentalitet koji nastoji prognati religiju iz javnog prostora, s druge strane vjerski fundamentalizam, koji ne poštuje slobode drugih, jača oblike nesnošljivosti i nasilja koji se također odražavaju u kršćanskoj zajednici i u njezinim odnosima s društvom. Nerijetko kršćani zauzimaju iste takve stavove, raspirujući podjele i suprotstavljanja čak i u Crkvi. Treba jednako tako uzeti u obzir i način na koji razdori do kojih dolazi u društvu, iz etničkih, rasnih, kastinskih razloga ili zbog drugih oblika društvenog raslojavanja ili kulturnog nasilja, nalaze odjek unutar kršćanske zajednice i u njezinim odnosima s društvom. Te situacije imaju dubok utjecaj na značenje izraza „biti na zajedničkom putu" i na konkretne mogućnosti njegove provedbe.

9. U tome kontekstu, sinodalnost predstavlja glavni put za Crkvu, koja je pozvana obnavljati se vođena djelovanjem Duha i zahvaljujući slušanju Riječi. Sposobnost zamišljanja drukčije budućnosti Crkve i njezinih institucija koje će biti na razini primljena poslanja uvelike ovisi o izboru pokretanja procesâ slušanja, dijaloga i zajedničkoga razlučivanja, u kojima svi zajedno i svatko pojedino mogu sudjelovati i dati svoj doprinos. Istodobno, opredjeljenje za *zajednički hod* proročki je znak za ljudsku obitelj kojoj je potreban zajednički projekt, sposoban stremiti dobru svih. Crkva sposobna za zajedništvo i bratstvo, za sudjelovanje i supsidijarnost, vjerna onome što naviješta, moći će stati uz siromahe i najmanje, te dati da se čuje i njihov glas. Za zajednički hod potrebno je dopustiti da nas Duh uči doista sinodalnom mentalitetu, ulazeći hrabro i sa slobodom srca u proces obraćenja bez kojeg neće biti moguća „stalna obnova koja je njoj [Crkvi], kao ljudskoj i zemaljskoj instituciji, uvijek potrebna" (UR, 6; usp. EG, 26).

II. Crkva koja je po svome ustrojstvu sinodalna

10. „Ono što Gospodin traži od nas, u stanovitom smislu, već je sve sadržano u riječi 'Sinoda'[8], koja je „drevna i časna riječ u predaji Crkve, čije značenje doziva u svijest najdublje sadržaje Objave"[9]. To je „Gospodin Isus koji predstavlja samoga sebe kao 'Put i Istinu i Život' (Iv 14,6)", a „kršćane, koji idu za njim, isprva se nazivalo 'učenicima Puta' (usp. 9,2; 19,9.23; 22,4;

[8] FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode.*
[9] MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve*, 2. ožujka 2018., br. 3.

24,14,22)"[10]. Sinodalnost u toj perspektivi mnogo je više od održavanja crkvenih sastanaka i biskupskih zborovanja, ili pitanje pukog upravljanja unutar Crkve; ona „ukazuje na specifičan *modus vivendi et operandi* Crkve Božjeg naroda koji konkretno očituje i ostvaruje njezino zajedništvo u zajedničkom hodu, u okupljanju na zborovanje te u aktivnom sudjelovanju svih svojih članova u svom evangelizacijskom poslanju". Tako se međusobno isprepliću oni elementi koje se u naslov Sinode predlaže kao nosive osi sinodalne Crkve: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje. U ovom poglavlju ukratko ćemo prikazati neke temeljne teološke referencije na kojima se temelji ova perspektiva.

11. U prvome tisućljeću *zajednički hod,* odnosno provođenje u djelo sinodalnosti, bio je uobičajen način postupanja Crkve shvaćene kao „narod okupljen jedinstvom Oca, Sina i Duha Svetoga"[12]. Onima koji su dijelili crkveno tijelo, crkveni su oci suprotstavljali zajedništvo Crkava rasutih po svijetu, koje je sveti Augustin opisao kao *concordissima fidei conspiratio*[13], odnosno sloga u vjeri svih kršćenika. Tu je ukorijenjen širok razvoj sinodalne prakse na svim razinama života Crkve – mjesnoj, pokrajinskoj, općoj – koja je svoje najveće očitovanje našla na ekumenskom koncilu. Upravo na tom crkvenom obzoru, nadahnut načelom sudjelovanja svih u crkvenom životu, sveti Ivan Zlatousti mogao je reći: „Crkva i Sinoda su istoznačnice."[14] I u drugom tisućljeću, kada je u Crkvi više naglašavana uloga hijerarhije, taj način postupanja nije prestao: dobro je poznato da su se u Srednjemu vijeku i u moderno doba, osim ekumenskih koncila, održavale i biskupijske i krajevne sinode, pa i kada se radilo o definiranju dogmatskih istina pape su se redovito htjeli posavjetovati s biskupima kako bi upoznali vjeru cijele Crkve, utječući se autoritetu sensus fidei cijeloga Božjeg naroda, koji je „nezabludiv *in credendo*" (EG, 119).

12. Drugi vatikanski koncil usidrio se u tome dinamizmu Predaje. Koncil ističe da „Bogu se svidjelo posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno, isključivši svaku vezu među njima, nego ih uobličiti u narod koji bi ga priznavao u istini i sveto mu služio" (LG, 9). Članovima Božjeg naroda zajedničko je krštenje i „premda su neki po Kristovoj volji za druge određeni

[10] *Isto.*
[11] Isto, br. 6.
[12] CIPRIJAN, *De oratione dominica,* 23: PL 4, 553.
[13] AUGUSTIN, *Epistola* 194, 31: PL 33, 885.
[14] IVAN ZLATOSTI, *Explicatio in psalmum* 149: PG 55, 493.
[15] MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve,* 2. ožujka 2018., br. 6.

kao učitelji, djelitelji otajstava i pastiri, ipak među svima vlada prava jednakost s obzirom na dostojanstvo i s obzirom na svim vjernicima zajedničko djelovanje u izgradnji Kristova Tijela" (LG, 32). Stoga su svi krštenici, koji imaju udio u Kristovoj svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj službi, „u vršenju mnogovrsna i uređena bogatstva svojih karizmi, svojih poziva i svojih službi"[15] aktivni nositelji evangelizacije, bilo pojedinačno, bilo kao sveukupnost Božjega naroda.

13. Koncil je istaknuo kako, zahvaljujući pomazanju Duha Svetoga primljenom na krštenju, sveukupnost vjernikâ „ne može se u vjerovanju prevariti, a to svoje svojstvo očituje nadnaravnim osjećajem vjere svega naroda, kad 'od biskupâ pa do posljednjih vjernih laikâ', pokazuje svoje opće slaganje u stvarima vjere i ćudoređa" (LG, 12). Duh je taj koji vodi vjernike „u svu istinu" (Iv 16,13). Njegovim djelovanjem „predaja koja dolazi od apostola napreduje u Crkvi", zato da sav sveti Božji narod raste u razumijevanju i kušanju „predanih stvari i riječi, kako po razmatranju i proučavanju vjernikâ koji u svome srcu o tome razmišljaju (usp. Lk 2,19 i 51), tako i po razumijevanju duhovnih stvari putem unutrašnjeg iskustva, te po naviještanju onih koji su s nasljedstvom u biskupskoj službi primili siguran milosni dar istine" (DV, 8). Naime, taj narod, sabran od svojih pastirâ, prianja uz sveti polog Riječi Božje povjerene Crkvi, sveudilj postojan u apostolskom nauku, u bratskom zajedništvu, te u lomljenju kruha i u molitvi, „tako da u predanoj vjeri, koju valja držati, vršiti i ispovijedati, nastaje jedinstvena jednodušnost predstojnikâ i vjernikâ" (DV, 10).

14. Pastiri, koje je Bog postavio za „autentične čuvare, tumače i svjedoke vjere cijele Crkve"[16], stoga se ne boje slušati povjereno im stado: savjetovanje s Božjim narodom ne uključuju uvođenje u Crkvu dinamizama demokracije, osnovanih na načelu većine, jer u temelju sudjelovanja u svakom sinodalnom procesu postoji velika zajednička ljubav prema zajedničkom poslanju evangelizacije, a ne zastupanje sukobljenih interesa. Drugim riječima, riječ je o crkvenom procesu koji se može odvijati samo „unutar zajednice koja je po svome ustrojstvu hijerarhijska"[17]. Upravo u plodnoj vezi između *sensus fidei* Božjeg naroda i učiteljske uloge pastirâ ostvaruje se jednodušan pristanak cijele Crkve u istoj vjeri. Svaki sinodalni proces, u kojem su biskupi pozvani razabrati što Duh govori Crkvi, ne sami, nego slušajući Božji narod, koji „ima udio također u Kristovoj proročkoj službi"

[16] FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode.*
[17] MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve,* br. 69.

(LG, 12), očiti je oblik tog *zajedničkog hoda* kojim Crkva raste. Sveti Benedikt ističe kako „često Gospodin objavljuje najbolju odluku"[18] onima koji ne zauzimaju važne položaje u zajednici (u ovom slučaju najmlađemu); tako bi se biskupi trebali pobrinuti da dopru do svih, da bi se u urednom odvijanju sinodalnog hoda ostvarilo ono što apostol Pavao preporučuje zajednicama: „Duha ne trnite, proroštava ne prezirite! Sve provjeravajte: dobro zadržite" (1 Sol 5,19-21).

15. Smisao puta na koji smo svi pozvani prije svega je otkrivanje lica i oblika sinodalne Crkve u kojoj „svatko ima nešto za naučiti. Vjerni narod, zbor biskupâ, rimski biskup: jedni slušaju druge; a svi slušaju Duha Svetoga, Duha istine" (Iv 14,17), da spoznaju što On „govori Crkvama" (Otk 2,7)[19]. Rimski biskup, kao načelo i temelj jedinstva Crkve, zahtijeva od svih biskupa i svih partikularnih Crkava, u kojima i po kojima postoji jedna i jedina Katolička Crkva (usp. LG, 23), da s pouzdanjem i hrabrošću zakorače na put sinodalnosti. U tom „zajedničkom putovanju" molimo Duha da nam pomogne otkriti kako zajedništvo, koje okuplja u jedinstvo različite darove, karizme, službe, služi poslanju: sinodalna je Crkva, Crkva „u izlasku", misionarska Crkva, „otvorenih vrata" (EG, 46). To uključuje poziv na produbljivanje odnosâ s drugim Crkvama i kršćanskim zajednicama, s kojima nas povezuje jedno krštenje. Perspektiva zajedničkog hoda jest, dakle, još šira i obuhvaća sav ljudski rod, s kojim dijelimo njegove „radosti i nade, žalosti i tjeskobe" (GS, 1). Sinodalna Crkva proročki je znak prije svega za zajednicu narodâ nesposobnu predložiti zajednički projekt, kojim bi se težilo k postizanju dobra svih: provođenje u djelo sinodalnosti danas je za Crkvu najočitiji način da bude „sveopći sakrament spasenja" (LG, 48), „znak i oruđe tješnjeg jedinstva s Bogom i jedinstva čitavoga ljudskog roda" (LG, 1).

III. Slušanje Pisma

16. Duh Božji koji svojim svjetlom obasjava i oživljava taj zajednički hod Crkava isti je onaj koji je na djelu u Isusovu poslanju, obećan apostolima i naraštajima učenikâ koji slušaju Božju riječ i provode ju u djelo. Duh se, prema Gospodinovu obećanju, ne ograničuje tek na to da bi potvrđivao kontinuitet Isusova evanđelja, već će osvjetljivati uvijek nove dubine njegove Objave i nadahnjivati odluke koje su prijeko potrebne da se podupre Crkvu na njezinu putu (usp. Iv 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15). Zato je nada-

[18] *Regula S. Benedicti,* III, 3.

[19] FRANJO, *Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode.*

sve korisno da naš put izgradnje sinodalne Crkve bude inspiriran dvjema svetopisamskim „slikama". Jedna se pojavljuje u prikazu *prizora zajedništva* koji neprestano prati put evangelizacije; druga se pak odnosi na iskustvo Duha u kojem Petar i prva zajednica uviđaju opasnost postavljanja neopravdanih granica dioništvu vjere. Sinodalno iskustvo zajedničkog hoda, u nasljedovanju Gospodina i u poslušnosti Duhu, moći će primiti odlučujuće nadahnuće iz razmatranja tih dvaju vidika Objave.

Isus, mnoštvo, apostoli

17. U svojoj se temeljnoj strukturi prizor s početaka javlja kao konstanta načina na koji se Isus objavljuje u cijelome evanđelju, navješćujući dolazak Božjega kraljevstva. Posrijedi su u bîti tri dionika (plus jedan). Prvi je, naravno, *Isus,* potpuni protagonist koji preuzima inicijativu, sijući riječi i znakove dolaska Božjeg kraljevstva „bez pristranosti" (usp. Dj 10,34). U različitim oblicima Isus posebnu pozornost posvećuje „odijeljenima" od Boga i „napuštenima" od zajednice (grešnicima i siromasima, da se poslužimo jezikom evanđelja). Svojim riječima i djelima nudi oslobođenje od zla i obraćenje na nadu, u ime Boga Oca i u snazi Duha Svetoga. Unatoč različitosti pozivâ i odgovorâ vezanih za prihvaćanje Gospodina, zajednička je značajka to da se vjera uvijek javlja kao vrjednovanje osobe: njezinu se prošnju sluša, pomaže joj se u teškoćama, cijeni se njezina raspoloživost, njezino se dostojanstvo potvrđuje Božjim gledanjem te ponovno biva priznata u zajednici.

18. Djelo evangelizacije i poruka spasenja ne bi se, doista, mogli razumjeti bez Isusove stalne, najšire moguće otvorenosti sugovorniku, koji se u evanđeljima označuje kao mnoštvo, odnosno skup ljudi koji ga slijede na putu, a katkad čak i doslovce progone nadajući se kakvomu znamenju i kakvoj riječ spasenja: evo nam i drugog lika iz prizora Objave. Navještaj evanđelja nije upućen samo nekolicini prosvijetljenih ili unaprijed odabranih. Isusov sugovornik je „narod" zajedničkog života, „svatko" tko je ljudske naravi koga On izravno dovodi u dodir s Božjim darom i pozivom na spasenje. Na način koji iznenađuje, a katkad i sablažnjava svjedoke, Isus prihvaća kao svoje sugovornike sve one koji izlaze iz mnoštva: sluša strastvene pritužbe žene Kanaanke (usp. Mt 15,21-28), koja ne može prihvatiti da bude isključena od blagoslova koji On nosi; dopušta si dijalog sa Samarijankom (usp. Iv 4,1-42), unatoč njezinu položaju socijalno i vjerski kompromitirane žene; usrdno potiče slobodan i zahvalan čin vjere slijepca od rođenja (usp. Iv 9), kojega je službena religija isključila iz dosega milosti.

19. Neki slijede Isusa na izrazitiji način, stječući iskustvo vjernosti učeništva, dok su drugi pozvani vratiti se svom redovitom, svagdanjem životu: svi, međutim, svjedoče o snazi vjere koja ih je spasila (usp. Mt 15,28). Među onima koji slijede Isusa jasno se ističe lik apostolâ koje On sâm, od samih početaka, poziva namjenjujući im važnost u posredovanju odnosa mnoštva s Objavom i dolaskom Božjega kraljevstva. Ulazak toga trećeg dionika na scenu ne događa se zahvaljujući kakvom ozdravljenju ili obraćenju, nego se podudara s Isusovim pozivom. Izbor apostolâ nije povlastica kakvog isključivog položaja moći i odvojenosti, nego milost službe koja uključuje blagoslov i zajedništvo. Zahvaljujući daru Duha uskrsloga Gospodina, oni moraju čuvati Isusovo mjesto, a ne postavljati se na njegovo mjesto, ne stavljati filtre njegovoj prisutnosti, nego olakšati susret s njim.

20. Isus, mnoštvo u svojoj raznolikosti, apostoli: to je slika i otajstvo koje treba neprestano razmatrati i u koje treba dublje ponirati kako bi Crkva sve više postajala ono što jest. Nijedan od ta tri lika ne smije napustiti pozornicu. Ako nema Isusa i netko drugi zauzme njegovo mjesto, Crkva postaje ugovor između apostolâ i mnoštva, čiji će dijalog završiti po uzoru na političke igre. Bez apostolâ, kojima Isus predaje vlast, a Duh poučava, odnos s evanđeoskom istinom se prekida, a mnoštvo ostaje izloženo mitu ili ideologiji o Isusu, bilo da ga prihvaća, bilo da ga odbacuje. Bez mnoštva, odnos apostolâ s Isusom izopačuje se u sektaški i autoreferencijalni oblik religije, a evangelizacija gubi svoje svjetlo, koje izbija iz samoobjave koju Bog upućuje svakom pojedincu, i to izravno, nudeći mu svoje spasenje.

21. Tu je, zatim, „dodatni" glumac, antagonist, koji na scenu donosi đavolsku razdvojenost ostale trojice. Pred uznemirujućom perspektivom križa, postoje učenici koji odlaze od Isusa i mnoštva prevrtljiva raspoloženja. Klopka koja dijeli – te stoga predstavlja prepreku na zajedničkom putu – očituje se jednako u oblicima vjerske strogosti, moralne zapovijedi koja se predstavlja zahtjevnijom od Isusove zapovijedi i zamamnosti svjetovne političke mudrosti koja želi biti učinkovitija od razlučivanja duhova. Da bi se umaklo prijevarama „četvrtoga glumca" prijeko je potrebno stalno obraćenje. U tom je smislu znakovita zgoda sa satnikom Kornelijem (usp. Dj 10), kojoj prethodi zgoda s „koncilom" u Jeruzalemu (usp. Dj 15) koji predstavlja ključnu uporišnu točku za sinodalnu Crkvu.

Dvostruka dinamika obraćenja: Petar i Kornelije (Dj 10)

22. Na početku zgode opisuje se Kornelijevo obraćenje, koji čak prima i neku vrstu navještaja. Kornelije je poganin, vjerojatno Rimljanin, satnik

(časnik s nižim činom) okupacijske vojske, koji se bavi zanimanjem koje se temelji na nasilju i zlostavljanju. Ipak, posvećen je molitvi i milostinji, odnosno njeguje odnos s Bogom i brine se za bližnjega. Upravo njemu anđeo iznenada dolazi, oslovljava ga imenom i poziva ga da pošalje – glagol poslanja! – svoje sluge u Jopu da pozove – glagol poziva! – Petra. Pripovijest tada postaje svjedočanstvom o obraćenju potonjeg, koji je istog dana imao viđenje, u kojem mu neki glas naređuje da kolje i jede životinje, od kojih su neke nečiste. Njegov je odgovor odlučan: „Nipošto, Gospodine! Ta nikad još ne okusih ništa okaljano i nečisto" (Dj 10,14). On prepoznaje da mu to Gospodin govori, ali mu se suprotstavlja jasnim odbijanjem, jer ta naredba ruši propise Tore kojih se ne može odreći zbog svoga vjerskog identiteta, a koji izražavaju način razumijevanja izabranja kao razlike koja uključuje odvojenost i odabranost u odnosu na druge narode.

23. To je kod apostola izazvalo dubok potres u duši i, dok se pita o značenju onoga što se dogodilo, stižu ljudi koje je poslao Kornelije, koje mu Duh ukazuje kao njegove izaslanike. Petar im odgovara riječima koje podsjećaju na riječi koje je Isus izgovorio u vrtu: „Ja sam onaj kojega tražite" (Dj 10,21). To je pravo i istinsko obraćenje, bolan i neizmjerno plodan iskorak iz vlastitih kulturnih i vjerskih kategorija: Petar pristaje blagovati zajedno s poganima hranu koju je oduvijek smatrao zabranjenom, prepoznajući je kao oruđe života i zajedništva s Bogom i s drugima. U susretu s osobama, prihvaćajući ih, putujući zajedno s njima i ulazeći u njihove domove, shvaća se značenje njegova viđenja: nijedno ljudsko biće nije nedostojno u Božjim očima, a različitost određena izabranjem nije isključiva prednost, nego je u službi i za svjedočanstvo univerzalne širine.

24. I Kornelije i Petar na svoj put obraćenja uključuju druge osobe, te one postaju njihovi suputnici na tom putu. Apostolsko djelovanje ostvaruje Božju volju osnivanjem zajednica, rušenjem ograda i promicanjem susreta. Riječ ima središnju ulogu u susretu između dvaju protagonista. Prvo Kornelije dijeli s Petrom iskustvo koje je doživio. Petar ga sluša, a zatim uzima riječ, prenoseći redom ono što mu se dogodilo i svjedočeći blizinu Gospodina, koji ide u susret svakoj osobi da bi je oslobodio onoga što ju čini zarobljenicom zla i što zatire njezino čovještvo (usp. Dj 10,38). Taj način komuniciranja nalik je onom kojem će Petar pribjeći kad ga vjernici iz obrezanja u Jeruzalemu budu prekoravali, optužujući ga da je prekršio tradicionalne propise, na kojima je, čini se, usredotočena sva njihova pozornost, ne mareći za izlijevanje Duha: „Ušao si k ljudima neobrezanima i jeo s njima!" (Dj 11,3). U tom trenutku sukoba, Petar pripovijeda ono što

mu se dogodilo i opisuje svoje reakcije zbunjenosti, nerazumijevanja i otpora. Upravo će to pomoći njegovim, isprva agresivnim i nepopustljivim sugovornicima, da osluhnu i prihvate ono što se dogodilo. Sveto pismo će pomoći u tumačenju značenja toga događaja, kao što će se to kasnije dogoditi i na „koncilu" u Jeruzalemu, u procesu razlučivanja, to jest zajedničkoga osluškivanja Duha.

IV. Sinodalnost na djelu: smjernice za savjetovanje Božjega naroda

25. Obasjan svjetlom Riječi i utemeljen na Predaji, ovaj sinodalni hod ukorijenjen je u konkretan život Božjeg naroda. Predstavlja, naime, posebnost koja je ujedno i izvanredno dobro: njegov cilj – sinodalnost – ujedno je i njegova metoda. Drugim riječima, predstavlja svojevrsno gradilište ili pilot iskustvo, koje omogućuje da se odmah počne ubirati plodove dinamizma koji postupno sinodalno obraćenje unosi u kršćansku zajednicu. S druge strane, taj hod jednostavno mora upućivati na iskustva življene sinodalnosti, na različitim razinama i s različitim stupnjevima intenziteta: njihove jake strane i njihovi uspjesi, kao i njihova ograničenja i teškoće, nude dragocjene elemente za raspoznavanje pravca u kojem se treba nastaviti kretati. Ovdje, zacijelo, mislimo na iskustva pokrenuta sadašnjim sinodalnim hodom, ali i na sva ona u kojima se već iskustveno doživljava razne oblike zajedničkog hoda u običnom životu pa i kada se izraz sinodalnost niti poznaje, niti se koristi.

Temeljno pitanje

26. Temeljno pitanje kojim se vodi ovo savjetovanje Božjeg naroda, a spomenuto je već na početku, jest sljedeće:

Sinodalna Crkva, naviještajući evanđelje, „kroči zajedno": Kako se taj „zajednički hod" ostvaruje danas u vašoj Crkvi? Na koje nas korake Duh poziva da bismo rasli u našem „zajedničkom hodu"?

Da biste odgovorili, pozvani ste:

a) zapitati se koja vam iskustva vaše partikularne Crkve to temeljno pitanje doziva u pamet;
b) učiniti dublji uvid u ta iskustva: Koje su radosti izazvala? Na koje se teškoće i prepreke naišlo? Koje su rane iznijela na vidjelo? Koje su spoznaje donijela?
c) sabrati plodove koje treba dijeliti s drugima: Gdje u tim iskustvima odzvanja glas Duha? Što traži od nas? Što je potrebno potvrditi, koje

su mogućnosti promjena, koje je korake potrebno učiniti? U čemu uočavamo suglasje? Koji se putevi otvaraju za našu partikularnu Crkvu?

Razni oblici sinodalnosti

27. U molitvi, razmišljanju i dijeljenju koje pobuđuje to temeljno pitanje, uputno je imati na umu tri razine na kojima se sinodalnost oblikuje kao „konstitutivna dimenzija Crkve"[20]:

- razina načina kojim Crkva svakodnevno živi i radi, koji izražava njezinu narav kao Božjeg naroda koji putuje zajedno i okuplja se na zborovanje koje je Gospodin Isus sazvao u snazi Duha Svetoga da navješćuje evanđelje. Taj se način gradi „slušanjem Riječi i slavljenjem euharistije u zajednici, bratstvom zajedništva i suodgovornošću i sudjelovanjem čitavog Božjeg naroda, na njegovim različitim razinama i u razlikovanju različitih službi i zadaća, u njegovu životu i njegovu poslanju"[21];
- razina crkvenih struktura i procesa, određenih također s teološkog i kanonskog gledišta, a gdje se sinodalna narav Crkve izražava na institucionalan način na mjesnoj, pokrajinskoj i općoj razini;
- razina sinodalnih procesâ i događajâ u kojima je Crkva sazvana od mjerodavne vlasti, prema posebnim postupcima određenim crkvenom disciplinom.

Iako se s logičkoga gledišta razlikuju, te tri razine upućuju jedna na drugu i valja ih se dosljedno držati, u protivnom se prenosi protusvjedočanstvo i podriva vjerodostojnost Crkve. Naime, ako nije živo i duboko ukorijenjen u strukturama i procesima, duh sinodalnosti lako se sroza s razine namjerâ i željâ na razinu retorike, dok procesi i događaji, ako nisu vođeni na ispravan način, ispadnu na kraju prazne formalnosti.

28. Nadalje, pri ponovnom sagledavanju iskustava treba imati na umu da se zajednički hod može shvatiti iz dviju različitih, snažno povezanih perspektiva. Prva se tiče unutarnjeg života partikularnih Crkava, odnosâ između čimbenika koji ih čine (na prvome mjestu odnosâ između vjernikâ i njihovih pastira, također po tijelima sudjelovanja predviđenima kanonskom disciplinom, uključujući biskupijsku sinodu) i zajednicâ na koje su podijeljene (osobito župâ). Promatra zatim odnose biskupâ među njima

[20] MTK, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve,* br. 70.
[21] *Isto.*

samima i s rimskim biskupom, također putem posredničkih tijela sinodalnosti (Biskupske sinode patrijarhijskih Crkava i velikih nadbiskupskih Crkava, vijećâ hijerarhâ i skupštine hijerarhâ Crkava sui iuris, biskupske konferencije s njihovim nacionalnim, međunarodnim i kontinentalnim izrazima). Proteže se potom na način na koji svaka partikularna Crkva u sebi integrira doprinos raznih oblika monaškog, redovničkog i posvećenog života, laičkih udruga i pokreta, crkvenih ustanova raznih vrsta (škole, bolnice, sveučilišta, zaklade, dobrotvorne i ustanove za razne oblike skrbi i za djela ljubavi, itd.). Ova perspektiva, na kraju, obuhvaća također odnose i zajedničke inicijative s braćom i sestrama drugih kršćanskih vjeroispovijesti, s kojima dijelimo dar istoga krštenja.

29. Druga perspektiva promatra kako Božji narod putuje zajedno s cijelom ljudskom obitelji. Pogled će se tako zaustaviti na stanju odnosâ, dijaloga i eventualnih zajedničkih inicijativa s vjernicima drugih religija, s onima koji su se udaljili od vjere, kao i sa specifičnim društvenim okruženjima i skupinama, s njihovim institucijama (svijet politike, kulture, gospodarstva, financija, rada, sindikati i udruženja poduzetnikâ, nevladine ogranizacije i organizacije civilnog društva, pučki pokreti, razne manjine, siromašni i isključeni itd.).

Deset tematskih jezgri koje valja produbiti

30. Kako bi se pomoglo iznijeti na vidjelo iskustva i bogatije pridonijelo savjetovanju, u nastavku donosimo deset tematskih jezgri koje artikuliraju različite vidove žive sinodalnosti. Prilagođavat će se različitim mjesnim sredinama, te svaki put integrirati, objasniti, pojednostaviti, produbiti, posvećujući posebnu pozornost onima koji imaju više teškoća u sudjelovanju i odgovaranju: *Vademecum* kojim je popraćen ovaj Pripremni dokument nudi u tom pogledu oruđa, pravce i prijedloge kako bi razne jezgre pitanja konkretno nadahnjivale trenutke molitve, izgradnje (formacije), razmišljanja i razmjene.

I. SUPUTNICI

U Crkvi i u društvu smo na istom putu, rame uz rame jedni s drugima. Tko su u vašoj mjesnoj Crkvi oni koji „kroče zajedno"? Kad kažemo „naša Crkva", na koga pritom mislimo? Tko traži od nas da hodimo zajedno? Tko su suputnici, također izvan crkvenoga kruga? Koji su ljudi ili skupine ostavljeni na margini, metaforički ili doslovno?

II. OSLUŠKIVATI

Slušanje je prvi korak, ali zahtijeva otvoren um i srce, bez predrasudâ. Koga je naša partikularna Crkva „dužna osluškivati"? Kako se sluša laike, napose mlade i žene? Kako integriramo doprinos posvećenih žena i muškaraca? Koji prostor ima glas manjina, odbačenih i isključenih? Možemo li prepoznati predrasude i stereotipe koji ometaju naše slušanje? Kako osluškujemo društveni i kulturni kontekst u kojem živimo?

III. UZETI RIJEČ

Svi su pozvani govoriti hrabro i s parezijom, odnosno integrirajući slobodu, istinu i milosrđe. Kako promičemo slobodan i vjerodostojan stil komunikacije unutar zajednice i njezinih tijela, bez dvoličnosti i oportunizama? A kako u odnosu na društvo kojem pripadamo? Kada i kako uspijevamo reći ono što nam je na srcu? Kako funkcionira odnos s medijima (ne samo katoličkim)? Tko govori u ime kršćanske zajednice i kako ga se bira?

IV. SLAVITI

„Zajednički hod" moguć je samo ako se temelji na zajedničkom slušanju Riječi i na slavljenju euharistije. Kako molitva i liturgijsko slavlje zapravo nadahnjuju i vode naš zajednički hod? Kako nadahnjuju najvažnije odluke? Kako promičemo aktivno sudjelovanje svih vjernika u liturgiji i vršenju zadaće posvećivanja? Koliki se prostor daje vršenju službi lektorata i akolitata?

V. SUODGOVORNI U POSLANJU

Sinodalnost je u službi poslanja Crkve u kojoj su svi njezini članovi pozvani sudjelovati. Budući da smo svi mi učenici misionari, na koji je način svaki krštenik pozvan biti protagonist poslanja? Kako zajednica podržava svoje članove zauzete u službi u društvu (društveno i političko zalaganje, u znanstvenom istraživanju i nastavi, u promicanju socijalne pravde, u zaštiti ljudskih prava i brizi za zajednički dom itd.)? Kako im pomaže te obveze živjeti u duhu poslanja? Kako se provodi razlučivanje oko odluka vezanih uz poslanje i tko u tome sudjeluje? Kako su integrirane i prilagođene različite tradicije vezane uz sinodalan način, koje čine baštinu mnogih Crkava, posebice Istočnih, u pogledu plodonosnoga kršćanskoga svjedočenja? Kako ta suradnja funkcionira na područjima gdje postoje različite samosvojne Crkve?

VI. DIJALOG U CRKVI I U DRUŠTVU

Dijalog je put ustrajnosti, koji također uključuje šutnje i trpljenja, ali sposoban prikupiti iskustvo ljudi i narodâ. Koja su mjesta i načini dijaloga u

našoj partikularnoj Crkvi? Kako se nosimo s razlikama u pogledima, sukobljavanjima, teškoćama? Kako promičemo suradnju sa susjednim biskupijama, sa i među redovničkim zajednicama prisutnim na teritoriju, sa i među laičkim udrugama i pokretima itd.? Kakva iskustva dijaloga i zajedničkoga zalaganja pronosimo s vjernicima drugih religija i onima koji ne vjeruju? Kako Crkva vodi dijalog i uči od drugih društvenih instanci: svijeta politike, ekonomije, kulture, civilnog društva, siromašnih...?

VII. S DRUGIM KRŠĆANSKIM VJEROISPOVIJESTIMA

Dijalog među kršćanima različitih vjeroispovijesti, ujedinjenih jednim krštenjem, ima posebno mjesto u sinodalnom hodu. U kakvim smo odnosima s braćom i sestrama drugih kršćanskih vjeroispovijesti? Uz koja su područja ti odnosi vezani? Koje smo plodove izvukli iz ovog zajedničkog hoda? Koje su se teškoće javile?

VIII. VLAST I SUDJELOVANJE

Sinodalna Crkva je sudionička i suodgovorna Crkva. Kako se utvrđuju ciljevi koje se želi postići, način na koji ih se može postići i korake koje treba poduzeti? Kako se obnaša vlast u našoj partikularnoj Crkvi? Kako se provodi u djelo timski rad i suodgovornost? Kako se promiču laičke službe i preuzimanje odgovornosti od strane vjernikâ? Kako funkcioniraju tijelâ sinodalnosti na razini partikularne Crkve? Predstavljaju li plodno iskustvo?

IX. RAZLUČIVATI I ODLUČIVATI

U sinodalnom duhu odluke se donose razlučivanjem, na temelju suglasja koje je plod zajedničke poslušnosti Duhu. Kojim postupcima i kojim metodama zajedno razlučujemo i donosimo odluke? Kako se mogu poboljšati? Kako promičemo sudjelovanje u odlukama u krilu hijerarhijski strukturiranih zajednica? Kako oblikujemo doba savjetovanja s vremenom odlučivanja, proces odlučivanja (decision-making) s trenutkom donošenja odluke (decision-taking)? Kako i kojim oruđima promičemo transparentnost i bezuvjetnu pouzdanu odgovornost (accountability)?

X. ODGAJATI SE ZA SINODALNOST

Duhovnost zajedničkog hoda pozvana je postati odgojno načelo za izgradnju osobe i kršćanina, obiteljî i zajednicâ. Kako odgajamo osobe, osobito one na odgovornim mjestima u kršćanskoj zajednici, kako bismo ih učinili sposobnijima za zajednički hod, uzajamno slušanje i dijalog? Koji odgoj i izobrazbu nudimo za razlučivanje i obnašanje vlasti? Koja nam

oruđa pomažu tumačiti dinamike kulture u koju smo uronjeni i njihov utjecaj na naš stil Crkve?

Dati svoj doprinos savjetovanju

31. Svrha prve etape sinodskog hoda jest poticanje širokoga procesa savjetovanja kako bi se prikupilo bogatstvo iskustava življene sinodalnosti, u njihovim različitim oblicima i vidicima, uključujući pastire i vjernike partikularnih Crkava na svim mogućim razinama, putem najprikladnijih sredstava prema specifičnim mjesnim stvarnostima: savjetovanje, koje koordinira biskup, upućeno je „prezbiterima, đakonima i vjernicima laicima njihovih Crkava, bilo pojedinačno bilo udruženima, ne zanemarujući dragocjeni doprinos koji mogu dati posvećeni muškarci i žene" (EC, 7). Posebno se traži doprinos tijelâ sudioništva partikularnih Crkava, osobito Prezbiterskog vijeća i Pastoralnog vijeća, počevši od kojih se uistinu „može početi oblikovati sinodalna Crkva"[22]. Jednako će tako biti dragocjen doprinos drugih crkvenih stvarnosti kojima će se Pripremni dokument poslati, kao i doprinos onih koji žele izravno poslati vlastiti. Bit će, na kraju, od temeljne važnosti da se također dadne prostor glasu siromašnih i isključenih, a ne samo onih koji imaju određenu službu ili odgovornost unutar partikularnih Crkava.

32. Sažetak koji će svaka partikularna Crkva izraditi na kraju ovog rada na slušanju i razlučivanju predstavljat će njezin doprinos putu sveopće Crkve. Kako bi susljedne etape toga hoda tekle lakše i bile održivije, važno je umjeti sažeti plodove molitve i razmišljanja na najviše deset stranica. Ako je potrebno da ih se bolje kontekstualizira i objasni, mogu se priložiti drugi popratni ili dopunski tekstovi. Podsjećamo da svrha Sinode, pa tako ni ovog savjetovanja, nije izrada dokumenata, nego „dati da se probude snovi, pobuditi proroštva i vizije, dati nadi da procvjeta, potaknuti povjerenje, poviti rane, ispreplesti odnose, oživjeti zoru nade, učiti jedni od drugih i stvarati pozitivan imaginarij koji će prosvijetliti umove, zagrijati srca, vratiti snagu mišicama"[23].

Hrvatska biskupska konferencija
Zagreb, 2021.
Prijevod: Slavko Antunović
Jezična lektura: Marijana Jakovljević

[22] FRANJO, Govor prigodom obilježavanja 50. obljetnice uspostave Biskupske sinode.
[23] FRANJO, Govor na početku Sinode posvećene mladima, 3. listopada 2018.

MOLITVA ZA SINODU: STOJIMO PRED TOBOM, DUŠE SVETI

Svako zasjedanje Drugoga vatikanskog koncila započinjalo je molitvom Adsumus Sancte Spiritus, prvim riječima izvornika na latinskome koji znači „Stojimo pred Tobom, Duše Sveti", koja se u povijesti stotinama godina koristila na koncilima, sinodama i drugim skupovima Crkve, a pripisuje se svetome Izidoru Seviljskom (oko 560. do 4. travnja 636.).

Dok prihvaćamo sinodski proces, ova molitva poziva Svetoga Duha da djeluje u nama kako bismo bili zajednica i narod milosrđa. Za sinodsko putovanje od 2021. do 2023. godine predlažemo ovu pojednostavljenu inačicu[1], kako bi se ona mogla lakše moliti u svakoj skupini ili na liturgijskom okuljanju.

Stojimo pred tobom, Duše Sveti,
sabrani u tvoje ime.

Povjeravamo se samo tebi da nas vodiš:
nastani se u srcima našim,
pokaži nam put kojim nam je ići
i nauči nas njime pravo hoditi.

Slabi smo i grješni,
ali ti nas čuvaj da ne budemo nositelji nesklada.
Ne dopusti da nas neznanje odvede na pogrješan put
i da površnost ravna našim djelima.

Udijeli nam da u tebi pronađemo mjesto jedinstva
kako bismo zajedno kročili prema vječnomu životu,
ne udaljujući se nikada od puta istine
ni od onoga što je ispravno.

Za sve to molimo tebe,
koji djeluješ na svakome mjestu i u svakome vremenu,
u zajedništvu s Ocem i Sinom,
u vijeke vjekova. Amen.

[1] Izvorna inačica molitve *Adsumus Sancte Spiritus* nalazi se na mrežnoj stranici Sinode.

Napomena: Namjera je da se ovaj *Vademecum* koristi u cijeloj Katoličkoj Crkvi. Stoga se pojam mjesna Crkva naizmjenice rabi za biskupiju, eparhiju, ordinarijat ili bilo koje drugo jednakovrijedno crkveno tijelo. Slično tome, kada se u ovome Vademecumu rabi pojam biskupska konferencija tada to odgovara sinodskoj instituciji svake Crkve sui juris.

DV	DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija *Dei verbum* (18. studenog 1965.)
EC	FRANJO, Apostolska konstitucija *Episcopalis communio* (15. rujna 2018.)
FT	FRANJO, Enciklika *Fratelli tutti* (3. listopada 2020.)
GS	DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* (7. prosinca 1965.)
ITC, Syn.	Međunarodna teološka komisija, *Sinodalnost u životu i poslanju Crkve* (2. ožujka 2018.)
LG	DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija *Lumen gentium* (21. studenog 1964.)
PD	*Pripremni dokument*
RM	IVAN PAVAO II., Enciklika *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990.)

1. Uvod

1.1. Čemu služi *Vademecum?*

Vademecum je priručnik koji prati *Pripremni dokument* u službi sinodskoga hoda. Ta se dva dokumenta dopunjuju i treba ih iščitavati zajedno jedan s drugim. *Vademecum* posebice nudi praktičnu pomoć povjereniku/timu za kontakt u biskupijama, koje određuje dijecezanski biskup, za pripremu i okupljanje Božjega naroda da bi izložio svoje iskustvo u mjesnoj Crkvi. Ovaj svjetski poziv svim vjernicima prva je faza XVI. redovite opće skupštine Biskupske sinode, čija je tema *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje.*

Stvaranjem prilike za slušanje i dijalog na mjesnoj razini po ovoj Sinodi, papa Franjo poziva Crkvu da ponovno otkrije svoju duboko sinodalnu narav. To ponovno otkriće sinodskih korijena Crkve uključivat će proces poniznoga zajedničkog učenja kako nas Bog poziva da budemo Crkva u trećemu tisućljeću.

Ovaj se priručnik nudi kao vodič koji je pomoć naporima svake mjesne Crkve, a ne kao knjiga pravila. Potiče se one koji su odgovorni za organiza-

ciju ovoga procesa slušanja i dijaloga na mjesnoj razini da budu osjetljivi prema vlastitoj kulturi i sredini, sredstvima i ograničenjima te da razabiru kako provesti ovu sinodsku fazu u biskupijama pod vodstvom dijecezanskih biskupa. Potičemo vas da se koristite korisnim idejama iz ovoga vodiča, ali da vam isto tako polazište budu mjesne okolnosti. Moguće je iznaći nove i kreativne putove za zajedničko djelovanje između župa i biskupije kako bi ovaj sinodski proces donio ploda. Ovaj sinodski proces ne treba promatrati kao težak teret koji bi se nadmetao s mjesnom pastoralnom skrbi. Umjesto toga, ovo je prigoda da se potakne sinodsko i pastoralno obraćenje svake mjesne Crkve kako bi ona u svome poslanju bila plodonosnija.

U mnogim krajevima već postoje ustaljeni procesi angažiranja vjernika na razini župa, pokreta i biskupija. Svjesni smo da postoji niz zemalja gdje je mjesna Crkva sama pokrenula sinodski razgovor, uključujući Crkvenu skupštinu Latinske Amerike i Kariba, Plenarno vijeće u Australiji kao i sinodski hod u Njemačkoj i Irskoj. Isto je tako širom svijeta održano mnogo biskupijskih sinoda, uključujući i nekoliko onih koje su u tijeku. Ti krajevi i te biskupije pozvane su kreativno uskladiti sinodske procese koji su već u tijeku s fazama aktualne Sinode koja se događa u cijeloj Crkvi. Za pojedine pak druge krajeve iskustvo ovoga sinodskoga procesa novo je i neistraženo područje. Naša je nakana da sredstva koja se nude ovim *Vademecumom* pruže korisne alate na pomoć svima, predlažući dobre i plodonosne prakse koje se mogu prilagođavati tijekom našega zajedničkog hoda. Osim priručnika, u ovom se *Vademecumu* nalaze: a) liturgijski, biblijski i molitveni materijali dostupni *online;* b) podrobniji metodološki prijedlozi i alati; c) primjeri s nedavno održanih sinoda; te d) pojmovnik sinodskog procesa.

Osobito je važno da se ovaj proces osluškivanja dogodi u duhovnom okruženju koje podupire otvorenost u dijeljenju i u slušanju. Zbog toga vas se potiče da mjesno iskustvo sinodskoga procesa temeljite na promišljanju Svetoga pisma, liturgiji i molitvi. Tako naše putovanje uzajamnoga slušanja može biti izvoran doživljaj razlučivanja glasa Duha Svetoga. Izvorno je razlučivanje moguće tamo gdje ima vremena za duboko promišljanje i duha uzajamnoga povjerenja, zajedničke vjere i gdje je zajednički cilj.

Pripremni dokument podsjeća nas na kontekst u kojem se ova Sinoda odvija – globalna pandemija, mjesni i međunarodni sukobi, sve veći utjecaj klimatskih promjena, migracije, razni oblici nepravde, rasizam, nasilje, progoni te sve veće nejednakosti u čovječanstvu, da navedemo samo poneke. U Crkvi je ovaj trenutak isto tako obilježen patnjama maloljetnika i ranjivih osoba „zbog spolnog zlostavljanja, zloporabe moći i zloporabe sa-

vjesti koja je počinio značajan broj svećenika i Bogu posvećenih osoba"[2]. S obzirom na sve to, nalazimo se u ključnom trenutku u životu Crkve i svijeta. Pandemija bolesti COVID-19 još je neizmjerno pojačala postojeće nejednakosti. Istodobno, ova je globalna kriza oživjela našu svijest da svi dijelimo istu sudbinu te da „su problemi jedne osobe problemi svih" (FT, 32). Kontekst pandemije bolesti COVID-19 zacijelo će utjecati na tijek sinodskoga procesa. Ova pandemija stvara realne logističke izazove, ali isto tako nudi i mogućnost pospješenja oživljavanja Crkve u kritičnom trenutku ljudske povijesti, kada su mnoge mjesne Crkve suočene s različitim pitanjima kako dalje.

U tom kontekstu sinodalnost predstavlja put na kojem se Crkva može obnoviti djelovanjem Duha Svetoga, zajedničkim slušanjem onoga što Bog ima reći svojemu narodu. Ali ovaj nas zajednički hod ne samo još dublje ujedinjuje kao narod Božji, nego nas isto tako šalje da pronosimo svoje poslanje kao proročko svjedočenje koje obuhvaća cijelu ljudsku obitelj, zajedno s našom braćom kršćanima drugih denominacija i zajedno s drugim vjerskim tradicijama.

1.2. Što je sinodalnost? Pozadina ove Sinode

Sazivanjem ove Sinode papa Franjo poziva cijelu Crkvu da razmišlja o temi koja je odlučujuća za njezin život i poslanje: „Upravo je put sinodalnosti onaj koji Bog očekuje od Crkve trećega tisućljeća."[3] Kao posljedica obnove Crkve koju je predložio Drugi vatikanski koncil, ovaj zajednički hod dar je i zadaća. Zajedničkim promišljanjem o tom dosadašnjem putovanju različiti pripadnici Crkve moći će učiti iz iskustava i perspektiva drugih, vođeni Duhom Svetim (PD, 1). Prosvijećeni Božjom riječju i ujedinjeni u molitvi moći ćemo razlučiti procese traženja Božje volje i ići putovima na koje nas Bog poziva – prema dubljem zajedništvu, potpunijem sudjelovanju i većoj otvorenosti za ostvarenje našega poslanja u svijetu. *Međunarodna teološka komisija (ITC) ovako opisuje sinodalnost:*

'Sinoda' je drevna i časna riječ u predaji Crkve značenje koje se crpi iz najdubljih tema Objave. […] Ona označava put kojim narod Božji zajedno hodi. Isto tako odnosi se na Gospodina Isusa koji sebe predstavlja kao 'put, istinu i život' (Iv 14,6), te na činjenicu da su se kršćani, Njegovi sljedbenici, izvorno nazivali 'pripadnicima ovoga Puta' (usp. Dj 9,2;19,9.23;22,4; 24,14.22).

[2] FRANJO, Pismo Božjem narodu (20. kolovoza 2018.).

[3] FRANJO, Obraćanje na svečanosti u prigodi 50. obljetnice ustanovljenja Biskupske sinode (17. listopada 2015.).

Sinodalnost prije svega označava poseban stil koji karakterizira život i poslanje Crkve, izražavajući njezinu narav kao Božjega naroda koji zajedno hodi i koji se okuplja, pozvan od Gospodina Isusa u snazi Duha Svetoga da naviješta evanđelje. Sinodalnost bi se trebala izražavati u redovitosti života i djelovanja Crkve.

U tom smislu sinodalnost omogućuje cijelomu Božjemu narodu da zajedno kroči naprijed, slušajući Duha Svetoga i Božju riječ, da sudjeluje u poslanju Crkve, i to u zajedništvu koje Krist uspostavlja među nama. Naš zajednički hod jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega naroda (PD, 1).

Ono što je zajedničko cijelomu Božjemu narodu jesu dostojanstvo i poziv po krštenju. Snagom svoga krštenja svi smo pozvani biti aktivni sudionici u životu Crkve. U župama, malim kršćanskim zajednicama, pokretima laika, redovničkim zajednicama te drugim oblicima zajedništva, žene i muškarci, mladi i stari, svi smo pozvani slušati jedni druge kako bismo čuli poticaje Duha Svetoga koji dolazi da bi usmjerio naša ljudska nastojanja, udahnjujući život i životnu snagu u Crkvu i vodeći nas u dublje zajedništvo za naše poslanje u svijetu. Dok Crkva kreće na ovaj sinodski hod, moramo učiniti sve što je moguće kako bismo se otvorili iskustvima istinskoga osluškivanja i razlučivanja na putu postajanja Crkvom kakvom nas Bog poziva da budemo.

1.3. Što je cilj ove Sinode? Svrhe sinodskog procesa

Crkva prepoznaje da je sinodalnost sastavni dio same njezine naravi. Biti sinodska Crkva pronalazi svoj izričaj na ekumenskim koncilima, sinodama biskupa, biskupijskim sinodama te biskupijskim i župnim vijećima. Mnogo je načina na koje doživljavamo oblike *sinodalnosti* koji već postoje diljem Crkve. Ipak, biti sinodska Crkva nije ograničeno na te već postojeće institucije. Štoviše, sinodalnost nije tek neko događanje ili slogan, nego stil i način postojanja kojim Crkva živi svoje poslanje u svijetu. Poslanje Crkve iziskuje da cijeli Božji narod hodi zajedno, pri čemu svaki ud obavlja svoju osnovnu zadaću, ujedinjen sa svima drugima. Sinodska Crkva kroči naprijed u zajedništvu kako bi ostvarila zajedničko poslanje sudjelovanjem svakoga svoga člana. Svrha ovoga sinodskoga procesa nije pružiti privremen i jednokratan doživljaj sinodalnosti, nego pružiti priliku svemu Božjemu narodu da zajedno razluči kako kročiti dalje putem koji nas vodi prema Crkvi koja je neprekidno sinodalna.

Jedan od plodova Drugoga vatikanskog koncila bio je uspostava Biskupske sinode. Dok se Biskupska sinoda dosad održavala kao skupština bisku-

pa zajedno s papom i pod njegovim vodstvom, Crkva sve više spoznaje da je sinodalnost put cjelokupnoga Božjega naroda. Stoga sinodski proces nije više samo skupština biskupa, već hod na koji su pozvani svi vjernici i na kojemu svaka mjesna Crkva ima bitnu ulogu. Drugi je vatikanski koncil iznova ojačao osjećaj da su svi kršteni, kako hijerarhija tako i laici, pozvani da budu aktivni sudionici u spasenjskomu poslanju Crkve (LG, 32-33). Vjernici su u krštenju i potvrdi primili Duha Svetoga te posjeduju različite darove i karizme za obnovu i izgradnju Crkve, kao udovi Tijela Kristova. Stoga učiteljska vlast pape i biskupa jest u dijalogu sa *sensusom fideliumom,* živim glasom Božjega naroda (usp. *Sensus fidei* u životu Crkve, 74). Hod u sinodalnosti potiče na donošenje pastoralnih odluka koje će, što je moguće jasnije, odražavati Božju volju, temeljeći ih na živome glasu Božjega naroda (ICT, Syn., 68). Valja imati na umu da suradnja s teolozima – laicima, zaređenima i redovnicima – može biti korisna potpora u artikuliranju glasa Božjega naroda koji izražava zbiljnost vjere temeljem življenoga iskustva.

Dok su se na nedavno održanim sinodama proučavale teme kao što su nova evangelizacija, obitelj, mladi, Amazonija, ova se Sinoda usredotočuje na temu same sinodalnosti.

Ovaj sinodski hod na koji krećemo vodi se temeljnim pitanjem: *kako se danas – na različitim razinama, od mjesne do one opće – ostvaruje taj „zajednički hod" koji Crkvi omogućuje naviještati evanđelje u skladu s poslanjem koje joj je povjereno; i na koje nas to korake Duh poziva kako bismo rasli kao sinodalna Crkva?* (PD, 2).

U tome vidu, cilj je ove Sinode osluškivati, u zajedništvu svega Božjeg naroda, ono što Duh Sveti govori Crkvi. To činimo slušajući zajedno riječ Božju u Svetome pismu i živu predaju Crkve, a potom slušajući jedni druge, te osobito one na marginama, razlučujući znakove vremena. Zapravo, sav sinodalni proces usmjeren je prema promicanju živoga iskustva razlučivanja, sudjelovanja i suodgovornosti, gdje se sabire raznolikost darova za poslanje Crkve u svijetu.

U tom smislu jasno je da svrha ove Sinode nije proizvesti više dokumenata. Umjesto toga cilj je nadahnuti ljude da sanjaju Crkvu kakvu smo pozvani biti, omogućiti da procvjetaju nadanja, pobuditi povjerenje, vidati rane, tkati nove i dublje odnose, učiti jedni od drugih, graditi mostove, prosvjetljivati pameti, ugrijati srca te obnoviti snagu naših ruku za naše zajedničko poslanje (PD, 32). Tako cilj sinodskog procesa nije tek niz vježbi koje počinju i završavaju, već je to hod u istinskome rastu prema zajedništvu i poslanju, na ostvarenje čega Bog poziva Crkvu u trećem tisućljeću.

Na ovome zajedničkom hodu bit ćemo pozvani obnoviti svoje mentalitete i crkvene strukture kako bi živjeli Božji poziv za Crkvu među sadašnjim znakovima vremena. Osluškivanje cjelokupnoga Božjeg naroda pomoći će Crkvi da donese pastoralne odluke koje, što je više moguće, odgovaraju Božjoj volji (ITC, Syn., 68). Krajnji obzor prema kojemu će biti usmjeren ovaj sinodski hod Crkve jest služiti dijalogu Boga sa čovječanstvom (DV, 2) te zajedno hoditi prema kraljevstvu Božjemu (usp. LG, 9; RM, 20). Ukratko, ovaj je sinodski hod usmjeren prema Crkvi koja će na plodonosniji način biti u službi dolaska Kraljevstva nebeskoga.

1.4. Tema ove Sinode: *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*

Na svečanosti obilježavanja *50. obljetnice ustanovljenja Biskupske sinode u listopadu 2015.,* papa Franjo je rekao: „Svijet u kojemu živimo, i koji smo pozvani voljeti i služiti mu i u njegovim proturječjima, zahtijeva od Crkve jačanje suradnje na svim područjima njezina poslanja." Taj poziv na suradnju u poslanju Crkve upućen je cijelomu Božjemu narodu. Papa Franjo jasno je to istaknuo kada je uputio izravan poziv svemu Božjem narodu da pridonese naporima Crkve na putu iscjeljenja: „Svaki kršteni trebao bi se osjećati uključenim u crkvenu i društvenu promjenu koja nam je toliko potrebna. Ta promjena zahtijeva osobno i zajedničko obraćenje koje nam omogućuje vidjeti stvari kako ih Gospodin vidi." U travnju 2021. godine papa Franjo je najavio sinodski hod cijeloga Božjeg naroda, koji će u svakoj mjesnoj Crkvi početi u listopadu 2021. godine, a doživjeti vrhunac na skupštini Biskupske sinode u listopadu 2023. godine.

ključni pojmovi sinodskog procesa

Tema Sinode je *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje.* Tri dimenzije ove teme su **zajedništvo, sudjelovanje** i **poslanje.** Te su tri dimenzije međusobno duboko povezane. One su vitalni stupovi sinodalne Crkve. Među njima nema hijerarhije. Naprotiv, svaka od njih obogaćuje i usmjeruje druge dvije. Među njima trima dinamičan je odnos koji je potrebno oblikovati imajući na umu sve tri.

→ **Zajedništvo:** U svome dobrohotnome naumu Bog okuplja naše narode, među sobom različite ali ujedinjene u istoj vjeri, po savezu koji nudi svome puku. Zajedništvo koje dijelimo pronalazi svoje najdublje korijene u ljubavi i jedinstvu Presvetoga Trojstva. Krist je taj koji nas pomiruje s Ocem i koji nas, u Duhu Svetome, ujedinjuje jedne s drugima. Zajedno smo, nadahnuti slušajući Božju riječ, po živoj predaji Crkve te utemeljeni u

sensusu fideiu koji dijelimo. Svi mi imamo svoju ulogu u razlučivanju i življenju Božjega poziva njegovu narodu.

→ **Sudjelovanje:** Poziv na sudjelovanje svih koji pripadaju Božjemu narodu – laicima, posvećenima i zaređenima – da se, u međusobnome poštovanju, zauzmu za pomno uzajamno osluškivanje. Duh Sveti vodi naše težnje za Crkvu trećega tisućljeća. Ovo nam slušanje otvara prostor za zajedničko osluškivanje Duha Svetoga i usmjeruje naše težnje prema dobrobiti Crkve trećega tisućljeća. Sudjelovanje se temelji na tomu da su svi vjernici osposobljeni i pozvani služiti jedni drugima po darovima koje je svatko primio od Duha Svetoga. U sinodalnoj je Crkvi cijela zajednica, u slobodnoj i bogatoj raznolikosti njezinih članova, pozvana zajedno *moliti, slušati, analizirati, voditi dijalog, razlučivati i pružati savjete za donošenje pastoralnih odluka* koje, što je više moguće, odgovaraju Božjoj volji (ICT, Syn., 67-68). Potrebno je istinski se potruditi uključiti one koji su na marginama ili se osjećaju isključenima.

→ **Poslanje:** Crkva postoji da bi evangelizirala. Nikada se ne možemo usredotočiti na sebe. Naše je poslanje svjedočiti Božju ljubav posred cijele ljudske obitelji. Ovaj sinodski proces ima duboko misionarsku dimenziju. Cilj mu je osposobiti Crkvu za bolje svjedočenje evanđelja, posebice onima koji žive na duhovnim, društvenim, gospodarskim, političkim, zemljopisnim i egzistencijalnim periferijama našega svijeta. Na taj je način sinodalnost put kojim Crkva može na plodonosniji način ispuniti svoje poslanje evangelizacije svijeta, kao kvasac u službi dolaska Božjega kraljevstva.

1.5. Iskustvo na mjesnoj razini

Prva etapa sinodskog procesa je etapa osluškivanja u mjesnim Crkvama. Nakon svečanoga otvorenja u Rimu u nedjelju 9. listopada 2021. godine, započet će biskupijska etapa Sinode u nedjelju 17. listopada 2021. godine. Da bi pomogao u tom početnom razdoblju sinodskog hoda, glavni tajnik Biskupske sinode, kardinal Mario Grech, pisao je svim biskupima u svibnju 2021. godine pozvavši ih da imenuju povjerenike, koji će voditi etapu slušanja na mjesnoj razini. Taj je povjerenik ili tim isto tako poveznica između biskupije i župa, kao i između biskupije i biskupske konferencije. Od mjesnih se Crkava traži da daju odgovore svojim biskupskim konferencijama kako bi omogućile prikupljanje ideja prije roka određenoga za travanj 2022. godine. Na taj će način biskupske konferencije i sinode Istočnih katoličkih Crkava moći opet prirediti sažetak za Biskupsku sinodu. Ti će se materijali sažeti te će poslužit kao polazište za izradu dvaju radnih

dokumenata (poznatih kao *Instrumentum laboris*). Naposljetku, skupština Biskupske sinode održat će se u Rimu u listopadu 2023. godine.

Kako se kaže u *Pripremnom dokumentu* (br. 31):

Svrha prve etape sinodskog hoda jest poticanje širokoga procesa savjetovanja kako bi se prikupilo bogatstvo iskustava življene sinodalnosti, u njihovim različitim oblicima i vidicima, uključujući pastire i vjernike partikularnih Crkava na svim mogućim razinama, putem najprikladnijih sredstava prema specifičnim mjesnim stvarnostima: savjetovanje, koje koordinira biskup, upućeno je „prezbiterima, đakonima i vjernicima laicima njihovih Crkava, bilo pojedinačno bilo udruženima, ne zanemarujući dragocjeni doprinos koji mogu dati posvećeni muškarci i žene" (EC, 7). Posebno se traži doprinos tijelâ sudioništva partikularnih Crkava, osobito Prezbiterskog vijeća i Pastoralnog vijeća, od kojih se uistinu „može početi oblikovati sinodalna Crkva"[4]. Jednako će tako biti dragocjen doprinos drugih crkvenih stvarnosti kojima će se *Pripremni dokument* poslati, kao i doprinos onih koji žele izravno poslati vlastiti. Bit će, na kraju, od temeljne važnosti da se također dadne prostor glasu siromašnih i isključenih, a ne samo onih koji imaju određenu službu ili odgovornost unutar partikularnih Crkava.

Potiče se vjerske zajednice, pokrete laika, udruge vjernika i druge crkvene skupine da sudjeluju u sinodskom procesu u kontekstu mjesnih Crkava. Međutim, oni mogu, baš kao i svaka skupina ili pojedinac koji nemaju prilike to učiniti na mjesnoj razini, svoj prilog uputiti izravno Glavnom tajništvu kako je utvrđeno u *Episcopalis communio* (čl. 6. o *Savjetovanju s narodom Božjim*):

- 1. Savjetovanje s Božjim narodom odvija se u partikularnim Crkvama, putem Biskupskih sinoda patrijarhijskih i velikih nadbiskupskih Crkava, Vijeća hijerarha i Skupština hijerarha samosvojnih Crkava te biskupskih konferencija. U svakoj partikularnoj Crkvi biskupi provode savjetovanje s Božjim narodom pomoću tijela sudioništva predviđenih pravom, ne isključujući pritom druge metode koje budu držali prikladnima.
- 2. Unije, savezi i muške i ženske konferencije ustanova posvećenog života i družbi apostolskog života savjetuju se s višim poglavarima koji se, pak, mogu obratiti za savjet vlastitim vijećima kao i drugim članovima spomenutih ustanova i družbi.

[4] FRANJO, Obraćanje na svečanosti u prigodi 50. obljetnice ustanovljenja Biskupske sinode (17. listopada 2015.).

- 3. Na isti način, vjernička društva koje je priznala Sveta Stolica savjetuju se sa svojim članovima.
- 4. Uredi Rimske kurije pružaju svoj doprinos vodeći računa o pripadajućim posebnim mjerodavnostima.
- 5. Generalno tajništvo Sinode može ustanoviti i druge oblike savjetovanja s Božjim narodom.

Svaka će etapa slušanja biti prilagođena mjesnim okolnostima. Ljudi u udaljenijim zajednicama koji imaju ograničen pristup internetu vjerojatno će biti uključeni na drukčiji način negoli oni u gradskim sredinama. Zajednice koje su pod ugrozom pandemije bolesti COVID-19 vjerojatno će mogućnost dijaloga i međusobnoga slušanja organizirati drukčije od onih zajednica koje imaju visoku stopu oporavka. Kakve god da su mjesne prilike, povjerenike odgovorne za prvu etapu sinode u biskupijama potiče se da se usredotoče na **najveću moguću uključenost i sudjelovanje,** nastojeći obuhvatiti što je moguće veći broj osoba, a **osobito one na periferiji koje su često isključene i zaboravljene.** Nastojanje oko najšire mogućega sudjelovanja pomoći će da sinteze koje budu oblikovane na razinama biskupija, biskupskih konferencija te cijele Crkve odražavaju pravu stvarnost i življeno iskustvo Božjega naroda. Budući da je uključenost Božjega naroda od temeljne važnosti te mnogima pruža prvi korak u iskustvu sinodalnosti, bitno je da svi oblici osluškivanja na mjesnoj razini budu ostvarivani po načelima zajedništva, sudjelovanja i poslanja koja nadahnjuju ovaj sinodski hod. Odvijanje sinodskog procesa na mjesnoj razini isto tako mora uključivati:

- **Razlučivanje** slušanjem kako bi se stvorio prostor za vodstvo Duha Svetoga.
- **Pristupačnost** kako bi se osiguralo sudjelovanje što je moguće većeg broja ljudi, bez obzira na mjesto, jezik, razinu obrazovanja, društveno-ekonomski položaj, sposobnost/invalidnost te na njihova materijalna sredstva.
- **Kulturnu svijest** da se slavi i prigrli različitost unutar mjesnih zajednica.
- **Uključivost,** čineći sve što je moguće da bise uključilo one koji se osjećaju isključeni i marginalizirani.
- **Partnerstvo** temeljeno na modelu suodgovorne Crkve.
- **Poštovanje** prava, dostojanstva i mišljenja svakoga sudionika.
- **Podrobni sažetci** koji istinski odražavaju sveukupnost kritičkih i odobravajućih gledišta u svim odgovorima, uključujući mišljenja koja izražava samo manjina sudionika.

- **Transparentnost,** koja osigurava da kriteriji pozivanja, angažiranja te uvrštavanja i prikupljanja doprinosa budu jasni i da se o njima dobro izvijesti.
- **Pravednost,** koja jamči da se tijekom sudjelovanja u procesu slušanja prema svakoj osobi jednako odnosi te da se čuje svaki glas.

Potiče se povjerenike u biskupijama da iskoriste bogatstvo življenog iskustva Crkve u njihovim mjesnim okolnostima. Tijekom cijele biskupijske etape korisno je imati na umu načela sinodskoga procesa te potrebu jasne strukture raspravā, kako bi ih se moglo sažeti i kako bi mogle učinkovito poslužiti za izradu radnih dokumenata (*Instrumentum laboris*). Želimo biti pozorni otkrivajući kako Duh govori po Božjem narodu.

2. Načela sinodskog procesa

2.1. Tko može sudjelovati?

U svim Evanđeljima vidimo kako Isus pristupa svima. On spašava ljude ne samo pojedinačno, nego i kao narod kojeg on okuplja kao jedini Pastir stada (usp. Iv 10,16). Isusova služba nam pokazuje da nitko nije isključen iz Božjega plana spasenja.

Djelo evangelizacije i poruka spasenja ne mogu se razumjeti a da se nema u vidu trajna Isusova otvorenost prema najširim masama. Evanđelja govore o *mnoštvu,* koje čine svi ljudi koji slijede Isusa na putu i svi oni koje Isus poziva da ga slijede. Drugi vatikanski koncil naglašuje da su „svi ljudi pozvani k novomu Božjem narodu" (LG, 13). Bog zaista djeluje u svima koje je okupio. To je razlog zašto „sveukupnost vjernika, koji imaju pomazanje od Svetoga, ne može se u vjerovanju prevariti, a to svoje osobito svojstvo očituje nadnaravnim osjećajem vjere svega naroda, kad 'od biskupa pa do posljednjih vjernih laika' pokazuje svoje opće slaganje u stvarima vjere i ćudoređa" (LG, 12). Koncil, nadalje, naglašuje da je takvo razlučivanje nadahnuto Svetim Duhom te da se ostvaruje dijalogom među svim narodima, čitajući znakove vremena, u vjernosti nauku Crkve.

U tom svjetlu cilj biskupijske etape sinodskoga hoda jest savjetovati se s Božjim narodom kako bi se sinodski proces ostvario slušanjem **svih krštenih**. Sazivanjem ove Sinode papa Franjo poziva sve krštene da sudjeluju u ovom sinodskom procesu koji počinje na biskupijskoj razini. Biskupije su pozvane imati na umu kako su svi kršteni glavni subjekti ovoga sinodskog iskustva. Poglavito se valja pobrinuti da se uključi one osobe koje su u opasnosti da budu isključene: žene, osobe s invaliditetom, izbjeglice, migranti, stariji,

oni koji žive u siromaštvu, katolici koji rijetko ili nikada ne prakticiraju svoju vjeru itd. Treba iznaći kreativna sredstva kako bi se uključilo djecu i mlade.

Zajedno, svi kršteni su subjekt *sensusa fideliuma,* živoga glasa Božjega naroda. Istodobno, kako bi potpuno sudjelovali u razlučivanju, važno je da kršteni čuju glas drugih ljudi u svojim mjesnim sredinama, uključujući one koji su prestali prakticirati vjeru, ljude drugih vjerskih tradicija, ljude bez vjere itd. Jer, kako Koncil izjavljuje: „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu" (GS, 1).

Zbog toga, dok su **svi kršteni** osobito pozvani sudjelovati u sinodskom procesu, **nitko** – bez obzira na vjersku pripadnost – **ne bi smio biti isključen** iz mogućnosti dijeljenja vlastitih stavova i iskustava u mjeri u kojoj želi pomoći Crkvi na njezinome sinodskom putu traženja onoga što je dobro i istinito. To posebice vrijedi za one koji su ranjiviji i marginaliziraniji.

2.2. Proces koji je istinski sinodski: slušanje, razlučivanje i sudjelovanje

Sinodski proces u prvom je redu *duhovan* proces. To nije obično prikupljanje podataka ili niz sastanaka i rasprava. Sinodsko slušanje usmjereno je prema *razlučivanju.* Ono iziskuje od nas da učimo i vježbamo umijeće osobnoga i zajedničkoga razlučivanja. Osluškujemo jedni druge, našu predaju vjere i znakove vremena kako bismo razlučili što Bog govori svima nama. Papa Franjo naznačuje dva povezana cilja ovoga procesa osluškivanja: „slušati Boga kako bismo s njim čuli vapaj njegova naroda; slušati njegov narod dok ne dođemo u suglasje s voljom na koju nas Bog poziva"[5].

Ta vrsta razlučivanja nije jednokratna nego je, u konačnici, način života koji je utemeljen u Kristu, slijedeći vodstvo Duha Svetoga, živeći na veću slavu Božju. Zajedničko razlučivanje pomaže izgraditi cvatuće i otporne zajednice za poslanje Crkve danas. Razlučivanje je Božja milost, ali iziskuje naše ljudsko sudjelovanje na jednostavne načine: molitvom, razmišljanjem, obraćanjem pozornosti na vlastite unutarnje sklonosti, slušanje i razgovor s drugima na iskren, sadržajan i otvoren način.

Crkva nam nudi razne ključeve za duhovno razlučivanje. U duhovnome smislu razlučivanje je umijeće tumačenja u kojem nas smjeru vode želje srca, a da se pritom ne damo zavesti onim što nas vodi onamo kamo nika-

[5] FRANJO, Obraćanje na svečanosti u prigodi 50. obljetnice ustanovljenja Biskupske sinode (17. listopada 2015.).

da nismo htjeli ići. Razlučivanje uključuje razmišljanje te uključuje i srce i um u donošenju odluka u našim konkretnim životima kako bismo tražili i pronašli Božju volju.

Ako je osluškivanje metoda sinodskoga procesa, a razlučivanje cilj, onda je sudjelovanje njegov put. Poticanje sudjelovanja vodi nas putom izlaska iz samih sebe kako bismo uključili druge koji misle drukčije od nas. Slušanje onih koji misle isto kao i mi ne donosi ploda. Dijalog uključuje susretanje po različitosti mišljenja. Bog, naime, često govori po glasu onih koje lako možemo isključiti, ostaviti postrani ili ih ne uzimati u obzir. Moramo se posebice potruditi osluškivati one koje bismo mogli biti u napasti smatrati nevažnima i one koji nas tjeraju da razmotrimo nova stajališta koja mogu promijeniti naš način mišljenja.

2.3. Načini sudjelovanja u sinodskom procesu

U raznim je prigodama papa Franjo iznosio svoje viđenje kako konkretno izgleda praksa sinodalnosti. Iznosimo konkretne stavove koji omogućuju istinsko slušanje i dijalog tijekom sudjelovanja u sinodskom procesu.

- **Biti sinodski iziskuje vrijeme koje se dijeli s drugima:** Pozvani smo govoriti s istinskom hrabrošću i iskrenošću (parrhesia) kako bismo umjeli povezati *slobodu, istinu i ljubav.* Svatko može rasti u razumijevanju putem dijaloga.
- **Poniznost u slušanju mora odgovarati hrabrosti u govorenju:** Svatko ima pravo da ga se čuje, baš kao što i svatko ima pravo govoriti. Sinodski dijalog ovisi o hrabrosti, kako u govorenju tako i u slušanju. Nije riječ o zauzimanju u raspravi radi uvjeravanja drugih. Umjesto toga, riječ je o prihvaćanju onoga što kažu drugi kao načina kako Duh Sveti može govoriti na korist svima. (1 Kor 12,7).
- **Dijalog nas dovodi do novine:** Moramo biti spremni promijeniti svoja mišljenja temeljem onoga što smo čuli od drugih.
- **Otvorenost za obraćenje i promjenu:** Često se opiremo onomu na što nas Duh Sveti nastoji nadahnuti da poduzmemo. Pozvani smo odreći se stavova samodopadnosti i udobnosti, koji nas navode da odluke donosimo samo na temelju toga kako se što činilo u prošlosti.
- **Sinode su crkveni proces razlučivanja:** Razlučivanje se temelji na uvjerenju da Bog djeluje u svijetu te da smo pozvani osluškivati na što nas Duh potiče.
- **Mi smo znakovi Crkve koja sluša i putuje:** Slušanjem Crkva slijedi primjer samoga Boga koji sluša vapaj svoga naroda. Sinodski nam

proces pruža mogućnost da se otvorimo slušanju na pravi način, ne pribjegavajući već pripremljenim odgovorima ili unaprijed oblikovanim sudovima.

- **Napustiti predrasude i stereotipe:** Mogu nas opterećivati naše slabosti i naša sklonost grijehu. Prvi korak prema slušanju jest oslobađanje uma i srca od predrasuda i stereotipa koji nas vode na pogrješan put, prema neznanju i podjelama.
- **Pobijediti bolest klerikalizma:** Crkva je Tijelo Kristovo, urešeno raznim karizmama, u kojemu je svakomu udu povjerena posebna uloga. Svi smo međuovisni jedni o drugima i svima nam je zajedničko jednako dostojanstvo u svetomu Božjem narodu. Na sliku Kristovu, prava moć je služenje. Sinodalnost poziva pastire da pozorno slušaju stado povjereno njihovu srcu, baš kao što poziva i laike da slobodno i iskreno izraze svoja mišljenja. Svatko sluša drugoga iz ljubavi, u duhu zajedništva i našega zajedničkoga poslanja. Tako se moć Duha Svetoga očituje na mnogo načina u cijelomu Božjemu narodu i po njemu.
- **Svladati virus samodostatnosti:** Svi smo u istoj lađi. Zajedno tvorimo Tijelo Kristovo. Ostavljajući po strani obmanu samodostatnosti, možemo učiti jedni od drugih, hoditi zajedno i biti na usluzi jedni drugima. Možemo graditi mostove koji premošćuju zidove koji katkad prijete da će nas razdvojiti – dob, spol, bogatstvo, razna umijeća, različiti stupnjevi obrazovanje itd.
- **Nadići ideologije:** Moramo izbjeći opasnost pridavanja veće pozornosti idejama nego stvarnostima života vjere, koje ljudi žive na konkretan način.
- **Probuditi nadu:** Činjenje onoga što je pravo i istinito nije usmjereno privlačenju pozornosti ili stvaranju vijesti, nego ima za cilj biti vjeran Bogu i služiti njegovu narodu. Pozvani smo biti svjetionici nade, a ne proroci propasti.
- **Sinode su vrijeme za snove i za *posvećivanje vremena budućnosti:*** Pozvani smo pokrenuti u svojim sredinama iskustvo koje će nadahnjivati ljude, ne isključujući nikoga, kako bismo stvorili viziju budućnosti ispunjenu radošću evanđelja. Sudionicima mogu biti od pomoći i ovi prijedlozi (usp. *Christus vivit*):
  - **Inovativan vidik:** kreativno i smiono razvijati nove pristupe.
  - **Biti uključiv:** sudionička i suodgovorna Crkva, sposobna cijeniti svoju bogatu raznolikost, prihvaća sve one koje često zaboravljamo i zapostavljamo.

- **Otvoren duh:** izbjegavajmo ideološko etiketiranje i koristimo se metodologijama koje su donijele ploda.
- **Slušanje svakoga, ne zaboravljajući nikoga:** učeći jedni od drugih možemo bolje razmišljati o divnoj mnogovrsnoj stvarnosti, kakva je Crkva pozvana biti.
- **Shvaćanje *zajedničkoga hoda:*** hodeći putom na koji Bog poziva Crkvu za treće tisućljeće.
- **Razumijevanje pojma suodgovorne Crkve:** vrjednovati i uključiti jedinstvenu ulogu i poziv svakoga uda Kristova Tijela za obnovu i izgradnju cijele Crkve.
- **Iskorak prema drugima posredstvom ekumenskoga i međureligijskoga dijaloga:** Zajedno sanjati i hoditi zajedno s cijelom ljudskom obitelji.

2.4. Izbjegavanje zamki

Baš kao na svakome putovanju, tijekom ovoga vremena sinodalnosti trebamo biti svjesni zamki koje bi mogle omesti naš hod naprijed. Ovdje je navedeno nekoliko zamki koje se moraju izbjegavati da bi se promicala životnost i plodnost sinodskoga procesa.

- **Napast da sami, po vlastitome nahođenju, budemo voditelji, umjesto da se povjerimo Božjemu vodstvu.** Sinodalnost nije kakav strateški korporativan pothvat. Riječ je o duhovnom procesu koji vodi Duh Sveti. Možemo zapasti u kušnju da zaboravimo kako smo hodočasnici i sluge na putu koji nam je Bog pokazao. Naša ponizna nastojanja u organizaciji i koordinaciji na službu su Bogu koji nas vodi na našemu putu. Mi smo glina u rukama božanskoga Lončara (Iz 64,7).
- **Napast da se usredotočimo na sebe i svoje neposredne brige.** Sinodski proces nudi priliku da se otvorimo, pogledamo uokolo, da vidimo stvari iz drugog kuta gledanja te da napravimo misionarski iskorak na periferije. To od nas traži da razmišljamo na duge staze. To isto tako znači širenje naših obzora na dimenzije cijele Crkve i postavljanje pitanja kao što su: Što je Božji plan za Crkvu sada i ovdje? Kako možemo ostvariti Božji san za Crkvu na našoj mjesnoj razini?
- **Napast da vidimo samo poteškoće.** Brojni su izazovi, poteškoće i muke s kojima su suočeni svijet i Crkva. Unatoč tome, usredotočenje na poteškoće samo će nas učiniti preopterećenima, obeshrabrenima i ciničnima. Ako se usredotočimo samo na tamu, upadamo u opasnost da ne vidimo svjetlo. Ne usredotočujmo se samo na ono što ne ide

dobro, nego radije cijenimo prilike u kojima Duh Sveti stvara život i pogledajmo kako možemo dopustiti Bogu da djeluje potpunije.

- **Napast da se usredotočimo samo na strukture.** Sinodski će proces, naravno, pozvati na obnovu struktura na različitim razinama Crkve, kako bi se pospješilo dublje zajedništvo, potpunije sudjelovanje i plodnije poslanje. Istodobno, iskustvo sinodalnosti ne bi se u prvome redu trebalo usredotočiti na strukture, nego na doživljaj zajedničkoga hoda prema razlučivanju puta koji nam je slijediti, vođeni nadahnućem Duha Svetoga. Obraćenje i obnova struktura dogodit će se samo po neprestanome obraćenju i obnovi svih udova Tijela Kristova.
- **Napast da ne gledamo onkraj vidljivih granica Crkve.** Očitujući evanđelje u našim životima, žene i muškarci laici djeluju kao kvasac u svijetu u kojem živimo i djelujemo. Sinodski je proces vrijeme dijaloga s ljudima iz svijeta ekonomije i znanosti, politike i kulture, umjetnosti i sporta, medija i društvenih inicijativa. Bit će to vrijeme za razmišljanje o ekologiji i miru, životnim pitanjima i migraciji. Moramo imati pred očima sveobuhvatnu sliku kako bismo ispunili svoje poslanje u svijetu. To je isto tako prilika za produbljenje ekumenskoga hoda s drugim kršćanskim konfesijama te za produbljenje našega razumijevanja s drugim vjerskim tradicijama.
- **Napast da iz vida izgubimo ciljeve sinodskoga procesa.** Dok napredujemo na putu sinode, moramo paziti da – iako naše rasprave mogu imati širok raspon – sinodski proces zadrži cilj razlučivanja kako nas Bog poziva da zajedno kročimo naprijed. Nijedan sinodski proces neće razriješiti sve naše brige i probleme. Sinodalnost je stav i pristup da bi se išlo naprijed na suodgovoran način, koji je otvoren zajedničkomu prihvaćanju Božjih plodova tijekom vremena.
- **Napast sukoba i podjela.** „Da svi budu jedno" (Iv 17,21). To je usrdna molitva Isusa Ocu, tražeći jedinstvo među svojim učenicima. Duh Sveti vodi nas dublje u zajedništvo s Bogom i jednih s drugima. Sjeme podjelā ne nosi ploda. Uzaludno je nastojati nametati svoje ideje cijelomu Tijelu pritišćući ili diskreditirajući one koji misle drukčije.
- **Napast da Sinodu shvatimo kao kakav oblik parlamenta.** Ne smijemo sinodalnost brkati s 'političkom borbom' u kojoj, da bi se vladalo, jedna strana mora pobijediti drugu. Protivno je duhu sinodalnosti stvarati od drugih neprijatelje ili poticati sukobe koji dijele i koji prijete jedinstvu i zajedništvu Crkve.

- **Napast da slušamo samo one koji su već uključeni u djelovanje Crkve.** Taj bi pristup mogao biti lakši za upravljanje, ali on naposljetku zapostavlja znatan dio Božjega naroda.

3. Proces Sinode

*1 Dikasteriji, Posvećeni život (UISG-USG, SAVEZI I FEDERACIJE), udruge vjernika, visokoškolske ustanove.

*2 Afrika (SECAM), Oceanija (FCBCO), Azija (FABC), Bliski istok (CPCO), Europa (CCEE), Latinska Amerika (CELAM), Sjeverna Amerika (USCCB+CCCB).

Slika 1. Ovaj informativno-grafički prikaz pokazuje cjelokupan tijek sinodskog procesa. Glavno tajništvo objavljuje *Pripremni dokument* i *Vademecum* kao sredstva pomoću kojih mjesne Crkve obavljaju biskupijsku etapu Sinode. Plodovi ove biskupijske etape skupit će se u sažetku svake mjesne Crkve. Potom će biskupske konferencije i sinode Istočnih katoličkih Crkava oblikovati sažetak na temelju sažetaka koje su dobili od mjesnih Crkava. Druga crkvena tijela isto će tako dobiti *Vademecum* i Upitnik (v. 5. dio) kako bi sudjelovala u savjetovanju i mogu razraditi vlastite sažetke. To uključuje dikasterije Rimske kurije, Uniju viših redovničkih poglavara i Međunarodnu uniju viših redovničkih poglavara (USG i UISG), druge unije i federacije posvećenoga života, međunarodne pokrete laika, sveučilišta i bogoslovne fakultete. Glavno tajništvo će formulirati prvo izdanje radnoga dokumenta (*Instrumentum laboris*) temeljem sinteza zaprimljenih od biskupskih konferencija, sinoda Istočnih katoličkih Crkava te drugih crkvenih tijela spomenutih u naputku *Episcopalis communio.* Potom će se o tome prvom Instrumentumu laborisu raspravljati na kontinentalnim sastancima (v. 3.3.). Temeljem dokumenata sastavljenih na kontinentalnoj razini izradit će se drugo izdanje *Instrumentuma laborisa* za uporabu na skupštini Biskupske sinode u listopadu 2023. godine (*Glavno tajništvo Biskupske sinode*).

3.1. Biskupijska etapa

Veliki dio bogatstva ove etape osluškivanja bit će iznjedren u raspravama u župama, laičkim pokretima, školama i sveučilištima, redovničkim kongregacijama, kršćanskim zajednicama u pojedinim četvrtima, skupinama socijalnih aktivnosti, ekumenskim i međureligijskim pokretima te u drugim skupinama. Ovaj proces pokreću biskupi tako da će sudjelovanje na razini biskupija vjerojatno biti koordinirano redovitim putovima ko-

munikacije dijecezanskih biskupa. Župe koje imaju župna pastoralna vijeća i biskupije koje pak imaju biskupijska pastoralna vijeća, mogu se koristiti tim postojećim *sinodalnim* tijelima za organizaciju, provedbu i življenje sinodskoga procesa na mjesnoj razini, pod uvjetom da se poduzmu potrebni napori kako bi se doprlo do periferija i onih glasova koje se rijetko čuje. Cilj nije preopteretiti biskupije i župe, nego integrirati sinodski proces u život mjesne Crkve na kreativan način, kako bi se promicalo dublje zajedništvo, potpunije sudjelovanje i plodnije poslanje.

U ovoj etapi slušanja potičemo ljude da se okupljaju, odgovaraju na poticajna pitanja/slike/scenarije, da slušaju jedni druge te da daju pojedinačne i skupne povratne obavijesti, ideje i prijedloge. Ali, ako okolnosti (kao što su pandemijska ograničenja ili fizička razdaljina) onemogućuju interakciju u okupljanju i prisutnosti, onda je moguće poslužiti se raspravama u skupinama *online* pod vodstvom jednoga moderatora, ili pak drugim oblicima mogućima *online,* raspravama (*chat*), telefonskim pozivima i različitim oblicima društvene komunikacije, kao i tiskanim ili internetskim upitnicima. Molitveni materijali, biblijska razmišljanja te sakralna glazba, kao i umjetnička djela, poezija i drugo, mogu se koristiti kako bi se potaknulo promišljanje i dijalog.

Biskupijska etapa prilika je za župe i biskupije da se susretnu, iskuse i zajedno žive sinodski hod, otkrivajući ili razvijajući tako sinodska sredstva i putove koji su najprikladniji za svoje sredine, što će naposljetku postati nov stil mjesnih Crkava na putu sinodalnosti.

Time ova Sinoda ne samo da očekuje odgovore koji mogu pomoći na skupštini Biskupske sinode koja se treba održati u Rimu u listopadu 2023. godine, već želi promicati i razvijati praksu i iskustvo *sinodskog bivanja* (biti sinodalni) tijekom samoga procesa, kao i u budućnosti. Na raspolaganju su izvrsni materijali od onih mjesnih Crkava koje su već pošle na taj put, kao što je *Metodološki vodič za crkvenu skupštinu Biskupske konferencije Latinske Amerike* te *Plenarno vijeće Australije* i njegovi *ključni dokumenti.* Potičemo vas da pogledate te materijale koji vam mogu pomoći i nadahnuti vaš rad u mjesnoj Crkvi.

3.2. Uloga biskupskih konferencija i sinoda Istočnih katoličkih Crkava

Kada biskupijska etapa doživi vrhunac na biskupijskom predsinodskom susretu i u biskupijskome sažetku, biskupske konferencije i sinode Istočnih katoličkih Crkava prikupit će priloge i povratne informacije koje

su zaprimile od biskupija i eparhija kako bi formulirale sažetke koji će na primjeren način odražavati prinose sudionika na mjesnoj razini. Biskupske konferencije i sinode Istočnih katoličkih Crkava pozvane su razlučiti i skupiti taj širi sažetak na vlastitome predsinodskom sastanku.

Ti će sažetci potom poslužiti kao polazište za prvo izdanje *Instrumentuma laborisa,* koje će objaviti Glavno tajništvo Biskupske sinode.

3.3. Kontinentalna etapa

Taj inicijalan *Instrumentum laboris* bit će *radni dokument* za sedam kontinentalnih sastanaka: Afrike (SECAM); Oceanije (FCBCO), Bliskog istoka (CPCO); Latinske Amerike (CELAM); Europe (CCEE) i Sjeverne Amerike (USCCB i CCCB).

Na tih će se sedam međunarodnih susreta izraditi sedam *Završnih dokumenata* koji će poslužiti kao podloga za drugi *Instrumentum laboris,* koji će se koristiti na skupštini Biskupske sinode u listopadu 2023. godine.

3.4. Skupština Biskupske sinode

Biskupi i slušatelji okupit će se sa Svetim Ocem na skupštini Biskupske sinode u Rimu u listopadu 2023. godine kako bi razgovarali i slušali jedni druge na temelju sinodskoga procesa koji je započeo na mjesnim razinama. Cilj Biskupske sinode nije zasjeniti biskupijsku etapu, etapu biskupskih konferencija, odnosno sinodā Istočnih katoličkih Crkava te kontinentalnu etapu, nego na općoj razini razlučiti glas Svetoga Duha koji je govorio u cijeloj Crkvi.

3.5. Provedbena etapa

Budući da je cilj ove Sinode promicati nov način življenja zajedništva, sudjelovanja i poslanja Crkve, provedbena će etapa biti ključna za zajednički hod naprijed na putu sinodalnosti. Namjera je da ta provedba dođe do svih mjesnih Crkava diljem svijeta, tako da sinodski proces kao svoje polazište i kao svoje odredište ima cjelokupan Božji narod (EC, 7). Povjerenici u biskupijama i druge osobe i tijela koji su bili uključeni u biskupijsku etapu, u tom pogledu mogu biti od pomoći, uključujući biskupijska pastoralna vijeća, prezbiterska vijeća te župna pastoralna vijeća.

Treba se nadati da će iskustvo sinodskoga procesa dovesti do novoga proljeća za osluškivanje, razlučivanje, dijalog i odlučivanje kako bi sav Božji narod mogao bolje hoditi u međusobnome zajedništvu i s cijelom ljudskom obitelji, pod vodstvom Duha Svetoga.

4. Hod sinodskom stazom u biskupijama

4.1. Sažetak onoga što se predviđa za biskupijsku etapu

Prvi dio sinodskoga procesa nudi temelj za sve ostale etape. Namjera je biskupijske etape, uz jednostavan odgovor na upitnik, da što je moguće većem broju ljudi ponudi istinsko *sinodsko iskustvo* slušanja drugih i *zajedničkoga hoda* naprijed, pod vodstvom Svetoga Duha.

Duh Božji koji svojim svjetlom obasjava i oživljava taj *zajednički hod* Crkava, isti je onaj koji je na djelu u Isusovu poslanju, obećan apostolima i naraštajima učenikâ koji slušaju Božju riječ i provode ju u djelo. Duh se, prema Gospodinovu obećanju, ne ograničuje tek na to da bi potvrđivao kontinuitet Isusova evanđelja, već osvjetljava uvijek nove dubine Božje riječi i nadahnjuje odluke koje su prijeko potrebne da se podupre Crkvu na njezinu putu te dade nova snaga njezinu poslanju (usp. Iv 14,25-26;15,26-27;16,12-15), (PD, 16).

U *Pripremnom dokumentu* ocrtavaju se dvije slike iz Svetoga pisma koje nadahnjuju naš hod u izgradnji sinodalne Crkve. Prva slika izvire iz *prizora zajedništva* i neprestano prati put evangelizacije, još od Isusove službe propovijedanja: u njoj svatko pronalazi svoje mjesto – mnoštvo, apostoli i Gospodin (PD, 17-21). Druga se slika odnosi na iskustvo Duha Svetoga kada Petar i rana zajednica prepoznaju opasnost stavljanja neopravdanih granica za dioništvo u vjeri (PD, 22-24). Potičemo vas da razmišljate o tim dvjema slikama kao izvoru hrane i nadahnuća u sinodskome procesu.

Evanđelje svjedoči o Isusovu trajnome nastojanju da dopre do onih koji su isključeni, marginalizirani i zaboravljeni. Zajedničko obilježje cijela Isusova poslanja jest da se vjera javlja uvijek kada su ljudi vrjednovani: njihova se molba čuje, pomaže im se u njihovoj teškoći, cijeni se njihova raspoloživost, njihovo je dostojanstvo potvrđeno Božjim pogledom i obnovljeno unutar zajednice. Kako je Petra promijenio njegov doživljaj s Kornelijem, tako i mi moramo dopustiti da budemo preobraženi onime na što nas Bog poziva. Sinodskim procesom Bog nas vodi na zajednički put obraćenja onime što doživljavamo jedni s drugima. Bog dolazi do nas po drugima i dolazi do drugih po nama, često na iznenađujuće načine.

Da bi se to dogodilo, prijeko je potrebno poduzeti znatne napore kako bi se na sadržajan način uključio najveći mogući broj ljudi. To je prva odgovornost povjerenikâ u biskupijama, koji su imenovani da vode i animiraju biskupijsku etapu sinodskoga procesa. Tu neće biti od pomoći površan ili programiran doprinos, premda je iscrpan i s bogatstvom sadržaja; isto vrijedi i za one prinose koji ne odražavaju svu širinu i raznolikost iskustava.

U tom smislu biskupijska etapa trebala bi početi pronalaženjem najučinkovitijih načina postizanja najšire mogućega sudjelovanja. Moramo osobno doprijeti do periferija, do onih koji su napustili Crkvu, do onih koji rijetko ili nikada ne prakticiraju vjeru, do onih koji žive u siromaštvu ili su marginalizirani, do izbjeglica, isključenih, onih bez glasa itd.

Srce sinodskog iskustva je slušanje Boga po osluškivanju drugih, nadahnuti Božjom riječju. Slušamo jedni druge kako bismo bolje čuli glas Duha Svetoga koji govori u našem današnjem svijetu. To se može dogoditi i za samo jednoga okupljanja, no snažno potičemo da se održi više susreta kako bi se stvorilo interaktivnije ozračje dijeljenja, gdje se osobe upoznaju, stječu povjerenje jedni prema drugima i osjećaju da mogu slobodnije govoriti, živeći tako istinsko sinodalno iskustvo *zajedničkoga hoda.* Osim formalnijih oblika razgovora i slušanja jedni drugih, važno je da na tim okupljanjima postoje i neformalni trenutci. Hodočašća, aktivnosti u skupinama, umjetnički izričaji pa čak i stanke za kavu mogu pomoći u promicanju osjećaja zajedništva, posredstvom dijeljenja zajedničkoga života s drugima.

Kako će se ti sastanci održavati, ovisit će o mjesnim okolnostima. Mogu se organizirati sastanci više župa, kao i zajedno raznih nositelja službi, primjerice oni u pastoralu zdravstva ili u katoličkome o odgoju i obrazovanju, redovničke zajednice, pokreti laika te ekumenske skupine.

U upitniku koji se nalazi u 5. dijelu predložena su pitanja koja mogu potaknuti i olakšavati to iskustvo dijeljenja i slušanja. Cilj nije odgovoriti na sva pitanja, nego odabrati ona koja su najvažnija za svoje mjesne okolnosti. Možete postaviti i druga pitanja, štoviše, mi vas potičemo da ih postavljate. Kao opće načelo, neka se stavi naglasak na pitanja koja potiču iznošenje osobnih doživljaja i iskustava iz stvarnoga života, umjesto doktrinalnih tvrdnji. Nekoliko je primjera navedeno u 5. dijelu.

Odjeci dobiveni tijekom procesa slušanja trebali bi se objediniti u sažetku. Kako je objašnjeno u hodovniku/planu (4.4.), sažetak rasprava bi se trebao napisati svaki put kad se u biskupiji održi skup kako bi se odgovorilo na pitanja naznačena u ovome *Vademecumu* (5. dio). Istodobno, sažetci će se pisati za svaku biskupiju, a naposljetku za svaku biskupsku konferenciju. Cilj tih sažetaka na svim razinama nije da se proizvede kakav generički sažetak svega što je rečeno ili da se time učini kakva akademski vježba. Umjesto toga, sažetak je čin razlučivanja u odabiranju i zapisivanju onoga što će pridonijeti idućoj etapi sinodskog procesa, time što će se poslati biskupiji (kada je riječ o savjetovanju unutar biskupije) i naposljetku biskupskoj konferenciji (kada je riječ o sažetku koji se sastavlja u biskupiji). U tom smislu, sažetak

se ne ograničuje na izvještaj o općim naklonostima i zajedničkim stavovima, nego se isto tako ističu i one točke koje su nas posebno dodirnule, kao i one koje otkrivaju kakav originalan pogled ili otvaraju novo obzorje. U sažetku bi se posebna pozornost trebala posvetiti glasovima onih koje se ne čuje često te bi on trebao sadržavati i ono što možemo zvati *izvješćem manjine*. Prikupljene povratne informacije trebaju istaknuti ne samo pozitivna iskustva, nego isto tako iznijeti na vidjelo teška i negativna iskustva kako bi se time prikazala stvarnost onoga što se slušalo. U tim bi izvješćima trebalo prenijeti nešto **od iskustva i doživljaja** mjesnih skupova: stavovi sudionika, radosti i teškoće zajedničkoga nastojanja u razlučivanju.

Povratne informacije koje se dobiju s tih mjesnih susreta objedinit će se u zajednički sažetak na razini biskupije. Sažetak koji će svaka biskupija izraditi na kraju te etape slušanja i razlučivanja bit će konkretan doprinos te biskupije hodu cijeloga Božjeg naroda. On može poslužiti kao koristan dokument za ustanovljavanje idućih koraka u hodu mjesne Crkve na putu sinodalnosti. Kako bi se olakšale iduće etape sinodskoga procesa, važno je sažeti plodove molitve i razmišljanja na najviše **deset kartica.** Biskupijskom sažetku mogu biti dodani drugi tekstovi kako bi se podupro ili popratio njegov sadržaj.

Sažetak svake biskupije ili eparhije potom će se prenijeti biskupskim konferencijama, odnosno sinodama Istočnih katoličkih Crkava. Ta će tijela potom sastaviti svoj sažetak u istome duhu razlučivanja kako je prethodno opisano, na temelju sažetaka u biskupijama/eparhijama koje su dobili. Biskupske konferencije i sinode Istočnih katoličkih Crkava potom će te sažetke podastrijeti Glavnom tajništvu Biskupske sinode, koje će sastaviti prvo izdanje radnoga dokumenta (*Instrumentum laboris*) na temelju onoga što je podijeljeno i doživljeno na mjesnoj razini.

4.2. Uloga biskupa u sinodskom procesu

Sinodalnost ne postoji bez pastirskoga autoriteta kolegija biskupâ, pod prvenstvom Petrova nasljednika, a to isto vrijedi i za pastirski autoritet svakoga dijecezanskog biskupa u biskupiji povjerenoj njegovoj skrbi. Služba biskupa jest u tome da budu pastiri, učitelji i svećenici svetoga štovanja. Njihova karizma razlučivanja poziva ih da budu vjerodostojni čuvari, tumači i svjedoci vjere Crkve. U mjesnim Crkvama i iz mjesnih Crkava postoji jedna i jedina Katolička Crkva (LG, 23). Punina sinodskoga procesa istinski može postojati samo uključenjem mjesnih Crkava, što iziskuje osobno uključenje dijecezanskog biskupa. „Snagom toga katoličtva pojedini dijelovi donose vlastite darove drugim dijelovima i cijeloj Crkvi tako da i cjelina

i pojedini dijelovi rastu iz svih onih koji međusobno njeguju zajedništvo i teže prema punini u jedinstvu." (LG, 13). Raznolikost mjesnih Crkava i njihov kontekst i kultura donose različite darove cjelini, obogaćujući cjelokupno Tijelo Kristovo. To je ključ za razumijevanje sinodskoga puta Crkve.

Stoga je primarna uloga dijecezanskoga biskupa u ovom sinodskom procesu da olakša sinodsko iskustvo cijeloga Božjega naroda na putu prema sinodalnijoj Crkvi. Dijecezanski biskup obnaša ključnu ulogu u slušanju Božjega naroda u svojoj dijecezanskoj Crkvi. Slijedeći nadahnuća Duha Svetoga, biskup može razlučiti najplodnije procese za slušanje Božjega naroda u svojoj biskupiji, na putu sinodalnosti kojim se kreće cijela Crkva. Da bi se dijecezanskom biskupu pomoglo u toj zadaći, on treba imenovati povjerenika ili tim u svojoj biskupiji za rad prve etape sinode. Zajedno mogu razlučivati uz pomoć molitve. Biskup je pozvan uzeti aktivnu ulogu u biskupijskoj etapi ovog sinodskog procesa. Njegovo uključenje trebalo bi potaknuti otvoren dijalog, otvoren raznolikosti Božjega naroda.

Biskup može tražiti izvješća i sudjelovanje gdjegod je to korisno u organizacijskom procesu; osim toga, pozvan je komunicirati s odgovarajućim tijelima, ustanovama i tijelima u biskupiji, uključujući biskupijsko pastoralno vijeće, prezbitersko vijeće, župe, redovničke zajednice, pokrete laika, različite pastoralne službe (kao što su u školama i bolnicama) te biskupijske odbore, kako bi potaknuo njihovo sudjelovanje u sinodskom procesu i, prema potrebi, zatražio njihovu pomoć. Pod vlašću biskupa, povjerenik za sinodski hod u biskupiji može izravno komunicirati s koordinatorima u župama i drugim mjesnim zajednicama kako bi se pripremio i olakšao proces savjetovanja.

Istodobno biskup može osigurati da se izdvoje primjerena sredstva, uključujući financijska, logistička, tehnička te kadrovska. Biskup isto tako ima ulogu u poticanju uključivanja različitih skupina i pojedinaca tako da sinodski proces može biti uistinu suradnički napor, promičući šire udioništvo vjernikâ, imajući u vidu svu raznolikost Božjega naroda: svećenika, đakona, posvećenih muškaraca i žena te laika. Od velike pomoći u tome pogledu mogu biti biskupijske strukture koje već nastoje djelovati u sinodalnosti, posebice biskupijsko pastoralno vijeće, prezbitersko vijeće, župna pastoralna vijeća itd.

Može se prirediti i osobno pismo ili pak videosnimka kojima će biskup pozvati i potaknuti sve u biskupiji da sudjeluju u procesu slušanja, dijaloga i savjetovanja. Preporučuje se da biskupijska etapa sinodskoga procesa počne i završi liturgijskim slavljem koje će predvoditi biskup.

Tijekom procesa savjetovanja ključna uloga biskupa je u slušanju. Iako je mnogo oblika osobne uključenosti dijecezanskoga biskupa u proces slušanja, potičemo ga da sudjeluje i pozorno prati glas vjernikâ. Osim sudjelovanja na mjesnim sastancima slušanja širom biskupije, biskup, ako to želi, može sam ad hoc sazvati manje susrete, pozivajući one koji predstavljaju presjek cijele biskupije, osobito one na periferiji. Osim toga, može slušati tako što pregledava izvješća prikupljena na savjetovanjima, razlučujući što Duh Sveti govori po osobama povjerenima njegovoj skrbi. Biskup bi se redovito trebao sastajati s povjerenikom za sinodu kako bi razmotrili napredak savjetovanja te se pozabavili s teškoćama koje se javljaju. Treba se pobrinuti da nazočnost biskupa i klera, i ne htijući, ne prouzroči gušenje istinskoga i nesputanoga doprinosa vjernikâ, poglavito u okolnostima gdje je postojao kakav skandal ili jednostavno zbog stava poštovanja iz kulturalnih razloga.

Naposljetku biskup saziva biskupijski predsinodski sastanak kojim biskupijska etapa dostiže vrhunac te zajedno s biskupijskim povjerenicima radi na njegovoj organizaciji. Na tom bi se sastanku trebala postići široka zastupljenost iz cijele biskupije, s ciljem okupljanja na molitvu, osluškivanje, promišljanje i razlučivanje sinodskoga puta na koji Duh Božji poziva cijelu biskupiju. Biskup potom može pregledati biskupijski sažetak u suradnji sa sinodskim povjerenicima u biskupiji prije negoli ga podastre biskupskoj konferenciji. Vrlo je važno naznačiti kako svrha biskupijskoga sažetka nije da iznese mišljenja o biskupu, bilo pozitivna bilo negativna. Biskupijski sažetak trebao bi biti iskreno izvješće svega što je podijeljeno tijekom biskupijske etape sinodskoga procesa, predstavljajući raznolikost pristupā i pogledā Božjega naroda.

Razumljivo je da će proces savjetovanja izazvati među odgovornima u pastoralu cijeli niz osjećaja, od zanosa i radosti do tjeskobe, straha, nesigurnosti ili čak skepse. Takve različite reakcije često su dio sinodskoga puta. Biskupi mogu potvrditi pomiješane reakcije koje nastaju u biskupiji, istodobno potičući na otvorenost Duhu Svetomu, koji često djeluje na iznenađujuće i osvježavajuće načine. Kao dobar pastir svojega stada, biskup je pozvan ići ispred Božjega naroda, stajati među njim te ga slijediti, jamčeći da nitko ne bude ostavljen ili izgubljen.

4.3. Uloga svećenika i đakona u sinodskom procesu

Služba svećenika i đakona ima dvije vrlo važne povezne točke: s jedne strane, dijecezanskog biskupa; s druge strane, narod koji je povjeren njiho-

voj pastoralnoj skrbi. Time kler u mjesnoj Crkvi pruža korisnu poveznicu između biskupa i onih kojima služi. To svećenicima i đakonima daje ključnu ulogu u *zajedničkome hodu* s Božjim narodom, u jedinstvu s biskupom, a u službi vjernikâ. Trebaju naučiti komunicirati s narodom u ime biskupa, a isto tako komunicirati s biskupom u ime naroda. Pozvani su biti ostvarivatelji zajedništva i jedinstva u izgradnji Tijela Kristova, pomagati vjernicima da zajedno kroče naprijed, hodeći jedni s drugima u srcu Crkve. Isto tako su svećenici i đakoni glasnici obnove, koji pozorno prate potrebe svojega stada te pokazuju kako Duh Sveti otvara nove putove. Naposljetku, pozvani su biti ljudi molitve koji promiču pravo *duhovno* iskustvo sinodalnosti kako bi Božji narod bio pozorniji na Duha Svetoga i kako bi zajedno slušali volju Božju.

U tom smislu svećenici i đakoni imaju ključnu ulogu u praćenja Božjega naroda na putu sinodalnosti. Od životne su važnosti njihovi napori usmjereni na poticanje i ostvarivanje sinodalnijega načina bivanja Crkve Kristove. Svećenici i đakoni mogu pobuditi osjetljivost za sinodalnu narav Crkve i za značenje sinodalnosti u župama, službama i pokretima u kojima služe. Svećenici i đakoni su isto tako pozvani da podupiru, hrabre, promiču i omogućuju odvijanje biskupijske etape sinodskoga procesa u mjesnoj Crkvi. To mogu činiti posredstvom sudjelujućih tijela koja su već osnovana u biskupiji, kao što je Biskupijsko pastoralno vijeće, Prezbitersko vijeće te župna pastoralna vijeća. Posebno se traži doprinos tijelâ sudioništva partikularnih Crkava, osobito Prezbiterskog vijeća i Pastoralnog vijeća (PD, 31). Na putu sinodalnosti Crkve ta sudjelovajuća tijela na razini biskupija „mogu se pokazati od temeljne važnosti te otuda može nastajati sinodalna Crkva" (EC, 7).

Istodobno svećenici i đakoni mogu iznaći nove i kreativne načine poticanja izvornoga sinodskog iskustva među vjernicima laicima, u povezanosti s inicijativama dijecezanskoga biskupa i biskupijskih povjerenika koji su imenovani za ovaj sinodski proces. Vrijedno je primijetiti kako savjetovanje koje se odvija u biskupijskoj etapi sinodskoga procesa koordinira dijecezanski biskup, a upućeno je „svećenicima, đakonima i vjernicima laicima njihovih [mjesnih] Crkava, kako pojedinačno tako i skupno, ne previđajući vrijedan doprinos koji mogu dati posvećeni muškarci i žene" (EC, 7).

Pripremni dokument nam govori kako u Isusovoj službi „izbor apostolâ nije povlastica kakvog isključivog položaja moći i odvojenosti, nego milost službe koja uključuje blagoslov i zajedništvo. Zahvaljujući daru Duha uskrsloga Gospodina, oni moraju čuvati Isusovo mjesto, a ne postavljati se

na njegovo mjesto, ne stavljati filtre njegovoj prisutnosti, nego olakšati susret s njim." (PD, 19). Tako i sav kler, obdaren svetim darovima i karizmama primljenim po snazi ređenja, ima odlučujuću ulogu u osiguravanju da sinodsko iskustvo bude istinski susret s uskrslim Kristom, temeljen u molitvi, hranjen slavljem euharistije i nadahnut slušanjem Božje riječi.

4.4. Hodogram (primjeri koraka u biskupijskoj etapi)

Zadatci uključeni u provedbu etape slušanja i dijaloga unutar svake biskupije razlikovat će se ovisno o mjesnim čimbenicima, no opći pristup uključivat će ove korake:

1. *Imenovanje povjerenika za sinodu u biskupiji*

Svaka bi biskupija trebala izabrati jednoga ili dva povjerenika u biskupiji, kao osobe za kontakt. U *Dodatku A* nalaze se pojedinosti o odgovornostima i željenim odlikama tih osoba. Idealno bi bilo kada bi bila imenovana dva povjerenika u zajedničkoj odgovornosti, pokazujući primjer suodgovornosti. Ako u biskupiji postoji više od jednoga povjerenika za sinodski put, preporučuje se da se imenuje barem jedna žena i jedan muškarac. To mogu biti ili volonterske ili plaćene dužnosti, a mogu ih obavljati i osoba/e koje već rade u biskupiji. Biskupijski povjerenici mogu biti svećenici, redovnici ili laici. U biskupijama se može razmisliti o mogućoj ulozi biskupijskih povjerenika u daljnjemu služenju putu sinodalnosti u biskupiji do listopada 2023. godine i nakon toga.

2. *Uspostava biskupijskoga sinodskog tima*

Biskupijski povjerenici vjerojatno će trebati djelovati u suradnji s timom, koji može biti uspostavljen ili otvorenim procesom okupljanja ljudi koji izražavaju zanimanje za to, ili može biti uspostavljen imenovanjem koje čini dijecezanski biskup. Preporučujemo da u biskupijski sinodski tim budu uključeni predstavnici župa, pokreta, dijecezanskih službi i redovničkih zajednica. Oni mogu biti sazvani kao savjetodavno i radno tijelo na pomoć biskupijskome povjereniku za sinodu. I nakon biskupijske etape ove Sinode, biskupijski sinodski tim može i u budućnosti nastaviti promicati i provoditi put sinodalnosti u biskupiji, u suradnji s dijecezanskim biskupom.

3. *Razlučivanje puta svoje biskupije*

Pripremni dokument i *Vademecum* pružaju informacije o aktualnoj Sinodi te nude smjernice za organizaciju procesa savjetovanja. Ove dokumente treba različito primijeniti u različitim okolnostima, ovisno o stvar-

nostima i izazovima u mjesnoj Crkvi i u društvu, kao i vodeći brigu o nedavnim ili već započetim sinodskim procesima u biskupiji. Na temelju ovih dokumenata moguće je pomno razmatrati, pobožno promišljati kako bi se razlučila ključna područja na koja se u biskupiji valja usredotočiti.

4. *Planiranje sudjelovajućeg procesa*

U svakoj bi se biskupiji trebalo težiti za postizanjem najšire mogućeg sudjelovanja, uključujući različitost polazišta i razina, što bi moglo uključivati susrete na razini župe, okupljanja među župama, skupine osoba iz školstva, mjesne udruge, internetske platforme, posebne jezične skupine vjernika te prikladna sredstva kako bi se doprlo do onih koji su daleko od Crkve. U idealnom bi slučaju trebalo stvarati prilike da se različite skupine uzajamno osluškuju. Treba ustanoviti i staviti na raspolaganje sredstva koja su potrebna za proces savjetovanja, uključujući ukupan proračun, prostore koji će biti na raspolaganju, kao i platforme online. Među biskupijama može se uspostaviti solidarnost kako bi se pružila financijska pomoć te, prema potrebama, ljudski resursi.

5. *Priprema koordinatorâ skupina za sastanke sinodskog savjetovanja*

Biskupijski sinodski tim može djelovati uz pomoć koordinatora kako bi se sastanci sinodskog savjetovanja održali širom biskupije. Na primjer, sinodsko savjetovanje unutar župe može nadgledati koordinator u toj župi, u suradnji sa župnim timom. Sve koordinatore valja upoznati s duhom, ciljevima i smjerovima sinodskog procesa, a oni bi trebali imati pristup bitnim materijalima, uključujući ovaj *Vademecum* te mrežnu stranicu Sinode. Koordinatori potom mogu razlučiti i planirati ono što smatraju najprikladnijim za svoje skupine, u komunikaciji s biskupijskim sinodskim timom.

6. *Organiziranje radionice za biskupijski sinodski tim i za mjesne koordinatore*

Budući da se razina razumijevanja i iskustva glede sinodalnosti u biskupiji vjerojatno razlikuje, mogu se organizirati formativne radionice kako bi se ljudima predstavilo smjer prema sinodalnosti te kako bi postigli osnovne vještine potrebne za sinodske procese. U te se vještine ubrajaju održavanje sastanaka sinodskoga savjetovanja, a ta temeljna formacija već je po sebi vrijedan ishod sadašnjega sinodskoga procesa. U *Dodatku B* nalazi se nacrt kako se može voditi sastanak sinodskoga savjetovanja. Ono što je bitno jest usvojiti prikladne metode koje olakšavaju pozorno sluša-

nje, iskreno dijeljenje te zajedničko duhovno razlučivanje. Daljnji se materijali nalaze na mrežnoj stranici Sinode.

7. *Komunikacija sa svima*

Kako bi se podigla svijest i potaknulo sudjelovanje, potrebno je Sinodu promicati na šire načine, s ciljem da se predstavi važnost i svrha Sinode te da se ljudima objasni kako mogu sudjelovati. Na mrežnim stranicama Sinode nalazi se nekoliko primjera promidžbenog materijala.

8. *Provedba, praćenje i vođenje procesa sinodskoga savjetovanja*

Proces sinodskoga savjetovanja počinje u trenutku kada bude spreman. Središnji dio ove etape jesu sastanci sinodskoga savjetovanja koji se održavaju diljem biskupije. Može se prirediti liturgijsko slavlje kako bi se otvorila ova sinodska etapa u biskupiji i zazvao Duh Sveti da vodi cijeli proces. Tijekom cijele biskupijske etape, biskupijski povjerenici za sinodu trebaju biti u redovitoj povezanosti s koordinatorima skupina za sastanke sinodskoga savjetovanja, kako bi pratili napredak, pružali pomoć gdje je ona potrebna te olakšali razmjenu ideja, dobrih praksa te izvješća koje će nastati. Treba odrediti datum za podnošenje povratnih informacija dobivenih tijekom savjetovanja, koje mogu biti priređene prema smjernicama za biskupijski sažetak, kako je predstavljeno u daljnjem tekstu.

9. *Biskupijski predsinodski sastanak*

Toplo se preporučuje da proces savjetovanja u biskupiji ima vrhunac u biskupijskome predsinodskom sastanku koji obuhvaća i liturgijsko slavlje. Na sudjelovanje na sastanak potrebno je pozvati širi krug predstavnika iz cijele biskupije, s ciljem okupljanja na molitvu, slušanje, promišljanje i razlučivanje sinodskoga puta na koji Duh Božji poziva cijelu biskupiju. U *Dodatku C* nalaze se prijedlozi za organizaciju ovog sastanka.

10. *Priprema i podnošenje biskupijskoga sažetka*

Naposljetku, treba pripremiti biskupijski sažetak, i to na temelju svih povratnih informacija prikupljenih u biskupiji, kao i na temelju zapisnika s predsinodskoga sastanka. U *Dodatku D* nalazi se predložen okvir za taj sažetak. Do određenoga datuma treba ga podnijeti biskupskoj konferenciji. Kada bude dovršen, sažetak treba biti javno objavljen u biskupiji. Biskupijski povjerenici trebaju ostati na dužnostima tijekom cijeloga sinodskoga procesa, barem do skupštine Biskupske sinode u listopadu 2023. godine, a njihova se uloga može nastaviti i nakon toga. U daljnjim etapama ove Sinode

oni će biti poveznica za biskupske konferencije i kontinentalne skupštine te mogu pomoći da biskupija ostane uključena u sinodski proces. Gdje je potrebno, mogu pomoći u provedbi prijedloga iznesenih tijekom savjetovanja u biskupiji. Ukratko, ovaj sinodski proces nije kraj, nego nov početak.

4.5. Temeljni sastojci sinodskog iskustva

Korake navedene u dijelu 4.4. valja shvatiti kao smjernice. Biskupijska etapa uključuje slične sastojke kao i skupština Biskupske sinode, poput one koja će se održati u Rimu u listopadu 2023. godine. Ti su elementi: liturgijsko slavlje na početku, okupljanje na velikom skupu, sastanci malih skupina, trenutci tišine i molitve, neformalni razgovori, zajednička iskustva (kao što su hodočašća, umjetnički izričaji, iskustva s onima koji su ranjivi, osobama s invaliditetom i starijima) te završno liturgijsko slavlje. Ovi se temeljni sastojci sinodalnosti lako mogu prilagoditi mjesnim prilikama kako bi se pospješilo plodno sinodsko iskustvo u mjesnoj Crkvi, imajući na umu načela, stavove i zamke koji su opisani u 2. dijelu ovog dokumenta.

5. Sredstva za organizaciju sinodskog procesa

5.1. Metodologija biskupijskog sinodskog procesa

U svakoj se biskupiji mogu razlučiti najučinkovitiji načini koji omogućuju narodu u njoj stjecanje sinodskog iskustva uz vodstvo Duha, pri čemu posebnu pozornost valja posvetiti onima čiji se glas u prošlosti nije čuo. Na mrežnim stranicama Sinode nalaze se savjeti i sredstva kako da se to postigne.

Kao što je prethodno spomenuto, potiče se sudjelovanje pojedinaca i skupina u sinodskom procesu putem njihove mjesne Crkve. Ali isto je tako moguće da pojedinci i skupine daju svoj doprinos izravno Glavnomu tajništvu Biskupske sinode (EC, 6).

Unutar svake mjesne Crkve skupove treba organizirati tako da oni potiču najplodnije sinodsko iskustvo u mjesnim okolnostima. U idealnom bi se slučaju organiziralo više od jednog takvog *sastanka sinodskog savjetovanja* za istu skupinu sudionika kako bi oni produbljivati teme, a njihov dijalog bio bogatiji. Kao alternativa mogu se organizirati nove skupine kako bi više ljudi bilo uključeno u slušanje i doticaj sa širim rasponom mišljenja i iskustava.

Isto tako, pojedinci svoja izvješća sa savjetovanja mogu poslati izravno biskupiji. Za pojedinačne doprinose savjetovanju pravodobno valja po-

dijeliti primjerene informacije i materijale kako bi mišljenja izražena na taj način mogla biti uključena u biskupijski sažetak. Treba poticati iskustva zajedništva sinodskoga procesa putem pojedinačnih doprinosa s obzirom na to da oni bolje pokazuju sinodski duh *zajedničkog hoda.* U tom se smislu onima koji daju osobne doprinose mogu predložiti videosnimke, videokonferencije, promišljanja o Bibliji te molitve kako bi se čvršće ujedinili s iskustvom sinodalnosti.

Dobar način okupljanja ljudi iz različitih društveno-ekonomskih prilika, etničkih i dobnih skupinama i slično, mogu biti sastanci sinodskog savjetovanja koji okupljaju više župa. Dvije ili više župa mogu se okupiti kako bi planirale niz zajedničkih sastanaka sinodskog savjetovanja. Mogu se usredotočiti na dijeljenje zajednički važnih iskustava, kao što su problemi s kojima se suočavaju kao kršćani, poteškoće Crkve u okolnostima pandemije bolesti COVID-19, ili pak što je izravno vezano za njihove životne okolnosti. Može se osnovati međužupni organizacijski tim.

Isto vas tako potičemo da, gdje god je to moguće, uključite temu sinodalnosti i ovaj sinodski proces savjetovanja u mjesne ili biskupijske skupove i sastanke koji su već planirani. U tom smislu, biskupijska etapa sinodskog procesa može obogatiti postojeći pastoralni program rada za 2021. – 2022. godinu, uz istodobno nadahnjivanje određenih novih elemenata.

5.2. Neformalna dimenzija sinodskog procesa

Slušanje jedni drugih obogaćeno je poznavanjem jedni drugih i dijeljenjem zajedničkoga života. Od velike pomoći može biti sudjelovanje u zajedničkoj aktivnosti prije negoli počnu zajednički sastanci i dijalog.

Pojedine aktivnosti koje se zajedno mogu organizirati su hodočašće, društveno i dobrotvorno djelovanje ili jednostavno zajedničko blagovanje. Pored razvoja uzajamnoga povjerenja među sudionicima, to bi moglo pomoći u poticanju sudjelovanja ljudi koje više privlači praktično djelovanje negoli intelektualna rasprava.

Ovaj pristup slijedi Isusov primjer okupljanja svojih učenika na zajedničkom blagovanju, zajedničkom hodu ili jednostavno zajedničkom druženju. Može biti važno dati dovoljno vremena i prikladan prostor sudionicima da podijele hranu i piće, čime se iskustvo uzajamnoga slušanja produžuje u neformalnije i spontanije razmjene tijekom stanki. To može otvoriti vrata plodnijem sudjelovanju ljudi koji se na formalnim sastancima osjećaju manje ugodno, kao i dati priliku da se slobodnije razjasne neke pojedinosti.

Sudjelovanje u fizičkim, kulturnim, socijalnim i dobrotvornim aktivnostima može pridonijeti izgradnji zajedništva među sudionicima, te obnavlja Crkvu novim iskustavima uzajamnoga bratstva.

5.3. Glavna pitanja za savjetovanje

Ova Sinoda postavlja temeljno pitanje: **Sinodalna Crkva, naviještajući evanđelje, *kroči zajedno:* Kako se taj *zajednički hod* ostvaruje danas u vašoj Crkvi? Na koje nas korake Duh poziva da bismo rasli u svojem *zajedničkom hodu?*** (PD, 26)

Odgovarajući na ovo pitanje pozvani smo:

- *Prisjetiti se svojih iskustava:* Kakva iskustva naše mjesne Crkve ovo pitanje doziva u pamet?
- *Ponovno dublje promotriti ta iskustva:* Kakve su nam radosti ona donijela? Na kakve su poteškoće i prepreke naišla? Koje su rane razotkrila? Koje su nam uvide dala?
- *Okupiti plodove koje treba dijeliti:* Gdje u tim iskustvima odzvanja glas Svetoga Duha? Što Duh traži od nas? Što treba potvrditi, koja gledišta promijeniti i koje korake poduzeti? U čemu uočavamo suglasje? Koji se putovi otvaraju našoj mjesnoj Crkvi?

Kako bi se pomoglo osobama da prodube to temeljno pitanje, u nastavku donosimo deset tema koje artikuliraju razne vidove *žive sinodalnosti* (PD, 30). Odgovarajući na ta pitanja korisno je prisjetiti se da se zajednički hod odvija na dva, međusobno duboko povezana načina. Prvo, zajedno hodimo kao Božji narod. Potom, zajedno hodimo kao Božji narod s cijelom ljudskom obitelji. Ove dvije perspektive obogaćuju jedna drugu i pomažu u našem zajedničkome razlučivanju prema dubljem zajedništvu i plodnijem poslanju.

Pitanja koja prate svaku od ovih deset tema mogu se koristiti kao polazište ili kao korisna smjernica. Ipak, nije prijeko potrebno da vaš razgovor i dijalog budu ograničeni na ova pitanja.

1. ***Suputnici na putovanju***

U Crkvi i u društvu mi smo rame uz rame na istome putu. U našoj mjesnoj Crkvi tko su oni koji hode zajedno? Tko su oni koji se čine više odvojenima? Kako smo pozvani rasti kao suputnici? Koje su skupine ili koji pojedinci ostavljeni na marginama?

2. ***Slušanje***

Slušanje je prvi korak, ali ono iziskuje otvoren um i srce, bez predrasuda. Kako nam Bog govori po glasovima koje katkad ignoriramo? Kako se

sluša laike, osobito žene i mlade? Što olakšava ili otežava naše slušanje? S koliko pozornosti slušamo one koji su na periferijama? Kako biva uključen prinos posvećenih osoba? Koja ograničenja osjećamo u našoj sposobnosti slušanja, osobito onih koji imaju drukčija mišljenja od naših? Koliko prostora pružamo glasu manjina, poglavito ljudima koji žive u siromaštvu, marginaliziranima ili isključenima iz društva?

3. ***Govoriti jasno***

Svi su pozvani govoriti hrabro, slobodno i iskreno (parrhesia), tj. u slobodi, istini i ljubavi. Što omogućuje ili priječi takav hrabar, iskren i odgovoran govor u našoj mjesnoj Crkvi i u društvu? Kada i kako uspijevamo reći ono što nam je važno? Kakav je naš odnos s mjesnim medijima (ne samo katoličkim)? Tko govori u ime kršćanske zajednice i kako ih se bira?

4. ***Slavlje***

„Zajednički hod" moguć je samo ako se temelji na zajedničkome slušanju Božje riječi i na slavljenju euharistije. Molitva i liturgijska slavlja nadahnjuju i vode naš zajednički život i poslanje u našoj zajednici? Kako ona nadahnjuju najvažnije odluke? Kako potičemo djelatno udioništvo svih vjernika u liturgiji? Koliko ima otvorenosti za sudjelovanju u službama čitača i ministranata?

5. ***Dijeliti odgovornosti za zajedničko poslanje***

Sinodalnost je u službi poslanja Crkve, u čemu su svi pozvani sudjelovati. Budući da smo svi učenici misionari, na koji je način svaki krštenik pozvan sudjelovati u poslanju Crkve? Što priječi krštenike da budu djelatni u poslanju? Koja područja poslanja zanemarujemo? Kako zajednica podupire svoje članove koji služe društvu na razne načine (socijalni i politički angažman, znanstveno istraživanje, obrazovanje, promicanje socijalne pravde, zaštita ljudskih prava, briga za okoliš itd.)? Kako Crkva pomaže tim članovima da svoju službu u društvu žive na misionarski način? Kako se razlučuje o misionarskim izborima i tko to čini?

6. ***Dijalog u Crkvi i društvu***

Dijalog iziskuje ustrajnost i strpljivost, ali isto tako omogućuje uzajamno razumijevanje. U kojoj se mjeri različiti narodi u našoj zajednici okupljaju na dijalog? Koja su mjesta i sredstva dijaloga unutar naše mjesne Crkve? Kako promičemo suradnju sa susjednim biskupijama, redovničkim zajednicama na našem području, udrugama i pokretima laika, itd.? Kako se pristupa različitosti vidika ili pak sukobima i poteškoćama? Kojim bi-

smo problemima u Crkvi i društvu trebali pridavati više pozornosti? Kakva iskustva dijaloga i suradnje imamo s vjernicima drugih vjera i s onima koji ne pripadaju ni jednoj vjeri? Kako Crkva vodi dijalog s drugim dijelovima društva i kako uči od njih: područjima politike, ekonomije, kulture, civilnog društva te ljudima koji žive u siromaštvu?

7. ***Ekumenizam***

Posebno mjesto na sinodskome hodu ima dijalog kršćana različitih konfesija koji su ujedinjeni jednim krštenjem. Kakav je odnos naše crkvene zajednica s pripadnicima drugih kršćanskih tradicija i konfesija? Što nam je zajedničko i kako *hodimo zajedno?* Kakve smo plodove izvukli iz toga zajedničkog hoda? Koje poteškoće postoje? Kako napraviti idući korak da bismo napredovali u *zajedničkome hodu?*

8. ***Autoritet i sudjelovanje***

Sinodska Crkva je sudjelovajuća i suodgovorna Crkva. Kako naša crkvena zajednica može razaznati ciljeve prema kojima valja ići, način kako ih ostvariti te korake koje valja poduzeti? Kako se unutar naše mjesne Crkve ostvaruje autoritet ili vlast? Kako se timski rad i suodgovornost ostvaruju u praksi? Kako se vrjednuje i tko vrjednuje? Kako se promiču službe laika i odgovornosti laika? Jesmo li na mjesnoj razini imali plodna iskustva sinodalnosti? Kako sinodalna tijela funkcioniraju na razini mjesne Crkve (pastoralna vijeća u župama i biskupijama, prezbitersko vijeće itd.)? Kako možemo promicati sinodalniji pristup u našem sudjelovanju i vodstvu?

9. ***Razlučivanje i odlučivanje***

U sinodskome stilu donosimo odluke razlučujući što Duh Sveti govori pomoću cijele naše zajednice. Kojim se metodama i putovima služimo u procesima odlučivanja? Kako se oni mogu poboljšati? Kako promičemo sudjelovanje u odlučivanju unutar hijerarhijskih struktura? Pomažu li nam metode odlučivanja da osluškujemo cjelokupan Božji narod? Kakav je odnos između savjetovanja i odlučivanja te kako ih ostvarujemo? Koja sredstva i postupke rabimo kako bismo promicali transparentnost i odgovornost? Kako možemo rasti u zajedničkome duhovnom razlučivanju?

10. ***Odgajati se u sinodalnosti***

Sinodalnost uključuje osjetljivost na promjenu, formaciju i neprestano učenje. Kako naša crkvena zajednica formira ljude da budu sposobniji za *zajednički hod,* slušanje jedni drugih, sudjelovanje u poslanju te za uključivanje u dijalog? Kakva se formacija nudi da bi se pospješilo razlučivanje i obnašanje vlasti na sinodalan način?

Na mrežnim stranicama Sinode nalaze se prijedlozi kako jednostavno i angažirano postaviti ova pitanja različitim skupinama ljudi. Svaka biskupija, župa ili crkvena skupina ne bi trebala nužno odgovoriti na sva pitanja, nego bi trebala razlučiti i usredotočiti se na one vidike sinodalnosti koji su najvažniji za njihove prilike. Potiče se sudionike da iskreno i otvoreno dijele svoja iskustva iz stvarnog života i da zajedno promišljaju što bi im Duh Sveti mogao otkrivati po onome što dijele s drugima.

RIJEČ ZAHVALE

Upućujemo iskrenu zahvalnost svima onima koji organiziraju, koordiniraju i sudjeluju u ovome sinodskom procesu. Vođeni Duhom Svetim mi smo živo kamenje kojim Bog izgrađuje Crkvu kakvu on želi za treće tisućljeće (1 Pt 2,5). Molimo zagovor Blažene Djevice Marije, Kraljice Apostolâ i Majke Crkve, dok *zajedno hodimo* putem koji Bog stavlja pred nas. Kao i u gornjoj sobi na dan Pedesetnice, neka nas njezina majčinska briga i zagovor prate dok izgrađujemo zajedništvo jedni s drugima i dok ostvarujemo svoje poslanje na svijetu. Kao Narod Božji recimo zajedno s njom: *Neka mi bude po riječi tvojoj!* (Lk 1,38).

DODATCI

A – Biskupijski povjerenici za sinodski hod

Svaka bi biskupija treba izabrati jednu ili dvije osobe da budu povjerenici, odnosno suodgovorni za biskupijsku etapu sinodskog savjetovanja. Ako je moguće, biskupija bi trebala organizirati tim ljudi koji će surađivati s njima.

Preporučuje se model *suodgovornosti* umjesto imenovanja samo jednoga povjerenika jer to odražava sinodalnu narav ovoga procesa. Potičemo vas da surađujete s nekim od suodgovornih i s *timom* kako biste učili jedni od drugih, dijelili odgovornost i obogatili kreativnost i životnost sinodskog procesa u vašoj biskupiji. Rad sinodskoga povjerenika u biskupiji uključuje ove dužnosti i zadaće:

- služiti kao veza između biskupije i biskupske konferencije (i njihovoga povjerenika, odnosno tima);
- služiti kao pomoć za župe i druge crkvene skupine u biskupiji, vezano za sinodsko savjetovanje;
- služiti kao glavni suradnik/povjerenik biskupu, vezano za sinodski proces;

- djelovati s timom sinodalno da bi se ustanovio način odvijanja sinodskoga puta u biskupiji, raspravljalo o temama i pitanjima vezanim za sinodalnost (kako je naznačilo Glavno tajništvo Biskupske sinode i biskupska konferencija), kao i da bi se prikupila izvješća te priredila analiza i sinteza rezultata savjetovanja iz cijele biskupije;
- pozvati sve župe da sudjeluju u savjetovanju, organizirajući skupove za sudjelovanje u sinodskom procesu na mjesnoj razini. Župe se mogu udružiti s drugim župama da bi se promicao veći osjećaj zajedništva i zajedničkoga hoda. Sinodski povjerenici ili timovi u biskupiji trebaju poticati župe da jačaju duh bratstva, suodgovornosti i punog i aktivnog sudjelovanja muškaraca i žena, zaređenih, posvećenih osoba i laika u zajednicama, uključujući djecu, mlade, samce, oženjene parove, obitelji i starije osobe. Na taj način savjetovanje će odražavati raznolikost socio-ekonomskih i kulturalnih, odnosno etničkog okolnosti, bogatstvo različitih mogućnosti koje se tiču osoba na mjesnoj razini, kao i poticati savjetovanja s onima koji su manje aktivni u prakticiranju katoličke vjere, s onima iz različitih kršćanskih konfesija i drugih vjerskih tradicija te sa stanovnicima u mjesnoj ili društvenoj zajednici, a koji nemaju nikakve veze sa župom;
- pozvati svaku službu, pokret, crkveno tijelo i odjel/ured unutar biskupije da daju svoje odgovore na pitanja sadržana u ovome *Vademecumu* i popratnim dokumentima, s obzirom na njihove zadaće ili područja njihova djelovanja. Svaka od tih skupina može održati vlastita savjetovanja ili surađivati s drugim skupinama i/ili sa župama u biskupiji. Treba se potruditi u ovo savjetovanje uključiti sve vidove apostolata, sve kulture, zajednice, skupine, inicijative i ekumenske/međuvjerske napore unutar biskupije, potičući istinsko iskustvo sinodalnosti u mjesnoj Crkvi;
- ponuditi formaciju i praćenje (u obliku radionica, webinara, videosnimki, materijala i/ili osobne pomoći) onima koji će biti odgovorni za provedbu i olakšavanje savjetovanja na mjesnoj razini (u župama, zajednicama itd.) kako bi im se pomoglo razumjeti značenje sinodalnosti, ciljeve ovoga sinodskog procesa te vlastitosti sinodskog iskustva koje oni nastoje pospješiti (više informacija možete naći u *Vademecumu* ili na mrežnim stranicama Sinode);
- razviti načine za dobivanje priloga sa savjetovanja iz cijele biskupije i komunicirati o tom procesu sa župama, biskupijskim skupinama,

redovničkim zajednicama i pokretima, u cilju najšire mogućega sudjelovanje. To može uključivati:
  - prijedlog da župe/zajednice imenuju vlastita povjerenika ili tim koji će voditi savjetovanje;
  - prijedlog župama/zajednicama da održe jedno ili više savjetovanja s ljudima u mjesnoj zajednici. Župe/skupine mogu organizirati zasebno savjetovanje u koje će biti uključene posebne skupine (primjerice adolescenti, mladi, oženjeni parovi, migranti i izbjeglice, oni koje su manje angažirani u životu vjere, te oni siromašni i marginalizirani);
  - prijedlog župama da pronađu prikladan način izrade sažetaka i zapisnika svakoga savjetovanja/razgovora (uz pomoć tajnika/zapisničara, ili elektroničkim snimanjem sastanka, omogućujući sudionicima dostupnost intervenata online, ili na neki drugi način);
  - odrediti konkretan rok kada će i način kako će svi prilozi biti poslani sinodskim povjerenicima, odnosno timovima u biskupiji;
  - poticati, nakon razdoblja savjetovanja, održavanje susreta s onima koji su sudjelovali te s drugima kako bi se podijelile obavijesti o onome što je učinjeno, kao nadogradnja na dane priloge te kako bi se razlučili idući koraci za usvajanje duha i stila sinodalnosti na mjesnoj razini.
- jamčiti prisutnost i raspoloživost za pomoć svakoj župi/zajednici tijekom cijele etape savjetovanja, pružajući potporu, ohrabrenje, praćenje i iskazujući zahvalnost svim uključenima u sinodski proces;
- pravodobno prikupiti sažetke/doprinose/prijedloge s pojedinih mjesnih savjetovanja;
- nadzirati organizaciju biskupijskih predsinodskih sastanka (v. Dodatak C);
- analizirati i sažeti prikupljene priloge te izraditi *kratak biskupijski sažetak* na najviše deset kartica, koji će potom biti dostavljen biskupskoj konferenciji u roku koji ona odredi. Taj sažetak treba sastaviti tim koji će surađivati s biskupijskim povjerenikom, u suradnji s biskupom i/ili osobom koju on odredi (v. Dodatak D);
- pravodobno poslati biskupijski sažetak biskupskoj konferenciji.

Povjerenik ili tim u biskupiji trebaju imati sljedeće *odlike:*
  - duhovno zrela osoba žive vjere;
  - po naravi otvoren suradnji;

- o dobar komunikator;
- o sposobnost sažimanja različitih informacija;
- o sposobnost dobre interakcije s ljudima iz različitih kulturalnih, generacijskih i crkvenih sredina;
- o poznavanje biskupijskih struktura i procesa;
- o prethodno iskustvo rada u suradničkim inicijativama ili sinodskim procesima;
- o poniznost u radu sa suvoditeljem i/ili timom, otvorenost prijedlozima i sposobnostima drugih, raspoloživost za nove načine rada.

Valja primijetiti kako biskupijski povjerenici ne moraju biti pripadnici klera. Ako se rabi model suodgovornosti, toplo se preporučuje da suvoditelji budu muškarac i žena. Barem jedno od njih treba biti laik.

Tim koji surađuje s biskupijskim povjerenikom treba odražavati raznolikost sastavnica biskupije i uključivati ključne nositelje odgovornosti u biskupiji: žene i muškarce laike, kler i redovnike iz različitih kultura, naraštaja i vidova formacije, predstavljajući različite službe i karizme u Crkvi, poglavito pastoralan rad s mladima u biskupiji, kao i s obiteljima, migrantima i izbjeglicama te siromašnima. Bilo bi od pomoći kada bi neki članovi tima imali iskustvo prethodnoga (osobito nedavnoga) rada u sinodskim procesima na mjesnoj razini, biskupijskoj ili nacionalnoj, ili u sličnim pothvatima.

* ***Bilješka:*** U *Vademecumu* kao i u popratnim Dodatcima i izvorima, pojam biskupija odnosi se na mjesne Crkve općenito i može se zamijeniti s pojmovima *eparhija, ordinarijat* ili bilo kojim drugim jednakovrijednim crkvenim tijelom.

B – Prijedlozi za organizaciju sastanka sinodskog savjetovanja

Sastanci sinodskog savjetovanja mogu se organizirati među različitim skupinama u župi ili okupljanjem ljudi iz različitih župa. Druga biskupijska tijela ili redovničke i laičke organizacije mogu isto tako surađivati na održavanju savjetovanja. Ovo je opći prikaz koraka koji se mogu poduzeti:

1. Predlažemo da se osnuje **organizacijski tim** za planiranje i provedbu savjetovanja i skupova na mjesnoj razini, uključujući razlučivanje kako doprijeti do ljudi i koje su najprikladniji načini za poticanje dijaloga i sudjelovanja u istinskome sinodskom iskustvu.
2. Ljude se može potaknuti na **sudjelovanje** putem župnih obavijesti, društvenih medija, pisama itd. Pomoću tijela pojedinih mjesnih sredina (četvrti) i crkvenih institucija kao što su škole i društveni

centri, mogu se poduzeti posebni napori kako bi se zamijetilo i doprlo do onih koji već neko vrijeme nisu u redovitome kontaktu s crkvenom zajednicom. Treba se pobrinuti da se uključi one koji su isključeni ili one čiji se glasovi često ne uzimaju u obzir.

3. U idealnom bi slučaju trebali sudjelovati ljudi iz **različitih** zajednica, iskustava, kultura, dobi i područja života. Ukupna veličina skupine može ovisiti o raspoloživosti prostora te o broju moderatora savjetovanja.
4. Oko dva do tri tjedna prije skupa svim se sudionicima trebaju poslati **pripremni materijali** za molitvu i promišljanje. Među njima se mogu nalaziti kratki tekstovi za čitanje o sinodalnosti, glavna pitanja za promišljanje te predloženi načini molitve i razlučivanja o tim pitanjima, uključujući preporučene ulomke iz Svetog pisma. Sudionici bi isto tako trebali biti obaviješteni o metodi koja se treba rabiti na sinodskom sastanku. Trebali bi odvojiti vrijeme za osobnu pripremu korištenjem svega toga materijala, jer je to ključno za plodan dijalog.
5. **Glavna pitanja za promišljanje** trebala bi biti životno povezana sa sudionicima i kratka. Često je bolje imati manje pitanja koja je moguće produbiti, nego mnogo pitanja koja bi se obradila površno. Sinoda postavlja temeljno pitanje: **Sinodalna Crkva, naviještajući evanđelje, *kroči zajedno:* Kako se taj *zajednički hod* ostvaruje danas u vašoj Crkvi? Na koje nas korake Duh poziva da bismo rasli u svojemu *zajedničkom hodu?*** (PD, 26)

Odgovarajući na to pitanje pozvani smo:

- *Prisjetiti se svojih iskustava:* Kakva iskustva naše mjesne Crkve ovo pitanje doziva u pamet?
- *Ponovno dublje promotriti ta iskustva:* Kakve su nam radosti ona donijela? Na kakve su poteškoće i prepreke naišla? Koje su rane razotkrila? Koje su nam uvide omogućila?
- *Sabrati plodove koji se mogu podijeliti:* Gdje u tim iskustvima odzvanja glas Duha Svetoga? Što Duh traži od nas? Što treba potvrditi, koje vidike promijeniti i koje korake poduzeti? Gdje zamjećujemo suglasje? Koji se putovi otvaraju našoj mjesnoj Crkvi?

Često je za sudionike vrlo plodno da promišljaju o dosadašnjem hodu mjesne crkvene zajednice. Kakav je bio vjerski život zajednice? Koji je put zajednica prošla u hodu do sadašnjega stanja? Kako se osjećala Božja pri-

sutnost? Zajedničko prisjećanje prošlosti često pomaže u izgradnji zajednice i vodi njezin hod naprijed.

Da bi se osobama pomoglo da prodube ta pitanja, razvijeno je deset tema u svrhu zamjećivanja nekih vidova *žive sinodalnosti* (PD, 30). Pitanja koja prate svaku od tih deset tema mogu poslužiti kao polazište ili kao korisna smjernica za obogaćenje savjetovanja. Ta se pitanja nalaze u 5. dijelu *Vademecuma,* a podrobnija je inačica na raspolaganju u popratnim materijalima na mrežnim stranicama Sinode.

16. Valja osigurati dovoljno **moderatora** skupinâ, prema odabranoj metodi i načinu prikupljanja svih prijedloga sa savjetovanja, te osigurati da oni budu primjereno pripremljeni za vođenje toga procesa. Treba isto tako odrediti tim ljudi koji će pripremiti **sažetak**
7. Na skupu će ključnu ulogu imati **zajednička molitva i liturgija.** Uzajamno slušanje temelji se na osluškivanje Božje riječi i Duha Svetoga. Mogu se koristiti posebni obrasci molitve kako bi se molilo za Božje vodstvo i nadahnuće te mu dopustilo da produbi naše zajedništvo s drugima. Liturgija i zajedničko razmatranje Svetoga pisma mogu biti vrlo korisni za postizanje toga cilja.
8. Može se rabiti metoda prikladna za **dijalog u skupini,** tako da odražava načela sinodalnosti. Primjerice, metoda duhovnoga razgovora promiče aktivno sudjelovanje, pozorno slušanje, govor koji potiče na razmišljanje i duhovno razlučivanje. Sudionici različitih provenijencija tvore male skupine od šest-sedam osoba. Za tu je metodu potrebno barem sat vremena i sastoji se od tri dijela. U prvome dijelu svatko, po redu, svjedoči o plodovima svoje molitve, vezano za pitanja koja se razmatra, a koja su dostavljena ranije (v. br. 5 u ovome Dodatku). U ovome dijelu nema rasprave i svi sudionici jednostavno pomno slušaju jedni druge, pozorni na način kako Duh Sveti djeluje u njima. Nakon toga slijedi vrijeme tišine kako bi se iskusila unutarnja gibanja u osobi. U drugome dijelu sudionici iznose ono što ih se najviše dojmilo u prvome dijelu i što tijekom tišine. Ovdje može biti i kraći razgovor, a zadržava se ista duhovna pozornost. I još jednom nakon toga slijede trenutci tišine. Naposljetku, u trećem dijelu sudionici promišljaju o onome što je dijalog pokrenuo u njima i što ih se najviše dojmilo. Isto se tako ističu novi uvidi i pitanja koja još uvijek ostaju bez pravoga odgovora. Ovaj se razgovor može zaključiti spontanim molitvama zahvale. Obično će svaka mala skupina imati moderatora i zapi-

sničara koji će bilježiti pojedine točke susreta. (Podroban opis ovoga procesa nalazi se na mrežnim stranicama Sinode.)

9. Nakon završetka dijaloga u skupini, sudionici bi trebali **preispitati** i podijeliti dojmove o svojem iskustvu sa samim procesom unutar njihove skupine. Kakvo je njihovo iskustvo? Koji su bili usponi i padovi? Koje su nove i osvježavajuće uvide možda otkrili? Što su naučili o sinodalnome stilu? Kako je Bog bio prisutan i kako je djelovao tijekom zajednički provedena vremena?
10. Sudionici bi se potom trebali usuglasiti o izvješću koje će prenijeti organizacijskom timu. Pitanja na temelju kojih će biti izrađen biskupijski sažetak, kako je izloženo u 4. dijelu *Vademecuma,* mogu poslužiti kao osnova za izvješće na mjesnoj razini (v. i Dodatak D).
11. Svi se sudionici potom mogu okupiti da bi zaključili skup. Jedan predstavnik iz svake male skupine kratko može izložiti iskustvo skupine. Sudionike bi trebalo obavijestiti o idućoj etapi sinodskog procesa da bi znali kako će njihov doprinos pridonijeti cijeloj Crkvi. Preporučuje se da skup završi molitvom ili pjesmom zahvale.
12. Nakon toga skupa, članovi organizacijskog tima za olakšavanje savjetovanja mogu se sastati kako bi pregledali sva iskustva i pripremili sažetak temeljem povratnih informacija (izvješća) iz svih malih skupina. Svoj sažetak potom prosljeđuju biskupijskom sinodskom povjereniku.
13. Ako neki ne mogu osobno ili na *daljinu* sudjelovati na sastanku, potrebno je potruditi se doći do njih tekstualnim porukama, telefonskim pozivima, putem radija ili drugim primjerenim sredstvima. Važno je pokušati učiniti sve što možemo kako bismo čuli glas svih, osobito onih koji su marginalizirani.

    Više materijala dostupno je na mrežnim stranicama Sinode.

C – Biskupijski predsinodski sastanak

U svakoj je mjesnoj Crkvi vrhunac biskupijske etape biskupijski predsinodski sastanak. Ovaj skup različitim članovima biskupije pruža mogućnost da se okupe na liturgijskom slavlju, zajedno mole, promišljaju o svojem iskustvu sinodskog procesa u biskupiji, slušaju povratne informacije (izvješća) sa sastanaka sinodskih savjetovanja širom biskupije, razgovaraju o sadašnjoj stvarnosti mjesne Crkve i znakovima vremena, te razlučuju poziv Duha Svetoga biskupiji na putu sinodalnosti. Iako se velik dio savje-

tovanja tijekom biskupijske etape možda dogodio unutar određenih zajednica mjesne Crkve, kao što su župe, službe i druge crkvene skupine, cilj je dijecezanskoga predsinodskoga sastanka okupiti reprezentativan presjek cijele biskupije, uključujući manjinske skupine i ljude na periferijama, te omogućiti sudionicima da mole, slušaju i razmišljaju te zajedno razlučuju. Nakon toga susreta, ishod dijecezanskoga predsinodskoga sastanka trebalo bi uključiti u biskupijski sažetak, zajedno s povratnim informacijama iznjedrenim na sinodskom savjetovanju u cijeloj biskupiji. (v. Dodatak D gdje se nalazi više informacija o biskupijskom sažetku.)

Ciljevi

1. Završiti biskupijsku etapu sinodskih savjetovanja s narodom Božjim.
2. Slaviti i razmišljati o stvarnostima koje se pokazuju gorućima te o iskustvu dijecezanskoga zajedničkog puta na putu Sinode.
3. Izdvojiti glavne teme dijecezanskoga savjetovanja s odabranom skupinom predstavnika iz različitih zajednica biskupije.
4. Uključiti članove različitih zajednica (župa, službi, pokreta, škola, klera, redovničkih zajednica, marginaliziranih, mladih, kulturnih skupina itd.) u promišljanje o iskustvu i poticajima dobivenim tijekom savjetovanja, kako bi se došlo do biskupijskoga sažetka temeljem izvješća (povratnih informacija) dobivenih iz cijele biskupije.
5. Slušati što Bog govori po vjernicima biskupije da bi se razlučilo njegovu volju za mjesnu Crkvu i putove na koje on poziva Crkvu da ide u biskupiji, te da bi se doprlo do dubljega zajedništva, punijega sudjelovanja i plodnijega poslanja.
6. Iznijeti najbolje prakse, sinodske putove i nov zamah i životnu snagu prema Crkvi zajedničkog hoda, uzajamnoga slušanja i suodgovornosti.
7. Sastaviti dijecezansku sintezu koja prenosi ono što je Božji narod iznio tijekom savjetovanja u biskupiji, kao prinos sadašnjem sinodskom procesu cjelokupne Crkve.

Sudionici

Tko će sudjelovati na tome sinodskom sastanku ovisi o mjesnim okolnostima biskupije. Biskupije ove smjernice mogu prilagoditi broju stanovnika, zemljopisnim udaljenostima, raspoloživim sredstvima, razini obrazovanja ljudi itd. U idealnom bi se slučaju među sudionicima trebali nalaziti:

- dijecezanski biskup, pomoćni biskupi i biskupijski sinodski povjerenici odnosno tim/timovi;
- osobe čiji se glasovi često nedovoljno čuju, kao što su siromašni, stariji, manjinske skupine, izolirane osobe, osobe s invaliditetom, migranti, izbjeglice, domorodačke zajednice itd.;
- odgovorni u pastoralu laika (muškarci, žene, mladi – iz raznih službi i biskupijskih tijela);
- drugi laici (muškarci, žene i mladi, pozvani iz župa i drugih crkvenih organizacija);
- članovi klera (dijecezanski svećenici, redovnički svećenici, đakoni, itd.);
- pripadnici ustanova posvećenog života i družbi apostolskog života (odražavajući raznolikost karizmi) te voditelji apostolskih i dobrotvornih aktivnosti;
- zainteresirani ekumenski delegati i delegati drugih religija (kao i drugi koji ne moraju biti katolici, ali mogu pridonijeti perspektivama korisnima za Crkvu);
- ljudi s posebnim vještinama potrebnima za sastanak, uključujući osobe koje će olakšati savjetovanje, te stručnjake u ekleziologiji, na polju pastorala i teologije.

Program rada i oblik biskupijskoga predsinodskog sastanka

Program ovoga skupa trebao bi sadržavati: slavljenje prethodnoga sinodskoga hoda u biskupiji, promišljanje o povratnim informacijama (izvješćima) dobivenima tijekom savjetovanja u cijeloj biskupiji te početak izrade biskupijskoga sažetka koji predstavlja plodove slušanja i razlučivanja Božjega naroda u biskupiji. Taj biskupijski sažetak doprinos je biskupije i bit će poslan biskupskoj konferenciji.

Oblik toga skupa bit će određen razlučivanjem s biskupom i biskupijskim sinodskim povjerenikom odnosno timom, kako bi se na najučinkovitiji način pokušalo doći do prethodno spomenutih ciljeva u prilikama u kojima biskupija živi. (Za šire prijedloge i materijale v. mrežne stranice Sinode.) Živo se preporučuje da biskupijska etapa sinode ima vrhunac u liturgijskome slavlju, zahvaljujući Bogu na onome što je doživljeno i zazivajući vodstvo Duha Svetoga za predstojeći hod. U svakoj se biskupiji može razlučiti kako ostvariti druge elemente toga skupa. Biskupijski povjerenik/tim odgovorne su za skupljanje svih izvješća sa savjetovanja u cijeloj biskupiji; te bi se povratne informacije moglo predstaviti sudionicima na završnom skupu biskupijske etape sinodskoga hoda.

Mogućnost da se sinodski sastanci održe na daljinu ili budu hibridni (e-sinodski sastanak)

Možda će biti prijeko potrebno ili korisno organizirati sastanke na daljinu ili hibridne, bilo za susrete mjesnoga savjetovanja bilo za dijecezansku proslavu koja zaključuje sinodski proces u biskupiji. Sastanci *na daljinu* ili kombiniranjem sastanaka u fizičkoj prisutnosti i putem interneta, mogu biti djelotvorno rješenje, osobito u okolnostima pandemije bolesti COVID-19. Poglavito se valja pobrinuti da se susreti *na daljinu* i oni hibridni održe u duhu molitve, zajedništva i pozornoga slušanja jedni drugih i Duha Svetoga. Moderatori savjetovanja trebaju osigurati da se svim sudionicima pruži prilika da mogu pridonijeti raspravi i da im se čuje glas, uključujući i one koji su manje vješti u služenju tehnologijom.

Uloga mladih na internetskim ili hibridnim sastancima (e-sinodski sastanci)

Potičemo biskupije da uključe mlade u pripremu i održavanje internetskih sinodskih sastanaka na daljinu, istražujući tako kreativne načine kako bi bili pristupačni i korisnički prilagođeni svim sudionicima, imajući na umu različite potrebe raznih dobnih skupina.

Alati kao što su društveni mediji, virtualne platforme i interaktivna tehnologija mogu se uvelike iskoristiti da bi se doprlo do većeg broja ljudi i prikupilo odgovore, koji mogu biti predani biskupijskim povjerenicima. Mladi ljudi mogu imati ključnu ulogu, pridonoseći kreativno i učinkovito tim inicijativama.

D – Priprema biskupijskoga sažetka

Biskupijski sažetak ima za cilj prenijeti glavne plodove razlučivanje cijeloga Božjega naroda u biskupiji. Preporučuje se da ti plodovi budu sažeto zapisani na ne više od deset kartica. Drugi materijali, kao što su fotografije, videozapisi, priče, umjetnički izričaji i osobna svjedočanstva, mogu biti predstavljeni kao prilozi, u mjeri u kojoj pridonose iznošenju doživljaja i priloga sudionika.

Biskupijski sažetak trebao bi odražavati raznolikost izloženih pogleda i mišljenja. U njemu se posebnu pozornost treba posvetiti živim iskustvima sudionika, kako pozitivnim tako i negativnim. Sažetak bi trebao biti vjeran glasovima ljudi i svemu onom što je iznjedreno iz njihova razlučivanja i dijaloga, a ne niz uopćenih ili doktrinarno korektnih izjava. Mišljenja koja su suprotna jedna drugima ne trebaju se ispuštati, nego ih se može prepoznati kao takve i istaknuti kao takve. Mišljenja se ne smije isključiva-

ti samo zato što ih je izrazila mala manjina sudionika. Štoviše, katkada perspektiva onoga što bismo mogli nazvati izdvojeno mišljenje manjine može biti proročansko svjedočanstvo onoga što Bog želi reći Crkvi.

Sadržaj sažetka može se organizirati prema sljedećim pitanjima koja se nude kao prijedlozi. Cilj je na prikladan način prenijeti različite plodove, ono što se spoznalo, radosti i izazove sinodskog iskustva i razlučivanja među vjernicima biskupije.

- Glede **procesa** savjetovanja, koji su glavni koraci poduzeti u biskupiji? Koja su bila glavna pitanja? Što je učinjeno da bi se uključilo što je moguće više sudionika te da bi se napravio iskorak prema periferijama? Koliki je približno postotak osoba u biskupiji sudjelovao na ovaj ili onaj način? Je li bilo skupina čije je sudjelovanje bilo posebno vrijedno spomena? Je li bilo posebnih skupina koje zbog kakvoga razloga nisu sudjelovale?
- Što je bilo najznačajnije u cijelome **iskustvu** savjetovanja? U čemu se pokazala snaga a u čemu slabost, gdje su bile utjehe a gdje razočaranje? Koje su sklonosti, stavovi ili osjećaji bili vrijedni spomena? Koje su se napetosti ili nesuglasja pojavili u procesu slušanja? Koje su teme ili pitanja potaknuli različita mišljenja? Ukupno gledajući, koje je plodove Duh Sveti donio po tome iskustvu?
- Što je bilo posebno znakovito, iznenađujuće ili neočekivano u izvješćima s mjesnih sastanaka? Koje su se nove perspektive ili novi obzori otvorili? Koje su posebne priče ili iskustva iz stvarnog života bili posebno dirljivi i zašto? Koji su pogledi, kako se čini, imali snažan odjek? Koja su gledišta manje spomenuta, premda su zanimljiva i vrijedna pozornosti?
- Ukupno gledajući, u čemu je Duh Sveti otvorio oči zajednici s obzirom na **sadašnju stvarnost** sinodalnosti u mjesnoj crkvi, uključujući svjetla i tame? Što su sudionici rekli o područjima života u kojima je Crkva potrebna izlječenja i obraćenja, u svome duhovnom životu, kulturi, u stavovima, strukturama, pastoralnim praksama, odnosima i misionarskome zanosu?
- Na koji način Duh Sveti poziva mjesnu crkvu da **raste** u sinodalnosti? Koje su snove, želje i težnje Crkve izrazili sudionici? Na temelju njihovih odgovora, na koje se korake biskupija osjeća pozvanom da bi postala više sinodalna? Koji su sljedeći koraci na koje je naša biskupija pozvana na putu sinodalnosti, u zajedništvu s cijelom Crkvom?
- Kakve kulturalne slike mogu predstaviti naše iskustvo sinodalnosti?

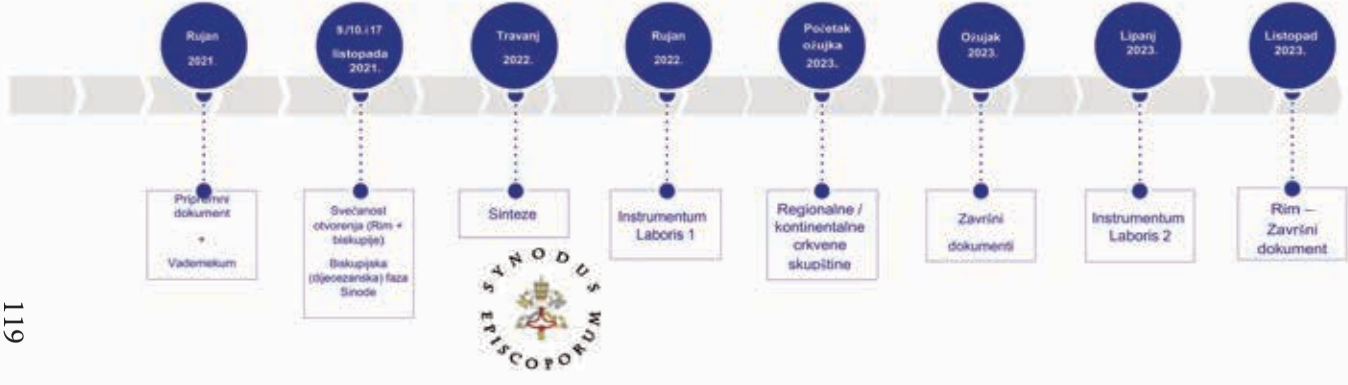
Preporučuje se da sažetak pripremi mali tim osoba umjesto velikoga skupa. Taj će tim tu zadaću obaviti u suradnji s dijecezanskim biskupom i biskupijskim povjerenikom za sinodu. Trebali bi pročitati sav podnesen materijal u duhu molitve. I sami sastanci tima trebali bi biti sinodalni i u duhovnome razlučivanju, slušajući živi glas Božjega naroda cijele biskupije, pod vodstvom Duha Svetoga.

Svaka biskupija može odlučiti hoće li pripremiti sažetak prije ili nakon biskupijskoga predsinodskog sastanka, vodeći brigu da plodovi s toga sastanka budu uključeni u biskupijski sažetak. Svatko bi, koliko je moguće, trebao osjetiti da je i njegov plod zastupljen u sažetku. Radi transparentnosti moguće je objaviti imena članova tima za sastavljanje sažetka, kao i proces sažimanja povratnih informacija. Živo se preporučuje da se sažetak objavi kada bude dovršen, kao mjerilo za putovanje biskupije na putu sinodalnosti. Božjem narodu, koliko je moguće, trebalo bi pružiti mogućnost da pregleda biskupijski sažetak i dade svoje primjedbe na njega prije negoli bude službeno poslan biskupskoj konferenciji.

ZA SINODALNU CRKVU: ZAJEDNIŠTVO, SUDJELOVANJE I POSLANJE

XVI. OPĆA REDOVNA SKUPŠTINA BISKUPSKE SINODE









OD KRIJESA DO KRIJESA
PO NAŠIM ŽUPAMA

ŽUPA SV. ĆIRILA I METODA - ZAGREB KROZ 2021. GODINU

Važne župne obljetnice
135 godina župe (1886.-2021.) i
90 godina Ćirilometodova kora (1931.-2021.)

U protekloj 2021. godini pandemija Corona virusa obilježila je cjelokupni duhovni i pastoralni život u našoj gornjogradskoj župi. Ograničenja kretanja utjecala su da se neka redovita župna događanja svedu na minimum. U tom smislu obilježena je godišnja molitva za pokojne na Zadušnu subotu. U prvoj polovici godine, poštujući smjernice nacionalnog stožera, vjernici nisu posebno pozivani u crkvu kako bi se izbjeglo moguće širenje virusa. No sva bogoslužja unatoč ograničenjima održavala su se redovito. Na jednoj od svetih liturgija sudjelovali su i članovi Hrvatskog katoličkog liječničkog društva.



Članovi Hrvatskog katoličkog liječničkog društva na svetoj liturgiji

Krštenja i vjenčanja u župi

Usprkos svemu godišnje proštenje Ćirilovo 11. svibnja obilježili smo svečanije i s većim brojem okupljenih vjernika. Nakon proštenja započinje razdoblje u kojem se moglo slobodnije kretati pa su s tim u skladu mnogo-

brojni naši vjernici opet počeli redovitije dolaziti na župna bogoslužja. U župi su u proljetnim i ljetnim mjesecima održana krštenja i vjenčanja sve u skladu s propisima koje su za crkvena okupljanja preporučili stručnjaci.



Krštenje Lade Fabrični



Krštenje malog Luke Dejanovića, petog djeteta u obitelji



Krštenje malog Blaža Purgara



Radost krštenja Lare i Lee Šajatović



Vjenčanje Ivana i Monike Šagadin



Vjenčanje Nikole i Kristine Badovinac



Vjenčanje Mirana i Jelene Pavić

Posjet starijim župljanima i časnim sestrama

Na području zagrebačke župe veliki je broj starijih župljana. Ove godine posjetili smo neke od njih sa željom da nam iz svog životnog iskustva prenesu sve ono što je dobro znati o svojoj zavičajnoj i vjerskoj tradiciji.

Tijekom godišnjeg pastoralnog obilaska župe posjetili smo i samostan časnih sestara Vasilijanki u Kišpatićevoj ulici (Jordanovac). Na području gornjogradske župe inače djeluju dva samostana s grkokatoličkim redovnicama; onaj u Jurjevskoj i onaj u Kišpatićevoj ulici. Časne sestre iz oba samostana dakle smatraju se župljankama ovdašnje župe. Župnik ih je pozvao da svojim redovitim nedjeljnim dolaskom na župnu liturgiju svjedoče i ostalim vjernicima ljubav prema župnoj crkvi i zajednici.



U posjetu kod jedne od naših najstarijih župljanki gđi. Silviji Lavčević r. Boić. Gđa. Silvija kći je žumberačkog svećenika dr. Mirka Boića. Ona će 2022. slaviti 100. rođendan.



Župnik u posjetu samostanu sestara Vasilijanki u Kišpatićevoj ulici

Župna crkva otvorene je svaki dan

Od ožujka 2021. župna crkva otvorena je svaki dan. Prije podne se može razgledati kroz otvorena željezna vrata, a od 16 do 19 sati crkva je otvorena za razgledavanje. Od listopada u župi kao sakristan i pojac na liturgiji djeluje Danijel Herak. Liturgija se služi svakodnevno u 18 sati, a nedjeljom u 10 i 18 sati. Večernju liturgiju nedjeljom služi križevački vladika Milan Stipić. Nakon nedjeljne liturgije u 10 sati održava se vjeronauk za djecu. Prije nedjeljnih liturgija moguće je parkirati automobile u sjemenišnom dvorištu. Vrata sjemeništa za parkiranje otvorena su nedjeljom pola sata prije svake liturgije. U ljetnim mjesecima (srpanj, kolovoz) služi se nedjeljom samo liturgija u 10 sati.

Prva pričest u župi

Na duhovnu radost cijele župne zajednice u nedjelju 17. listopada održana je u našoj župi Prva sveta pričest za osam vjeroučenika. Na svečanoj liturgiji uz prvopričesnike okupili su se njihovi roditelji, braća i sestre i rodbina. Prva pričest uvijek je veliki događaj za cijelu župnu zajednicu stoga je potrebno naglasiti da u pripravi djece za Prvu pričest važnu ulogu uz



Ovogodišnji prvopričesnici Grornjogradske župe s lijeva: Marcel Graljuk, Julija Graljuk, David Vranešić, Nina Graljuk, Ivan Bastašić, Jakov Petranović, Leona Hrnjak i Franka Salmić

župnika imaju i roditelji koji dovode djecu na redoviti vjeronauk. Unatoč svim poteškoćama koje je uzrokovala pandemija corona virusa vjeronauk ipak nije obustavljen. U tom smislu, pridržavajući se svih mjera, i u narednom periodu za najmanje župljane biti će organizirana vjerska pouka. Osim redovitog dolaska na župni vjeronauk desetero djece iz naše župe sudjelovalo je na vikarijatskom susretu u Mrzlom Polju. U nadolazećem vremenu mladima će se u ovdašnjoj župi posvetiti posebna pažnja.



Nakon prve pričesti druženje je nastavljeno u dvorani oko zajedničkog stola

TV prijenos iz konkatedrale

U nedjelju 21. studenoga 2021. na blagdan Uvoda presvete Bogorodice u Hram iz naše župne crkve i konkatedrale održan je izravan televizijski prijenos sv. Liturgije. Svečanu arhijerejsku liturgiju predslavio je vladika križevački mons. Milan Stipić, a suslužili su mjesni župnik o. Daniel Vranešić, križevački župnik o. Mihajlo Simunović, samoborski župnik o. Milan Vranešić, karlovački župnik o. Željko Pajić, pribićki župnik o. Nenad Krajačić i eparhijski kancelar o. Vladimir Simunović. Đakonsku službu na liturgiji vršili su Livio Marjan i Antonije Pajić. Posluživali su bogoslovi iz eparhijskog sjemeništa. Na liturgiji su pjevali članovi Ćirilometodova kora po žumberačkom napjevu. Uz časne sestre Bazilijanke, članove KUD-ova liturgiji su prisustvovali i mnogobrojni župljani.

Novi crkveni dućan

Tijekom 2021. godine u prostoru ispod zvonika i u dijelu atrija uređena je mala crkvena prodavaonica. U njoj se mogu svakodnevno nabaviti ugljen, tamjan, ikone i knjige. Sve veći broj turista želi ponijeti neki suvenir iz crkve stoga se ovim malim dućanom izlazi ususret svima koji tu dolaze u obilazak.



Novouređena suvenirnica u dijelu zvonika i hodnika

Nepoznati podaci o župnoj crkvi važni za povijest

Ove godine navršava se 135 godina od osnutka zagrebačke grkokatoličke župe sv. Ćirila i Metoda (1886.-2021.). S obzirom na sve veći interes posjetitelja koji svakodnevno posjećuju župnu crkvu sv. Ćirila i Metoda na stranicama Žumberačkog krijesa donosimo podatke koji će približiti povijest župne crkve. Crkvu je 1885. godine dao izgraditi tadašnji križevački vladika Ilija Hranilović. Napose nam je zanimljiv interijer crkve kojeg je uredio arhitekt Herman Bolle. Nacrte, skice i proračune za crkvu izradio je zagrebački graditelj Janko Jambrišak. Zidarske radove izveo je zagrebački zidarski obrtnik M. Faleschini. Tesarske radove izveo je majstor Jakuš odnosno njegovi nasljednici. Klesarsko-kiparske radove izvodili su Mitzka, Franz i Peschek. Mozaici su djelo Alberta Neuhausera iz Insbrucka. Stolar-

ske radove izvodili su majstor Haecker i majstor Budicki. Limarske radove izveo je majstor Maruzzi, a krovopokrivačke majstor Bauer. Dekoracije je izveo majstor Clausen. Za slikarske radove bio je zadužen prof. Nikola Mašić, a ikone na ikonostasu izradio je E.A. Bučevski. Luster je izradio bravarski obrtnik A. Mesić. Umjetnički kivot, veliki naprestolni križ i četiri svijećnjaka izradio je u Beču majstor Wodwarski. Emajliranje na kivotu izvršio je profesor Bauer iz zagrebačke obrtničke škole. U spisima se spominju i drugi izvođači radova: Marschall, Zenz, Šeremet, Kossek, Grund, Schlumpf, Mattiazzi, Pasqalini, Bestebner, Paerschke, Huzber, Gross i Dumičić.

Tradicija služenja u rimokatoličkim crkvama u posljednjih 135 godina

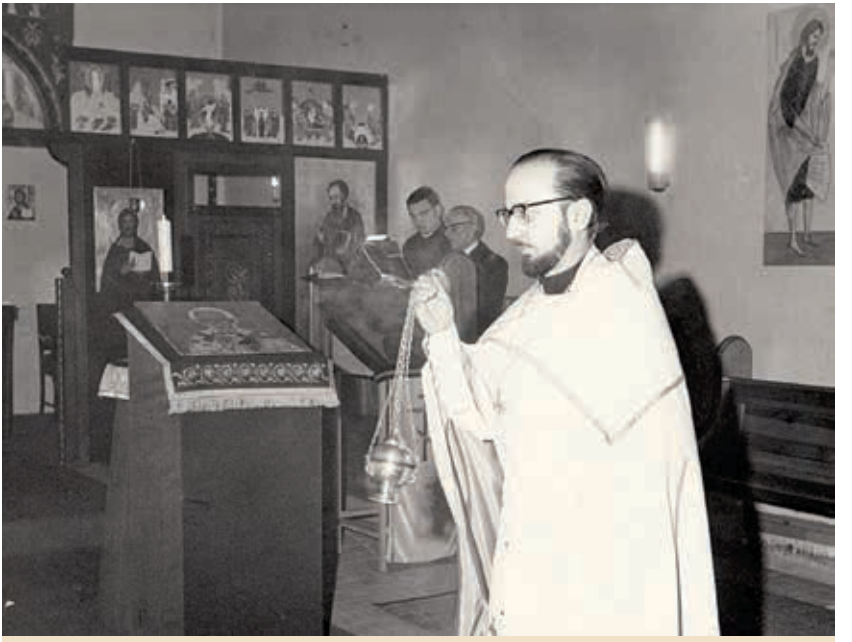
U povodu obilježavanja 135. godišnjice osnutka župe potrebno je istaknuti kako je u župnoj tradiciji služiti svete liturgije u zagrebačkim rimokatoličkim crkvama. Ta lijepa praksa potječe još iz 60-tih godina prošlog stoljeća o čemu nam danas svjedoče mnogobrojne fotografije onog vremena.



Grkokatoličko bogoslužje u zagrebačkoj katedrali 60-tih godina 20. stoljeća. Lijevo đakon Milko Predović za vrijeme bogoslužja u zagrebačkoj katedrali.

Ispovjednici u župi/ konkatedrali

U prošlosti grkokatoličke župe bio je običaj da uz župnika bude imenovan i posebni ispovjednik pri konkatedrali. Jedan od tih konkatedralnih ispovjednika pri konkatedrali bio je svojevremeno i svećenik o. Zlatko Latković. On je lijepo surađivao s mjesnim župnikom što je imalo utjecaja na kvalitetu pastorala u gradskoj župi. Ova praksa imenovanja konkatedralnog ispovjednika svakako je u svoje vrijeme pomogla duhovnom rastu župe. Kasnije je o. Latković uvelike pridonio obnovi korskog pjevanja u ovdašnjoj župi. Iza sebe ostavio je svijetao trag među zagrebačkim grkokatolicima.



Nekadašnji konkatedralni ispovjednik o. Zlatko Latković. Kasnije je obnovio rad Ćirilometodova kora. (foto: gkt. kapela u Berlinu)

U povodu 90 godina Ćirilometodova kora – obnovljena zastava

Ove godine naš župni zbor Ćirilometodov kor slavi 90 godina svog postojanja (1931. -2021.). Tim povodom po uzoru na izgubljeni original izrađena je nova korska zastava. Zastava je nestala odmah nakon II. Svjetskog rata ali na sreću ostala je kvalitetna fotografija zastave na temelju koje je izrađena vjerodostojna replika. Izrada zastave trajala je nekoliko mjeseci. Ona je prema izvorniku rađena na plišu i u zlatovezu. Ikone za zastavu je izradio ikonopisac Borna Validžić.

U povodu velike korske obljetnice u ime župe treba zahvaliti svim članovima Kora kao i svima onima koji pomažu rad pjevačkog društva. Napose treba zahvaliti predsjednici Kora gđi. Edith Zeltner Nikšić, dirigentu muškog sastava prof. Igoru Kosu i dirigentici mješovitog sastava prof. Darijani Blaće.



Ikonopisac Borna Validžić izradio je ikone za korsku zastavu.



Po izvornom izgledu tijekom 2021. izrađena je nova autentična zastava Ćirilometodova kora

Mnogi su tijekom godine posjetili crkvu

Mnogo je vjernika i turista posjetilo našu crkvu koja je tijekom ljeta bila otvorena. Osim njih župu su posjetile i grupe učenika iz osnovnih i srednjih škola zajedno sa svojim profesorima. Vrata naše crkve svima su i dalje otvorena. Promidžbi je svakako pridonio i koncert koji je održan u okviru manifestacije Međunarodne smotre folklora.



Koncertni nastup pjevača iz Križevaca s voditeljem Ozrenom Bogdanovićem



Članovi pokreta Marijanski zavjet za Domovinu u našoj crkvi



Učenici iz Klanjca (Hrvatsko Zagorje) posjetili su našu konkatedralu



Učenici iz susjedne Gornjogradske gimnazije učili su o grkokatoličkoj tradiciji

U narednom periodu u zagrebačkoj grkokatoličkoj župi potrebno je izraditi Maticu obitelji tj. točan popis vjernika na temelju kojeg je moguće usmjeriti pastoralno djelovanje. Nadamo se da će nam epidemiološke prilike u 2022. godini dozvoliti obilazak naših vjernika u njihovim obiteljskim domovima.

S nami Bog!

župnik
o. Daniel Vranešić

ŽUPA KARLOVAC

Tijekom 2021. Godine (Godine euharistije) nastojali smo kroz nagovore učiti i upoznati bit euharistije. No zbog same situacije epidemije Covid-19, koja još uvijek hara svijetom dosta je župljana u strahu od zaraze slabije pohađalo liturgijska slavlja. To nas ne smije obeshrabriti! Na nama je da na sve moguće načine naviještamo radosnu vijest u „zgodno i nezgodno" vrijeme kako to kaže Sv. Pismo.



U trodnevlju Velikog tjedna smjenjivali su se na bogoslužjima župljani i ljubitelji istočnog obreda. Sam blagdan Uskrsa protekao je s manjim brojem vjernika nego uobičajeno zbog epidemioloških mjera, no nadamo se da su župljani u svojim domovima proslavili taj blagdan u duhovnom ozračju prateći prijenose preko društvenih medija.



Božji grob 2021.

Ove godine u zajednicu krštenih primljeni su Leona Badovinac, kći Antonija Badovinac i Gabriele r. Butina, te Viktor Kovačević sina Bojana Kovačević i Ane Kovačević r. Jagušić. Novokrštenicima želimo svako dobro na mnoga i blaga ljeta, a roditelje i kumove pozivamo da djecu zdušno odgajaju u vjeri.



Novokrštena Leona Badovinac



Novokršteni Viktor Kovačević

U dva navrata crkva je bila trinaesta postaja pješačkog križnog puta. Prvi puta su nas pohodili članovi pokrete krunice za mir. Oni su pješačeći od Krašića do hrvatskog nacionalnog svetišta Sv. Josipa ove godine navratili i u našu župnu crkvu. Devetog listopada bio je 68. planinarski križni put koji organizira planinarska bratovština Sv. Bernarda na relaciji Sv. Petar Mrežnički - Novigrad na Dobri – Karlovac - (Dubovac).



Naša je župa doživjela ove godine veliku radost đakonskog ređenja. Naime 23. Listopada naš je vladika u katedralnom hramu Presvete Trojice za đakona zaredio monaha Antonija Pajića. Na svečanost ređenja hodoča-



Jerođakon Antonije Pajić

stili su župljani sa osobnim automobilima. Neka čin ređenja ohrabri župnu zajednicu da zdušnije moli za nova duhovna zvanja.

Ova godina bit će zapamćena i obimnim radovima na glavnoj prometnici uz našu župnu crkvu. Naime, mijenjala se cijela infrastruktura te novi asfalt u Marmontovoj aleji.



Obnova glavne prometnice ispred župne crkve

Pred nama je godina svete tajne bolesničkog pomazanja, mi u našoj župi svake prve subote u mjesecu već godinama imamo sv. Liturgiju s molitvama za zdravlje. Dosta vjernika zna na te liturgije dolaziti na molitvu ili za sebe osobno ili za svoje bližnje. Na taj način pomalo se oslobađaju predrasuda „posljednje pomasti". Bolesničko pomazanje treba dati duhovnu okrepu bolesnome kako bi se što prije i što bolje mogao oporaviti i po volji Božjoj ozdraviti. Pred nama je dakle godina promišljanja o svom duhovnom vjerničkom životu pogotovo u vrijeme bolesti. Neka nam u tom promišljanju pomogne zagovor presvete Bogorodice! Svim župljanima i čitateljima „Krijesa" sretna i Bogom blagoslovljena 2022. godina!

Vaš molitelj pred Bogom
o. Željko Pajić

VIJESTI IZ ŽUPE SV. PETRA I PAVLA - SOŠICE

Nove prilike pastoralnog djelovanja u Sošicama

Nakon potresa u Zagrebu prošle godine, vladika u miru, mons. Nikola Kekić, doselio je u samostan časnih sestara Bazilijanki u Sošicama. Nastala je tako u Župi sv. Petra i Pavla jedna nova i neuobičajena pastoralna situacija, na koju se svi zajedno privikavamo i koju sam dužan ovim putem malo razjasniti. Naime, budući da upravljam i župom sv. Antuna Pustinjaka u Kaštu, procijenio sam da bi bilo najbolje da vladika Nikola redovito služi svetu liturgiju nedjeljom i blagdanom u župnoj crkvi u Sošicama, a ja u Kaštu. No, kao upravitelj župe u Sošicama, zbog kontakta s narodom koji mi je povjeren, ja i dalje ipak povremeno ovdje služim, bilo uz vladiku (koji kao biskup uvijek mora biti glavni služitelj), bilo samostalno. Na ovaj način izbjegli smo nepotrebnu i neprimjerenu situaciju da ja nedjeljom služim drugu liturgiju za narod u Sošicama, dok vladika u miru stotinjak metara dalje služi časnim sestrama u kapeli. Budući da je naša liturgijska zajednica ionako malena, bilo bi zaista besmisleno dodatno ju dijeliti. Uostalom, već je uobičajeno da se u hladnim zimskim mjesecima i liturgije za narod nedjeljom i blagdanom ionako služe u grijanoj kapeli samostana. Vladika u miru prihvatio je ovaj način rada, a sve je odobrio također i eparhijski biskup, mons. Milan Stipić. Uz sve izazove koje donosi ovaj način rada, vladika u miru i ja nastojimo usklađeno raditi za dobro ove župe.



Na Dan antifašističke borbe na Jazovki je služena sveta misa povodom 76. obljetnice stradanja više od 800 tamošnjih žrtava. Crkva je ovom prilikom molila za sve žrtve, za obitelji pogođene zločinima, ali i za počinitelje. U svim ovakvim prilikama Crkva moli za milost opraštanja, moli za ustanovljenje istine, postizanje pravde i nastupanje mira. Sveto slavlje predvodio je je biskup varaždinski, mons. Bože Radoš, koji je biranim riječima evanđeoski osvijetlio mjesto i trenutak, kao i službu pomirenja i utjehe što je vrši Crkva.

Ove godine je, prvi put otkako upravlja eparhijom, vladika Milan predvodio slavlje našeg župnog proštenja – Petrovo u Sošicama. Vladika Milan je u homiliji istaknuo najznačajnije crte dvaju velikih likova Kristove Crkve, Petra i Pavla: "Sveto Pismo ih ocrtava vrlo realistično, upravo onakvima kakvi su bili: s jedne strane obični ljudi svoga vremena i prostora, sa svim slabostima i ograničenjima. Međutim, upravo na tim njihovih ljudskim, zadanim i naravnim stvarnostima, Krist Gospodin gradi monumentalne veličine svoje Crkve, preobražava ih u izabrane posude i velikane svoga spasiteljskog djela. Od plašljivoga ribara, nagle naravi, i od farizeja



Križevački vladika Milan predslavio je liturgiju na ovogodišnje Petrovo

progonitelja kršćana, Božji duh izdiže velike propovjednike, učitelje, vođe i na koncu mučenike, čijom krvlju je posvećena staza Crkve kroz povijest. Bog sa svakim čovjekom može učiniti veličanstveno djelo, Božja ljubav može učiniti da se čovjek korjenito promijeni na dobro, Božji duh je taj koji vodi Crkvu kroz vjekove. Zato se kao kršćani nikada ne smijemo bojati. Ne bojmo se nikoga i ničega, osim vlastite grešnosti i nevjere, jer kad je s nama Bog, ništa nam drugo bitno u životu ne treba. Krist je za nas umro i uskrsnuo, s nama je u svakoj euharistiji, s nama je u živom organizmu Crkve. I kao slobodni ljudi moramo biti uvijek svjesni da je strah za nas kršćane nepojmljiva kategorija. Nemojmo se bojati ni za zdravlje, ni za život, jer na kraju svega mi pripadamo Bogu i mi idemo k Bogu. Imamo neotuđivo pravo živjeti i ispovijedati svoju vjeru, a u poteškoćama života imamo čvrsto uporište i putokaz. Kao što je Petra i Pavla hrabrio, bodrio, odgajao i nadahnjivao, tako i danas i nas i čitavu Crkvu Krist Čovjekoljubac vodi. I sam je rekao Petru da je stijena i da njegovu Crkvu ni vrata paklena neće nadvladati. Budimo hrabri i istinski kršćani, a Bog će sve drugo za naše dobro učiniti", poručio je vladika Milan. Nakon svete liturgije nastavljeno je slavlje u proštenjarskom ozračju uz gulaš, piće i domaću glazbu.



Novouređena kapela unutar sošičkog župnog dvora posvećena je sv. Iliji

O blagdanu svetog Ilije, proroka i zaštitnika Žumberka, po ovlaštenju vladike Milana posvetio sam kućnu kapelu u župnom dvoru u Sošicama. Ovom skromnom slavlju nazočili su moja supruga Aleksandra te Matija i Danijela Ricov kao „kumovi hrama". Kao župnik dužan sam redovito služiti jutarnje i večernje službe i svete liturgije za povjereni mi narod, što redovito i činim, zajedno sa suprugom. No, liturgijski služiti svaki dan, pa i više puta dnevno u župnoj crkvi u zimskom periodu zbog hladnoće naprosto nije održivo rješenje. Na ovaj način dobio sam stoga uvjete za ispunjavanje velikog dijela svojih svakodnevnih dužnosti, koje uglavnom ostaju skrivene očima župljana.

11. rujna pohodili su Sošice umjetnici i članovi Hrvatskog katoličkog liječničkog društva, podružnice „Branimir Richter" iz Zagreba. Uz umjetničku koloniju odvijao se i molitveno-izletnički program. U našoj župnoj crkvi molila se krunica, a izletnici su imali priliku za svetu ispovijed. Nakon toga služena je sveta liturgija, a tema homilije bila je Božja mudrost, kriteriji po kojima se ona prepoznaje i načini na koje se stječe. Naposljetku sam kratko predstavio našu župu i obred. U popodnevnom dijelu programa, nakon što su izletnici obišli etnografsku zbirku kod časnih sestara bazilijanki, u sjenici kod župnog dvora upriličeno je druženje uz kavu i kekse.

U listopadu su žumberačke župe Sošice i Kašt, u suradnji sa župom Preobraženja Gospodnjega u Jastrebarskom organizirale hodočašće svetima u Istru. Hodočašće simbolizira iskustvo čovjeka kao putnika koji tek što je izišao iz majčina krila već se upućuje na put vremena i prostora svojeg života. Hodočašće je putovanje vjernika k svetom mjestu u namjeri da ondje mole i prikažu žrtve. Kao takvo ono je specifično iskustvo vjere i pojava vezana za sve religije. Na svetom mjestu obično je podignuto svetište u koje i oko kojeg se vjernici okupljaju. Cilj hodočašćenja obično je postizavanje nekog materijalnog ili duhovnog dobra. Hodočašće je po svojoj naravi obično vezano uz žrtve i odricanja koje su izraz vjere, a milost koju hodočasnik na svetom mjestu postiže je onda učinak te vjere koja spašava.

Specifični element koji razlikuje hodočašće od turizma jest simbolizam. Hodočašće je simboličan čin: simbolično putovanje prema Bogu. Kršćani promatraju cijeli život kao jedno hodočašće, pa je tako hodočašće simbol samoga života. Kao što na hodočašću tražim Boga dijeleći radosti i teškoće puta s braćom i sestrama, tako zapravo činim i u cijelome životu.

Za odredište ovog našeg hodočašća je odabrana Istra iz koje i sam potječem, a koja je dom blaženog Miroslava Bulešića, najmlađeg hrvatskog blaženika i još mnogih svetih relikvija.



Grkokatolička liturgija u Sanvičentu



Naši vjernici u Lanišću

Crkva preporučuje da se relikvije časte jer tako narod Božji produbljuje svoje poznavanje svetih i zajedništvo s njima, a Bog na svoj narod po zagovoru svetih izlijeva mnoge milosti. Već Sveto pismo Staroga zavjeta spominje da je mrtvac oživio dodirnuvši kosti svetog proroka Elizeja (usp. 2 Kr 13,21), koji je tako i u smrti činio čudesna djela (usp. Sir 48,14). Novi zavjet pak spominje „da bi na bolesnike stavljali rupce ili rublje s Pavlova tijela pa bi s njih nestajalo bolesti i zli duhovi iz njih izlazili" (Dj 19,12). Dakle, dijelovi tijela, odjeća i drugi predmeti s kojima je svetac bio blisko povezan za zemaljskoga života na neki način sadrže i posreduju nešto od te svetosti, od te blagodati Svetoga Duha i to čini molitvu pred relikvijama posebnom.

U tom smislu posjetili smo Lanišće, mjesto mučeništva blaženog Miroslava. Slavili smo svetu liturgiju u njegovoj rodnoj župi Svetvinčenat, gdje se u oltaru čuvaju njegovi zemni ostaci. Također smo obišli grad Pulu, koja obiluje spomenicima iz antičkih vremena. Ondje smo uz pomoć vodičkinje Tajane Kovačić i katedralnog župnika preč. Rikarda Lekaja upoznali ne samo kulturno-povijesne znamenitosti, nego i vjerski život grada. Sudionici ovog lijepog, ali i pomalo zahtjevnog pothvata, izrazili su svoje zadovoljstvo hodočašćem, kao i želju da se u skorije vrijeme ponovno organizira nešto slično. I ovim putem zahvaljujem župniku iz Jaske, o. Marjanu Jeftimovu, za suorganizaciju ovog hodočašća.

Liturgije u kapelama

Po običaju su i ove godine proslavljena proštenja u filijalnim kapelama u Jezernicama, Kekićima, Visoču i Sopotama. Vladika Nikola je o svom trošku, a u dogovoru sa župnikom, dao napraviti određene popravke u kapeli u Sopotama (novi prozor, drvena obloga podno ikonostasa, ulazni prag). I ovim putem apeliramo na župljane da svojim darovima osposobe župnu blagajnu za još niz sličnih popravaka koje je potrebno činiti po našim crkvama. Eparhija je zamoljena za radove na popravku krovišta u Visoču i Jezernicama. Trenutno se obnavlja i kapela sv. Antuna Pustinjaka, zavjetna kapela obitelji Hranilović u centru Sošica.

Tijekom ove godine obnavljana je također mala crkva u Sošicama zalaganjem vlč. Ivana Vučaka, župnika Oštrca, čija je to filijalna kapela. Obnovljenu kapelu Uznesenja BDM blagoslovio je na svetoj misi povodom te svetkovine mons. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački, uz susluženje vladike Nikole, domaćih župnika i ostalog klera.



Druženje u Jezernicama



Sv. Ilija u Jezernicama



U visočkoj kapeli



Kapela u Sopotama



Katoličko društvo u našoj župnoj crkvi

O svetkovini svih svetih po rimskom obredu vladika Nikola služio je svetu misu u ovoj kapeli i blagoslovio mjesno groblje. Ostala groblja u župi blagoslovio je tom prigodom župnik. S time u vezi, potičemo vjernike na sudjelovanje na svetim slavljima koja se služe za naše pokojne, kako 1. studenoga, tako i na petu zadušnu subotu (uoči Duhova).

Za život župe, a osobito za razvoj pastorala izletnika i hodočasnika, u budućnosti će svakako biti značajan posjetiteljski centar ovdje u Sošicama, čija se izgradnja približila kraju. Također treba spomenuti da je naša Eparhija kupila zgradu nekadašnje škole u Sošicama. Njena se obnova planira kroz dulji vremenski period, a njome ćemo u župi dobiti mogućnost organizacije tribina, predavanja, duhovnih obnova i sličnih sadržaja.



Naši župljani ispod sjenice u župnom dvorištu

Za sve duhovne potrebe župljana stojim na raspolaganju. Također pozivam župljane potrebne materijalne pomoći da mi se slobodno obrate. Svima preporučam osobito skrb o starijima i bolesnima, da nitko ne umre bez Kristovih svetih tajni.

o. Zoran Vladušić,
upravitelj župe sv. Petra i Pavla, Sošice

NOVOSTI IZ KAŠTANSKE ŽUPE

Nastavak obnove materijalne i žive Crkve u Kaštu

Župna crkva u Kaštu pretrpjela je određenu štetu u potresima koji su zadesili prije svega Petrinju, ali i širu okolinu 28. i 29. prosinca 2020. godine. S time u vezi prijavili smo se na natječaj Ministarstva kulture Republike Hrvatske te ishodili 200.000 kn sredstava za hitne mjere zaštite crkve. U konzultacijama s nadležnim konzervatorskim odjelom u Karlovcu, a unutar mogućnosti koje pruža natječaj, odlučeno je da će u fokusu radova biti sanacija pukotina u crkvi, a osobito u trijumfalnom luku iznad ikonostasa. Radovi su upravo u tijeku. Nadamo se da će ubrzo doći na red i radovi na sanaciji temelja i drenaži crkve. Tek nakon toga moći će se pristupiti i uređenju okoliša, za koje u skladu s financijskim mogućnostima postupno nabavljamo ploče. Eparhiji smo prijavili i potrebu popravka krovišta župnog dvora u Kaštu. Još je puno toga što bi se po župi dalo materijalno obnavljati, ali uvijek je pitanje prije svega oskudne župne blagajne iz koje se jedva pokrivaju i redoviti troškovi, a onda i svrsishodnosti – sredstva se uvijek više usmjeravaju tamo gdje je više ljudi prisutno i aktivno.



Radovi u unutrašnjosti kaštanske crkve

Obnova crkvenih zgrada uvijek je u funkciji žive Crkve, zajednice vjernika koja se u nji-

ma okuplja, izgrađuje se u kršćanskoj vjeri, slavi svete tajne i osnažuje u zajedništvu. I ove je godine brojčano mala, ali postojana župna zajednica iz nedjelje u nedjelju slavila otajstvo Kristove muke, smrti i uskrsnuća, upućivala Bogu molitve za naš kraj, domovinu i svijet te crpila s dvostrukog stola Riječi i Tijela svjetlo i snagu za svakodnevni život. Važno je i vrijeme nakon svetih liturgija, kada imamo priliku jedni druge pozdraviti, podijeliti i prokomentirati aktualnosti, ali i posavjetovati se oko onoga što se tiče župe kao našeg zajedničkog doma. Taj redoviti tijek pastoralnog života obogaćen je onim posebnim događajima kada se narod Božji u većem broju okupi da bi proslavio osobite prigode iz crkvene godine i života pojedinih vjernika, o čemu više u nastavku.

Župno proštenje smo zbog pandemijskih uvjeta, koji su zimi osobito nepovoljni, proslavili u obiteljskom ozračju, bez uobičajenog pozivanja dragih gostiju izvan župe. Liturgiju su služili žumberački dekan, sin kaštanske župe - o. Nenad Krajačić i domaći župnik. U homiliji smo se podsjetili glavnih crta životopisa svetog Antuna Pustinjaka i zajednički razmišljali o njemu kao vršitelju Božje riječi i uzoru u duhovnim borbama. Također, pozvani smo da po uzoru na njega i sami otkrijemo i ostvarimo svrhu s kojom je Bog stvorio svakoga od nas i ostavimo ovaj svijet po nečemu boljim nego smo ga zatekli.



Ovogodišnje Antunovsko proštenje

Ove godine u našem vikarijatu obilježena je godina Euharistije, svete tajne Tijela i Krvi Kristove. Stoga smo tijekom godine naglašavali važnost djelatnog sudjelovanja u svetoj liturgiji kao žrtvi slavljenja, zahvaljivanja, zadovoljštine i prošnje. Uz to smo obnavljali svijest o stvarnoj prisutnosti Isusa Krista u ovoj svetinji. Onaj tko je pod znakovima kruha i vina prisutan među nama i koga primamo u svetoj pričesti je sam Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek. Vjerujemo li zaista u to? Ako vjerujemo, pokazujemo li tu vjeru svojim djelima? Veliki svetac padre Pio jednom je izjavio: „Kad bi ljudi poznavali vrijednost Svete Mise, svaki dan bi morali doći redarstvenici, da na crkvenim vratima održavaju red zbog velikog mnoštva ljudi." Osobita nam je čast što je središnja proslava godine Euharistije bila upravo na Tijelovo u Kaštu, a svetu liturgiju je predvodio žumberački vikar, o. Danijel Vranešić.

Za mene kao svećenika osobita je radost posvetiti se vjeronaučnoj pripravi za primanje sakramenata Crkve. Ove sam godine imao priliku kroz nekoliko susreta pripravljati zaručnike Dejana Tržoka i Alenku Crljenicu za svetu tajnu braka. Obnovljenih temelja kršćanske vjere i produbljenog poznavanja kršćanske ženidbe, zaručnici su vjenčani u kaštanskoj župnoj



Mladenci Dejan i Alenka sa svećenicima u kaštanskoj crkvi

crkvi na veselje okupljenih svatova. Uz domaćeg župnika suslužio je i o. Nenad Krajačić, žumberački dekan. Novom bračnom paru neka Gospod udijeli mnoga i blaga ljeta! Nažalost, zbog otežanih veza sa Slovenijom u pandemijskim uvjetima nije održano još jedno planirano vjenčanje i krštenje, ali nadamo se tome prvom prilikom.

Hodočašće u Istru

Nakon duljeg perioda bitno smanjenih kontakata, odlučili smo iskoristiti nešto povoljniju epidemiološku situaciju u listopadu za organizaciju hodočašća. Za odredište je odabrana Istra, osobito mjesta vezana uz bl. Miroslava Bulešića, grad Pula sa svojim kulturno-povijesnim i vjerskim znamenitostima, kao i Vodnjan u kojem se čuvaju neraspadnuta tijela svetih i još nekoliko stotina relikvija. Među njima su također trn iz Kristove krune i relikvija njegove Predragocjene Krvi, zatim komadić pokrova (vela) Presvete Bogorodice koji se kod nas osobito štuje u kapelici u Balićima i relikvija našeg župnog zaštitnika sv. Antuna Pustinjaka. Sudionici hodočašća izrazili su svoje zadovoljstvo doživljenim, kao i spremnost da ubrzo ponovno zajedno putujemo.



Obilazak pulskih znamenitosti



U pulskoj katedrali



Zajednička fotografija hodočasnika ispred pulske arene

Po našim župnim kapelama

Na svetkovinu Svih svetih po rimskom obredu po običaju je služena sveta liturgija za pokojne u župnoj crkvi, kao i panahide i blagoslovi pojedinih grobova na svim grobljima na području naše župe. Taj hvalevrijedan običaj treba svakako zadržati, a uz to pojačati i svijest o proslavi zadušne subote u našoj župi. Radi se u o četvrtoj zadušnoj suboti, uoči četvrte nedjelje velikoga posta, kada na koncu svete liturgije služimo panahidu s molitvama za pojedine pokojnike, prema popisima imena što ih donose vjernici.

Tijekom godine služena su i godišnja proštenja u našim kapelama – prijenos moći sv. Nikole u Badovincima, Duhovi i „Velika maša" u Dančulovićima i Spasovo u Brašljevici. Jurjevo u Brašljevici, nažalost, nije bilo moguće održati budući da je zbog relija po Žumberku zatvorena cesta za redoviti promet. Razumljivo je da je pandemija stvorila i određeni strah i opravdani oprez glede okupljanja. Nadamo se da će se sve ipak doskora vratiti u normalu.

Na ovom mjestu želim pohvaliti vjernike iz Dančulovića zbog brige oko kapele Svetoga Duha koju svojim sredstvima i radom po potrebi ob-



Nakon liturgije u Dančulovićima



U Balićima smo proslavili Pokrov presvete Bogorodice



Sv. Nikola u Badovincima

navljaju. Također zahvaljujem vladiki Nikoli koji je predvodio proštenje u Badovincima. Ondje je, u dogovoru sa župnikom, dao postaviti i blagoslovio već postojeće spomen ploče Nikoli pl. Badovincu i svećeniku Tadiji Magovcu. Nadalje, važno je da vjernici iz filijalnih kapela ne dopuste da se njihov vjernički život svede samo na godišnja proštenja, već da i župnu crkvu u Kaštu doživljavaju kao svoju, jer ona to i jest. Osobito na velike blagdane kao što su primjerice Božić, Bogojavljenje, Uskrs i župno proštenje cijela župna zajednica trebala bi biti na okupu u župnoj crkvi.

Na koncu, želim podsjetiti na to da sa mnom uvijek možete dogovoriti osobni, bračni ili obiteljski susret. Bilo da imate neke prijedloge za život župe, bilo da ste u nekoj potrebi ili samo želite da se bolje upoznamo, bit će mi drago odazvati se vašem pozivu. Također, uvijek stojim na raspolaganju za ispovijed, pohod bolesnika (u skladu s važećim ograničenjima), molitvu za bilo koju posebnu potrebu, krizu i izazov koji vam se tijekom života pojave. Kao župnik dužan sam svakodnevno moliti i redovito služiti svete liturgije za povjereni mi narod, a kad sa mnom podijelite svoje potrebe, mogu to i konkretnije činiti. Također apeliram na sve župljane koji su u materijalnoj potrebi da se slobodno obrate za pomoć. Stavljam vam na srce osobito brigu za starije i bolesne, da nitko ne umre bez svetih tajni ispovijedi, bolesničkog pomazanja i pričesti.

Ovom prilikom zahvaljujem dosadašnjoj gradonačelnici Grada Ozlja, mr. Gordani Lipšinić, na izvrsnoj suradnji i brizi koju je pokazala za naše područje i posebno župu. Novoj gradonačelnici, gđi Lidiji Bošnjak, želimo sve najbolje u osvojenom mandatu i nadamo se nastavku suradnje na dosadašnjoj razini.

o. Zoran Vladušić,
upravitelj Župe sv. Antuna Pustinjaka, Kašt

ŽUPA MRZLO POLJE

Zadušna subota u Mrzlom polju.

Kao i svake godine na prvu zadušnu subotu tako smo se okupili i ove godine u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mrzlom polju, liturgiju smo služili za sve naše drage pokojne koju je predvodio protojerej stavrofor o. Mile Vranešić i domaći župnik Nenad Krajačić. Svima pokojnima neka Gospod udjeli vječni spomen. Nakon liturgije nastavili smo druženje u župnom dvoru.



Nakon liturgije druženje u župnom dvoru



Vjernici na zadušnoj suboti u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla

Duhovne vježbe akademskog zbora „Palma”

Evo Bogu hvala da se konačno nešto lijepo počelo događati u našem novoobnovljenom župnom dvoru jer stvarno ovim događajem je bilo duhovno i blagoslovljeno u Mrzlom polju. Želju su izrazili akademski zbor „PALMA” iz Bazilike Srca Isusova iz Zagreba da bi željeli održati duhovnu obnovu u našem novoobnovljenom prostoru što sam radosno prihvatio i izrazio dobrodošlicu. Duhovne vježbe im je vodio njihov duhovnik isusovac pater Damir Kočiš. Po završetku svog programa uputili su se do župne crkve gdje ih je dočekao vladika Milan Stipić, đakon Mladen Mikulić i bogoslovi. Završetak sa liturgijom koju je predvodio naš vladika Milan Stipić. Gospodu hvala i slava. Veliko hvala i našim bogoslovima na pjevanju liturgije.



Vladika sa mrzlopoljskim ministrantima, braćom Salmić



Kratka okrjepa zboraša nakon duhovnog nagovora

Duhovna obnova bogoslova u župi

Nakon liturgije, proštenja u Pribiću naši bogoslovi imali su korizmenu duhovnu obnovu koja je trajala od 25.3-27.3.2021 u našem duhovnom centru u Mrzlom polju, to je već dakle druga duhovna obnova ovaj mjesec Bogu hvala. Duhovnu obnovu našim bogoslovima imao je protojerej stavrofor o. Željko Pajić. Zadnji dan korizmene duhovne obnove našim bogoslovima pridružio se i naš vladika koji im je odslužio sv. liturgiju kao vrhunac i zahvalu na uspješno održanoj duhovnoj obnovi. Dao Bog da toga bude više u prekrasnoj i čistoj prirodi, u srcu našeg Žumberka.



Bogoslovi zajedno sa svojim biskupom i svećenicima

OSUNJA - proštenje sv. Nikole

Evo lijepi nas se broj okupio u kapeli sv. Nikole na Osunji. Nije kao svake godine da smo se mogli podružiti uz pečenje i muziku zbog situacije koja nas već duže vrijeme prati, ali vjerujemo da će i tome doći kraj, i na tu nakanu smo molili. Hvala svima koji su došli a i vrijednim gospođama na kolačima da smo se ipak malo zadržali i okrijepili. Hvala i muškima na dobrom vinu, „cvičeku". Neka Vas sve dragi moji Bog čuva i sv. Nikola.





Osunjani ispred kapele nakon liturgije

Prva sveta Pričest u župi

Dana 5. lipnja 2021 godine imali smo posebnu duhovnu radost jer je naša Petra Gvozdanović primila sakrament svete pričesti, neka je Gospod čuva i vodi u životu. Čestitamo Petri i njezinim roditeljima.



Prvopričesnica sa svojim roditeljima i sestrama



Prvopričesnica Petra Gvozdanović sa svojim župnikom

Proštenje u selu Tomaševci

U nedjelju 20. lipnja smo proslavili 100 godina kapele u Tomaševcima, svetu liturgiju predvodio je naš vladika Milan Stipić uz njega prisutni su bili o. Danijel Hranilović eparhijski ekonom i domaći župnik Nenad Krajačić. Za tu prigodu i na spomen 100 godina kapele postavljena je spomen ploča koju je dao izraditi i postaviti Nikola Kekić, biskup u miru. Na kraju svete liturgije malo smo se okrijepili kod kapele zahvaljujući dobrim mještanima i nastavili druženje uz obilan ručak kod obitelji gosp.Milana i gđe. Saše Rušnov. Veliko im hvala na gostoprimstvu.



Vjernici nakon liturgije ispred kapele sa svojim biskupom



Na zajedničkom ručku kod obitelji Rušnov

Proštenje u našoj župi

Dana 4. srpnja smo proslavili godišnje proštenje župe sv. Petra i Pavla. Sv. Liturgiju predvodio je naš mladomisnik o. Mladen Mikulić. Uz njega su još služili o. Mile Vranešić, pavlin Josip Knežević i domaći župnik Nenad Krajačić. Na kraju liturgije mladomisnik je svima prisutnima podijelio svoj mladomisnički blagoslov. Kao i svake godine lijepi nas se broj okupio na proštenju, liturgiji. Hvala dragom Bogu na ovako lijepom i blagoslovljenom danu. Hvala dragim braniteljima što su se pobrinuli i osigurali hranu, piće i muziku, a da je sve to dobro što su branitelji potvrdili dokaz je da se ne pamti kad je bilo toliko ljudi na proštenjarskom druženju. Neka Vas sve čuvaju i zagovaraju nebeski zaštitnici sv. Petar i Pavao.



Na proštenju



o. Mladen podjeljuje vjernicima mladomisnički blagoslov

Petrovsko proštenje na Budinjaku

U nedjelju 11. srpnja proslavili smo petrovsko proštenja u kapeli sv. Petke na Budinjaku. Svetu liturgiju je predvodio o. Nenad Krajačić uz njega je još služio mons. Juraj Jerneić i pavlin Josip Knežević. Bogu hvala na lijepom danu, druženju i organizaciji.



Djeca iz klupa Judo Okami iz Samobora u Mrzlom Polju

Koja radost za župu, evo 16. kolovoza stigla djeca iz kluba Judo Okami iz Samobora sa svojim trenerom u naš duhovni centar Mrzlo polje. Želja njihovog trenera je bila da bi djecu preko ljeta odveo na tjedan dana kampirati u prirodu da u miru i ljepoti treniraju pa im se svidjelo u Mrzlom Polju tako da su odabrali za svoje treninge i druženje Mrzlo polje. Dakle, od 16. kolovoza do 22. kolovoza 2021. godine. Kako su lijepi ovakvi prizori, puno mladih na jednom mjestu, ulijeva nadu, ispunjenje, radost. Bože hvala ti...



Uživanje u sportskim igrama



Judaši imaju kratku edukaciju pružanja prve pomoći



Judaši u voćnjaku ispod župnog dvora



Judaše razveselio dolazak konja koje su imali priliku jahati

Susret djece i mladih u Mrzlom Polju

U danima vikenda od 27.do 29. kolovoza u novouređenom prostoru župnog dvora održan je tradicionalni susret djece i mladih Žumberačkog vikarijata Križevačke biskupije. U ovoj 2021. godini koja je posvećena Presvetoj Euharistiji voditelji susreta su željeli djeci približiti važnost tog sakramenta u svakodnevnom kršćanskom životu. Posebna radost su djeci uz sve obaveze i aktivnosti bili jahanje konja i vožnja motorima kvadro. U susret su se uključili svi svećenici vikarijata, a posebna radost susreta bio je dolazak Križevačkog biskupa Milana Stipića koji je u nedjelju služio svetu arhijerejsku liturgiju. Na prvom mjestu pohvalno je da te susrete iz godine





u godinu sve više svojim angažmanom podržavaju roditelji. Ta sinergija djece i roditelja ovdašnjim svećenicima daje motivaciju u traženju odgovora na suvremene pastoralno- katehetske izazove sadašnjeg trenutka. Moramo biti ponosni na ovaj susret jer se do sada na ni jednom nije toliko okupilo djece i mladih kao na ovom ove godine.

Selo Osunja

Dana 5.rujna smo se tradicionalno okupili na susretu-druženju mještana sela Osunja. Pošto prošle godine nažalost zbog pandemije nismo se mogli sastati ove godine zbog malo povoljnije situacije mještani su odlučili da neće da im i ova godina prođe bez okupljanja. Tako da smo se okupili kod centralnog križa, izmolili moleben i panahidu za sve drage pokojne iz sela Osunja te nastavili druženje uz domaće pečenje i muziku. Hvala osunjanima na divnom druženju i organizaciji.



Mještani Osunje kod središnjeg križa

Iskop i planiranje parkirnog mjesta

Počeli smo danas sa čišćenjem, kopanjem, odvozom za parkiraliste pošto je bio velik problem naći mjesto za parkirati kod župnog dvora. Bogu hvala sve više ima događanja i okupljanja u Mrzlom Polju i najveći problem je bio gdje sa automobilima i tako zahvaljujući našem Davoru Herakoviću to više neće biti problem. Pored stare građevine koju smo ove godine prekrili, zaštitili od daljnjeg propadanja, iskopali smo u dubinu ispod šume koliko se dalo jer je obala dosta kamenita i navezli šodra da se sad može parkirati nekoliko automobila.





Mjesto za parkiranje početak uređenja - nakon uređenja.
Hvala Davoru Herakoviću, Gospod te blagoslovio i nagradio za sva dobra.

Selo Dani - Kordići

Mještani sela Kordići dana 12. rujna 2021. godine je imalo svoje okupljanje, prvo smo se okupili kod križa kojeg su prošle godini podigli u selu i dogovorili da će se svake godine u 9.mjesecu okupiti da se zajedno pomolimo i poslije zajedno podružimo. Tako smo se te nedjelje okupili ispred križa izmolili moleben Kristu Čovjekoljubcu i odslužili službu za sve drage pokojne te nastavili druženje kod kuće gosp. Janka Kordić. Kao njihov župnik ponosan sam na tako složne, dobre i vesele župljane, kordićane. Bog vas blagoslovio i vidimo se dogodine.



Na ručku kod obitelji Janka Kordić

Mrzlo polje - uređenje centralnog križa

Prekrasno uređen centralni križ na mrzlopoljskom groblju. To možemo zahvaliti našem Milanu Latković koji je po ovoj silnoj vrućini 2 dana odvojio i posvetio uređenju križa koji je vapio za obnovom a sad izgleda dostojanstveno. U ime župe i živućih čiji dragi pokojni počivaju na ovom groblju od srca zahvaljujemo na ovako plemenitom djelu gosp. Milanu Latkoviću.



Sveti Hubert na Budinjaku

Dana 3. studenog 2021 u 9 sati okupili su se lovačka društva Žumberačka gora i Vepar Budinjak u kapeli na Budinjaku na liturgiju na čast sv. Huberta i za članove jednog i drugog društva koji su nas napustili. Tom prigodom smo izradili popis svih pokojnih članova i za svakog zapalili jednu lučicu (50 lučica, 13 članova iz Gore i 37 članova iz Vepar Budinjak).



Lovci Žumberačka gora i Vepar na liturgiji i proslavi sv. Huberta

Pokojni iz župe u 2021.

Nažalost ove godine su nas napustili i pošli putem vječnosti: Pava Marinković r. Golubić, Biserka Latković r. Martić, Nikola Štojs, Danica Kovačević r. Milaković, Jela Bratelj r. Pavković, Mare Milaković r. Kovačević i Barica Krog. Neka im Gospod udjeli pokoj.

ŽUPA PEĆNO

Krštenje u župi Pećno

Dana 17. travnja smo imali u župi radost krštenja, krstili smo Milu Posinak, sina Mile i Ružice Posinak. Neka ga dragi Bog čuva i vodi u životu. Dragim roditeljima u ime župljana i u svoje ime još jednom čestitamo, i zahvaljujemo na ljubavi prema svojoj rodnoj župi u kojoj je kršten Mile Posinak (stariji) i njihovo sve četvero djece. Neka vas vodi i čuva pećanska Bogorodica.



Krštenje Mile Posinka

Sveti Ilija na Drašćem Vrhu

Tradicionalno smo se i ove godine na sv. Iliju okupili u kapeli posvećenom tom dragom svecu zaštitniku tog sela i zavičaja Žumberka. Svetu liturgiju je predvodio o. Danijel Hranilović, eparhijski ekonom i domaći župnik o. Nenad Krajačić. Nakon liturgije mještani su se potrudili da smo se uz kapelu okrijepili hranom i pićem. Svećenike je na ručak pozvala obitelj Bastašić na čemu im hvala, također još jednom hvala svima koji su doprinijeli oko organizacije proštenja. Neka Vas sve čuva i zagovara nebeski zaštitnik sv. Ilija.



Vjernici nakon liturgije ispred kapele

Velika Gospa u Pećnom

Kao i svake godine na blagdan Velike Gospe hodočasnici i župljani hodočaste Majci Božjoj pećanskoj. Tako je bilo i ove godine. Na veliko iznenađenje ove je godine bilo može se reći najbolje do sada po pitanju odaziva hodočasnika, Bogu hvala. Svetu liturgiju predvodio i propovijedao je protojerej stavrofor o. Željko Pajić, uz njega su još služili protojerej stavrofor o. Mile Vranešić, pavlin Josip Knežević i domaći župnik o. Nenad



Svećenici oko oltara za vrijeme liturgije

Krajačić. Nakon liturgije svećenici su nastavili druženje u župnom dvoru a okupljeni Božji narod imao je organiziranu muziku, pečenje i piće ispred crkve na čemu zahvaljujemo oko svega toga organiziranog našim Žumberačkim braniteljima.



Druženje ispred crkve nakon liturgije



Vjernici na sv. liturgiji - Velika Gospa

Pokojni iz župe u 2021. godini

Nažalost ove godine su nas napustili i pošli putem vječnosti: Janko Bastašić i Mare Bastašić, neka im gospod udjeli vječni pokoj.

DOGAĐANJA U ŽUPI STOJDRAGA

Zbog izvanrednih epidemioloških mjera koje već dvije godine vladaju ovim prostorima mnoge aktivnosti u životu su obustavljene, pa tako i u životu župske zajednice. To se može najbolje vidjeti kroz nedjeljna okupljanja na svetim misama, ali i po broju posjetitelja koji su vikendom znali u velikom broju obići omiljeno planinarsko mjesto na području župe Stojdraga. Usprkos tome život župe nije zaustavljen nego je samo prilagođen trenutačnoj situaciji.



Sv. Juraj

Na Zadušnu subotu 13. ožujka vjernici i svećenici i ove su godine zajedno molili za svoje drage pokojne. Na jurjevsku nedjelju 25. travnja okupljeni vjernici su se na misnom slavlju preporučili zagovoru sv. Jurja. Na kraju misnog slavlja kojeg je predvodio mjesni župnik Mile Vranešić bio je Markovski blagoslov polja, vinograda i voćnjaka. Tradicionalni proštenjarski ugođaj usprkos svih mjera održan je ali u manjem obliku.

Župa sv. Jurja u Stojdragi od srpnja 2021. godine bogatija je za dva člana. U subotu, 3. srpnja kršten je Tomislav Gojko, sin Nikoline i Dražena Gojko čiji su kumovi bili Sanja i Ivica Komočar. Dva tjedna kasnije, 24. srpnja kršten je Toma Severović, sin Janje i Perice Severovića, čiji su kumovi bili Ana Kirinčić i Marin Toljanić.



Zadušna subota u Stojdragi 2021. godine



Krštenje malog Tome Severovića u župnoj crkvi



Krštenje nas je okupilo oko novog člana



Krštен je mali Tomislav Gojko



Vjenčali su se Boris i Romina Rešetar

Proštenje na Kravljaku

Kravljačka „katedrala" i ove je godine na blagdan Presvetog Trojstva okupila svoju raseljenu djecu. Molilo se ne samo za okupljene, već i za one koji su nas napustili, ali koji su nas svojim životima zadužili. Nakon misnog slavlja i druženja oko crkve svatko se uputio prema rodnom ognjištu gdje je nastavio druženje s dragim ljudima. Svi se već sada raduju pripremi i obilježavanju stogodišnjice gradnje kapele Presvete Trojice na Kravljaku. I ovaj put moramo naglasiti i s velikom zahvalnošću naglasiti kako su u ono vrijeme iseljeni seljani u dalekoj Americi skupili sredstva za podizanje kapelice.

kroničar

DOGAĐANJA U ŽUPI GRABAR

Župa sv. Ivana Krstitelja u Grabru je tijekom protekle godine nastavila sa svojim aktivnostima. Jedna od njih je nastavak obnove župnog dvora koja je započela prijašnjih godina nastavljena je njegova adaptacija, a 2021. godine ona je na radost župnika, ali i vjernika koji se njome koriste dovršena uređenjem velike dvorane.

Središnje događanje u ovoj godini bilo je proštenje kojim se u nedjelju 27. lipnja 2021. proslavilo zaštitnika župe sv. Ivana Krstitelja. Liturgiju je predvodio grabarski župnik stavrofor Mile Vranešić uz susluženje patra pavlina Euzebija Josipa Kneževića koji je u iznimno nadahnutoj propovjedi okupljenim vjernicima naglasio važnost ljudskog života od samog začeća do prirodne smrti. Nakon misnog slavlja okupljeni Žumberčani i njihovi prijatelji nastavili su druženje uz janjetinu i domaće vino.



Na Ivanje je u Grabru propovijedao o. Euzebije Knežević koji živi u Pećnom



Pandemija nije zaustavila vjernike da sudjeluju na grabarskom proštenju.

Osim proštenja u župi Grabar je u lipnju održana tradicionalna Likovna kolonija Ogranka Matice hrvatske Samobor. Njihovi radovi mogli su se 30. rujna razgledati u Gradskoj knjižnici Samobor.

Na blagdan Male Gospe, 8. rujna „proljećarski" maturanti Salezijanske klasične gimnazije u Križevcima u ovoj su župi proslavili 50. godišnjicu mature. Na okupljanju su se prisjetili zajedničkih dana i kolega, profesora i mnogobrojnih dobročinitelja. Posebna radost slavljenicima je bila prisutnost dragog razrednika don Marinka Ivankovića. Kako je na dan okupljanja bio Bogorodičin blagdan za sva primljena dobročinstva zahvala je kroz pjesmu izrečena kod špilje Majke Božje Efeške u Čeićima. To je jedno od rijetkih mjesta obilježja u Hrvatskoj koje je podignuto 1931. godine povodom 1600. godišnjice Efeškog sabora na kojem je proglašena dogma o Bogorodici.



Proljećari na susretu u Grabru ispred špilje Efeške Bogorodice u Čeićima

Tijekom godine vjernici su se redovito okupljali na misnim slavljima, kao i oko uređenja crkve i okoliša pokazujući time pripadnost ovoj zajednici

kroničar

KATEDRALNA ŽUPA PRESVETE TROJICE, KRIŽEVCI

U našoj najmanjoj župi u eparhiji, kroz ovu godinu zbivala su se slijedeća događanja: Na blagdan Bogojavljanja na svečanoj božanstvenoj liturgiji sv. Bazilija Velikog, križevački vladika Milan, uz prisustvo katedralnog župnika Mihajla Simunovića i jerođakona Mladena Mikulića, blagoslovljena je jordanska voda koju su vjernici na kraju litugije mogli ponijeti kućama.

Na blagdan Triju Svetitelja, zaštitnika Križevačke eparhije, u katedrali je služena sv. Liturgija koju je predvodio križevački vladika Milan uz prisustvo drugih svećenika bizantskog te rimskog obreda. Kroz veliki post se služila svake srijede i petka liturgija pretposvećenih darova, kao i druga bogoslužja tipična za to vrijeme.



Ovogodišnja proslava Sveta tri Jerarha zaštitnika naše eparhije

Kroz veliki tjedan su služena sva bogoslužja u katedrali uz veliki odaziv vjernika kako našeg tako i rimskog obreda. Na Veliki petak prilikom večernje sa polaganjem plaštanice, predvođena je procesija oko biskupske rezidencije i katedrale uz prisustvo velikog broja vjernika i pjevača katedralnog zbora. Na blagdan Uskrsa, Pashe, služena je uskrsna jutrenja, a kasnije i svečana božanstvena liturgija sa tradicionalnim blagoslovom uskrsnih jela. Liturgiju je predvodio vladika Milan, uz prisustvo katedralnog župnika, monaha i drugog klera.

Na Duhovski ponedjeljak, na blagdan hrama i proštenja katedralne župe, vladika Milan je zaredio jerođakona Mladena Mikulića za svećenika. Na liturgiji je pjevao katedralni zbor pod vodstvom mladog maestra Martina Plešea, kojem je to ujedno bilo i prvo službeno vođenje zbora. Liturgiji je prisustvovao veliki broj klera i vjernika.



Novi svećenik Križevačke eparhije monah o. Mladen Mikulić

Na blagdan Presvete euharistije (Tjelova), u katedrali je bila velika svečanost prilikom koje su prvi puta primili Svetu Pričest četvero naših malih župljanja: Mihael Simunović, Jakov Simunović, Ivana Pavao Mesaroš te Marilen Mesaroš.

Naš katedralni zbor svake nedjelje pjeva svetu liturgiju, a pjevači se rado odazivaju. Katedralni zbor je pjevao u katedrali na ređenju još dvojice novozaređenih svećenika za našu eparhiju, Jana Jakubova i Ivana Skaljivskog.



Ređenje svećenika Ivana Skalivskog

Gospa Klokočevska u Križevcima

U subotu i nedjelju, 26. i 27. lipnja 2021., u Grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima, boravila čudotvorna ikona Majke Božje iz Klokočova u Slovačkoj. Povijesnu ikonu na putu u Rim, gdje je bila prezentirana papi Franji, uz prisustvo ondašnjeg klera, pratio je nadbiskup Ciril Vasyl, apostolski administrator Grkokatoličke biskupije Košice, grada u kojem je mučeništvo podnio i sv. Marko Križevčanin. U nedjelju je ikona bila izložena na štovanje cijeloga dana, a u 10 sati je bila služena svečana arhijerejska liturgija. Večer je zaključena s Akatistom presvetoj Bogorodici. Događaju i molitvi su prisustvovali brojni hodočasnici iz raznih dijelova Hrvatske, veleposlanici Ukrajine i Slovačke te drugi dužnosnici gradske i županijske vlasti.



Molitva pred čudotvornom ikonom u križevačkoj katedrali



Mnoštvo vjernika došlo se pokloniti velikoj svetinji



Križevačka ženska gradska garda na svečanosti dolaska ikone Klokočevske

Dne 6. rujna u katedrali uoči blagdana sv. Marka Križevčanina, tradicionalno je služena božanstvena liturgija. Liturgiju je predvodio križevački vladika Milan uz prisustvo bjelovarsko-križevačkog biskupa Vjekoslava Huzjaka i brojnih grkokatoličkih i rimokatoličkih svećenika. Liturgiju je pjevao katedralni zbor pod ravnanjem maestra Martina Plešea. Nakon liturgije je predvođena procesija do kapele sv. Marka Križevčanina, gdje je završena devetnica sv. Marku.

Dne 2. listopada hodočasnici iz Križevaca, zajedno sa katedralnim zborom, su pohodili manastir i novorenovirani hram Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama. Sv. liturgiju je služio križevački vladika Milan uz mnoštvo svećenika bizantskog i rimskog obreda. U povratku smo posjetili grad Knin, kninsku trvđavu i novosagrađenu ckrvu.

U subotu, 23. listopada 2021., na blagdan sv. apostola Jakova, brata Gospodnjega, u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima, vladika križevački Milan Stipić rukopoložio je za đakona monaha o. Antonija Pajića. Prisustvovao je veliki broj klera i vjernika, a na sv. Liturgiji je pjevao katedralni zbor.



Novi đakon Antonije Pajić

17. listopada u katedrali je služena svečana arhijerejska liturgija povodom 40. godišnjice svećeničkog ređenja katedralnog župnika i protojereja stavrofora o. Mihajla Simunovića. Tom prigodom je svoju 50. godišnjicu svećeničkog ređenja proslavio i njegov brat i dugogodišnji Mikluševački župnik, a sada umirovljeni svećenik protojerej stavrofor o. Jakim Simunović te svoju 10. godišnjicu svećeničkog ređenja o. Vladimir Simunović, eparhijski kancelar. uz prisustvo brojne obitelji, rodbine, prijatelja i vjernika, bili su prisutni i koprivničko-križevački župan Darko Koren i gradonačelnik Križevaca Mario Rajn. Liturgiju je pjevao katedralni zbor pod ravnanjem maestra Martina Plešea.

18. studenog katedralni župnik služio je sv. Liturgiju za žrtve Domovinskog rata, sve poginule branitelje i civile, a na kraju bogoslužja je služena i panahida.

Na nedjelju Krista Kralja 31.10. članovi katedralnog zbora su hodočastili u Vukovar na proštenje mjesne župe. Sv. Liturgiju je predvodio križevački vladika Milan, uz domaćeg župnika Vladimira Magoča te drugih svećenika, a pjevanje je bilo predvođeno župnim pjevačima i katedralnim



Prva sveta pričest u križevačkoj župi

zborom. Toga dana je posjećeno i Novo vukovarsko groblje gdje je odlužena panahida za sve poginule civile i branitelje Vukovara i naše domovine. Na povratku smo posjetili i obnovljeni vodotoranj, simbol obrane i razaranja grada Vukovara.

U našoj župi je održano jedno krštenje i dva vjenčanja.

4. prosinca katedralni zbor gostovao je u Carevdaru u rimokatoličkoj župi sv. Barbare povodom proštenja i pjevao na Svetoj misi. Euharistijsko slavlje je predvodio bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak uz prisustvo kancelara Križevačke eparhije Vladimira Simunovića, domaćeg župnika Dominika Jajića te drugih svećenika.

ŽUPA SAMOBOR

Pastoralne aktivnosti na području samoborske grkokatoličke župe u protekloj 2021. godini bili se uvelike ograničene. Svima poznate okolnosti oko pandemije utjecale su da se aktivitet svede na minimum. No unatoč svim poteškoćama i u našoj župu život je išao dalje. Na početku godine u dio obitelji obavljen je Joradanski blagoslov a obilježena je i Zadušna subota. Osim svećenika i župljana ove godine na Zadušnu subotu došli su i naši bogoslovi iz eparhijskog sjemeništa.



Zadušna subota u Samoboru 2021.

Novi upravitelj župe

Dosadašnji župnik o. Daniel Vranešić koji je župom u Samoboru upravljao posljednjih petnaet godina prešao je u veljači na novu službu u Zagreb. Upravu samoborske župe od tada je preuzeo protojerej Milan Vranešić. Prilikom primopredaje župe novi upravitelj vjernicima je kazao kako će se nastaviti vjeronauk za djecu, sve pastoralne aktivnosti a uvesti će se i tjedne kateheze za vjernike. Molitvena zajednica koja djeluje pri župi već dvije godine nastavila je u tekućoj godine svoje susrete utorkom navečer.

Krštenja, vjenčanja i prva pričest

Tijekom pastoralne godine u samoborskoj župi održana su krštenja i vjenčanja a napose raduje i Prva pričest koja je okupila petero vjeroučenika. Mali prvopričesnici donijeli su obilje svjetla i radosti za cijelu župnu zajednicu. Mladi i djeca uvijek daju novi poticaj svećenicima da još snažnije i aktivnije prionu duhovnom radu.



Krštenje male Lede Mihaele



Krštenje malog Marcela



Krštenje Noela okupilo je cijelu obitelj



Vjenčanje Tomislava i Anamarije Milaković



Ovogodišnji prvopričesnici u Samoboru. S lijeva: Petra Pokrajčić, Gabriel Dejanović, svećenik, Luka Pokrajčić, Luka Stanić i Janko Peris

Abrahamovsko proštenje

U listopadu smo tradicionalno svetom liturgijom obilježili godišnje proštenje Abrahamovo. Svetu liturgiju je predvodio žumberački dekan o.



Abrahamovo u Samoboru 2021.

Nenad Krajačić a propovjedao je samoborski župnik vlč. Ivica Cik. Na liturgiji su se okupili mnogobrojni vjernici koji su i nakon liturgijskog slavlja ostali u druženju oko bratskog stola.



Na Abrahamovo su vjernici ispunili crkvu

U posjetu kod Andrije Laboša

Tijekom godine u Samoboru smo posjetili našeg župljanina gospodina Andriju Laboša koji je unuk svećenika Andrije Laboša. Posjetom gospodinu Labošu željeli smo čitateljima krijesa približiti činjenicu kako on čuva jedinstveno djelo koje se zove Illirici sacri autora Daniela Farlatija. Ovo nije replika već original koji ima neprocjenjivu vrijednost. Naime u ovom djelu opisana je povijest grkokatolika u Dalmaciji.



Gospodin Andrija Laboš sa vrijednom knjigom

Naš župljanin Nikica Burić dobio mural u Samoboru

Ove godine naš župljanin gospodin Nikica Burić zvani Čokot ili Samoborac dobio je u Langovoj ulici mural tj veliku vanjsku sliku. Gospodin Burić, rođen je u žumberačkom selu Sopote, a kao hrvatski branitelj istaknuo se u borbama za Vukovar. Jedan je od posljednjih koji je napustio taj grad. Ratovao je u sastavu 204. Vukovarske brigade te je bio dozapovjednik obrane Sajmišta u Vukovaru. Nakon rata bio je načelnik samoborske vojarne. Proteklih godina Buriću je i u Splitu u Vukovarskoj ulici izrađen mural. Hrvatski narod ne zaboravlja žrtvu i doprinos koji je ovaj potomak Žumberačkih uskoka dao za Domovinu početkom 90-tih godina prošlog stoljeća.



Naš župljanin vukovarski heroj Nikica Burić ispred murala u Samoboru

NOVOSTI U ŽUPI METLIKA I RADATOVIĆI

Dana 30.06.2021 godine, dekretom preuzvišenog oca msgnr.Milana Stipića, biskupa križevačkog, za novog župnika u župama Metlika i Radatovići imenovan je o. Ivan Skaljivskij. Shodno tomu, dana 08.08. iste



Novi metliški i radatovićki župnik o. Ivan Skalivski (drugi s lijeva) sa vladikom, svećenicima i vjernicima na dan primopredaje župe

godine, otac Ivan je kanonski uveden u navedene župe kao novi župnik. Tijekom proteklog perioda, uz proces upoznavanja povjerenih mu župa i vjernika, te izgrađivanja odnosa sa župljanima, o. Skaljivskij se posvetio pastoralnom radu, naročito pastoralu starijih, samih i nemoćnih župljana, osobito onih koji su udaljeni od župne crkve.



Mladi iz župe Metlika na dan ustoličenja novog župnika Ivana

Uređujemo kuću i okoliš u metliškoj župi i razvijamo duhovni život

Svakog petka u tjednu, župnik pastoralno skrbi za stare, i nemoćne, tj. one koji nisu u mogućnosti doći na nedjeljnu Liturgiju noseći im sv. Euharistiju. Vrijedno je spomenuti bratsku, plodonosnu suradnju oca Ivana sa susjednim rimokatoličkim župnikom vlč.Primožem Bertalaničem. Početkom devetog mjeseca, uz materijalnu pomoć biskupskog Ordinarijata i vjernika, pristupilo se posvemašnjoj obnovi župnog dvora, dvorišta i pratećih objekata.



Radovi na uređenju župnog okoliša

Za blagdan Svih Svetih obavljen je blagoslov grobova u Radatovićima, Dragoševcima, Keserima, Šiljcima i u Liješću. Uspostavljeni su suradnja i kontakt sa „Žumberačkim Društvom" čiji je o. Skaljivskij postao počasni član. Također u župi Radatovići se svake nedjelje služi sveta Liturgija, a u selu Dragoševci na blagdan Velike Gospe, koji je i patron mjesta, dana 28.08. služena je sveta Liturgija.



Novi izgled okoliša župnog dvora u Metlici



Radatovićki župnik Ivan u razgovoru sa svojim župljanima



Naši vjernici na nedjeljnoj liturgiji

Uoči Bogojavljenja u župnoj crkvi sv.Ćirila i Metoda u Metlici, služena je Velika Večernja s Litijom koju su zajedno sa o. Ivanom, susluživali rkt. župnik vlč. Primož Bertalanič i župni vikar, vlč. Jakob Piletič.

Dana 25.07.2021. biskup Milan Stipić je služio svečanu arhijerejsku Liturgiju uz koncelebraciju više svećenika (o. Mihajlo Simunović, o. Mile Vranešić, o. Mihajlo Hardi, te župnik o. Ivan Skaljivskij), u obnovljenoj kapeli svetog Ilije koja se nalazi na žumberačkoj Svetoj Geri.



Liturgija u kapeli sv. Ilije na Svetoj Geri



U Šiljkima smo proslavili Aranđelovo

Također, u selu Šiljki dana 21.11 ove godine je svečano liturgijski proslavljen blagdan svetog arkanđela Mihaela.

Metliški i radatovićki župnik,
o. Ivan Skalivski



Nekadašnji radatovićki župnik Jure Hrnjak (prvi s desna) sa svojim prijateljima u Radatovićima

KROZ ŽUPU PRIBIĆ U 2021. GODINI

Obećano – ispunjeno

Svima nam je poznato i suosjećamo sa dragim ljudima koji su stradali u potresu na području Gline, Petrinje, Siska i okolnih sela. Dana20. veljače 2021. godine sam se uputio i obišao dvije obitelji Kos, jedna u selu Mađari a druga u selu Donje Komarevo. Teško im je ali ne gube nadu, bore se i trude koliko su u mogućnosti. Jedna obitelj i dalje živi u kući iako je potres učinio svoje a druga mlada obitelj živi u montažnoj kućici jer je njihova kuća određena za rušenje. Zahvaljujući vama dragi župljani župa Blagovijesti, Mrzlo Polje i Pećno pomogli smo im koliko smo mogli pogotovo vi dragi župljani jer ste od srca izdvojili i donirali novčani prilog koji sam im uručio zajedno sa hranom iz našeg Caritasa. OD SRCA VAM SE ZAHVALJUJU NA VAŠOJ DOBROTI.





U posjetu kod obitelji stradalih u potresu

Godišnje proštenje Blagovijesti

Godišnje proštenje Blagovijesti tradicionalno smo i ove godine slavili u Strmcu Pribićkom. Svečanu arhijerejsku liturgiju predvodio je vladika Milan Stipić u zajedništvu svećenika, biskupskog vikara Daniela Vranešića,

dekana o. Marijana Jeftimova, protojereja stavrofora o. Željka Pajića, đakona Mladena Mikulića i domaćeg župnika. Liturgiju su pjevali naši bogoslovi, koji su nakon svete liturgije pošli u Mrzlo polje na korizmenu duhovnu obnovu u trajanju 2 dana a voditelj duhovne obnove bio je o. Željko Pajić.



Proštenje Blagovijesti u Pribiću 2021.



Prigodna propovijed vjernicima našeg vladike Milana Stipića

Prva pričest u župi

Dana 16.svibnja 2021. godine bilo je radosno i blagoslovljeno u našoj župi. Prvu svetu pričest primio je Jan Stić, sin Jože i Ranke Stić. Neka našeg Jana Gospod čuva i vodi u životu.

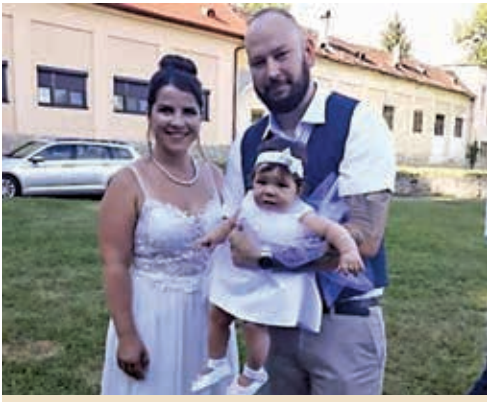




Prvopričesnik Jan sa župnikom i svojom obitelji

Radost krštenja u župi

Ove godine naša župa je imala lijepi broj krštenja što me čini kao župnika jako ponosnim i ulijeva nadu za budućnost. Sakrament krštenja primili su: Adriano Velić, Doriana Šnajder, Mia Krajačić, David Hudorović, Davor Hudorović i Mira Bastašić. Neka dragi Bog naše krštenike blagoslovi i vodi u životu, neka im podari anđela im sveta koji će ih pratiti i čuvati od zala.



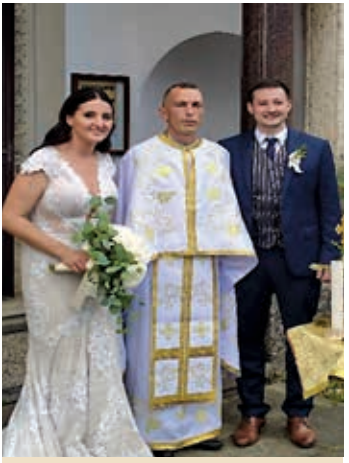
Mia Krajačić sa roditeljima

Radost vjenčanja u župi

Kao ponosni župnik moram se pohvaliti da je naša župa u ovoj 2021. godini bogatija za četiri mlada bračna para. Sakrament ženidbe su u našem svetištu Blagovijesti sklopili Petra r. Jurgan i Milan Obradović, Gabriela r. Žalac i Alen Gvozdanović, Maja r. Novak i Tomislav Krajačić i Tea r. Totić i Davor Crljenica. Želimo im obilje Božjeg blagoslova u zajedničkom životu.



Petra i Milan Obradović



Gabriela i Alen Gvozdanović



Maja i Tomislav Krajačić



Tea i Davor Crljenica



Svadbeni ugođaj u Pribiću

Hodočašće na Mariju Bistricu i u Veliko Trgovišće

Dana 26. rujna 2021 hodočastili smo u Mariju Bistricu. Bilo nas je iz Sošica Pribića i Krašića. Nakon Bistrice uputili smo se do spomen škole i kuće našeg prvog predsjednika dr. Franje Tuđmana. Prije smo se okupili u prekrasnoj župnoj crkvi u Velikom Trgovišću te upoznali sa poviješću župe i odslužili moleben na čast Presvetoj Bogorodici. Veliko hvala vlč. Luki Sljepčeviću što nas je lijepo dočekao i upoznao sa svojom župom. Neka vas dragi hodočasnici sve vodi i zagovara kod svoga Sina naša nebeska majka Marija.



Spomen- kuća dr. Franje Tuđmana



Hodočasnici ispred osnovne škole u koju je išao dr. Franjo Tuđman



Hodočasnici u župnoj crkvi u Velikom Trgovišću

NK PRIBIĆ - PROSLAVA 50. GODIŠNJICE

U nedjelju 28. studenog 2021. godine naš NK PRIBIĆ proslavio je 50 godina svog postojanja,u vatrogasnom domu, u isto vrijeme i na istom mjestu, na kojem je prije točno pedeset godina i osnovan (28. studenog 1971.) Za tu prigodu izdali su monografiju, knjigu u koju je autor, ponos našeg kraja gosp. Branko Stipković upisao sve važne podatke i ovjekovječio fotografijama od početka kluba do danas. Ponosan ujedno zahvalan gosp. Branku Stipković i NK Pribić da se nalazi u toj neprocjenjivo vrijednoj knjizi, monografiji naša župna crkva koja je vjerujem na ponos ovoga kra-

ja. Još jednom u ime župe Blagovijesti čestitamo NK Pribiću, Bog vas poživio i mnogo uspjeha u daljnjem radu i u sportskim aktivnostima.



Gosp. Branko Stipković, autor



Knjiga, monografija NK Pribić



U Krašiću je uoči Stepinčeva služena grkokatolička liturgija

Pokojni iz župe u 2021. godini

Ove godine su nas napustili i pošli putem vječnosti: Janko Stić i Zvonko Štrbac. Neka im Gospod udjeli vječni pokoj.

Nenad Krajačić, župnik

NOVOSTI IZ DALMATINSKOG VIKARIJAT

Nakon 80 godina stalni grkokatolički svećenik u Kričkama

U posljednje vrijeme iz godine u godinu obnavljaju se grkokatoličke svetinje u Dalmaciji. U ovoj godini nastavljeni su radovi na obnovi kričanske crkve. Izvršeni su radovi na zvonicima a pristupilo se djelomično i unutrašnem uređenju. Mnogobrojni svećenici i vjernici koji su pristigli na ovogodišnje proštenje u listopadu bili su veoma ugodno iznenađeni kada su vidjeli da je crkva lijepo uređena. No ipak potrebno je još mnogo toga uraditi kako bi ova svetinja zasjala u nekadašnjem sjaju. Ovogodišnje proštenje obilježeno je veoma svečano.

Svetu liturgiju na blagdan Pokrova presvete Bogorodice služio je križevački vladika Milan Stipić u zajedništvu sa svećenicima Dalmatinskog i Žumberačkog vikarijata. Liturgijskom slavlju nazočili su i svećenici iz Zadarske i Splitske nadbiskupije kao i svećenstvo sa područja Šibenske biskupije. Vladika je svećenstvu i vjernicima predstavio stalnog kričanskog svećenika o. Jana Jakubova kojemu je uz Kričke povjerena i duhovna skrb za novoosnovani Pastoralni centar u Zadru.



Svečana arhijerejska liturgija u obnovljenoj kričanskoj crkvi

Novi grkokatolički Pastoralni centar u Zadru

Od ove 2021. godine grkokatolička zajednica na području Zadra okupljena je u zaseban Pastoralni centar kojim upravlja svećenik Jan Jakubov



Kapela Svetog Duha u Zadru u kojoj se služe grkokatoličke liturgije



Arhijerejska liturgija u Zadru 2021. godine

iz Kričaka. Pripreme za bogoslužja kao i animaciju vjernika na zadarskom području vrši đakon Livio Marjan koji stalno boravi u Zadru.Za potrebe grkokatoličkih liturgija Zadarska nadbiskupija ustupila je Križevačkoj eparhiji kapelu Svetog Duha.

Nova župa i stalni grkokatolički župnik u Splitu

Iz pastoralnih potreba ove godine osnovana je u Splitu nova grkokatolička župa Krista Spasitelja. Svi katolici bizantskog obreda koji žive na splitskom području od sada imaju vlastitu župu i župnika koji od ljeta 2021. stalno boravi u gradu Splitu. Dekretom ordinarijata Križevačke eparhije stalnim splitskim župnikom imenovan je o. Zenjo Zastavni. U narednom periodu on će na splitskom području okupljati grkokatoličku zajednicu u crkvi Gospe od Dobrića u staroj jezgri grada.



Arhijerejska liturgija u Splitu. Vladika sa stalnim-rezidencijalnim dalmatinskim svećenicima

U Vrlici podignuta mala spomen kapela

U duhu obnove Dalmatinskog vikarijata ove godine podiguta je u Vrlici na mjestu nekadašnje grkokatoličke crkve mala spomen kapela. Kapela je posvećena Presvetoj Trojici baš kao što je bila posvećena i župna crkva. Danas je zajednica vrličkih grkokatolika raspršena po cijeloj Dalmaciji u

tek se rijetki sjećaju vremena kad je tu bila crkva. Stoga je ova spomen kapela podsjetnik na vrijeme kada je župa bila živa i aktivna. Na ovome mjestu svake će se godine molitveno obilježavati spomen Presvete Trojice.



Nova grkokatolička spomen kapela Presvete Trojice u Vrlici



U Vrlici zajedno vladika i gradski čelnici sa vjernicima u dalmatinskim-vrličkim i žumberačkim-uskočkim narodnim nošnjama



Obnovljena crkva u Kričkama

JASKANSKA ŽUPA PREOBRAŽENJA GOSPODNJEG U GODINI PRESVETE EUHARISTIJE

Kao i u ostalim župnim zajednicama tako i u našoj ova godina je prošla na jedan drugačiji način i bez mogućnosti nekih velikih planiranja. Kako je u Žumberačkom vikarijatu protekla godina bila posvećena svetoj Euharistiji najviše je aktivnosti bilo upravo oko poučavanja vjernika da prodube svoju vjeru i praksu i da što redovitije pristupaju tom svetom sakramentu. Zbog svog povoljnog položaja između Zagreba i Žumberka, ljudi još više vole doći u našu župnu crkvu i sudjelovati na bogoslužjima, ispovijediti se ili pak na razgovor sa svećenikom. Sveti starac Šimun svake srijede okuplja brojne obitelji, pogotovo u ovim vremenima kada smo svi postali svjesniji da je zdravlje zaista dragocijeno i jedan poseban dar koji nam je Bog dao. Velika je radost za našu župu što su upravo po molitvama sv. Šimuna kome su se mnogi bračni parovi zavjetovali i redovito dolaze na molitve, rodila dva nova života, Klara i Šimun. Dakako, Šimun je dobio ime po našem sv. Šimunu Bogoprimcu.

Na blagdan Susreta Gospoda našega u hramu (Svijećnica), kada posebno štujemo sv. Šimuna, ove godine je bilo nešto skromnije nego inače,



Arhijerejska liturgija na blagdan Svijećnice

ali vjerni narod i svećenici predvođeni preuzvišenim vladikom Milanom uputili su svoje molitve Bogu u svetoj arhijerejskoj liturgiji. Na kraju, kako je običaj, vladika je izmolio molitvu pred moćima sv. Šimuna i blagoslovio prisutnu dječicu.



Djeca i roditelji molili su sv. Simeona za blagoslov

Dana 21. veljače Crkva je proslavila Nedjelju pravovjerja, dan uzdizanja svetih ikona. Nedjelju koju Crkva posvećuje važnom povijesnom događaju kada je potvrđena pobijeda ikonoborstva nad krivovjerjem oko shvaćanja svetih ikona i njihove uloge i važnosti u praksi vjerničkog života. Na taj dan na početku Svete liturgije imali smo procesiju sa svetim ikonama oko crkve.

Dani Velikoga tjedna su posebni dani u godini kada se vjernici pozivaju sudjelovati na bogoslužjima koja su predviđena u tim danima. U našoj župi s radošću se kroz cijeli Veliki post služe Liturgije pretposvećenih darova, a na Veliki petak vjernici dolaze pokloniti se Božjem grobu u koji se polaže Plaštanica koja pretstavlja mrtvo tijelo Kristovo koje na sam blagdan Uskrsa, u ranu zoru uskrišava, a grob ostaje prazan.



Procesija s ikonama oko naše župne crkve

Prečasni Gojislav Kovačić, dekan jaskanskog dekanata, 8. svibnja je u Krašiću proslavio zlatnu misu, svečani jubilej - 50 godina svećeništva.

Sve te godine, kao župnik u Oštrcu, u Gornjem Prekrižju i u Petrovini bratski je surađivao sa grkokatoličkim svećenicima.

Iskrenu svećeničku podršku prema našoj grkokatoličkoj župi i našim jaskanskim župnicima pruža od samog osnivanja župe pa sve do danas.

U ime naše župe Preobraženja Gospodnjega čestitali smo mu na svim tim godinama predanog služenja Crkvi i narodu i želimo da mu Gospod podari još mnogaja i blagaja ljeta!

Dana 20. lipnja našu je župu posjetila jedna draga grkokatolička obitelj iz Amerike.

Gosp. Alan Bratnick potomak je Bratinića iz slavnog žumberačkog sela Badovinci, a njegova supruga gđa Chrystine D. Bratnick ima rusinsko porijeklo današnjih grkokatolika u Mađarskoj i Slovačkoj.

Njihov sin jedinac David Bratnick, bogoslov je u Beču, gdje prolazi formaciju i studij teologije kako bi jednoga dana, ako Bog da, postao svećenikom.

Kruna svih događaja i pastoralnih aktivnosti bilo je naše proštenje na blagdan Preobraženja Gospodnjega. Samom blagdanu prethodila je trodnevica u kojoj su vjernici imali priliku pristupiti Svetoj ispovijedi ili duhov-



Žumberačka obitelj Bratanić iz Amerika u našoj jaskanskoj župi

nom razgovoru i tako se duhovno pripremiti za proslavu toga velikog blagdana. Proštenje je proslavljeno Svetom arhijerejskom liturgijom koju je predvodio preuzvišeni vladika Milan, uz sudjelovanje mnoštva svećenika i naroda Božjeg.



Na blagdan Preobraženja uvijek je svečano

Ipak je ovogodišnje župno proštenje bilo drugačije za sve naše župljane, a pogotovo za obitelj Bastašić čiji je Mateo upravo toga dana sklopio ženidbu s Moranom Delač.

Naša jaskanka Petra, po mami rodom iz obitelji Bastašić, sklopila je ženidbu sa Želimirom Pršom, koji je upoznavši svoju dragu Petru, zaljubio se u povijest Žumberka i slavnih uskoka.



Mladenci ispred naše crkve

Sljedeća godina u našoj župi bit će obilježena kao jubilarna jer je točno deset godina od izgradnje i posvete naše župne crkve. Na sam dan posvete, 19. svibnja Svetom arhijerejskom liturgijom proslavit ćemo taj svečani jubilej župe i zahvaliti Gospodu za sva učinjena dobra. To slavlje ujedno će biti i glavni događaj Žumberačkog vikarijata u godini posvećenoj bolesničkom pomazanju.

o. Marjan Jeftimov
grkokatolički župnik Jastrebarskog

JUBILEJ
340-ta GODIŠNJICA GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU
1681.- 2021.

Uskočko gnijezdo na zagrebačkom Gornjem gradu – mjesto susreta kroz stoljeća

Ove 2021. godine Grkokatoličko sjemenište u Zagrebu obilježava 340-tu godišnjicu svog osnutka (1681.-2021.). U našem sjemeništu tijekom proteklih stoljeća odgojene su generacije svećenika i intelektualaca stoga je povodom ovog velikog jubileja bilo potrebno sve to zapisati i uobličiti u jednu knjigu. U tom smislu tiskana je jedinstvena fotomonografija u kojoj su opisani svi važniji događaji vezani za gornjogradsko sjemenište koje se ponekad naziva i „uskočko gnijezdo u Zagrebu". Ova knjiga koja ima sažetak na engleskom i talijanskom jeziku, sada svakom čitatelju na veoma pristupačan način približava višestoljetnu povijest središnje eparhijske odgojne ustanove.

Osim fotomonografije u povodu godišnjice izdan je i Duhovni tipik sjemeništa kao i Sjemenišna kuharica. Ove publikacije trajno će čuvati od zaborava sjemenišnu povijest. Osim publikacija za promociju sjemeništa tijekom godine flaširana je i rakija koja se kao prigodni poklon darovala mnogobrojnim gostima i dobrotvorima sjemeništa. Ove godine izrađen je i posebni sjemenišni logo koji će se koristiti u publikacijama.



Stara sjemenišna rakija iz 19. stoljeća jedinstveni je primjerak flaširanja kojeg se više nigdje ne može naći

Završena sanacija oštećenja nakon potresa

Nakon potresa koji je 2020. pogodio Zagreb, a u kojem je značajno stradala i sjemenišna zgrada pristupilo se obnovi. Nakon više od godine dana radovi su u najvećoj mjeri privedeni kraju iako će se posljedice potresa na zgradi uklanjati još dugo vremena. Na ovome mjestu potrebno je zahvaliti djelatnicima poduzeća Gradnjaprojekt i direktoru gospodinu Draženu Bariću koje je ravnatelj pozvao da se uključe u završetak radova. Poduzeće Gradnja projekt u protekla dva desetljeća radilo je na obnovi naše sjemenišne zgrade, svojevremeno su obnovili krovište, fasadu a sada su popravili sve ono što nije bilo dobro urađeno prema pravilima i priveli radove kraju. Nakon izvjesnih situacija, ravnatelj sjemeništa zatražio je u rujnu da se od strane stručnih osoba fotografira stanje na zabatnom zidu, na dijelu krovišta te na nekim drugim mjestima. Nakon što su utvrđene sve činjenice, sve fotografirano i dokumentirano, radove je dovršilo ovlašteno poduzeće gospodina Barića. Ubuduće, sve radove na obnovi sjemenišne zgrade vršiti će isključivo ovlaštena poduzeća i stručne osobe koje imaju iskustvo u obnovi kao što je primjer sa poduzećem Gradnjaprojekt. Davati da se obnovom ovakvih objekata bave nestručne osobe ima skupu cijenu, a i određene posljedice.



Ravnatelj sjemeništa o. Daniel Vranešić i direktor Gradnjaprojekta gospodin Dražen Barić sa radnicima koji s dovršili sanaciju sjemenišne zgrade nakon potresa

Uređene sve tri sjemenišne kapele

Veliki jubilej bio je poticaj da se ove godine obnove i sve tri sjemenišne kapele. Prvotno je obnovljena sadašnja bogoslovska kapela Sveta Tri jerarha na drugom katu. U toj kapeli svakodnevno mole bogoslovi i u njoj se čuva jedinstveni jubilarni križ s prikazom raspetog živog Isusa. Taj je križ izrađen povodom 400. obljetnice Marčanske eparhije 2011. godine. U proljeće je u prizemlju, u hodniku koji vodi od sjemenišne dvorane prema crkvi, uređena dječja kapela posvećena sv. Ani – Isusovoj baki i majci Presvete Bogorodice. U toj su kapeli postavljeni likovi anđela i u njoj su se odmah po uređenju počela okupljati dječica koja dolaze sa svojim roditeljima ili bakama na liturgiju. Uvijek kada prolazimo pokraj ove kapele prisjetimo se svojih baka koje su nas dovodile kao djecu u crkvu. Njima u zahvalu uredili smo ovu kapelicu. Konačno u drugoj polovici godine pristupilo se velikom zahvatu na restauraciji stare sjemenišne kapele posvećene sv. Vasiliju Velikom na prvom katu. Kapela sv. Vasilija uređena je u sadašnjem stilu 1925. godine, a obnavljana je 1954. godine. Radove na obnovi ove godine vodio je restaurator gospodin Milan Ilčić koji je kapeli nakon višemjesečnog rada vratio nekadašnji sjaj. U kapeli se od studenoga 2021. opet može slaviti sveta liturgija.



Uređena bogoslovska kapela sv. Tri Jerarha na drugom katu



Dječja kapela sv. Ane u sjemenišnom prizemlju



Nakon mjeseci marljivog rada restaurator gospodin Milan Ilčić u potpunosti je vratio nekadašnji izvorni sjaj kapeli sv. Vasilija Velikog na prvom katu

Uređen sakralni muzej na prvom katu Sjemeništa

Kao uprava sjemeništa posebnu pažnju posvetili smo pitanju uređenja novog Sakralnog muzeja u zgradi sjemeništa. Na prvom katu u velikoj dvorani uređen je prostor u kojem su smještene sve dragocjenosti koje su se tijekom proteklih stoljeća sakupile u našem sjemeništu. Zbirka ikona pokojnog svećenika i dobrotvora Zlatka Latkovića čini najvažniji dio muzejske zbirke. Tu se nalaze kaleži, evanđelja, crkvena odjeća, zvona, portreti i drugi predmeti. Muzejska zbirka predmeta sastavljena je od svih materijala; drveta, metala, papira i tkanine. Ima predmeta čak iz 6. i 7. stoljeća. Od sada se Grkokatoličko sjemenište nalazi na kulturnoj karti Grada Zagreba sa svojom jedinstvenom sa-



Katalog ikona Sakralnog muzeja u Sjemeništu



Izgled novouređenog Sakralnog muzeja u Grkokatoličkom sjemeništu na prvom katu

kralnom zbirkom. Kako bi široj javnosti približili muzejsku zbirku tijekom godine tiskan je poseban katalog sa detaljnim prikazom ikonografske zbirke. Nove generacije koje će posjećivati Sakralni muzej moći će se na jednom mjestu upoznati sa svom bogatom baštinom hrvatskih grkokatolika. Na ovome mjestu potrebno je izreći zahvalu i djelatnicima Muzeja Klovićevi dvori koji su tijekom godine stručnim savjetima i radom pomagali u uređenju muzejske zbirke Grkokatoličkog sjemeništa. Napose zahvaljujemo kustosicama iz Klovićevih dvora gđi. Ivi Sudec i gospođi dr. Petri Vugrinec te stručnom suradniku gospodinu Dragutinu Matasu.

Život u našem sjemeništu kroz godinu

Uz svu materijalnu obnovu sjemenišne zgrade tijekom godine nastavljen je redoviti bogoslovski život. Ove godine u sjemeništu boravi šest bogoslova, četiri za Križevačku eparhiju i dvojica za Eparhiju sv. Nikole iz Vojvodine. Uz redovita bogoslovska tjedna zaduženja u sjemeništu je organiziran duhovni život, a sami bogoslovi redovito sudjeluju na liturgijama u župnoj crkvi. Povezanost sjemenišne zajednice sa onom župnom veoma je



Bogoslovija 2021./2022. S lijeva sjede: duhovnik o. Mihajlo Simunović, ravnatelj o. Daniel Vranešić, duktor Bratomir Kojadinović. Stoje bogoslovi s lijeva: Vladimir Zadrepko, Andrij Kuleško, Anton Deško, Ivan Dacešen,Vladimir Zastavni.

važna za svakoga od bogoslova. Od ove godine svi bogoslovi pohađaju i redovite tjedne probe Muškog kora. Za bogoslove su organizirane i godišnje duhovne vježbe koje su se ove godine održale u Mrzlom Polju.

Gosti u Sjemeništu

U ljetnim mjesecima Sjemenište su posjetili mnogi dragi gosti iz Europe. U sjemeništu je nekoliko dana boravio grkokatolički nadbiskup Ciril Vasil i njegovi suradnici. Našu bogosloviju posjetio je i generalni vikar košičke grkokatoličke biskupije kao i generalna poglavarica sestara Bazilijanki iz Rima. Osim njih u ljetnom periodu tu su odsjeli i drugi grkokatolički svećenici iz susjednih zemalja.



Generalna poglavarica sestara Bazilijanki iz Rima časna majka Macela Runcan u našem sjemeništu

Redoviti dolazak križevačkog vladike Milana u eparhijsko sjemenište

Tijekom godine križevački vladika mons. Milan Stipić redovito je posjećivao eparhijsko sjemenište. Redoviti boravak vladike među bogoslovima poticaj je svećeničkim kandidatima da učvrste svoje zajedništvo sa ordinarijem. U tom smislu vladika je predslavio liturgiju na početku akademske godine, a na kraju akademske godine služena je zahvalnica. Bogoslovi su na poziv ordinarija višekratno boravili u eparhijskom sjedištu u Križevcima.



Generalni vikar košičke grkokatoličke eparhije Jaroslav Laičak posjetio je sjemenišnu zajednicu na povratku iz Rima



Križevački vladika Milan sa sjemenišnim poglavarima i bogoslovima nakon bogoslužja u župnoj crkvi

Sjemenište je otvoreno za svećenike i laike

Grkokatoličko sjemenište u svojoj dugoj povijesti uvijek je bilo otvoreno za svećenike koji su tu rado dolazili. Tu lijepu tradiciju nastavljamo i danas. Svećenici Žumberačkog vikarijata u prošlosti su održavali svoje sa-



Svećenici Žumberačkog vikarijata na svom sastanku u Sjemeništu predložili su obnovu Malog sjemeništa



Zajednica mladih ikonopisaca okuplja se u sjemenišnoj dvorani

stanke u sjemeništu jer je tu i samo sjedište vikarijata. Ta praksa nastavljena je i ove godine. Svećenstvo je u nekoliko navrata u sjemenišnoj dvorani održalo svoje susrete. S tom praksom nastaviti će se i dalje. Osim za svećenike vrata sjemeništa otvorena su i za laike. Zajednica ikonopisaca laika izrazila je želju da svoje susrete povremeno održavaju u našem sjemeništu te da tu izrađuju ikone. Njima smo s radošću izišli u susret.

Sjećanje na stare dane i zaslužne rektore

Obilježavanje 340. godišnjice Grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu bilo bi nepotpuno kada se ne bi prisjetili starije generacije koja je tu provela svoje bogoslovske dane. Sačuvane fotografije svjedoče nam o nekadašnjem životu u sjemeništu. Bogoslovi su organizirali svoj život na način koji je bio primjeren ondašnjem vremenu. U sjemeništu su se organizirala vesela druženja, izleti i proslave. Prema svjedočenju nekadašnjih pitomaca bilo je to vrijeme lijepih susreta. Svjedok tome jesu sačuvane stare fotografije koje nam pričaju kako je nekada lijepo bilo. Razumije se da skladnog života ne bi bilo da nisu u sjemeništu postojali uzorni rektori a to su svakako bili pokojni Ivan Đuro Višošević i Ivan Pavković.



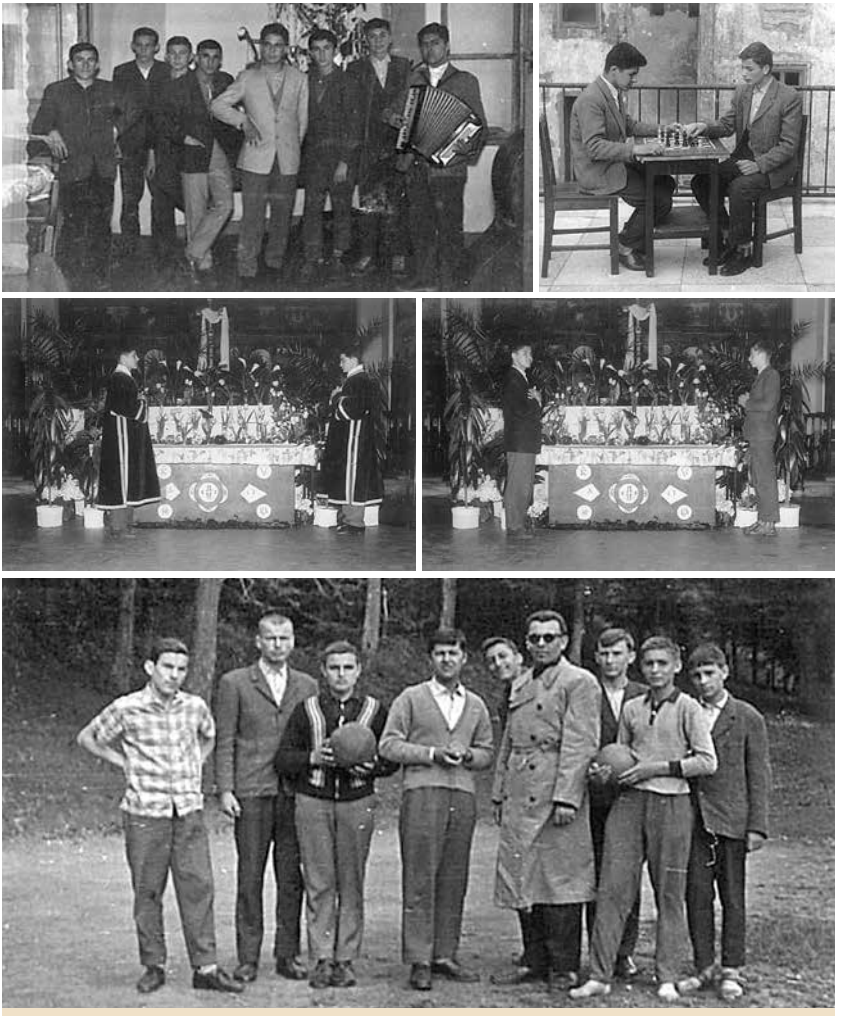
Dva Grabarčana, dva zaslužna rektora; dr. Ivan Đuro Višošević i Ivica Pavković ostavila su lijepi trag u povijesti Sjemeništa. Sjećamo ih se sa dubokim poštovanjem i zahvalnošću.



Veselje u sjemenišnoj zajednici



Prvo rektor za njim bogoslovi



Fotografije nekadašnjeg života bogoslova u našem sjemeništu

Stare fotografije neka nam posvjedoče kako je u proteklim desetljećima u Grkokatoličkom sjemeništu na Gornjem Gradu vladao duh zajedništva i bratske ljubavi. Neka nam one budu putokaz kojim putem nam valja ići.

ravnatelj
o. Daniel Vranešić

SVETINJE KRIŽEVAČKOG SAMOSTANA

Bogorodica uslišala molitve i podarila zdravlje, a vjernici u znak zahvalnosti darovali crkveno odijelo i ikone

U našoj užurbanoj svakodnevnici često zaboravljamo da je Bog s nama i da je djelatno prisutan u našem životu. Do nas kao da ne dopiru sva ona djela koja potvrđuju Božju blizinu. No potrebno je na trenutak zastati, osvrnuti se oko bližnjih i poslušati glas onih koji su iskusili blagodat božanske prisutnosti. Bog od vjernika preko Presvete Bogorodice prima molitve. Ona ih prinosi na nebeski oltar kao posrednica između nas i Stvoritelja. Postoje u našim sredinama mjesta na kojima se molitva Bogorodici prinosi svakodnevno i za razne nakane. Već više od stotinu godina u starom samostanu časnih sestra Bazilijanki u Križevcima svakodnevno se u tamošnjoj kapeli Pokrova presvete Bogorodice moli. Vjernici traže od sestara da mole za njihove nakane i potrebe. U samostanu se nalazi i dom za starice pa se i one zajedno sa redovnicama uključuju u molitvene nakane. Iako samozatajne i skromne ipak časne sestre svjedoče o milostima koja se povremeno događaju nakon molitava u kapeli pred ikonom Presvete Bogorodice. Dva su primjera na koja valja skrenuti pozornost. Prvi primjer ozdravljenja, koji se dogodio nakon molitve u samostanskoj kapeli Pokrova presvete Bogorodice, vezan je za mladu djevojku iz Australije koja je oboljela od anoreksije. Za njezino zdravlje u samostan



Ikona presvete Bogorodice

je došla moliti njezina majka. Situacija je bila zaista teška, predviđao se i najgori ishod. No majka nije gubila vjeru, tražila je da sestre preporuče Bogorodici njezinu kćer. Svaka se majka mora boriti za svoju kčerkicu. Otišla je s vjerom iz samostana. Nakon izvjesnog vremena u križevačkom samostanu u kasnim noćnim satima zvonio je telefon. Poziv iz Australije.



Ikona sv. Spiridona u samostanskoj kapeli

Majka je javila da je njezina kći čudom ozdravila. U pismu je kasnije navela i točno vrijeme kada su liječnici ustanovili ozdravljenje. Kada su u samostanu usporedili vrijeme ozdravljenja utvrdili su da je to bilo točno vrijeme kada se zajednica molila pred ikonom Bogorodice u samostanskoj kapeli. Anoreksije, te opake bolesti je nestalo a zahvalni roditelji darovali su samostanu crkveno odijelo kao trajni znak zahvalnosti obitelji za izmoljeno zdravlje svoje kćerke. Drugi slučaj uslišane molitve odnosi se na djevojku V.M. koja nije mogla začeti dijete. Iako čovjek može zbog toga izgubiti vjeru, ova se mlada djevojka nije predavala. Čula je da Bogorodica u križevačkom samostanu uslišava molitve pa se i ona ponadala da će i nju uslišati. Zaista, nakon molitve ispred ikone život ove djevojke potpuno se promijenio na bolje. Nakon nekog vremena je zatrudnjela i rodila dijete. Njezin život je Bogrodica usmjerila u radost i duhovnu ispunjenost. Od tada svake godine u znak zahvalnosti za darovano dijete Bogorodici donosi veliki buket cvijeća. Ova kapela zaista odiše mirom i duhovnošću. Tu se nalazi i moćnik sa relikvijama grkokatoličkog biskupa sv. Jozafata, a na pokrajnjem lijevom zidu je zavjetna ikona sv. Spiridona, blagog sveca koji je mnogima izmolio ozdravljenje. Nikada ne zaboravimo da Bog preko Presvete Bogorodice i svojih svetaca prima naše molitve. Molitve nas grešnih rabov Božjih.



Relikvije sv. Jozafata

POŠTANSKA MARKA U SPOMEN MARČANSKOM VLADICI PAVLU ZORČIĆU

Velika godišnjica biskupa Pavla Zorčića na marki Hrvatske pošte

Zahvaljujući gospodinu Vladimiru Palošiki iz Križevaca Hrvatska pošta izdala je povodom 400. obljetnice rođenja velikog i zaslužnog marčanskog biskupa Pavla Zorčića jubilarnu marku. Isto tako zahvalni smo svim dobročiniteljima koji su na župnoj crkvi sv. Ivana u Žabnu postavili na župnoj crkvi spomen ploče na velike marčanske biskupe. Svakako da Pavao Zorčić kao poticatelj i graditelj grkokatoličkog sjemeništa zaslužuje posebno mjesto. Ova ustanova odigrala je kroz duga stoljeća veliku ulogu u svekolikom životu domovine Hrvatske i katoličke Crkve.

Zahvalni smo gospodinu Vladimiru Palošiki koji trajno i uporno kroz svoj rad brine da mnogi značajni događaji i ugledni ljudi iz života marčansko-križevačke biskupije ne padnu u zaboravu nego podržava svijest zahvalnosti svima koji su utkali svoje sposobnosti u život grkokatoličke zajednice na ovim prostorima.



ĆIRILOMETODOV KOR

90. obljetnica osnivanja Ćirilometodova kora (1931. – 2021.) - aktivnost u 2021.

Godina 2021. je nama pjevačima i podupirateljima Ćirilometodova kora svečana jer slavimo 90. obljetnicu osnutka našeg Kora. Naime, 9. kolovoza 1931. godine kor je utemeljen kao građanski mješoviti zbor. Za vrijeme križevačkog vladike Dionizija Njaradija ustanovitelj i prvi predsjednik bio je Vjekoslav Višošević, duhovnik je bio otac Joakim Segedi, a prvi dirigent Dionizije Sabadoš. Dne 20. prosinca iste godine kor je dobio ime „Ćirilometodov", a taj datum se i danas obilježava kao „Dan kora". God. 1932. dirigentom je postao slavni Boris Komarevski, ruski emigrant, profesor na državnoj muzičkoj akademiji u Zagrebu, sve do kraja II. svjetskog rata, do svoje tragične smrti. Pod njegovim vodstvom kor je održao zapažene koncerte najprije u Zagrebu (na primjer 1932.: 8. prosinca bio je veliki koncert staroslavenskih crkvenih pjesama, uglavnom ruskih skladbi, u zagrebačkoj katedrali na Kaptolu) i ubrzo diljem Jugoslavije, s turnejama po Italiji, Francuskoj i Švicarskoj. Drugi dirigent je uskoro postao Mirko



Ćirilometodov kor 30- tih godina prošlog stoljeća

Kolarić, čije skladbe kao „Iže heruvimi" ili „Gospodi usliši" i dan danas pjevamo. Vrlo talentirani glazbenik iz Čakovca pored drugih angažmana i plodnog djelovanja dirigira mješovitim, muškim, katedralnim i dječjim zborom na gornjem gradu. 1934. snimljen je čak zvučni film o koru. Tijekom turneje u Italiji, 1937., Kor je imao posebno uspjeli nastup u papinoj ljetnoj rezidenciji u Castelgandolfu. Izvodile su se i maloprije spomenute Kolarićeve skladbe. Kor i skladatelj-dirigent dobili su dugotrajan aplauz. Kritičar je napisao: „Uglađena je i gotovo instrumentalna srebrna jasnoća tog zbora".

Od rujna 1932., Kor pjeva svake nedjelje u crkvi na gornjem gradu i otvara zbornu školu koju polaže pedesetak pjevača.

Kor je djelovao kao mješoviti pjevački zbor i glazbena udruga za gajenje i promicanje crkvenoslavenske vokalne glazbene umjetnosti – cilj koji i danas imamo pred očima kad se fokusiramo na staroslavenske skladbe.

10. svibnja 1935., Kor je dekretom Vladike dobio naslov „katedralni kor Križevačke eparhije".

Vrlo zanimljiv je podatak da su među osnivače Kora upisani, osim tadašnjeg križevačkog vladike, i zagrebački nadbiskup Bauer i koadjutor Stepinac, splitski nadbiskup Bonefačić, te tadašnji senjski, dubrovački, šibenski, hvarski i mariborski biskupi.



Sačuvana Korska spomenica čuva se u Sjemeništu

God. 1939. grkokatoličko sjemenište izdaje drugo izdanje pjesmarice „Vjenac crkvenih pjesama što ih pjeva grkokatolička mladež u Zagrebu" po kojemu još i danas pjevamo (Komarevski, Timko) i koje je djelomično ponovno uvezao gospodin Nikola Brajdić, otac naše Željke Devaj.

Borisa Komarevskog, Mirka Kolarića i oca Inokentija Timka (duhovnik kora od 1937.-1945. i dopredsjednik 1942.-1945.) spominjemo zbog njihove tragične smrti 1945.

Godina 2021. je počela s lijepom viješću: vladika u miru, Nikola, donio nam je dugo očekivane CD-e, snimljene 2017. g. u župnoj crkvi na Gornjem gradu, koje je uredio maestro Josip Degl' Ivelio i koji je svim pjevačima čestitao obljetnicu. CD se može kupiti u sjemeništu.

21. siječnja naša dugogodišnja pjevačica i zauzeta podupirateljica Marujsa Jurista slavila je svoj 80. rođendan. Sve nas je iznendilo da je odlikovana ordenom kneginje Olge III. stupnja, i to od predsjednika Republike Ukrajine Zelenskog. U ukazu o odlikovanju, kojega je potpisao i uručio veleposlanik Republike Ukrajine u Hrvatskoj Nj. Ekselencija Vasilj Kirilič, između ostaloga stoji:



Korski vijenac



Korska dvorana



Muški sastav Ćirilometodova kora 2021.

„Neumorna Marusja Jurista već desetljećima nosi baklju vjere Ukrajinaca u Hrvatskoj kao što i pridonosi zalaganju za očuvanje njihova duhovnog identiteta".

Dana 31. siječnja 2021. preminula je ing. Štefanija (Štefica) Biljak u 97. godini života, najstarija gornjogradska župljanka. Preboljela je Covid-19 i umrla u staračkom domu u Ivanićgradskoj, u kojem je dugo boravila. 7. veljače, na mesopusnu nedjelju, služena je sveta liturgija, parastos za nju. Služio ju je otac Taras Barščevski u sklopu sv. liturgije na ukrajinskom jeziku. Pokopana je na gradskom groblju Miroševac. Gospođa Štefica je rođena u Prnjavoru, u svećeničkoj obitelji. Dugo godina je bila podupirateljica Ćirilometodova kora, često bi nakon pjevane svete liturgije pohvalila pjevače i dirigente, rado bi dala svoj doprinos, do samog kraja života. Zbog pandemije dugo je nismo mogli posjetiti. Vječnaja joj pamjat!

14. srpnja nas je napustio dugogodišnji tajnik kora i pjevač bas odnosno bariton – u oba sastava: Andrija Bratanić zvan Dašek. Do Uskrsa je još aktivno pratio događaje u Koru i Sjemeništu, mada je tada već obolio od teške bolesti. Nije lako zamisliti svakodnevni rad u Koru bez našeg Dašeka koji je akribički vodio bilješke i kalendare i stekao veliko znanje o istočnoj liturgiji i pjevanju. Dašek je kao dijete kršten u rimokatoličkoj crkvi. Nje-



Mješoviti sastav Ćirilometodova kora 2021.

gova grkokatolička baka je imala utjecaj na njega i oduvijek je gajio ljubav prema istočnom obredu. 1991. postaje jedan od suosnivača obnovljenog Kora, bio je od 1998. do 2019. tajnik i zaslužni član Kora. Nekoliko godina prije smrti uspio je promijeniti obred i postati župljaninom gornjogradske župe što ga je posebno veselilo.

Budući da su radovi u sjemeništu još trajali, mogli smo prve probe, pod uvjetima pandemije, započeti tek u lipnju. Rektor sjemeništa iznenadio nas je uređivanjem korske sobe koja je 1931. godine služila kao prva pisarnica kora, a kasnije joj je na vrata stavljen natpis „Ćirilometodov kor", u kojoj je ujedno dugo bio i notni arhiv. Probe smo, čim je bilo moguće, ponovno premjestili u veliku dvoranu. Marusja je ponovno složila notni materijal mješovitog zbora i čistila nove ormare.

Nismo se još stigli dobro upjevati kad je stigla pozivnica za duhovni koncert u matičnoj crkvi: naime, u sklopu 55. međunarodne smotre folklora pod geslom „Nematerijalna kultura kao živa baština" maestro Tomislav Habulin je organizirao jedinstveni koncert tradicijskog pučkog pjevanja grkokatolika u Hrvatskoj pod nazivom „Tebe pojem Gospodi". Tako su 4. srpnja nastupili muški i mješoviti zbor, uz delegaciju iz Križevaca te ukrajinski zbor iz Lipovljana. Časni gost tom prigodom je bio vladika Mons. Milan Stipić.

Nakon ljetne stanke muški i mješoviti zbor krenuli su s probama. 9. listopada je maestro Igor Kos dirigirao svojim pjevačima uz ispomoć nekoliko žena iz mješovitog zbora. Gostovali smo u Češkom domu kao uvod u 14. središnu manifestaciju kulture Ukrajinaca Hrvatske, a povodom 120. obljetnice doseljavanja grkokatolika ukrajinaca u naše prostore. Otpjevali smo hrvatsku i ukrajinsku himnu.

Muški zbor u novoj sezoni pozdravlja nove pjevače bogoslove Andrija, Vladimira, Antona, Bratoljuba i Ivana. Mješoviti zbor pozdravlja Velimira Hržana, koji se nakon pauze ponovno aktivirao. Gospodin Velimir je bio tajnik obnovljenog Kora 1992. – 1995. i pjeva dionicu bas. Kao ispomoć pozdravljamo studentice Petru Zovko i Mihaelu Kristinu Blaznik u altu odnosno sopranu.

S nami Bog!

Edith Zeltner-Nikšić,
predsjednica





Izvori:

Goran Ivanišević, notni arhivar, razne objave;

Miroslav Vuk, Sv. Cecilija, o Mirku Kolariću (1990)

U MRZLOM POLJU ODRŽAN TRADICIONALNI SUSRET DJECE I MLADIH

Udanima vikenda od 27. do 29. kolovoza u novouređenom prostoru župne kuće u žumberačkom Mrzom Polju održan je tradicionalni susret djece i mladih Žumberačkog vikarijata Križevačke biskupije. Ova jedina grkokatolička biskupija na prostorima Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine već godinama se duhovno priprema na proslavu 250. godišnjicu svojeg postojanja.

Tako je 2021. godina posvećena Presvetoj Euharistiji. Voditelji susreta kroz program željeli su djeci još više približiti važnost tog sakramenta u svakodnevnom kršćanskom životu. Posebna radost djeci su uz sve obaveze i aktivnosti bili jahanje konja i vožnja na motorima kvadro. U susret su se uključili svi svećenici vikarijata a posebna radost susreta bio je dolazak Križevačkog biskupa Milana Stipića koji je u nedjelju služio svetu arhijeresku liturgiju.

Ovakvi susreti su za grkokatoličku djecu iznimno važni, da uz redovni školski vjeronauk mogu bolje upoznati bogatstvo obrednog života svoje zajednice kako bi u ovo globalističko vrijeme budućim naraštajima na



Djeca sa biskupom i svećenicima nakon svete liturgije



Djeca i mladi uputili su pozdrav iz Mrzlog Polja



Jahanje konja dio je susreta



Quadovi su razveselili najmanje

ovim prostorima prenijeli ljepotu tradicijje i u jedinstvu katoličke Crkve svjedočili različitost. Svakako treba pohvaliti i zahvaliti upravi Križevačke biskupije da je prepoznala važnost tih susreta i svesrdno ih podržava. Pohvalno je da te susrete iz godine u godinu sve više svojim angažmanom podržavaju roditelji. Ta sinergija djece i roditelja ovdašnjim župnicima daje motivaciju u traženju odgovora na suvremene pastoralno-katehetske izazove sadašnjeg trenutka.



Crtež malog uskoko Pere i uskokinje Ane - logo susreta

ISPOD SVETE GERE MOJ JE RODNI KRAJ

Od najranijih vremena i najstarijih civilizacija na svim stranama zemaljske kugle planinski vrhovi izazivali su i poticali čovjekovu maštu pitanjima što se to tamo događa. Iz te radoznalosti u čovjeku se razvijalo strahopoštovanje prema planini. Sama činjenica da i glas grmljavine koji je dolazio s planinskih vrhunaca u podnožje bio je više nego simboličkog znaka. Zato nije nikakvo čudo da današnji čovjek po planinskim vrhuncima nalazi elemente najprimitivnije religioznosti počevši od Kine, središnje Azije ili jedne ili druge Amerike ili afričkih planinskih vrhova. U judeokršćanskoj kulturi planina ima vrlo značajno mjesto. Od prve Abelove žrtve, preko Noinog orijentira u lađi, Abrahamove žrtve, Mojsijevog uspona na brdo Sinaj i primanja Deset zapovijedi, do žrtve Isusa Krista na brdu Golgota i njegova uznesenja na Maslinskoj gori.

Žumberak kao geografski pojam bitno je označen kao planinsko područje s mnoštvom većih ili manjih istaknutih brda. Ali svakako najznačajniji vrh je onaj koji dominira s cijelim područjem a to je vrh Sveta Gera sa svoja 1178 metra nadmorske visine. Za sve stanovnike u Svetogerskom podnožju posebno za djecu uvijek je bilo interesantno i bajkovito slušati od starijih ljudi što se to događa gore „u brdima". Vremenom u dugim zimskim noćima uz toplu krušnu peć i bujnom maštom starih brkatih đedova nastajale su maštovite priče pune raznih viljenjaka i vila, hrabrih ratnika i tužnih mladenačkih zaljubljenosti do čekanja kad će se otvoriti Sveta Gera, a iz njezine unutrašnjosti početi istjecati voda iz velikog podzemnog jezera. Bilo je i onako pravo težačkih priča vrijednih kosaca o tome tko je prošle sezone bio najbolji kosac, koliko puta je prevrnuo voz pun sjena, tko je bio najbolji pjevač u otkosu, koga su kosci zakosili, je li se među mladičima pojavio koji dobar kosac da zamijeni starije. Priča i pošalica na temu Svete Gere nikada nije nedostajalo. Posebno su bile interesantne priče – jadikovke žumberačkih žena i „đevojaka" koje su morale opskrbljivati u sezoni košnje svetogerske kosce cjelodnevnim obrokom. Kosački obroci imali su svoja stroga pravila. Koscima se nije kuhalo bilo što nego najbolje. Spremanje je počelo u gluho doba noći jer je do jutra trebalo skuhati dobru kokošju juhu, ispeći meso, pripremiti prilog, ispeći poviticu i pripremiti hladno vino. Ujutro kad su prvi pjevci zapjevali sve je moralo biti u procanjama uredno složeno jer u to doba pali su već prvi otkosi kosaca ranoranilaca. Žene su kretale u ranu zoru natovarene s punom procanjom jela na glavi i berjacem vina u ruci. Slijedio je pješački uspon ovako natovarenih žena u

trajanju preko dva sata, da bi se došlo do kosaca kako je rosa s trave odlazila. Jer u brdima se kosilo rano dok nije bilo dobre rose. Jer za košnju nije bio sat nego rosa na travi. Tako su trajale te priče. A pobožne bake bi tada znale nastaviti kako su im njihove bake pričale da su nekada davno išle gore, mislile su na Svetu Geru, k maši na blagdan sv. Ilije. One su na „Ilinje" prošle do ruševina naše i kranjske kapele svete Gere. Đedovi koji su obično to slušali sjedeći u zapećku krušne peći znali su podbosti s kakvim pikantnim potpitanjem vezanim uz mlade i stasite kosce. Na žalost došla su neka nova vremena, nema više ljudi, ni kosaca, ni vrijednih domaćica, nema stajskog blaga kome bi se kosilo, nema više lijepih priča. Ostale su još kod nekoliko preostalih staraca drage i mile uspomene na teška, naporna, a opet tako lijepa i idilična vremena.



Radovi na obnovi crkve

I tako iz svojih dječačkih dana prisjećamo se devedestih godina dvadesetog stoljeća. Kao da se probudio neki mali zaspali svetogerski anđelčić i šapnuo da pokušamo obnoviti barem nešto. A što će biti ljepše za vjernika kršćanina nego pokušati obnoviti višestoljetnu ruševnu kapelu. Anđelov glas se ne odbija. Dok su zli ljudi u nekom svom ludilu podmazivali ubilačko oružje uljem mržnje na najvišem vrhu Žumberačke gore počeli je raščišćavanje višestoljetne ruševine kapele svetog Ilije. Kako nas naša vjera uči da

dobro djelo uvijek privlači plemenite duše tako je bilo i ovaj put. Nekolicini prvih junaka počeli su se priključivati sve mnogobrojniji plemeniti dragovoljci. Malo po malo iz ruševina su počeli izranjati obrisi kapele svetog Ilije koji su zadivili svojim oblikom i dimenzijama. Uklonjeno je istrulo drvo velikog javora a i korijen tog javora nam je svjedočio da je staro barem 300 godina što nam je potvrdilo da je ta kapela bila izvan funkcije nekoliko stoljeća. Kako su radovi na čišćenju ruševina odmicali rasle su slatke brige što i kako dalje. Dobri mali anđeo kao da se probudio pa je omogućio da su se otkrivene mogle prema restauratorskim zahtjevima zaštititi a cijeli prostor osposobiti za liturgijska slavlja. Ili kako bi rekli stari Žumberčani „za maševati". Probijeno je i nekoliko desetaka kilometara novih cesta prema zapadnom dijelu Žumberka i Svetoj Geri. Još da neki poštenjaci nisu ukrali novce za asfaltiranje bilo bi i bolje. Idiličnost ljepote Svete Gere svakako kvari potpuno nepotrebna vojarna slovenske vojske na hrvatskom teritoriju. Ta zgrada bi svakako bila svrhovitija kako je odlučio Hrvatski sabor da se nakon odlaska prenamjeni u planinarski dom Hrvatskog planinarskog saveza i prostorom za čuvara svetišta svetog Ilije. Trideset godina je brzo prošlo, a deseci tisuća planinara, izletnika i ljubitelja žumberačke nedirnute prirode svojom prisutnošću svjedoče da se onaj mali zaspali anđelčić na vrijeme probudio ali ne samo Hrvate-Žumberčane, nego i susjede Slovence, da i oni uz pomoć Žumberčana (braća Kuljaji) obnove kapelu svete Jere ili Gere.



Uskočka crkva sv. Ilije na Svetoj Geri u novom ruhu



Ilinje smo 2021. proslavili pod novim krovom

Zahvaljujući razumijevanju i podršci uprave Križevačke biskupije tijekom 2021. godine izvršeni su opsežni restauratorski radovi na sanaciji krovišta kao svega onoga što se u žurbi Domovinskog rata nije uspjelo napraviti. I ovaj put moramo istaknuti da je obnovljeno svetište svetog Ilije na Svetoj Geri zahvalnost Žumberka i žumberčana da je naš zavičaj Žumberak u Domovinskom ratu sačuvan od svih zala koje nosi svaki rat. Na novim naraštajima je da znaju sve ovo njegovati i još bolje vjerski organizirati, a gospodarstvenicima da znaju iskoristiti ogromni potencijal.

Bit će radost i ponos sadašnjim i budućim naraštajima da nikada ne prestane, slobodno je možemo nazvati žumberačka himna Ispod Svete Gere moj je rodni kraj ili ona druga Sveta Gera jezero postalo.

Sveto pismo nas uči: „Bezboštvo je početak i uzrok svakog zla". A sveti Ilija bio je prorok i revnitelj Jahvin protiv bezboštva. Dostojno i pravedno je da i današnji naraštaj kao i onaj u davnim vremenima uputi svoje molitve da nas Bog i sveti Ilija sačuva protiv sve agresivnije neopoganštine.

ZABILJEŽENO FOTOOBJEKTIVOM U NAŠIM ŽUPAMA



Pogled na obnovljenu crkvu sv. Ilije na Svetoj Geri



Hodočasnici iz Križevaca predvođeni dirigentom Ozrenom Bogdanovićem posjetili su Žumberak i njegove svetinje (Foto; sošička crkva)



Prekrasna fotografija stojdraške crkve s pozadinom Alpa u daljini



I ove godine održana je Likovna kolonija Matice hrvatske u Grabru



U žumberačkoj rimokatoličkoj župi Oštrc postavljen je lijepi drveni kip sv. Vida



Podno župne crkve u Stojdragi obnovu čeka uskočki zdenac Dunajka. Preme staroj tradiciji tu su nekad u davnini Uskoci održavali svoje susrete i pisali pisma caru na Dunaj (slovenska riječ za Beč)



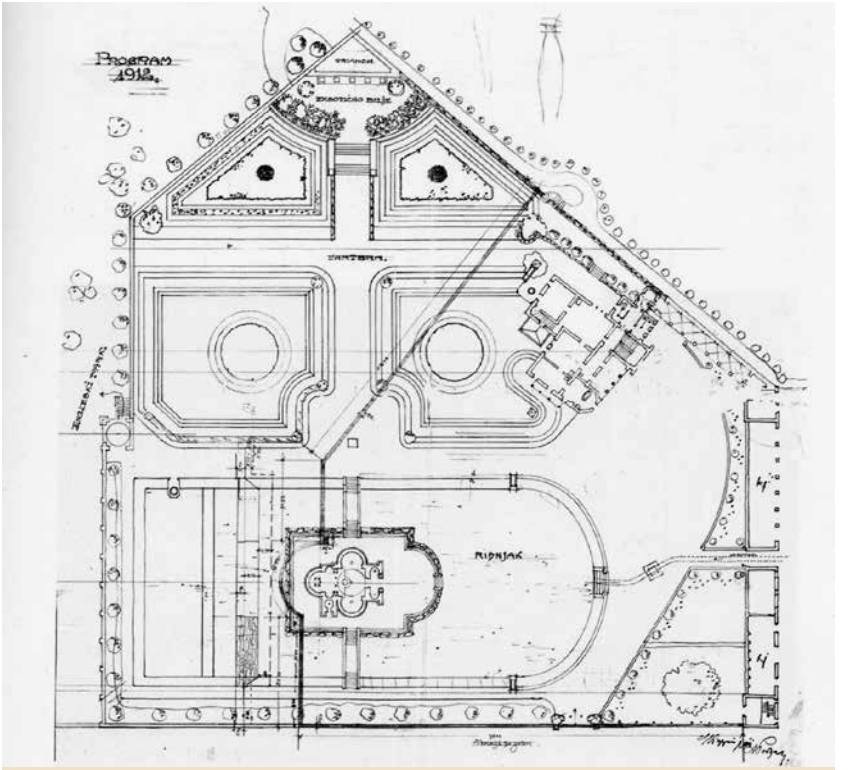
Beračkі Žumberčani u akciji. U župi Berak tijekom godine održane su radne akcija na uređenju okoliša crkve



U samoborskoj župi kod obitelji Srećka Gvozdanovića izrađene su prekrasne jaslice s tradicionalnom žumberačkom kućicom



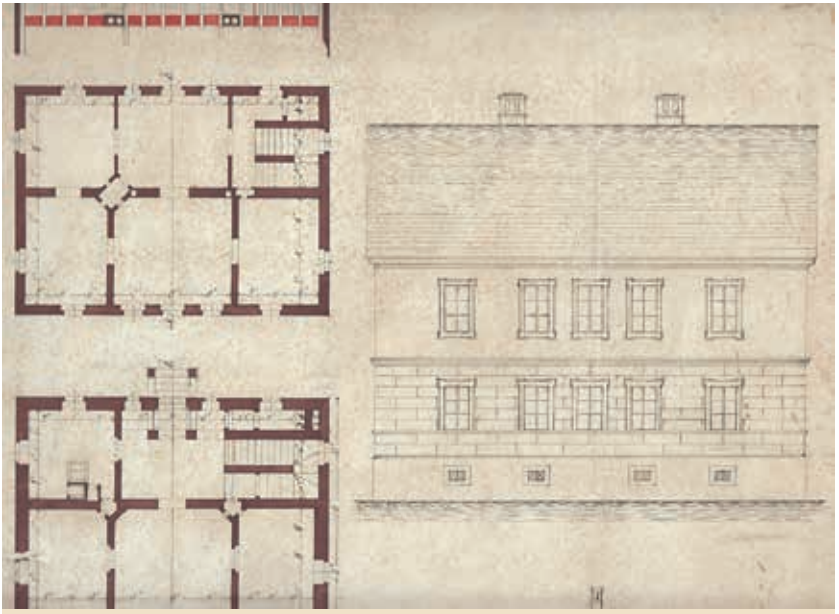
50 godina svećeništva našeg prijatelja vlč. Gojislava Kovačića proslavljeno je u Krašiću, kličemo ti dragi Gojko, na mnoga i blaga ljeta!



Pronađen nacrt parka uz crkvu u Pribiću iz 1912. godine. Prema planu na livadi lijevo od dvorca trebalo je urediti veliki i jedinstveni hortikulturalni park sa četiri velika polja i središnjim platoom.

Na crkvi u Badovincima postavljena je spomen ploča križevačkom kanoniku Tadiji Magovcu





Izvorni nacrt dvorišne zgrade u crkvenom kompleksu u Pribiću



Križevački vladika Milan posjetio je zajednicu Cenacolo u Vrbovcu



Radost kićenja borova u križevačkoj katedrali



Vjernici u Pećnom nakon liturgije 2021.



Vladika Milan posjetio je Dječačko sjemenište Zagrebačke nadbiskupije



ŽUMBERAK
JUČER, DANAS, SUTRA

USKOČKA ŽUMBERAČKA KAPETANIJA
(neobjavljena znanstvena dokumentacija)

Izvještaj Fedora Moačanina o radu u Državnom arhivu Slovenije u Ljubljani u periodu od 1972. do 1975. godine

U Žumberačkom arhivu u Stojdragi sačuvana je neobjavljena znanstvena dokumentacija Fedora Moačanina o Žumberačkoj kapetaniji. Pokojni profesor Moačanin dugo je sakupljao izvornu arhivsku građu o Žumberačkim uskocima u Državnom arhivu Slovenije u Ljubljani. Nakon što je pregledao svu građu sastavio je opširan rad o izvornim dokumentima koji su trebali biti temelj za opširno djelo o uskočkoj Žumberačkoj kapetaniji. Rad koji je trebao biti objavljen 1976. godine na žalost nikada nije objavljen a original svojih zapisa Fedor Moačanin predao je Centru za povijesne znanosti OOUR – Institut za Hrvatsku povijest (Facikl: Fedor Moačanin, ŽUMBERAČKA KAPETANIJA, izvještaj o radu u Državnom arhivu Slovenije II. Odjel). U arhivu Slovenije Moačanin je radio u nekoliko navrata: od 16. do 30. svibnja 1972., zatim tijekom 1973. godine, a značajan dio posla obavio je konačno od 10. do 30. rujna 1974. godine. U tom periodu popisao je u Državnom arhivu Slovenije u Ljubljani ukupno 934 dokumenta koja se odnose na povijest uskočke Žumberačke kapetanije. Ujedno je sastavio i kratki sadržaj svakog obrađenog dokumenta. To je u najvećoj mjeri do sada nepoznata građa za vojnu povijest Hrvatske. Na ovome mjestu dajemo skraćeni uvid u njegov znanstveni rad na temu uskočke Žumberačke kapetanije.

Svi obrađeni dokumenti se nalaze u slijedećim fontovima Državnog arhiva Slovenije:

Stanovski arhiv fasc. 281 i 540
Spisi fevdne komisije fasc. 14, 15, 16 i 17

Između ostalog pregledao je slijedeću arhivsku građu:

Izvod iz Mulnerovog dijarija
Fascikl broj 379
Fascikl broj 34
Fascikl broj 41 i 47

Fascikl broj 391
Fascikl broj 337

Stanovski arhiv

Fascikl brojevi:

Od broja 86 do 102, od 121 do 126, od 132 do 167, zatim 281, 317, 337, 401, 540, 556 i 557

Fascikl broj 14 – Spisi fevdne komisije; Žumberška feudna pisma 1535. - 1639.

- U pismu od 6. lipnja 1935. godine spominje se uskok Miloš Muškon.

Fascikl broj 15 – Spisi fevdne komisije; Žumberška feudna pisma 1644. - 1704.

- U dokumentu br. 3 nalazi se original pismo i pečat žumberačkog uskočkog kapetana Rudolfa Paradeisera.

- U pismu koje je pisano u Žumberku 1.7.1630. daruje kapetan uskocima Ivanu, Iliji i Vujici Šajatoviću zemljište „Na Gorici pod Oštrcom".

- U dokumentu (br.7) pisanom u Metlici 1. siječnja 1629. svi žumberački uskočki vojvode pišu Ferdinandu II. pismo u kojem traže da udovolji molbi vojvode Mihajla Hranilovića i vojvoda Ivana i Radivoja Rapljenovića. To je original sa 9 uskočkih pečata s grbovima. Uistinu jedinstven dokument za žumberačku vojnu povijest.

- Akvarel (oko 1728. godine) dvora u Kostanjevcu s okolicom.

Fascikl broj 16 – Spisi fevdne komisije; Žumberški fevdni akti pritožbe in razni akti.

- Pismo od 3. ožujka 1728. o udovici iza pokojnog uskoka Milinka Bratičića koja se protivi da u jednom sudskom sporu daje zakletvu. Ona piše kako „nikada vlaška žena nije polagala zakletvu".

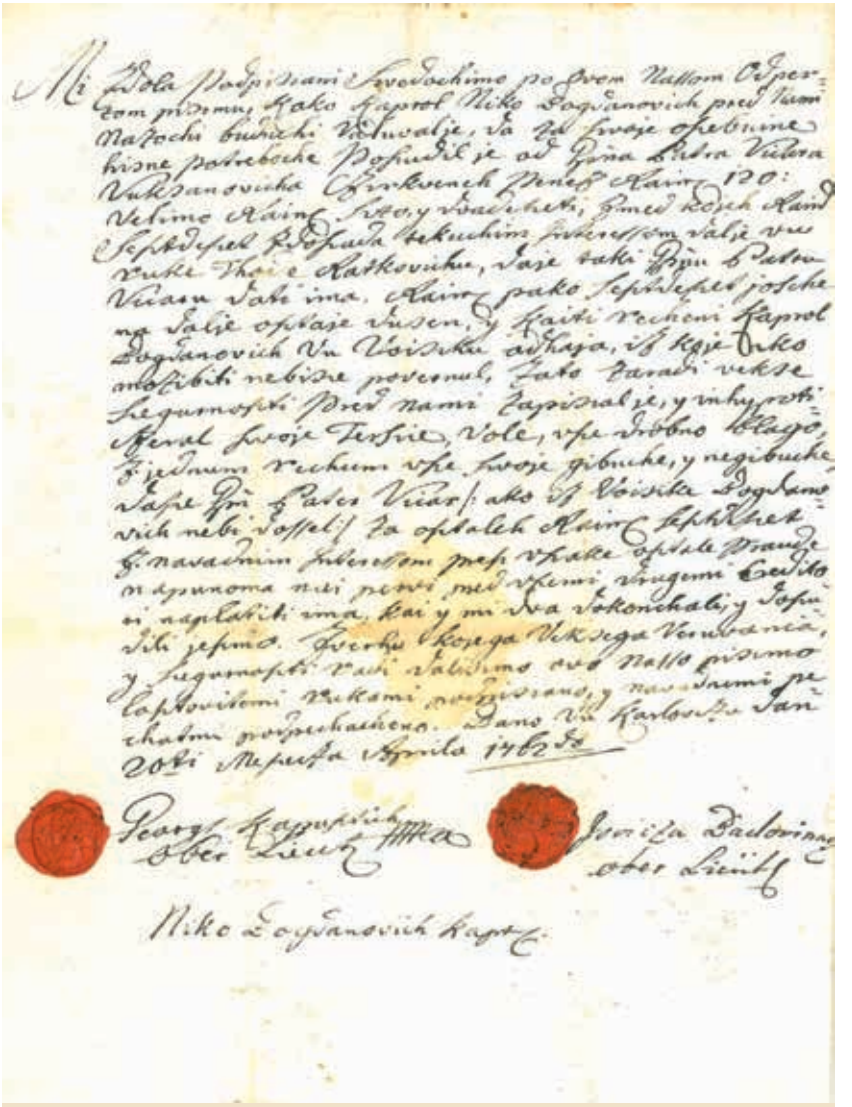
Fascikl broj 17 – Spisi fevdne komisije; Žumberški feudni in procesni spisi

- U ovom se fasciklu u nizu dokumenta spominje slučaj uskočkih svećenika Prušćevića iz Malinaca (Radatovići).

- U dokumentu br. 11 od 20. 3. 1699. spominje se i uskok Jovan Krajčović i njegova braća koja su „svi otišli u Slavoniju". Njihovu zemlju u Malincima preuzeli su svećenici Pruščevići.

- U selu Malinci u jednom spisu datiranom 1. 10. 1604. Nadvojvoda Ferdinand daje Vujačku i Iliji Kraguloviću u leno zemljišta kao naknadu za vojnu službu. Tu je zemlju već prije (od 1571.) koristio Paun Kragulović. Ovi su Kragulovići službovali kao uskoci i vojvode u Švarči.

Zahvaljujući Fedoru Moačaninu pronađene su originalne uskočke grbovnice koje se do danas čuvaju u Državnom arhivu Slovenije u Ljubljani.



Očuvani pečati uskoka Badovnica na jednom dokumentu koji je pisan hrvatskim jezikom



Najstariji žumberački uskočki mlin tzv. „Vučinićev mlin" u kanjonu Slapnice

Pogled iz kuta jednog od osnivača

PARK PRIRODE ŽUMBERAK - SAMOBORSKO GORJE

Pripreme, ostvarenje, život

Gledano sa stanovišta mladog šumarskog inženjera željnog znanja i usmjerene poduzetnosti reklo bi se da je sve otpočelo negdje 1974-te godine. Ukazala se prilika ući na mjesto vježbenika tadašnjeg RZZP! Srećom nikome nije smetao (osim konkurentici) moj 4 godišnji staž u Vjesnikovoj kući, ali je doprinijela žumberačka riječ mog profesora Zvonimira Badovinca koji me prepoznao kao vrlo zainteresiranog za sudbinu svog kraja i zaštitu prirode općenito. Nije zgorega napomenuti i da sam već pomislio da sam propao sa svojim planovima, kada me (1974.g.) tajnik RZZP upitao: kolega, jeste li organizirani? Pa – nisam; i bio je zadovoljan mojim odgovorom!

I da ne duljim, u mojim planovima nekoliko je predmeta zauzimalo visoke pozicije: obnova aleje jablana od Samobora prema sv. Nedelji, donošenje mjera posebne zaštite za Mojmir, prekrasan park u Gizniku, koji sam iz mladosti gledao sa svog balkona i – kapitalac: pronalaženje načina uspostavljanja posebnog statusa za Žumberak sa Samoborskim gorjem i Gorjancima na slovenskoj strani, posve „zemljopisno" opisan kraj između hrvatske Kupe i slovenske Krke.



Gospodin Želimir Štahan jedan od osnivača Parka prirode Žumberak - Samoborsko gorje

U međuvremenu su se rješavali drugačiji projekti, elitnog posla je zaista bilo dosta, ja sam rado sudjelovao u mnogim ad hoc radnim timovima; a moji stariji kolege su me srdačno prihvaćali. Posebno su bila dragocjena iskustva u sudjelovanju na izradi prostornih planova.

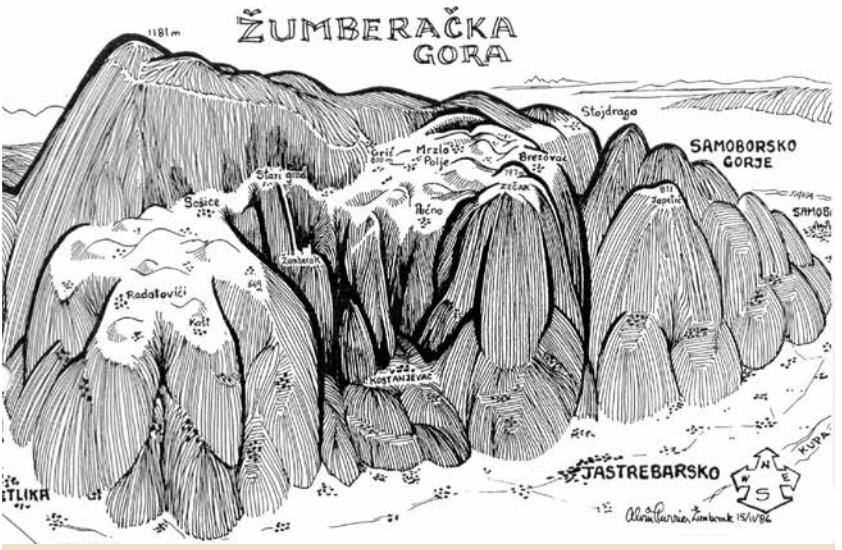
Zanimljiva je bila i moja pozicija lovca u redovima zaštitara, i jednima i drugima sam bio pomalo „sumnjiv" ali i prihvaćen. Naposljetku sam ipak bio na lovačkom fakultetu u Karlovcu predavač zaštite prirode.

Zapravo predug uvod, ali mislim da je dobro da čitatelj upozna startnu poziciju na realizaciji projekta Park prirode Žumberak-Gorjanci.

Potkraj 8-og desetljeća prošlog stoljeća osnovano je u tome kraju (s obje strane tada republičke, danas državne granice) Spomen područje – Spominsko območje sa ciljem da prouči zbivanja tijekom NOB u tom kraju, i u krajnjoj liniji da pronađe mogućnost razvoja i opstanka tada još preostalom stanovništvu. Tijekom vremena napravljene su temeljite analize, od povjesnog dijela preko prirodnih značajki, sve do infrastrukture.

Surađujući na tematici prirodnog kompleksa uočio sam priliku uvrštenja zaštitne kategorije parka prirode, tada posve nove kategorije, ali koja je u Europi već dulje egzistirala, dajući mogućnost prostornim planerima da izdvoje područja značajnih površina u kojima stalna nazočnost ljudi nije u znatnijoj mjeri promijenila prirodni okoliš već ga je u neku ruku i oplemenila.

Mislim da je bila 1982.g. kada je Obrazovni program RTZ snimio vrlo dobar dokumentarni film Park prirode Žumberak-Gorjanci u trajanju cca



Žumberak - Uskočko gorje u blizini Zagreba

25 min. prema scenariju potpisanog. Sa terena, posebno iz vukovarskog kraja dolazili su odjeci da je vrlo dobar, te je ponovljeno emitiranje.. Radeći na dokumentarcu, koristio sam ranije navedene analize, ali sam za povijesni dio angažirao đakona.....

Ubrzo je na nekim „visokim" mjestima u Zagrebu pregledavan film, koji je upravo radi povjesnog dijela uzrokovao pravi mali skandal, budući da su navedeni zaključili da je premalo pažnje posvećeno NOB. Slijedila je projekcija na velikom ekranu, te članak na pola stranice – mislim Večernjaka sa naslovom: Film na popravku.

Tijekom projekcije u Dežmanovom prolazu br.10 bilo je dosta grmljavine, primio sam na sebe kritiku manjkavog povijesnog dijela, a šaptom i nogom ispod stola me upozorio glavni urednik Zlatan P.: Štahan, nemojte se braniti.

Ukratko, urednica programa Emilija i režiser Jure kažnjeni su partijskim kaznama; mene nisu mogli tako kazniti, ali mi je direktor prstom zaprijetio: mali, pazi što radiš.

Napokon sam doznao da je general zapravo bio uvrijeđen jer je njegov tekst završio u košu, a naravno nije mu odgovaralo moje ili đakonovo autorstvo.

Potom su tijekom godina izrađivani prostorni planovi općina Samobor, Jastrebarsko i Ozalj, te je u svima uputa o Parku prirode zauzela značajno mjesto, sa obrazloženjima i naznakom mogućih granica.

Dosta se pisalo u dnevnim novinama i ostalim publikacijama, kao i na lokalnim radiostanicama. Održano je i niz informativnih sastanaka, ali se sastančilo i po općinskim upravnim tijelima i komitetima Zanimljivo da na ozaljskoj strani nije bilo problema, ali su se u Samoboru i Jastrebarskom planirane granice bez dobrih i stručnih obrazloženja uvlačile preme unutra. Naime, planirali smo obuhvatiti i krašićko područje, upravo zbog uspomena na pok. kard. Stepinca i potencijalnog rasta vjerskog turizma koji bi se mogao objediniti upravo kroz javnu ustanovu upravu Parka prirode. Žalosno je bilo što osporavatelji osim svoje političke snage i utjecaja nisu imali dobrih agumenata za izmjenu planiranih granica. Mnogo puta sam ponovio da je osnovna razlika između zaštitnih kategorija nacionalnog parka i parka prirode gotovo nevidljiva u strukturi uprave, ali je suštinska u samoj provedbi upravljanja:

Nacionalni park upravlja, park prirode koordinira!

U nacionalnim parkovima prevladava snaga Zakona o zaštiti prirode, dok je u parku prirode uz odredbe spomenutog zakona vrlo živo i kroz

proživljavanje zakona o šumama, zakona o lovstvu, zakona o popljprivrednom zemljištu i dr., ali se svega toga treba pridržavati i u područjima koja nisu pod posebnom zaštitom

Osim mojim studentima, to sam mnogo puta naznačio članovima upravnih odbora i vijeća u nacionalnom parku Risnjak i Sjeverni Velebit, te parka prirode Vransko jezero čiji sam bio član. Naravno da smo i prilikom osnivanja PP ŽSG izdvojili kamenolome u dolini Reke žumberačke i preskočili kamenolom u Slapnici. Naravno, nije im odgovarao kao granica zaštićenog područja donji rub vinogradske zone na Plešivici, odn. gornji rub šuma hrasta kitnjaka, koji i definira mikroklimatsku zonu vinograda. ali nisu rekli zašto: nisu baš točno znali! Uglavnom su tvrdili da se usporava i blokira razvoj!

Eto i godine 1999. Pripremljen je Zakon o proglašenju Žumberka i Samoborskog gorja parkom prirode, gdje je u 2. članku dan opis granica – sa svim redukcijama - i obveza Vlade RH da osnuje javnu ustanovu za upravljanje parkom prirode Žumberak-Samoborsko gorje.

Odluku o proglašenju Zakona potpisao je predsjednik Republike Hrvatske Franjo Tuđman.

2. lipnja 1999.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 16. IX. 1999. uredbu O usnivanju javne ustanove „Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje", sa sjedištem u Sošici (pogrešno: trebalo je pisati u Sošicama).

Istom uredbom osnovano je i Upravno vijeće, koje sačinjavaju dva predstavnika Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša, po jedan prestavnik Zagrebačke i Karlovačke županije, jedan predstavnik privatnih i ostalih vlasnika zemljišta unutar Parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje, dva predstavnika uglednih prirodoznanstvenih stručnjaka.

Prvi članovi **Upravnog vijeća** bili su

Potom je predsjednik vlade RH Zlatko Mateša 21. listopada 1999. imenovao Želimira Štahana privremenim ravnateljem Javne ustanove Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje.

Privremeni ravnatelj je 7. ožujka g. 2000. izradio izvješće i plan, što donosimo u cjelosti.

- obavljene sve radnje od osnivanja do registracije i izrade pečata
- krajem veljače raspušteno upravno vijeće i poništen natječaj za ravnatelja
- dogovoren prostor za rad Uprave u Sošicama i ured u Grdanjcima

- izrađen pregled prostornih planova koji se odnose na područje parka prirode
- Hrvatski prirodoslovni muzej dostavio izvješće o provedenim znanstvenim istraživanjima u području
- izrađen pregled djelatnosti koje se odvijaju na području
- izrađen prijedlog programa rada
- pribavljene ponude za opremu djelatnika, računalo, optička pomagala, mobilni telefoni, terensko vozilo
- izrađeni uvjeti zaštite prirode za gospodarenje državnim šumama na području Parka
- izrađen prijedlog povjerenstava za provođenje programa rada
- kontinuirano rađeno na publicitetu: članci u Večernjem listu, Žumberačkim novinama, razgovori na radiju i tv, Žumberački kalendar, Ekološko društvo Žumberak – prijatelji Parka prirode i dr.
- izrađen prigodni suvenir i prospekt (donacije)

Iz prijedloga programa rada koji sadrži 14. točaka izdvajamo tek razmatranje mogućnosti uključivanja ranije planiranih područja u granice Parka prirode Plešivičko i Svetojansko vinogorje, Pribić i Krašić, samoborska park šuma Tepec- Palačnik - Stražnik, te pokretanje aktinosti oko izrade prostornog plana Parka prirode., zatim utvrđivanje uvjeta zaštite prirode za korisnike prirodnih dobara, provođenje stručnih i znanstvenih istraživanja, suradnja s lokalnom upravom i pučanstvom, obilježavanje Dana parka prirode, suradnja s ostalim parkovima prirode i dr.

Zanimljiv je prijedlog kao novitet (iskušan u Francuskoj) osnivanje Povjerenstava za pomoć pri realizaciji pojedinih dijelova predloženog programa rada:

- povjerenstvo za turizam
- povjerenstvo za šumarstvo i poljoprivredu
- povjerenstvo za lov i sportski ribolov
- povjernstvo za zaštitu prirodnih vrijednosti
- povjerenstvo za zaštitu kulturne baštine
- povjerenstvo za odnose s javnošću

U šumskogospodarske osnove treba uvrstiti slijedeće uvjete zaštite prirode (i naravno, obvezno ih se pridržavati) (da se ne zavaravamo, radi se u šumama u vlasništvu države):

- oplodnu sječu izvoditi na manjim i odvojenim površinama

- ostavljati sve voćkarice
- ostavljati 1 – 4 stabla po hektaru
- nije dozvoljeno mijenjati tip šume
- ostavljati stabla uz planinarske staze
- posebnu pažnju posvetiti drveću uz izvore i vodotoke
- propisati tehnički način zaštite stabala prigodom izvlačenja
- po dovršetku radova zavesti uzoran šumski red i sanirati prometnice
- o namjeravanim radovima izvjestiti lokalno pučanstvo i samoupravu
- u GJ pronaći najveće i najdeblje stablo, obilježiti ga i očuvati sukladno s navedenim

I napokon, tko je imao strpljenja da barem površno preleti napisano, da se zagleda malo i u odgovore na vječno pitanje, od 1999.g.

ŠTO DONOSI PROGLAŠENJE ŽUMBERKA I SAMOBORSKOG GORJA PARKOM PRIRODE?

1. Područje predloženo za proglašenje parkom prirode predstavlja prirodnu geografsku i geomorfološku cjelinu.

Proglašenje ovog kraja parkom prirode znači da se ovo područje sa svojim značajkama prirodne i kulturne baštine – uz stalnu nazočnost ljudi – u pozitivnom smislu razlikuje svojom naglašenom estetskom i ekološkom kvalitetom od ostalih dijelova Hrvatske.

2. Proglašenje donosi ne samo zaštitu i unapređenje stanja prirodne imkulturne baštine, već i obveze i privilegije lokalnoj zajednici. Obveza jer očuvanje kvalitete prostora, napose zbog sve većeg sužavanja kvalitetnog prirodnog okruženja, što je glavna komponenta za postizanje kvalitete života i za privlačnost područja za nova ulaganja.
3. Očuvanje i obnova tradicionalnog seoskog obiteljskog gospodarstva provoditi će se po određenim modelima i uz pomoć međunarodnih i nacionalnih fondova.
4. Usmjereni razvoj će biti osiguran koordinacijom mnogobrojnih djelatnosti na iskorištavanju prirodnih dobara (šumarstvo, ratarstvo, vinogradarstvo, stočarstvo, lovstvo, gradnja cesta, vodoopskrba, korištenje mineralnih sirovina i dr.) i usklađivanjem prirodnih mogućnosti sa vitalnim potrebama žitelja (zapošljavanje!).
5. Razvijanje različitih oblika turizma (vjerski, seoski, lovni, planinarstvo...)

6. Sudjelovanje pojedinaca sa vlastitim projektima u nacionalnim i međunarodnim natječajima
7. Nastojanje na oživljavanju kraja zadržavanjem mladih ljudi na obiteljskom gospodarstvu (stipendiranje i sl.)
8. stalni nadzor nad stanjem prirodnog okoliša i kulturne baštine.

MALA PRIČA O VELIKOM MEDVJEDU

Veliki Medvjed, Mali Medvjed, zvijezda Sjevernjača? Astronomija? I kud baš za Žumberački krijes!

Takova pitanja će možda potaći neobični naslov ove male priče. Međutim, odnosi se zaista na medvjeda i na Žumberak. A poticaj je bio događaj koje se zbio početkom srpnja o.g. ne baš na Žumberku ali na njegovom manjem bratu, Samoborskom gorju. Naime, medvjed srednje veličine - ako je medvjedica onda je ocijenjenih cca 100 kg već blizu njene konačne težine – odjednom se našao na domak Draganjih sela ponad Smerovišća, izazvavši osjećaje između iznenađenja i zaprepaštenja. Nakon kratke šetnje i upoznavanja kraja, uputio se prema zapuštenom kamenolomu i tu je bio konac priče. Nitko ga više nije vidio, a on (ili ona?) je pod okriljem noći vjerojatno krenuo prema zapadu i većim šumskim kompleksima i manjem (posve malom) broju stanovnika. Pretpostavka ovog autora (godinama člana i voditelja međuresornog Povjerenstva RH za velike zvijeri) je da se radi vjerojatno o mladom medvjedu u 3-ćoj godini života, koji je radi postignuća spolne zrelosti otjeran iz obitelji kako mu ne bi pale na um sulude ideje o parenju u srodstvu. Budući da su mjeseci svibanj, lipanj i dio mjeseca srpnja vrijeme parenja ove veličanstvene zvijeri, vjerojatno se tu pojavio i stari „oprašivač" koji mu je također dao do znanja da dade petama vjetra.



Žumberački medo noću luta šumom

No otkuda medvjed na Žumberku, a posebno na Samoborskom gorju?

Nekada, i ne tako davno medved je sporadično navraćao na Žumberak, ali se brzo i vraćao u visoke šume Gorskog kotara na našoj strani i predjele sličnih prilika na slovenskoj, gdje je nekada kočevski kraj bio blizu 400 godina naseljen Nijemcima (od njih i danas nam poznata prezimena Hočevar, Kočevar), danas napušten i obrastao šumom.

Na geografskoj karti ćete najbolje pronaći te prostore, uprete li prstom na točku koju predstavlja izvor rijeke Kupe. Tu je dom i ishodište medvjeda i vuka, jelena i risa. Nisu se svi vratili, koji su nekad otišli. Jedan je i odstrijeljen s jeseni 1985, stigavši na lovački izložbu u Samoborskom muzeju; u želucu je imao pregršt kostanja.

Evo i ostalih podataka: jedno krzno medveda je bilo prije dvadesetak godina podnijeto samoborskoj lovačkoj komisiji za ocjenjivanje trofeja, no kad je lovac upitan za porijeklo svoje lovine, nije se mogao odlučiti između Gorkog kotara i Like, još manje identificirati lovište; a Žumberak – ma kakvi.

Navraćajući u nekoliko navrata u lovišta diljem Žumberka, prisjećam se da mi je jednom zgodom lovac upro prstom prema obližnjoj kosi - vidi Željko, ovdje je tijekom godina stradalo sigurno pet medvjeda..

Danas je medvjed na Žumberku evidentiran kao stalna divljač, kojom treba gospodariti, što znači bilježiti njegovo prisustvo i način ponašanja, brinuti se oko mogućnosti prirodne prehrane sa što manje dodavanja sa strane, sprečavanje i naknada ev. šteta, a planiran je naravno i zahvat u populaciju (odstrijel).

I da zaista budemo na čistu: medvjedi su tu. Ne samo mladi protjerani mužjaci, već i medvjedice sa mladima. Prije 5 (ili je već 6 – 7?) godina viđena je medvjedica sa 3 mlada iznad Svetojanskih toplica, dva dana kasnije brali su kruške kod Jarušja, a iste dane snimljena je i jedna druga medvjedica sa 2 mlada na Velikom Cirniku iznad Čateža u Sloveniji nedaleko staze za motokros uz koju prolazimo idemo li u Brežice po staroj cesti. Nema žičane ograde po granici Žumberka i Gorjanaca.

Očekuje se od lovaca, posebno čija su lovišta ili dijelovi u Parku prirode da u suradnji s tom Javnom ustanovom izrade protokol i daju upute stanovnicima i posjetiteljima šumskih predjela o ponašanju u „medvjeđim" predjelima. Ne treba paničariti, nego biti svijestan i ponosan što se gubitak biološke raznolikosti prestankom košnje nadoknadio na neki čudan način, dolaskom velikog smeđeg medvjeda.

Prije svega kada ga vidimo u prirodi, javimo mu se glasno, ne treba ga baš iznenađivati!

Želimir Štahan

VOLONTIRANJE U PARKU PRIRODE 2021. GODINE

Volontiranje je dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, a obavljaju ih volonteri bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeni rad. Cilj je volonterskih projekata pružiti ljudima priliku da volontiranjem odgovore na važne društvene potrebe i pridonose osnaživanju zajednica. Na taj se način volonterima omogućuje stjecanje korisnog iskustva, vještina i kompetencija za njihov osobni, obrazovni, društveni, građanski i profesionalni razvoj te time i poboljšava njihova mogućnost zaposlenja.





Volonteri ispred zgrade Parka prirode na Budinjaku

Volonteri su kod nas do sada imali priliku sudjelovati u programu praćenja stanja kornjaša - vrste kukaca u koju spada i dobro poznati 'rogati' jelenak. Krčenjem i degradacijom kvalitete šuma te stvaranjem izoliranih i rascjepkanih šumskih područja kontinuirano se smanjuje broj povoljnih staništa za ove vrste. To je dovelo do njihove ugroženosti i potrebe za njihovom zaštitom. Ideja programa je uz pomoć volontera prikupiti više vrijednih podataka o stanju ovih kukaca, a podaci su nam potrebni u planiranju preporučenih smjernica za upravljanje područjima u kojima žive ovi sitni, ali bitni stanovnici naših šuma.

Do sada smo imali prilike ugostiti nekoliko tvrtki koje su svoje akcije korporativnih volontiranja obavljali u našem Parku prirode. Djelatnici INA-e su tako 2016. očistili stazu oko Starog grada Okića gdje smo postavili poučnu stazu Okićnicu, a 2019. su nas posjetili djelatnici Kauflanda, Oracle i Grawe Hrvatska te smo uz njihovu pomoć i opremu za rad u nekoliko navrata čistili zapušteni voćnjak starih sorti u Budinjaku. U tijeku su dogovaranja s drugim tvrtkama za neke buduće akcije čišćenja.

Koje su nam sljedeće ideje za volontiranje?

I dalje pružati priliku mladim snagama da sudjeluju u radu Javne ustanove, i dalje biti domaćin tvrtkama koje žele svoje vrijeme iskoristiti za društveno i ekološki osviješteno volontiranje u zaštićenom području, ali jedan od glavnih ciljeva koji trenutno ostvarujemo jest postati dijelom programa Europskih snaga solidarnosti! U sklopu tog programa voljne organizacije predlažu volonterske projekte te dobivaju financijsku potporu uz pomoć koje postaju domaćinima inozemnim i domaćim volonterima koji svojim nesebičnim radom doprinose boljitku zajednice.

U novom Posjetiteljskom centru Sošice napravili smo smještajne kapacitete i svu potrebnu infrastrukturu kako bismo osigurali duži boravak inozemnih volontera koji će svojim znanjima i vještinama pomoći Parku i lokalnoj zajednici. Programi za iduću godinu su već prijavljeni Agenciji za mobilnost i programe EU koja će nam biti potpora u izvršenju projekata s inozemnim volonterima u očuvanju staništa, čišćenju ilegalnih deponija te radu u posjetiteljskom centru.

Očuvanje staništa jedan je od primarnih ciljeva JU „Park prirode Žumberak - Samoborsko gorje". Kao što znamo, zbog negativnog demografskog trenda i vegetacijske sukcesije zarastaju vrijedna staništa poput travnjaka koja su dom mnogim zaštićenim i ugroženim biljnim i životinjskim vrstama. Uz pomoć volontera ojačat ćemo snage na terenu i uspjeti



Novouređeni objekti Parka Prirode u Sošicama



Pogled na novi sošički kompleks Parka prirode – snimka dronom

očuvati više staništa. Čišćenjem divljih deponija očuvat ćemo naše vrijedno krško područje i vodu, a uz pomoć volontera uspjet ćemo održati više događanja za velike i male u novom centru.

Javna će ustanova tako pružiti volonterima znanje i mogućnost praktičnog rada u očuvanju okoliša, istodobno omogućiti da nešto promijene nabolje te razvijaju vlastite vještine i kompetencije koje će im pomoći u budućem životu.

Što sve ovo znači za domaće stanovništvo?

Volonteri koji će biti smješteni u Centru Sošice razvijat će dodatne programe i sadržaj za lokalno stanovništvo i posjetitelje, a bit će od pomoći starijim i nemoćnim stanovnicima Parka koji trebaju pomoć pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti (npr. pripreme drva za ogrjev, uređenje zapuštenih okućnica i sl.).

Upravo čekamo rezultate za financijsku potporu prijavljenog trogodišnjeg plana volonterskih aktivnosti. Ovim malim koracima kojima ćemo obogatiti Centar Sošice zakoračili smo u novu dimenziju rada, nove izvore financiranja i nove izazove kojima ćemo uspjeti obaviti više godišnjih aktivnosti na terenu i biti od veće pomoći lokalnoj zajednici. Veselimo se budućim izazovima!

Koje su vaše ideje za aktivnosti u posjetiteljskom centru Sošice? A koje za volonterske akcije? Javite nam se na mail park@pp-zumberak-samoborsko-gorje.hr

Marko Trupković

ŽUMBERČANI U DALEKOJ AMERICI

Možda je ovu priču najbolje započeti time da sam oduvijek voljela slušati razgovore svojih starijih ukućana o našoj rodbini raseljenoj diljem svijeta, tako se vremenom u meni probudila želja da i sama upoznam te ljude. Obzirom da smo živjeli skromno odlučila sam pričekati s tim dok ne odrastem i počnem samostalno zarađivati. U prilog mi je išla činjenica da je moja obitelj održavala kontakt sa precima koji su živjeli diljem svijeta te je vladalo međusobno poštovanje.

I tako, približavao se trenutak mojeg dugo željenog odlaska u Ameriku, točnije New York. Prikupila sam dostupne informacije od obitelji, najviše od bake Mare (mama po ocu) te iz crkvenih knjiga. Odlazak na Ellis Island – otok useljenika u saveznoj državi New York bio je ostvarenje mojih snova iz djetinjstva.

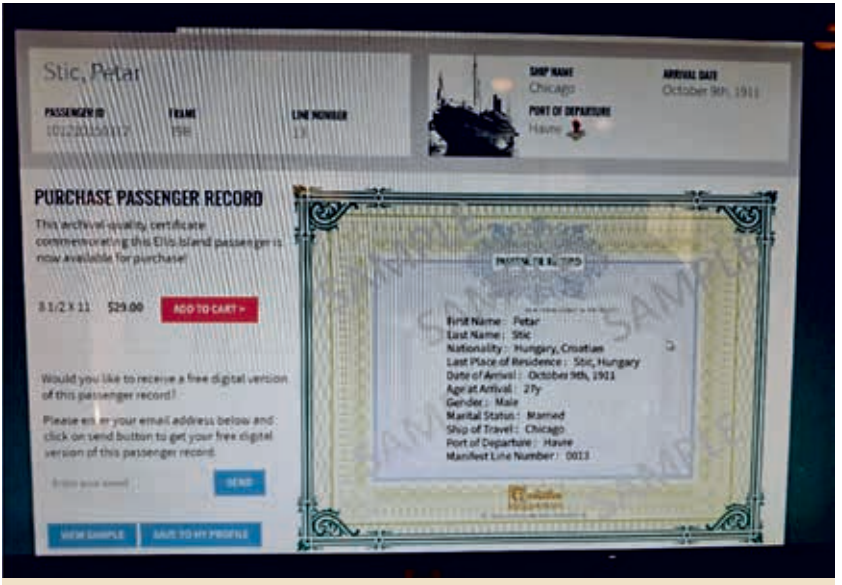
Ellis Island bio je polazna točka za mnoge ljude iz svih djelova svijeta željne boljeg života i slobode.Tako su moj šukundjed i njegov brat (djed i stric od moje bake - očeve majke), točnije otac i stric od bakine majke Jele Stić rođ. Jelenić, 1911. odlučili napustiti svoje rodno selo Stiće - tada pod



Marina je puno toga saznala od starijh

vlašću Austro-Ugarske monarhije - i zauvjek napustiti rodnu grudu. Nažalost svojih bližnjih više se nikad nisu vratili ali su do kraja svojih života brinuli o obitelji koju su ostavili iza sebe. Petar Stić je bio oženjen i imao je kćer jedinicu Jelu – od moje bake Mare majku, a njegov brat Tomo nije bio oženjen i nije imao potomaka. Nijedan od njih se nije ženio u Americi niti su imali potomaka tamo.

Prema tamo dostupnim podacima, obojica su 1911. napustili rodnu grudu, a krenuli su brodom iz luke Rijeka. Nažalost, točan datum kada su krenuli na ovaj dalek put nije zabilježen. Plovili su brodom imena Chicago, na pramcu 798, linija 13, a za nacionalnost im je pisana mađarska. Na američko tlo su pristali iste godine kada su i krenuli tj. 1911.



Evidentirani Petar Stić nakon dolaska u Ameriku

Svaki pristigli putnik morao je proći detaljne kontole (putne isprave, zdravstveno stanje, radna sposobnost, i sl.), a nakon toga je slijedila izolacija tj. karantena. Ljudi koji su zadovoljili propisane uvjete za prihvat u zemlju bili su raspoređeni na dostupna radna mjesta. Najčešće su radili na željeznici, u rudnicima i na farmama. Nažalost, nisu dostupni podaci gdje su Petar i Tomo počeli raditi ali postoje pisani dokazi da su otvorili vlastitu farmu peradi te su imali nekoliko zaposlenih. Redovito su pisali svojoj rod-



Marina Gvozdanović ispred poznatog spomenika u New Yorku

bini u tadašnjoj Austro-Ugarskoj te im slali novac, hranu i odjeću. Tako su Petrova unučad, odnosno svih šestero Jeline djece imali adekvatnu obuću i odjeću te su imali uvjete završiti osnovnu školu, tj. svi su se opismenili što je tada bila rijetkost. Nakon svoje smrti, Petar i Tomo su svu stečenu imovinu i novac oporučno ostavili svojoj obitelji u Stićima. Nažalost, nepoznato je kada i gdje su Petar i Tomo umrli te gdje su sahranjeni.

Iza sebe su ostavili vječno sjećanje da su svojom žrtvom doživotno pomagali dvije generacije koje su ostale iza njh na svojoj rodnoj grudi - u Stićima na Žumberku.

Marina Gvozdanović

ŽUMBERAČKA VOJNA TRADICIJA

Žumberačka povijest utemeljena je na vojnoj tradiciji. Od najstarijih Uskoka do modernih hrvatskih branitelja neprekinuto kroz gotovo 500 godina Žumberčani stoje na braniku Domovine. Osim ratovanja u Hrvatskoj žumberački ratnici istaknuli su se i na ratištima diljem Europe a nalazimo ih i u američkoj vojsci. Na stranicama Žumberačkog krijesa trajno se bilježi vojna tradicija kroz očuvane stare fotografije. U budućnosti svakako treba razmišljati o posebnoj vojnoj galeriji u kojoj bi se sakupile sve fotografije žumberačkih vojnika.



Vojnik Pavković
(otac rektora Ivice Pavkovića)



Sprovod jednog žumberačkog vojnika u Galiciji (Ukrajina)



Vojnik Janko Rapljenović (desno) na ratištu u Galiciji (I. svjetski rat, Ukrajina)



Žumberčan u mornarici



Vojnik Ivo Badovinac (stoji treći s lijeva)



Vojni časnik – oficir Predović



Časnik Ljubo Živković



Žumberački časnici u američkoj vojsci. Braća Max i Wiliam Badovinac (II. Svjetski rat)



Žumberački ratnik Eli Badovinac US AIR Forces (američko ratno zrakoplovstvo) nositelj visokih vojnih priznanja za ratne zasluge (1944.)



Pokojni borac Nenad Hranilović (lijevo) i brat Ilija (desno). Nenad Hranilović jedan je od najhrabrijih ratnika u Domovinskom ratu. Borio se 1991. na najtežim bojištima na ličkom ratištu.

VOĐE SELJAČKE BUNE 1573. MATIJA GUBEC I ILIJA GREGORIĆ ZAPRAVO SU BILI ŽUMBERČANI

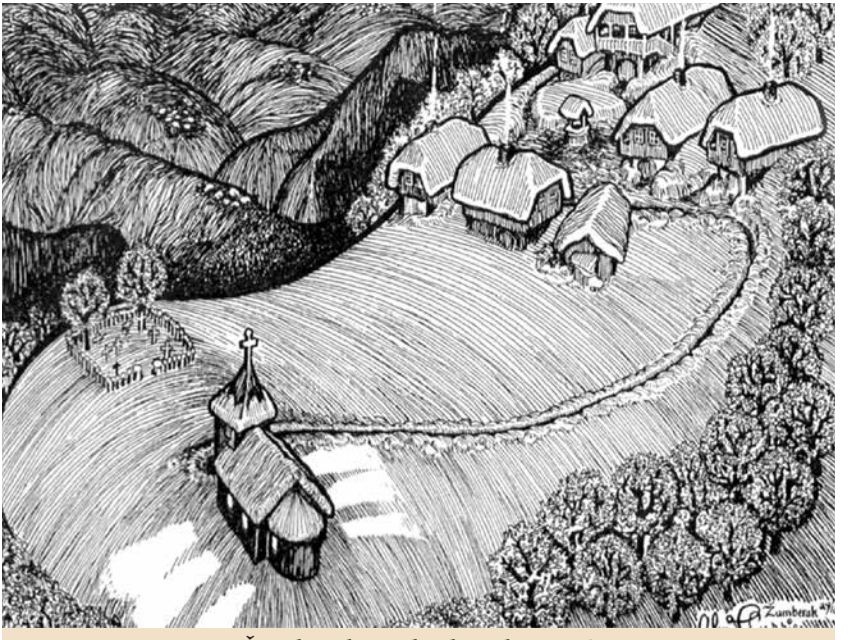
Žumberački povjesničar dr. Milko Popović izdao je 1964. malu studiju „Seljačka buna i Žumberački uskoci" (na 16 stranica) u kojoj analizira djelo ruskog povjesničara Julijana Vladimirovića Bromleja. Ruski historičar napisao je djelo „Seljačka buna u Hrvatskoj 1573." u izdanju Ruske akademije nauka iz Moskve. U tom radu donose se veoma zanimljivi i do tada nepoznati podaci o osobama koje su sudjelovale u buni. Naročito o vođi bune Matiji Gupcu i vojnom zapovjedniku seljačke vojske Iliji Gregoriću. Posebna je pažnja posvećena i petorici žumberačkih uskoka kojima je nakon Seljačke bune i bitke kod Krškoga suđeno na sudu u Ljubljani. Navodno zbog prevelike okrutnosti prema seljacima. U Ljubljani su optuženi Žumberčani vojnici: Marko Nožina iz Stojdrage, Nikola i Radić Šćepančić, Ognjan Strahinić i Mile Kovačević.

Prema podacima Ilija Gregorić bio je uskok koji je služio pod žumberačkim kapetanom. Bio je kum sa poznatim stojdraškim uskokom Markom Nožinom. Ilija Gregorić bio je rodom iz Sošica a bavio se uz vojnu



Život u uskočkom selu u vrijeme Matije Gupca

službu i trgovinom konjima, ponajviše na sajmu u Ribniku kod Žakanja. Tu su se u uskočko vrijeme prodavali konji. Konji su preko Žumberka vođeni dalje na sajmove i prodavani su vlasteli u Kranjskoj i ostatku Hrvatske. Navodno je jednog konja Ilija Gregorić prodao i Franji Tahiju u Susedgrad ali mu ga ovaj nije do kraja isplatio, što je bio jedan od razloga za njihov sukob. Vođa seljačke bune kojeg se naziva Matija Gubec zapravo se zvao Matija Beg a prozvan je Gobec - odnosno Gubec. Prema najnovijim povijesnim istraživanjima bio je rodom iz Begovog brda u Žumberku. Matija Beg priženio se u Donju Stubicu i tamo je, vjerojatno po ženi, imao mali mlin ili krčmu. Obitelji Matijine žene imala je nadimak Gobec. Tako je i njemu pridodan taj naziv.



Žumberak – uskočko selo u noći

RELI PO ŽUMBERKU

Ove godine po žumberačkim cestama održano je reli natjecanje. Tom prilikom organizatori relija i vozači sportskih automobila odlučili su kao trajni spomen na ovaj događaj posaditi u Petričkom selu jedno stablo trešnje. Na stranicama Krijesa donosimo nekoliko fotografija s tog sportskog događaja.



Vozači relija posadili su u Žumberku jednu trešnju



Vozila u pogonu

ŽUMBERAČKI KONGRES U KOSTANJEVCU

Nedavno su pronađene jedinstvene fotografije Žumberačkog kongresa koji je održan u Kostanjevcu. Sve do sada se mislio da fotografije nisu sačuvane. Fotografije imaju posebnu povijesnu vrijednost jer nam prikazuju sliku jednog vremena u kojem su se Žumberčani okupljali kako bi zajednički radili na unapređenju cijelog zavičaja. Kongres je organiziralo Društvo Žumberčana iz Zagreba.



Grb Društva Žumberčana iz Zagreba koji su organizirali kongres u Kostanjevcu



Kongres Žumberčana u Kostanjevcu. Povorku prema školi predvodi barjaktar s hrvatskom trobojnicom. Desno se vidi biskup Janko Šimrak glavni pokretač kongresa.



Slavoluk i uzvanici na ulazu u Kostanjevac



Žumberčani na kongresu



Skup Žumberčana okupio je mnoštvo naroda



Predstavnici vlasti na Žumberačkom kongresu u Kostanjevcu (zadnji desno dr. Janko Šimrak)

ODRŽANA 25. ŽUMBERAČKA UTRKA

Iza nas je 25. po redu Žumberačka utrka. Sada već tradicija koja traje četvrt stoljeća. Ponosni smo na to da se interes za naše natjecanje ne smanjuje, a tijekom godina natjecanje postaje sve šarolikije te poprima i humanitarni karakter. Organizirali smo utrku na 15 km, 6 km, dječje utrke, a ove godine po prvi puta i utrka za osobe s invaliditetom, odnosno utrku za polaznike Centra za autizam. Utrka je bila posvećena i Fair playu u sportu.

Poštujući Covid mjere stazu smo ove godine malo izmjenili. Pa tako da bismo izbjegli gužvu i vožnju od Sošica do Radatovića sva događanja počela su i završila u Sošicama. Trkači na 15 km trčali su prema Sopotu, pored slapa, sela Kekići do blizu sela Tomaševci, odnosno odvojka za Stari Grad i onda istom stazom natrag. Utrka na 6 km imala je isti okret kod Sopotskog slapa.

Time smo pokazali i ljepote centralnog dijela Žumberka, a mnogi su istakli kako im je ova staza i ljepša od prethodne. Drago nam je da smo vidjeli novo lice Sošica, koje su u ove dvije godine, od posljednje utrke moderniziralo.

I ove godine je na utrci bilo puno lijepih priča. Možda najdraža priča je utrka osoba s autizmom koju smo proveli u jutarnjim satima s čime smo



Utrka u središtu Sošica

nastavili suradnju koju smo počeli 2019. kada smo za njih na Savskom nasipu u Zagrebu organizirali humanitarnu utrku „Kišni čovjek". Razveselio nas je njihov entuzijazam i radost koju su pokazali nakon završenog natjecanja.



Najmanji natjecatelji

Radosni smo i zbog dječje utrke koja je ove godine bila najmasovnija do sada i s nikada više žara i borbenosti. Zanimljiv je bio nastup djevojčice Tamare Bulić iz OŠ Josipa Račića i AK Agrama koja je ušla u cilj kao drugoplasirana u kategoriji 3. i 4. razredi, a odmah potom nastupila i na utrci od 6 km gdje je osvojila 4. mjesto. Da bi bili zastupljeni u svim disciplinama i njena mama Jozefina je nastupila na 15 km.

Veselimo se i pobjednicima na 6 km, 17-godišnjem Domagoju Vukoviću, koji je tek nedavno počeo s ozbiljnijim bavljenjem atletikom i Renati Barić, sportskom psihologu i redovitoj profesorici na kineziološkom fakultetu u Zagrebu.

Drago nam i to što su pobjednici utrke na 15 km Tunde Szabo, mađarska olimpijka koja je jedna od djevojaka s najviše nastupa na našoj utrci i

koja je šest puta bila na našem postolju, a nije nas zaboravila i sada kada ne dijelimo novčane nagrade.

A posebno nam je drago što je pobjednik u ovoj disciplini bio naš član Darko Drakula, skromni trkač koji je napokon uspio osvojiti pobjednički pehar na nekom natjecanju. I atletičar kojeg smo morali uvjeravati da se pobjeda ne mjeri s onima koji nisu došli te da na kraju ulazi u povijest kao jedan od samo trojice Hrvata koji su ikada pobijedili na našoj utrci.

Zahvaljujemo se i Hrvoju Habušu koji je jedini nastupio na svih 25 dosadašnjih utrka.

Utrka je ove godine okupila oko 180 trkača na utrci od 15 i 6 km te 50 dječaka i djevojčica. S dva kombija iz Zagreba je stiglo i 15 osoba za autizam, a ravnateljica Centra nakon utrke rekla je da je znala kakvi će biti pozitivni komentari da bi došli s cijelim autobusom.

Zaključili bi na kraju da je naša sportska priredba doprinijela daljem razvoju sporta na Žumberku i posebno promociji ovoga kraja u koji sve više ljudi dolazi samostalno na turističke, planinarske i izletničke rute.

Janko Radić

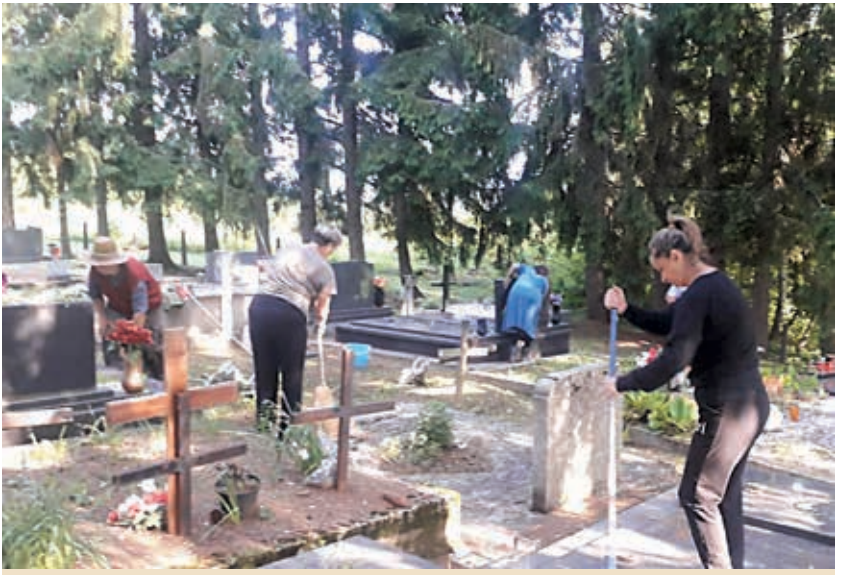
ŽUMBERAČKE CESTE ČEKAJU ASFALT

NEBRIGA SAMOBORA, JASTREBARSKOG I KRAŠIĆA ZA CESTE

Kada će se postaviti asfalt do groblja na Rudi

Dobre i lijepe vijesti što se tiče cesta dolaze ove godine iz općine Žumberak. No na žalost i dalje nema nikakvih pomaka po pitanju asfaltiranja cesta na području Općine Krašić, Grada Samobora i Grada Jastrebarskog s obzirom na dio Žumberka koje pokrivaju ove jedinice lokalne samouprave. Cesta Stakići-Pećno nije asfaltirana pa čak niti do dijela groblja koje vjernici redovito posjećuju.

Treba se nadati da će se u narednom periodu lokalna vlast odlučiti asfaltirati ovu dionicu kako bi ljudi mogli lakše doći do posljednjih počivališta svojih najmilijih na Ruđanskom groblju iznad Stakića. Ove godine organizirana je hvalevrijedna akcija uređenja ruđanskog groblja. Malo je poznato da je tu još u 16. stoljaću postojala mala uskočka crkva posvećena sv. Jurju.



Radna akcija u ruđanskom groblju, lipanj 2021.



Svatko je na svoj način doprinio u uređenju ruđanskog groblja kod sv. Jurja

Kada će doći asfalt do groblja na Osunji i do samog sela

I selo Osunja u istočnom dijelu Žumberka već godinama čeka asfalt u selo, ali i asfalt do mjesnog groblja koje je redovito posjećeno. Osunjci su marljivi i vrijedni ljudi koji na žalost do današnjeg dana nemaju normalnu prometnicu do svoga sela. Potrebno je zapitati nadležne u gradskoj vlasti Samobora kada će konačno ovaj dio Žumberka asfaltiranom cestom biti povezan sa ostatkom naselja.



Vremena u Osunji kao da stoje. Nekada djeca, sada odrasli ljudi. Vrijeme prolazi a cesta ne dolazi.

Kada će doći asfaltirana cesta do Tihočaja i Grabarka

I u jugoistočnom dijelu Žumberka kojeg pokriva Grad Jastrebarko ove godine nikakvih inicijativa po pitanju uređenja prometnica nije bilo. Vidljiva je nebriga vlasti za ovaj dio Žumberka. Iako u selima Tihočaj i Grabarak dolaze vikendaši i tu se odvija život, asfalta i dalje nema. Potrebno je stoga opet i ponovno pozvati lokalne vlasti da u svoje programe uvrste prometnice koje spajaju žumberačka naselja. Normalne prometnice uvjet su i za gospodarski napredak Žumberka. Nedavno je mladi poduzetnik Davorin Štetner osmislio program za razvoj govedarstva u žumberačkim naseljima. Da bi se to ostvarilo potrebno je urediti i ceste.



Selo Tihočaj čeka svoju cestu

Mladi poduzetnik Davorin Štetner potiče razvoj govedarstva u Žumberku



STARE FOTOGRAFIJE IZ ŽUMBERAČKOG ARHIVA U STOJDRAGI



Zidani ulaz u sjemenišni posjed u Pribiću, kasnije je ulaz koji povezuje dvije zgrade srušen protivno svim konzervatorskim uredbama. Zidani ulaz svakako treba vratiti u prvobitno stanje.



Nekadašnji ikonostas u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Grabru. Na zidu se vidi hrvatska šahovnica i hrvatski grb koji se nalazio u visini ikonostasa.



Izvorna fotografija iz 50-tih godina prošlog stoljeća. Svećenik stoji pokraj drveta murve u Berkasovu gdje je tijekom II. Svjetskog rata stradao žumberački svećenik Pavao Gvozdanović



Zagrebački grkokatolički svećenici u posjetu Grabru. Polazak ispred crkve prema Pavkovićma. Pokraj kola među ostalima stoji rektor Ivan Đuro Višošević (prvi s lijeva). Na kolima sjedi o. Živko Kustić (prvi s desna)



Svatovi u Brezovcu (Grabar)



Skica nekadašnjeg župnog dvora u Pećnu koji je izgorio u II. Svjetskom ratu



Fotografija ŽUMBERČANI SLUŠAJU SVOG SVEĆENIKA
Žumberački svećenik Janko Rapljenović govori Žumberčanima na skupu u Budinjaku 1939. godine o stanju u Križevačkoj eparhiji i borbi za Grkokatoličko sjemenište. Stoji na „ganjku" kuće Miloša Herakovića. Desno do Rapljenovića stoji predsjednik zagrebačkog Društva Žumberčana Ilija Vranešić



Svečana procesija na Petrovo u Mrzlom Polju 1939. godine.
U prvom planu borac za prava Žumberčana vojni časnik i svećenik
Janko Rapljenović (lijevo) i kanonik dr. Tomo Severović (desno)



Nekada zimska idila (konji s saonicama) u samom središtu sela Stojdraga



ŽUMBERČANI; svećenik Ilija Garapić (stoji prvi s desna), svećenik Janko Heraković (stoji prvi s lijeva), svećenik Petar Gvozdanović (sjedi lijevo), Nikola Hranilović -Vuna (stoji drugi s desna)



Koliko nas je nekada bilo. Stanovnici sela Stojdraga ispred seoskog dućana.



Križevački vladika dr. Janko Šimrak sa svojim specifičnim cilindrom ispred Hrvatske akademije na Zrinjevcu



Stara fotografija sa prikazom kamene ograde oko groblja u sošicama



Žumberački razgovor kod pila u Podžumberku.



Žumberčani ispred prve crkve u Clevelandu (USA) nakon župnog proštenja tridesatih godina dvadesetog stoljeća



Predsjednik Hrvatske bratske zajednice iz Amerike žumberački sin John Badovinac govori na glavnom zagrebačkom trgu prilikom svog posjeta Domovini



Žumberčani ispred crkve sv. Nikole u Clevelandu 1935. godine



Zanimljiva stara fotografija iz Amerike. Žumberčani čitaju. Vidi se da čitaju Žumberačke novine i Zajedničar novine Hrvatske bratske zajednice



Cesta za Vodice 1957. godine – nekad uređenija nego danas



Nekadašnji dućan na Budinjaku. Po robu se dolazilo motorom i magarcom.



Nikola Boić (otac svećenika Mirka Boića), stoji sedmi s desna s bijelom bradom, vlasnik hotela „Boića han" u bosanskom naselju Vlasenica. Fotografija je snimljena prilikom dolaska prvog poštanskog vozila u Vlasenicu 1905. godine. Nikola Boić sahranjen je u Bosni u mjestu Zvornik. Sin Josip bio je zapovjednik svih vojnih jedinica u gradu Zagrebu, Josip je preminuo 1942. godine.



Mali Žumberčani u Jaski 1938. godine. Malčika Staničić, Janko Grubač, Ana Grubač i Marta Grubač



Gvozdanovići s Brezovca. Stoji Pavle kasnije svećenik- stradao u II. Svjetskom ratu, sjede Jela i Janko zvani Jože, njegov brat Petar bio je svećenik. Do njih djevojčica Zlata kasnije udana Pavković



Žumberački sprovod u Brašljevici nekada



Jedinstvena fotografija starog ikonostasa iz crkve sv. Nikole u Badovincima. U II. Svjetskom ratu ovaj je ikonostas stradao a izgled je sačuvan samo na ovoj fotografiji. Na fotografiji se vidi i nekadašnji oslik zidova crkve u Badovincima.



Igre mladih zagrebačkih Žumberčana na Medvednici 1937. godine



Djevojka Brankica unuka svećenika Janka Kalaja ispred mrzlopoljskog župnog dvora



Žumberački svećenici za vrijeme liturgije u Mrzlom Polju; o. Janko Kalaj, o. Ivica Pavković i o. Živko Kustić



KNJIŽEVNI PODLISTAK

Vesela žumberačka šuma

Ze dalekoga gledim šumu
suncem obasjanu,
čutim ticu respopevanu
se popeva se pripoveda živo
saki svoje
tica popeva rože cveteju
tak su lepe, kaj da su moje!

Jeden popoldan šrejdem u šumu,
štela sam čuti do to tam popeva
da vidim kaj se tam zbiva
da seznam tera bi to tica bila!

Staremu rastu veverica neda mira,
skače po granju i jako se nervira.

Kad sunce prestane sjati i mrak se
počne spuščati
sa je šumska muzika zamučala
samo se jedna tica tek sad
raspopevala.

Pogledam čez granje i vidim žuti nos,
tek se onda zmislim da je te galame
kriv črni kos.

Nada Brglez

Most

Most, nevidljivi most.
Koji gradiš
u srcu – u duši.
Most koji te
s drugima veže,
ne dopusti da se ikada sruši!
Mi smo stupovi
koji ga drže
mi ljudi svih rasa i boja
možda i različitih
mišljenja,
mi raznih vjerskih opredjeljenja!
Most, ne samo jedan
nego mostova ima,
od samog postanka svijeta
mi ljudi smo vezani njima!

Mnogi izmiču od mosta
on se lagano ljulja
poneki se i sruši,
sruši ih ljudska oluja!
Život je ponekad gorak
zato i ljude mijenja,
ruši im povjerenja!
Prijateljstvo
kad jednom sagradiš
ne daj nikom
da ti ga sruši!
Sačuvaj mir svoj
kako Bog nas uči
budi dobar i milosrdan
u srcu i u duši.

Nada Bošković

Ljudi hvala vam

Hvala noći kad odmaram oči
skupljam snagu za sljedeći dan
hvala zori koja rano rudi
suncu što me
iz snova budi...

Hvala nebu
što šalje nam rosu
ruži, cvijeću, travi
na ponosu!

Svi ponosni
na svoju ljepotu
i važnosti
u našem životu.

I pticama hvala
za jutarnji pjev.
Hvala svakom
veselom stvoru
koji ne osjeća nikakv gnjev.

Ljudima hvala
na dobroj volji
hvala za
spontani smijeh.

Na pozdravu
ljubaznosti
za svaku lijepu gestu
ljudi hvala vam
za svaki osmijeh!

Nada Bošković

Žumberačko zvjezdano nebo

Kaď zaklopim oči
i zastanem malo,
vratim se tamo
gdje srce je stalo.

Meď šarenim cvijećem
I zlatninom polja,
skrivena šumom – kuća je moja!

Tamo mi mati kuhala mlijeko,
tamo me otac učio radu,
Danica, Marko, Marica, Ivo –
u nama i danas sve je to živo!

I kuća
I štala
I polje
I plug

U duši mi čuči spram doma mog dug!

Stog jednom ću možda
u zvjezdanoj noći
u beskraju blaga što Žumberak da,
vratit se i ja rodnoj si grudi,
da mi zvjezdano nebo zauvijek sja!

Lada Lokmer

Kao da sanjam

Oči sklapam
kao da sanjam
ruke pružam
kao da zvjezdani prak hvatam
Koracima laganim
majčicom zemljom plovim
svim stazama njenim
trnovitim i cvjetnim
što se prostiru ispred mene
Srce me vodi
kroz zamagljene predjele
kroz šume osjećaja
i proplanke
na kojima se ljubav odmara
Tiha pjesma nježnih duša
me doziva
lako ih vidim
oči sklapam
kao da sanjam
ruke pružam
da njihov
zvjezdani prah hvatam.

Katica Lenardić

Zgode i nezgode šegrta Hlapića

Knjiga čarobna,
Knjiga čudesna!
Još osjećam miris
tvojih novih korica
i toplinu roditeljskog doma.

Dječače hrabri, maleni, voljeni,
odnio si moje djetinje snove
u svoje zgode
i nezgode nove.

Misli su mi letjele za tobom,
šegrte Hlapiću,
po livadama, šumama
prepunim gradskim sajmovima
i uskim cvjetnim stazama.

Rušio si mostove
zazidanih ljudskih srdaca
i tminu njihovih duša.
Pomogao si slabima, izgubljenima,
starima i uplakanima.

Neumornu dušu sam ti slijedila,
zgode tvoje voljela.
Čari noćnih snova
s tobom sam osjećala
u mislima s tobom dijelila.

Uspio si pronaći
ukradenu djevojčicu Gitu,
roditeljima je vratiti.
Sve nas zajedno usrećiti,
brakom Gitu okruniti!

Danica Telišman (rođ. Raić)

Primi me u naručje

Oče...
želim biti svjetlo koje se pruža od zemlje do neba
da me Ti vidiš sa svojih visina
Želim ispuniti razlog svog rođenja
ne dopusti da me na tom putu koče besmislicama
Tvoja je ruka sigurna
Tvoja odluka prihvaćena
ulazim u tvoj vlak s perona grešnika
u vagon preobrazbe
gdje tijela postaju nježna izmaglica
u haljinama satkanim od Tvojih niti svjetla
Oče ubrzaj ovaj vlak
šapni na kojoj stanici da siđem
pošalji nosače
jer moje su uspomene teške kao kamenje
a moje ruke oslabljene od traženja pravde
Oče – nisam odustala
od obećanja koje sam ti dala
da ću ispuniti sve do kraja
to mi obećanje daje snagu za dalje
Ti mi samo pošalji zadatke
ja želim pohvale
i sve one lijepe haljine koje su mi ovdje uskraćene
nakite i jednu krunu za moju glavu
na kojoj pišu sva imena koja su me zaista voljela
Oče – znam da razumiješ moje želje
moju dušu i moja nastojanja
primi me u svoje naručje jer ljubavi nedostaje
negdje u daljini samo joj naslućujem tragove
Oče želim biti svjetlo
koje Ti vodiš do svoga izvorišta.

Katica Lenardić

Pogledaj me u lice

Više ne želim gledati slike
nego licem u lice
s rukom u ruci
s osmijehom ili prijekorom
samo da je životno i istinito
da iluziju zamjeni stvarnost
da hladnoću zamjeni toplina.

Nadišli smo sve snove
koji nemaju snagu da se ostvare
a život teče kao rijeka
svome ušću, svome moru
prespavali smo sve što se mogli i
odsanjati.

Jednom se mora ući u tok i zaplivati
ojačati snagu srca i ruka
jednom se mora plivati umjesto
sanjati
ljubiti umjesto maštati
jednom se mora živjeti
kao da smo ljudi a ne duhovi.

Bili smo izmaštane sluge svoje
odgovornosti
vjerni psi svojih nadmoćnih
gospodara
pratnja bez presedana
sve smo bili, sve smo im dali
za sebe nismo živjeli ni sanjali
bili smo tuđi, nikada svoji
Čemu još sanjati i o kome
snova je ponestalo a djela premalo
čemu slike? Pogledaj me u lice
uhvati za ruku stisni, pa neka i boli
zagrli da osjetim ti srce
da je živo, da tuče, da drhti
dahom mi kosu raznesi
jer plovimo na životnoj buri kao
brodolomci
zato mi čvrsto stisni šaku
i ne ispuštaj ju
zajedno ćemo lakše naći luku.

Katica Lenardić

Cvijet lana

Kad pogledom dohvatim azur neba
znam koliko je čežnja duboka i visoka
u kojoj se boji u duši odražava.

Tamo gore je ono naše
tako postojano i sigurno
od tamo smo spušteni da uspijemo.

Sve žrtve izgledaju nekako manje
jer znamo da radimo velike stvari
čiji su zapisi u prirodi.

U tirkizu neba
u snazi vala
u odsjaju sunca.

Ovih je dana plavo kao cvijet lana
rascvjetan na nekoj poljani sunca
gdje hodaju dvoje koji znaju
odgovore.

Katica Lenardi

Ratnik oca

Ja nemam nikakve ambicije
meni je dovoljno samo
da sam ovdje
ovdje i sada
ovoga trena
ovoga dana
ove godine
godine preokreta
u kojoj je svjetlo nova snaga
a ljubav moć koja ozdravlja
Dovoljno mi je biti svjetlo
dovoljno je biti ljubav
dovoljno je biti istina nevidljiva ali snažna
koja dopire do tamnica nevinih
do zvijezda visokih
razdirući tamu
dižući gustu maglu iznad horizonta
prodirući u srca bahata
lažljiva
licemjerna
Ja nemam ambicije
osim biti svjetlo u ulici mraka
biti putokaz prema gradu svjetla
piti svetu vodu sa čista izvora
ja želim malo a imam puno
imam najjače oružje
kojim se danas ratuje
upotrijebit ću ga u svakoj prilici
svakoga trena
ja sam ratnik Oca.

Katica Lenardić, 2021.

Slikarska istina

S početka i kraja svijeta
Slika vam je ljudi ista,
Kopija je uvijek bljeđa
Al ‘ original zato blista!

Ivan Mlačić,
2021. godina

Žumberak slavni

Isijavaju brda... peče... i žari,
povjetarac progoni vrući zrak…,
prigušen zvon, molitva jeca...
jabuka stara pruža nam hlad.
Trava se talasa, lišće treperi,
čuje se slikarski uzdisaj,
orošena čela, pogleda jasna
pokušavamo naslikat ovaj raj.
Al duša opijena ovom ljepotom
kao da drhti pred Stvoriteljem samim,
dal ćemo uspjet je naslikat tako
kad ruka zadrhti pred Žumberkom slavnim.

2015. godina,
Snježana Zakanj Radovanić

NOVE KNJIGE

U protekloj 2021. godini iz tiska je izišlo niz novih izdanja vezanih za Žumberak i Križevačku eparhiju. Na stranicama Žumberačkog krijesa prikazujemo naslovnice izdanja i kratki sadržaj.

DUHOVNI TIPIK GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA



Publikacija Duhovni tipik Grkokatoličkog sjemeništa donosi pravila za pitomce koji stanuju u Grkokatoličkom sjemeništu u Zagrebu. Osim moralnih smjernica u tipiku se daju i smjernice za svakodnevni život. Publikacija je opremljena sa zajedničkom fotografijom bogoslova i uprave sjemeništa.
Uredio: Daniel Vranešić



POVIJEST GRKOKATOLIČKE CRKVE U CRNOJ GORI I BOSNI I HERCEGOVINI

Ovaj znanstveni rad donosi povijesni prikaz grkokatoličke crkve u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini od 16. stoljeća do danas. Obiluje fusnotama koje daju dobru podlogu za daljnje istraživanje ove teme. U djelu su kao faksimili objavljeni originalni dokumenti pojednih protagonista crkvenog jedinstva na ovdašnjim prostorima.
Autor: Daniel Vranešić

SJEMENIŠNA KUHARICA



Jedinstvena knjiga Sjemenišna kuharica na svojih 90-tak stranica donosi recepte koji su se koristili u zagrebačkom Grkokatoličkom sjemeništu na Gornjem Gradu. Osim na hrvatskom dio recepata je na njemačkom jeziku.
Uredio: Daniel Vranešić

FOTO MONOGRAFIJA O GRKOKATOLIČKOM SJEMENIŠTU



Fotomonografija „Grkokatoličko sjemenište i župa sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu" jedinstveni je povijesni prikaz razvoja Grkokatoličkog sjemeništa i župe od 1681. godine do danas. Osim obilja fotografija rad donosi i popis rektora i župnika. Monografija kronološki prati tijek u zadnjih 340 godina otkako postoji Grkokatoličko sjemenište. Rad sadrži sažetak na engleskom i talijanskom jeziku.
Autor: Daniel Vranešić



PRAVILA STOLNOG KAPTOLA KRIŽEVAČKOG

Pravila stolnog kaptola križevačkog u svom sadržaju donose regule koje su članovi kaptola primjenjivali u svom svakodnevnom radu. Uz tekstualni dio u radu su objavljene i fotografije pojedinih kanonika.
Uredio: Daniel Vranešić

GRKOKATOLIČKA VRLIKA

Djelo donosi obilje povijesnih podataka o grkokatoličkoj župi u Vrlici u Dalmaciji. Uz tekstualni dio rad sadrži i niz fotografija.
Autor: Ivo Mišur



DALMATINSKI GRKOKATOLICI

Knjiga na 133 stranice opisuje život dalmatinskih grkokatolika od 19. do 21. stoljeća. U radu je sadržana i kronologija dalmatinskih grkokatoličkih župnika te brojčano stanje vjernika kroz proteklo povijesno razdoblje.
Autor: Ivo Mišur





ŽUMBERAK – DEMOGRAFSKA PROBLEMATIKA I MOGUĆNOST REVITALIZACIJE

Znanstveni rad u izdanju instituta Ivo Pilar u kojem se obrađuje demografska problematika na području Žumberka. U radu se donose statistike i grafikoni te posebne karte.
Autor: Ivo Turk

MAJKA I DVIJE KČERI – ŽUPE ŽUMBERAK, KALJE I OŠTRC

Knjiga o rimokatoličkim žumberačkim župama u Podžumberku, Kalju i Oštrcu. Rad donosi povijesni pregled tri župe sa nizom podatak o kapelama. Uz tekstualni dio knjiga obiluje fotografijama i statističkim podacima.
Autor. Mons. Juraj Jerneić





IN MEMORIAM



PAVAO KUNŠTEK

(1952. - 2021.)

Vlč. Pavao Kunštek rođen je 27. travnja 1952. godine u mjestu Križovljan u Župi sv. Martina biskupa u Martijanecu, u Varaždinskoj biskupiji, od oca Stjepana i majke Zdenke, r. Kežman. Nakon osnovne škole ulazi u Dječačko sjemenište na Šalati, gdje ispit zrelosti polaže 1971. godine. Iste godine ulazi u Bogoslovno sjemenište u Zagrebu te upisuje Katolički bogoslovni fakultet. Za svećenika ga je zaredio tadašnji zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić 26. lipnja 1977. godine. Mladu misu vlč. Kunštek slavio je 10. srpnja iste godine u rodnoj župi.

Prva služba bila mu je ona župnog vikara u Župi sv. Josipa i Gospe Lurdske u Barilovićkom Leskovcu (1978.-1979.), a nakon toga je dvije godine bio župni vikar u Župi Marije Kraljice i sv. Juraja mučenika u Davoru. Upraviteljem Župe sv. Mirka u Kostelu imenovan je 1981., a od 1983. do 1988. bio je supsidijar u Župi sv. Jurja mučenika u Draganiću. Upraviteljem Župe sv. Martina biskupa u Svetom Martinu pod Okićem imenovan je 1988. i ondje je vršio župničku službu 19 godina. Na bolovanje i oporavak upućen je 2007. godine, a umirovljen je 2020. zbog zdravstvenog stanja.



Don MIHAEL RODIĆ

(1943. - 2020.)

Don Mihael Rodić, salezijanac svećenik, rodio se u brojnoj obitelji oca Ignaca i majke Viktorije 11. prosinca 1943. u Janjevu. Nakon završene osmogodišnje škole u rodnome mjestu, 1958. stupa u salezijansko sjemenište u Zadru i ondje pohađa prva dva razreda Nadbiskupske srednje škole za spremanje svećenika. U ljeto 1960. primljen je u salezijanski novicijat u Rijeci gdje nakon položenih redovničkih zavjeta 16. kolovoza 1961. ujesen te iste godine nastavlja srednjoškolsko obrazovanje u Salezijanskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Rijeci na kojoj uspješno maturira 1963. Pedagošku praksu obavlja u salezijanskom sjemeništu u Križevcima. Teologiju pohađa na Teološkom fakultetu u Ljubljani (prve dvije godine) i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 4. srpnja 1970.

Kao svećenik djelovao je u župnim zajednicama u Hrvatskoj i Njemačkoj. Bio je vikar i župnik u Župi Gospe Loretske u Arbanasima te u Murvici i Briševu u Zadru, župnik u Župi sv. Ane u Rudešu u Zagrebu, sužupnik u Župi sv. Josipa u Rijeci i župni vikar u Župi Marije Pomoćnice u Splitu.

U tri je navrata bio dušobrižnik hrvatskih vjernika u Njemačkoj. Od 1984. do 1991. djeluje u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Pforzheimu u kojoj je od 1988. do 1991. bio i voditelj misije. Od 1998. do 2005. je dušobrižnik i voditelj Hrvatske katoličke misije u Nürnbergu, a od 2007. do 2019. je dušobrižnik u Hrvatskoj katoličkoj misiji Mittelbaden u Karlsruheu.

Na ljeto 2019. vratio se ponovno u Hrvatsku te je bio pastoralni pomoćnik i ispovjednik u Župi Duha Svetoga u Jarunu u Zagrebu. Na svetkovinu sv. Petra i Pavla, u ponedjeljak 29. lipnja 2020. proslavio je zlatnu misu u crkvi Svete Matere Slobode u Zagrebu.

Don Miheael preminuo je na Božić, 25. prosinca 2020., u Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević" u Zagrebu.



Don ŽARKO KRALJEVIĆ

(1940. - 2021.)

Don Žarko Kraljević rodio se u Privalju (Široki Brijeg) 2. svibnja 1940. U Širokom Brijegu ga je 4. listopada 1946. krizmao biskup Petar Čule, a u istome mjestu je pohađao i završio osnovnu školu. Nakon ljetnih praznika, 31. kolovoza 1955. primljen je u Salezijanski zavod u Rijeci. Salezijanski svećenički kandidati u to su vrijeme pohađali Sjemenišnu biskupijsku gimnaziju u Rijeci. Budući da ju je komunistička vlast upravo tih dana zatvorila, salezijanci su morali potražiti novo mjesto za svoje sjemenište. Zahvaljujući susretljivosti zadarskog nadbiskupa Mate Garkovića, salezijanski sjemeništarci su premješteni u Zadar gdje je don Žarko redovito pohađao i završio sva četiri razreda Nadbiskupske klasične gimnazije u Zadru.

Od 15. 8. 1956. do 16. 8. 1957. nalazi se u Salezijanskom novicijatu u Rijeci, gdje 16. 8. 1957. polaže prve redovničke zavjete. Teologiju studira u Zagrebu, gdje ga je 29. 6. 1967. godine pomoćni zagrebački biskup mons. Josip Lach zaredio za svećenika. Nakon završenog studija kemije i fizike 1972. godine dolazi kao profesor u Rijeku gdje će od 1972. godine pa sve do svoga umirovljenja u Salezijanskoj klasičnoj gimnaziji biti profesor kemije i fizike. U istoj će školi jedno vrijeme biti tajnik, a zatim i ravnatelj.

Osim što je bio profesor, don Žarko Kraljević je kao salezijanac svećenik bio aktivno uključen i u život salezijanske zajednice te je vršio razne dužnosti. Bio je ravnatelj i ekonom mjesne salezijanske zajednice, provincijalni savjetnik i član Provincijalnoga vijeća, provincijalni delegat za misije. Pastoralno je djelovao u Župi sv. Jurja u Lovranu te u župama sv. Antuna, sv. Josipa i Marije Pomoćnice u Rijeci, u župi Duha Svetoga i sv. Ivana Bosca u Zagrebu. Godine 2016. ponovno dolazi u salezijansku zajednicu u Vukovarskoj 62 u Rijeci. U proljeće 2021. prebolio je koronu, ali je ta bolest ozbiljno narušila njegovo zdravlje. Umro je u riječkoj bolnici na Sušaku u petak navečer 1. listopada 2021.



s. VJERA MARIJA ŠAMBAR

(1948. - 2020.)

Vjera Marija Šambar bila je članica sestara reda sv. Bazilija Velikog Hrvatske vice provincije u Križevcima. Rođena je 1. studenog 1948. u Jerovcu kod Ivanca (Varaždinska županija). Nakon srednjoškolskog obrazovanja odlučila se za posvećeni život i ušla u novicijat sestara reda sv. Bazilija Velikog u Križevcima gdje je ušla 15. studenog 1966. godine. Privremene zavjete položila je 29. lipnja 1969., a vječne 29. lipnja 1974.

Kao srednjoškolka Marija je bila izvrsna i nadarena rukometašica. Putovala je na natjecanja izvan Varaždina po noći kako bi sljedeći dan odigrala utakmicu. Bila je veliki borac. Ostala je borac i kao časna sestra Vjera. Ništa joj nije bilo nemoguće i neostvarivo. Bila je uporna i borbena do kraja, ali isto tako bila je izuzetno strpljiva i ponizna. Kao mlada sestra radila je na gospodarstvu samostana jer su od toga sestre i živjele, obrađujući zemlju te hraneći krave, svinje i perad.

Mijenjala je dužnosti kao što je to u novicijatu da bi se kasnije posvetila brizi i njezi za starije gospođe koje su u samostanu bile smještene, te za djevojčice iz Bosne i Žumberka siromašnog imovinskog stanja a koje su pohađale školu u Križeevcima. Bila je kućna pomoćnica u Križevcima a uz to i ekonoma Hrvatske vice provincije sestara Bazilijanki. Uz sve to i dalje se brinula za stare i nemoćne gospođe. Savjesno i s puno ljubavi služila je apostolat njihovog duhovnog oca sv. Bazilija Velikog.

Časna sestra Vjera bila je izuzetna osoba, inteligentna, obdarena s mnogo talenata te upućena u sve. Bila je uvijek „in aggiornamento". Neizmjerno odana istini i ljubavi za čovjeka. Rasla je i cvjetala iznutra jer istina budi život i slobodu, a ljubila je do smrti. Bila je suradnica istine, s Bogom i duhom. To ju je činilo slobodnom od svih i svega. Nije imala straha, ispunjavala je život životom, cvjetajući poput proljeća. Bila je prije svega korijen istine u ljubavi. Iako je 2020. za nju bila teška i iscrpljujuća što se tiče zdravlja bila je uvijek u akciji, neumorno se dajući, uvijek na raspolaganju svima kako bi bili zadovoljni i kako bi sve bilo u redu. Zato joj hvala na svemu, nadasve na primjeru kako slijediti put i biti uistinu pravi kršćanin. Umrla je u Varaždinu 12. prosinca 2020. gdje je i pokopana u obiteljsku grobnicu.

Časna Vjera

Lagana poput pera,
Uvijek vedra i neumorna,
Takva je naša časna Vjera.

U tišini samostana
Ona je kao dašak
toplog proljetnog vjetra.

Niti gladna niti žedna,
Od zore do mraka
kao pčelica vrijedna.
Takva je naša časna Vjera!



JANKO RADIĆ

Predsjednik Atletskog kluba Žumberak

(1934. - 2021.)

Iznenada u Zagrebu 1.11. u 88. god. preminuo je Janko Radic-Ilas. Dan prije sa kćerkom Sanjom posjetio je grbove svojih roditelja i supruge u Sošicama. Posjetio je svoju obitelj i rodnu kuću, te nakon zajedničkog ručka otišao u Zagreb. Nitko nije ni slutio da će to biti posljednji susret sa našim Jankom. Janko Radić rodio se 29.1.1934. u Sošicama, od roditelja Jele rođ. Smičiklas i Nikice Radić iz obitelji Ilas. Janko ima tri brata: Niku, Milana i Danijela (Daku). Osnovnu školu završio je u Sošicama, daljnje školovanje nastavio u Zagrebu. Završio je ekonomsku školu, otišao u vojsku i početkom 1957., zaposlio se u Veterinariji. Uz rad završio je Ekonomski fakultet i nastavlja raditi u Farmaciji. U Farmaciji je radio punih 45 godina. Počeo je raditi kao referent, kasnije kao pomoćnik direktora, od 1979. do 2000. kao direktor, kad odlazi u penziju. U braku s suprugom Darinkom bio je 59 godina, te imao dvoje djece Sanju i Predraga. Imao je unuke Petru, Paulu, Adama i praunuka Manuela. Sa suprugom Darinkom penzionerske dane provodi u rodnim Sošicama u svojoj lijepoj vikendici. Janko i supruga Darinka obožavali su brati ljekovito bilje i gljive. Bio je osnivač i predsjednik AK Žumberak 1997., koji danas ostvaruje zapažene rezultate širom Hrvatske. Janko je bio od 1990. – 1992. član Hrvatskog sabora. Teško mu je pao gubitak supruge Darinke u lipnju 2018. Volio je svoj rodni Žumberak, bio je osoba koja je voljela pomagati bližnjima i njegova kuća uvijek je zračila gostoprimstvom. Otišao je čovjek koji je obožavao Žumberak, redovito išao na misna slavlja u žumberačko sjemenište na Gornjem gradu u Zagrebu gdje je i boravio kao sjemeništarac. Janko je bio uključen u sve akcije u Žumberku, volio ih pomagati.

Biološkim odlaskom našeg dragog Janka žumberačka zajednica gubi markantnu osobu jasnih životnih načela i oplemenjenu izvrsnim vrlinama. Mnogobrojni prijatelji uvjereni su da će vrline utkane u život gospodina Janka ostati živjeti među onima koji će ga se uvijek sjećati.



ANDRIJA BRATANIĆ

(9. 4. 1940. - 14. 7. 2021.)

Andrija Bratanić „Dašek" rođen je 9. travnja 1940. u Zagrebu. Diplomirao je na Geofizičkom odsjeku PMF-a 1967. godine na temi „Teorija i praksa mjerenja globalnog zračenja zvjezdastim piranometrom" pod mentorstvom profesora dr. sc. Ivana Penzara (1928.-2011.).

Svoj radni vijek započeo je u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti (1962.) nakon koje se 1973. zapošljava u Državnom hidrometeorološkom zavodu gdje radi do umirovljenja 1998.

Jedan od najvećih projekata Andrije Bratanića, koji je ujedno bio najveći njegov doprinos za Državni hidrometeorološki zavod, bila je informatizacija meteoroloških motrenja i izrada algoritma za šifriranje i računalnu dostavu meteoroloških podataka s glavnih meteoroloških postaja. Njegovim radom i zalaganjem se 90-tih godina prošlog stoljeća digitalizirala dostava meteoroloških podataka s glavnih meteoroloških postaja, a podaci za međunarodnu razmjenu su se počeli slati u posebno kodiranim meteorološkim biltenima.

Andrija Bratanić je bio rekorder po stažu među zagrebačkim motriteljima na kišomjernim postajama. Mjerenje količine oborine, visine snijega i motrenje meteoroloških pojava u svom dvorištu na Bijeniku obavljao je od 1956. do 2021. Zanimanje za vremenske pojave obilježile su Andriji Brataniću i ostatak života. Odlučio je studirati meteorologiju te se zaposlio u DHMZ-u.

Ljubav prema meteorologiji i velika predanost poslu i mnogo godina nakon odlaska u mirovinu prepoznaje se u njegovoj ostavštini. Čak i kao umirovljenik mnogo puta je sudjelovao u unaprijeđenju i s korisnim savjetima za rad mreže meteoroloških postaja i meteoroloških motrenja.

Sa svojim širokim općim i stručnim znanjem naš Dašek, kako smo ga od milja zvali, bio je zanimljiv sugovornik i osoba od koje smo uvijek mogli saznati nešto novo i naučiti - nedostajat će nam!

Volio je liturgijsko pjevanje i desetljećima je vrlo aktivan član Ćirilo-Metodskog Kora.



SILVIJA ŽELEHOVSKI
rođ. USMIANI

(1932. - 2020.)

SILVIJA ŽELEHOVSKI rođ. USMIANI rođena je 1932. u Rabu. Dolaskom na studij u Zagreb upoznaje svog budućeg supruga Bogdana. Tako je slijedom pravila došla u doticaj s istočnom liturgijom i prigrlila je u svoj njezinoj ljepoti i i bogatstvu.

Kao supruga i majka petero djece bila je brižna i požrtvovna, uvijek spremna pomoći. Ta ju je odlika resila i u liječničkom pozivu. Silvija je bila vjerna Bogu i spremno je prihvaćala Njegovu volju. U zajedništvu s Bogdanom godinama se duhovno izgrađivala na Neokatekumenskom putu, što ih je oboje potaknulo da vrijeme zaslužene mirovine daruju služeći u Biskupijsko-misijskom sjemeništu "Redemptoris Mater" u Puli.

Kako su se godine njezina zemaljskog života bližile ispunjenju, a bolest uzela vlast nad tijelom, Silvija je spremno prihvatila trpljenje i prepustila se Božjoj providnosti.

U prosincu 2020. preselila se u Vječno kraljevstvo.



JOSIP ŠINTIĆ

predsjednik Žumberačkog ekološkog društva

(14. 9. 1943. - 15. 7. 2021.)

Josip Šintić je blago u Gospodinu preminuo 15.7.2021. u 78. godini života nakon duge i teške bolesti.

Počivao u miru Božjem!

Ožalošćena supruga Višnja, kći Ida, unučad Jura i Marta, zet Robert te ostala tugujuća rodbina i prijatelji



RAJKO ŠIMRAK

(1963. - 2021.)

Iznenada, nesretnim slučajem 7. travnja 2021. godine napustio nas je dobri duh Žumberka naš Rajko Šimrak. Rajko je rođen u selu Šimraki 7. ožujka 1963. od oca Milana i majke Ane rođene Raić. Prva četiri razreda osnovne škole pohađao je u Grabru dok je osmi završio u Bregani.

Nastavlja sa srednjoškolskim obrazovanjem u Samoboru. Nakon odsluženog vojnog roka i uspješno završenog Agronomskog fakulteta kao i posla kojeg je radio u Samoborskoj banci odlučio se 1993. godine za proizvodnju sjemenskog krumpira prvo kao kooperant za firmu Agrico d.o.o. do 1999. godine kada osniva svoj obrt Agro Žumberak i tada počinje njegov dugogodišnji i neumoran rad prema svom poslu pa tako i izgradnja skladišnog prostora na Budinjaku.

Rajko je volio Žumberak, živio je za njega, za njegove šume i polja koja je obrađivao. Bio je društven, redoviti posjetitelj žumberačkih proštenja kao i raznoraznih manifeastacija po njegovom kraju koje su se održavale u Parku prirode. Sve ceste i puti preko Kordića, Jelenića, Šimraka kroz Jarak kao i cesta preko Pokleka i Stojdrage do Grdanjaca već su znale zvuk njegovog kombija, traktora kroz cijelu godinu. Nije bilo tjedna da nije prošao njima do svog Žumberka. Od travnja 2021. godine primjećuje se praznina na tim putima, njivama, nema osobe koja ne stane i ne pita za njegove krumpire koje je s ljubavlju uzgajao, kao da je vrijeme stalo.

Njega više fizički nema, ali njegov dobri duh i topli osmijeh i dalje živi u nama.



BOŽIDAR ZORKO

(1955. - 2021.)

Blago u Gospodinu iznenada je preminuo u srijedu 1.rujna 2021. u 66. godini života. Gospodina Božidara Zorka mnogi pamte kao jedinstvenog stručnjaka u elektrifikaciji crkvenih zvona. Tako da će danas većina elektrificiranih zvona na žumberačkum crkvama osjetiti prerarni i neočekivani odlazak majstora Bože. Pamtit ćemo ga kao dubokog vjernika i kao hodočasnika u Svetu Zemlju. Svakako najveći zemaljski odlazak gospodina Božidara osjetit će njegova mnogobrojna obitelj kao i mnogi prijatelji. Usuđujemo se nadati da gospodin Božo sada iz nebeskog Jeruzalema prati sve nas u svojim iskrenim i pobožnim molitvama.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine.



ANE OVNIČEK
rođ. ŠIMRAK

(1931. - 2021.)

Ane Ovniček rođena Šimrak 7.11.1931. godine u Dančulovićima od oca Nikole i majke Anđe. Udana za Viktora Ovniček u Sošice. U braku su im se rodili Niko, Branko, Zvonko i Jasenka. Umrla 6.2.2021. u domu umirovljenika na Kostanjevcu u kojem je provela zadnju godinu svojega života. Naša mama je bila ponosna poštena i radišna osoba, uvjek je znala naći lijepu rječ za svakoga. Tegobe života uvjek je hrabro podnosila. Uvjek je pomogla svakom kome je trebala pomoć. Od nje smo se u velikom broju rodbine i susjeda oprostili 9.2.2021. godine.

Njeni najmiliji



JELA BRATELJ
rođ. PAVKOVIĆ

(1929. - 2021.)

Dne 9. srpnja 2021. preminula je Jela Bratelj rođ. Pavković. Jela je rođena 31. ožujka 1929. u Pavkovićima od oca Ilije i majke Malčike. Imala je braću Milana i Janka te sestru Maru. Dne 24. travnja 1949. vjenčala se za Janka Bratelja te svoj život nastavlja u selu Bratelji. U skladnom braku Janka i jele rodila su se djeca; sinovi Janko, Tomo, Milan i kćeri Nada, Zlatica i Vesna.

Obitelj 1979. godine seli iz Žumberka u Novake kod Svete Nedelje, a godine 1989. doseljavaju u Samobor. Jela je stradala 1949. u udaru groma radeći na polju. Tom prilikom jedan je čovjek smrtno stradao a ona je završila u bolnici sa teškim opekotinama. Jela je tijekom svog života bila uzorna žena i vjernica. Bog joj je podario jedanaest unučadi i petnaest praunučadi. Ispraćena na vječni počinak od svojih najmilijih i sahranjena je na budinjačkom groblju kod svete Petke uz svog supruga Janka.

Neka joj dobri Bog udjeli vječni pokoj.

Njeni najmiliji



PETAR BRATELJ

(1947. - 2020.)

Nakon kratke i teške bolesti. blago u Gospodinu preminuo je u srijedu 27. 10. 2020.

Pamtimo ga kao umjetnika života.

Od njega se oprostila tugujuća obitelj, rođaci i prijatelji.

Ing. STEFANIJA BILJAK
(Štefica, Stefka)

(14. 9. 1924. - 31. 1. 2021.)

Odkad sam počela dolaziti u konkatedralu Sv. Ćirila i Metoda na Gornjem gradu, uvijek sam primjećivala gospođu Šteficu, najstariju župljanku, koja je svake nedjelje prisustvovala svetoj liturgiji, sjedeći uvijek na istom mjestu. Bila je i članica Ćirilometodova kora i vjerno je uplaćivala svoj doprinos, čak i kad je postala nepokretna i dok je svoje zadnje godine provodila u stacionaru u domu „Park" u Ivanićgradskoj ulici. Mi pjevači rado je se sjećamo jer nas je uvijek voljela slušati.

Stefka Biljak je rođena u Prnjavoru 1924. godine kao sedmo dijete u svećeničkoj obitelji Grigorija i Katarine. Od tri brata dvojica - Aleksandar i Vladimir – zaredili su se za grkokatoličke svećenike. Stefka je skupa sa sestrama pohađala žensku realnu gimnaziju u Banja Luci. Nakon mature vratila se u Prnjavor i pomagala je ocu u kancelariji dok nije završio Drugi svjetski rat. 1946. je skupa s bratom Romanom otišla u Zagreb i upisala tehnički fakultet, smjer kemija. Po završetku studija zaposlila se u tvornici „Jugokeramika" u Zaprešiću. 1956. god. je počela raditi u srednjoj školi koja je imala odjel tehničke keramike, gdje je osim keramike još predavala i kiparstvo, grafiku, umjetnost i metale. Voljela je rad u laboratoriju skupa sa svojim učenicima. 1988. god. otišla je u mirovinu.

Gospođa Štefica je 2017. skupa s bratom Romanom izdala knjigu o ocu: „O. Grigorij Biljak i joho rodina", koju je izdalo Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo Kobzar. Knjiga se može nabiti u sjemeništu.

Stefanija Biljak je preminula okrijepljena svetim sakramentima 31.1.2021. u 97. godini života. Svetu liturgiju parastos služio je prof. o. Taras Barščevski 7.2. u ćirilometodskoj crkvi. Vječnaja pamat!



NIKOLA HRANILOVIĆ

(07. 11. 1951. - 31. 01. 2021.)

Nedjelja. 31. siječnja 2021. godine popodne. Nakon što je tvoj organizam shrvan teškom bolešću počeo pokazivati znakove poboljšanja i u nama probudio nadu da su najteži trenuci tvoje bolesti prošli. Iz bolnice stiže tužna vijest: umro je Nikola Hranilović. Šok, tuga, nevjerica. Dali je to moguće? Tužna vijest brzo se proširila među rodbinom i prijateljima.

Nikola je rođen 07. studenog 1951. godine u Sošicama od oca Janka i majke Ane. Djetinjstvo provodi u Sošicama gdje pohađa i završava osnovnu školu. Nakon završene osnovne škole odlazi u Zagreb gdje pohađa i završava zanat za autolimara. Kraće vrijeme radi u Zagrebu, završava vojni rok, a nakon toga 1971.godine odlazi, kao i mnogi Žumberčani u to vrijeme, na rad u Njemačku. Uskoro započinje graditi kuću u Karlovcu. 1979. godine ženi se Zlatom rođenom Ladešić, te ostaju zajedno u Njemačkoj do 1984. godine kada se vraćaju u Karlovac gdje se zapošljavaju i nastavljaju raditi do zaslužene mirovine. Svoje umirovljeničke dane provode u svom domu u Karlovcu uživajući u plodovima dugogodišnjeg rada. Nažalost teška bolest to je prekinula.

Za vrijeme boravka u bolnici obišao ga je velečasni Željko Pajić i okrijepio ga svetim sakramentima.

Naš Nikola sahranjen je 02. 02. 2021. godine na Karlovačkom groblju Jamadol u nazočnosti svojih najbližih, rodbine, prijatelja i znanaca. Hvala svima koji njegov dragi lik nose u sjećanju.

Hvala mu za svu dobrotu, poštenje i ljubav koju nam je pružio i kojom je obogatio naše živote. Neka ga Gospodin nagradi za sve dobro što je učinio za svoje najbliže, rodbinu, prijatelje i sve koji su ga poznavali.

Počivao u miru Božjem!

Ožalošćeni: Supruga Zlata, brat Milan
s obitelji te ostala tugujuća rodbina



MARTA SEVEROVIĆ

(1932. - 2020.)

Vječni joj spomen.



TOMO RUŠNOV

(1936. - 2021.)

Vječni mu spomen.



Prim. dr.sc.
MLADEN STRACENSKI,
specialist neuropsihijatar

(1946. - 2021.)

Zaslužni član Ćirilometodova kora

Vječni mu spomen.



PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA

Grkokatoličke crkve i kapele

DRAGE	Rođenje presvete Bogorodice: 8. rujna
GRABAR	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 24. lipnja i 26. lipnja
	Grabarak: 29. svibnja
	Višoševići: 17. rujna (Rane sv. Franje)
JASTREBARSKO	Susret Gospoda Isusa Krista u hramu (Svijećnica): 2. veljače
	Preobraženje Gospodnje: 6. kolovoza
KARLOVAC	Uzvišenje Svetog Križa: 14. rujna
KAŠT	Sveti Antun Pustinjak: 17. siječnja
Balići	Pokrov: 2. listopada
Badovinci	Sveti Nikola: 22. svibnja i 6. prosinca
Brašljevica	Sveti Juraj: 24. travnja, Uzašaće Gospodnje 26. svibnja
Dančulovići	Sveti Duh: 5. lipnja i 15. kolovoza
KRIŽEVCI	Presveta Trojica: 6. lipnja
Samostan	Uzvišenje Svetoga Križa: 14. rujna
	Zaštita presvete Bogorodice: 1. listopada
METLIKA	Sveti Ćiril i Metod: 5. srpnja
MRZLO POLJE	Sveti Petar i Pavao: 3. srpnja
Budinjak	Petrovska nedjelja: 10. srpnja
	Sveta Petka: 30. listopada
Osunja	Sveti Nikola: 29. svibnja
Tomaševci	Presveta Trojica: 12. lipnja
Tisovac	Sveti Vid: 22. lipnja
PEĆNO	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 15. kolovoza
Drašći Vrh	Sveti Ilija: 24. srpnja
PRIBIĆ	Blagovijest: 25. ožujka
RADATOVIĆI	Sveto Uskrsnuće Gospodnje: Tomina nedelja 24. travnja
Dragoševci	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 28. kolovoza
Lješće	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 20. siječnja
Sveta Gera	Sveti Ilija: 30. siječnja, 1. svibnja i 24. srpnja
Šiljki	Sveti Mihael Arkanđeo: 21. studenoga
SAMOBOR	Muke presvete Bogorodice (Žumberačka Bogorodica): 25. lipnja
	Abrahamovo: 9. listopada
SOŠICE	Sveti Petar i Pavao: 3. srpnja
Jezernice	Sveti Ilija: 7. kolovoza

Samostan	Krist Čovjekoljubac (Srce Isusovo): 24. lipnja
Sopote	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 15. kolovoza
Stari Grad	Sveti Ćiril i Metod: 15. svibnja
Stari Grad (Gradina)	Uzvišenje Svetoga Križa Gospodnjega: 14. rujna
Visoče	Zbor sv. Ivana Krstitelja: 20. siječnja
	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 26. lipnja
STOJDRAGA	Sveti Juraj: 23. travnja i 24. travnja
Grandovica	Posljednji sud: 29. svibnja
Kravljak	Presveta Trojica: 12. svibnja
ZAGREB	Sveti Ćiril i Metod: 11. svibnja
Samostan	Bezgrješno začeće: 8. prosinca
ZAGREB (Stenjevec)	Krist Kralj: 30. listopada

Rimokatoličke crkve i kapele

GORNJE PREKRIŽJE	Sveta Ana: 26. srpnja
	Sveti Mihael Arkanđeo: 29. rujna
Lović	Sveti Antun: 17. siječnja
KALJE	Sveti Mihael Arkanđeo: 29. rujna
Budinjak	Sveta Petka i sv. Rok: 1. svibnja i 18. kolovoza
Hartje	Sveti Nikola Tavelić: 17. studenoga
Kalje	Majka Božja: 8. rujna
Novo Selo	Sveti Leopold Bogdan Mandić: 12. svibnja
KRAŠIĆ	Presveto Trojstvo: 16. lipnja
	Blažena Djevica Marija od Krunice: 2. listopada
	Sveta Barbara: 4. prosinca
	Sveta tri Kralja: 6. siječnja
	Sveti Ivan Krstitelj: 24. lipnja
Brlenić	Srce Isusovo: 7. lipnja
Gornja Kupčina	Sveta Margareta: 17. lipnja
OŠTRC	Sveta Marija Magdalena: 22. srpnja
	Sveti Vid: 16. lipnja
	Sveti Rok: 18. kolovoza
Cernik	Sveta Jelena Križarica: 11. kolovoza
Kostanjevac	Sveti Antun: 17. siječnja
	Bl. Dj. Marija od sedam Žalosti: 15. rujna
Sošice	Uznesenje Marijino na nebo: 15. kolovoza
PRIBIĆ	Sveti Siksto: 7. kolovoza
Dol	Majka Božja: 15. kolovoza i 8. rujna
VIVODINA	Sveti Lovro: 10. kolovoza
ŽUMBERAK	Sveti Nikola: 6. prosinca
Kupčina	Sveti Rok: 16. kolovoza

ZADUŠNE SUBOTE U ŽUPAMA ŽUMBERAČKOGA VIKARIJATA

Prva zadušna subota: 19. veljače u Mrzlom Polju i Jastrebarskom

Druga zadušna subota: 12. ožujka u Zagrebu i Radatovićima

Treća zadušna subota: 19. ožujka u Stojdragi

Četvrta zadušna subota: 26. ožujka u Kaštu i Samoboru

Peta zadušna subota: 6. lipnja u Križevcima i Sošicama



ŽUMBERAČKE KRSNE SLAVE

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
BACAN	Sv. Nikola
BADOVINAC	Sv. Nikola
BALIĆ	Sv. Nikola
BASTAŠIĆ	Verige sv. Petra
BJELOPAVLOVIĆ	Verige sv. Petra
BLAGOVIĆ	Sv. Nikola
BOGDANOVIĆ	Sv. Nikola
BOIĆ	Sv. Nikola
BRAČIKA	Sv. Arhanđel Mihael
BRATELJ	Sv. Juraj
BRATIĆIĆ	Sv. Nikola
BRDAR	Sv. Nikola
BRNČIĆ	Sv. Nikola
BRZOVIĆ	Sv. Juraj
BUBANOVIĆ	Sv. Nikola
BULIĆ	Sv. Nikola
BUKVIĆ	Sv. Nikola
BURIĆ	Verige sv. Petra
CAR	Sv. Juraj
CRLJENICA	Sv. Ivan
CVJETIŠIĆ	Sv. Nikola
ČAČILO	Sv. Nikola
ĆEIĆ	Sv. Nikola
ČUČIĆ	Sv. Nikola
DAMJANOVIĆ	Verige sv. Petra

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
DANČULOVIĆ	Sv. Nikola
DEANOVIĆ	Sv. Ivan
DEJANOVIĆ	Sv. Nikola
DELIMARIĆ	Sv. Nikola
DELIVUK	Sv. Ivan
DEROV	Sv. Nikola
DOBRIČIĆ	Sv. Nikola
DRAGELJ	Sv. Juraj
DRAGIŠIĆ	Sv. Nikola
DRAGOVIĆ	Sv. Nikola
DRAKULIĆ	Sv. Nikola
DRKUŠIĆ	Sv. Nikola
DUČIĆ	Sv. Nikola
DUNISKVARIĆ	Sv. Juraj
DURALIJA	Sv. Nikola
ĐURAŠIN	Sv. Nikola
ĐURAŠEVIĆ	Sv. Nikola
GAJSKI	Sv. Nikola
GARAPIĆ	Sv. Nikola
GOJKO	Sv. Nikola
GOLEŠ	Sv. Nikola
GOLUBIĆ	Sv. Ivan
GRUBAČ	Sv. Nikola
GRUBAČEVIĆ	Sv. Nikola
GRUBEŠIĆ	Sv. Nikola

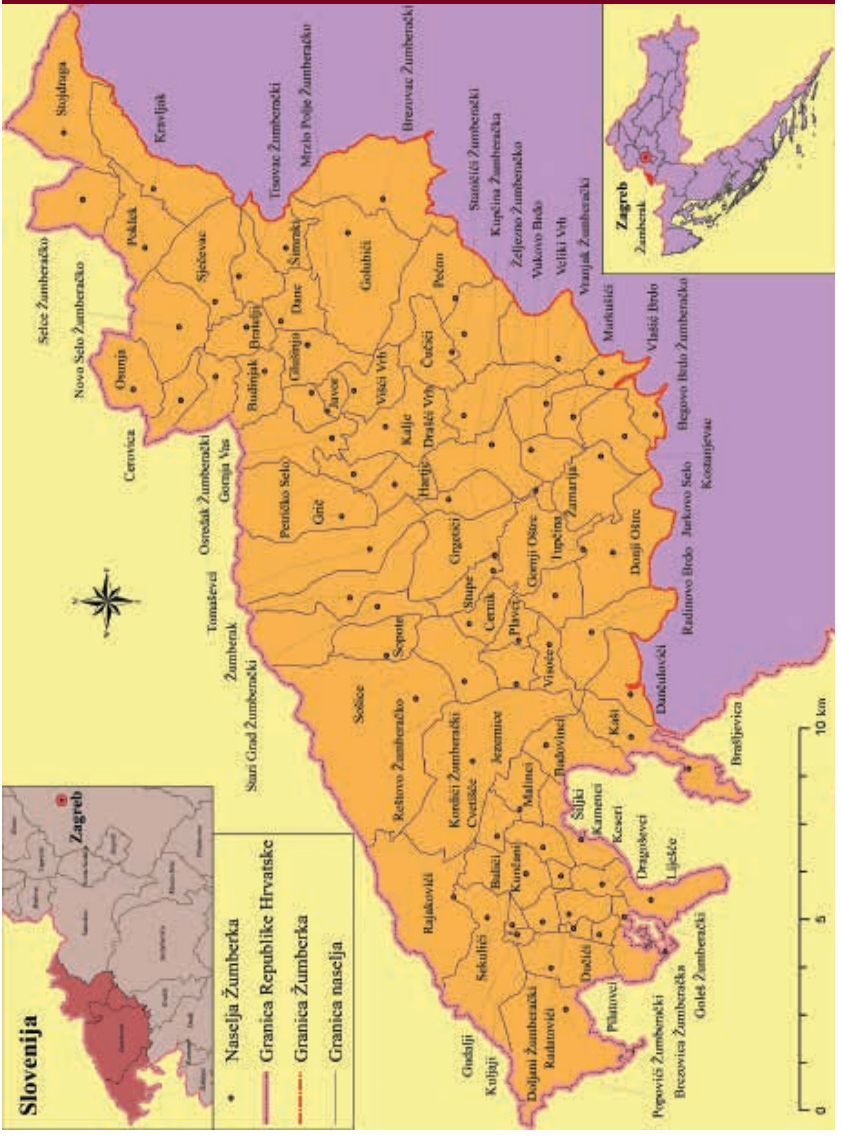
OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
GVOZDANOVIĆ	Sv. Nikola
GUDALJ	Sv. Nikola
GUROVIĆ	Sv.Nikola
HARALOVIĆ	Sv. Ivan
HERAK	Sv. Nikola
HERAKOVIĆ	Sv. Nikola
HODANOVAC	Sv. Ivan
HRANILOVIĆ	Sv. Stjepan
HRNJAK	Sv. Nikola
JELENIĆ	Sv. Toma
JURIĆ	Sv. Juraj
KARLOVIĆ	Sv. Nikola
KEGLJEVIĆ	Sv. Juraj
KEKIĆ	Sv. Nikola
KESERIĆ	Sv. Juraj
KLISURIĆ	Sv. Juraj
KORDIĆ	Sv. Vasilije
KOVAČEVIĆ	Sv. Nikola
KRAIĆ	Sv. Stjepan
KRAJAČIĆ	Sv. Nikola
KULJAJ	Sv. Nikola
LASIĆ	Sv. Juraj
LATINČIĆ	Sv. Nikola
LATKOVIĆ	Sv. Stjepan
LJUBANOVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
MAGOVAC	Sv. Nikola
MAKAR	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
MALIĆ	Sv. Nikola
MARINKOVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
MILAKOVIĆ	Sv. Nikola
MILČINOVIĆ	Sv. Juraj
MILKOVIĆ	Sv. Stjepan
MILJENOVIĆ	Sv. Nikola
MIRKOVIĆ	Sv. Nikola
MIROSAVAC	Sv. Ivan
NOSETIĆ	Sv. Nikola
OBRADOVIĆ	Sv. Nikola
OGNJANOVAC	Sv. Ivan
OSTRMAN	Sv. Nikola
PAVIĆ	Sv. Juraj
PAVKOVIĆ	Sv. Nikola
PAUNOVIĆ	Sv. Nikola
PERENČEVIĆ	Verige sv. Petra
PERIS	Sv. Ivan
PETKOVIĆ	Sv. Nikola
PLAVAC	Sv. Ivan
POLJAK	Verige sv. Petra
POPOVIĆ	Verige sv. Petra
POSINAK	Sv. Nikola
POTURIČIĆ	Sv. Nikola
POŽAR	Sv. Nikola
PREDOVIĆ	Sv. Nikola
PRUŠĆEVIĆ	Sv. Dimitrije
RADATOVIĆ	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
RADIĆ	Sv. Nikola
RADMANOVIĆ	Sv. Stjepan
RADOŠ	Sv. Juraj
RAĐENOVIĆ	Sv. Nikola
RAIĆ	Sv. Nikola
RAJAKOVIĆ	Sv. Nikola
RAJNOVIĆ	Sv. Ivan
RAPLJENOVIĆ	Sv. Juraj
RAŠIĆ	Sv. Lazar
RATKOVIĆ	Sv. Nikola
REBA	Verige sv. Petra
RELIĆ	Sv. Juraj
REŠKOVAC	Sv. Vasilije
ROMANOVIĆ	Sv. Vasilije
RUDMAN	Sv. Juraj
RUŠNOV	Sv. Ivan
SELAKOVIĆ	Verige sv. Petra
SEKULIĆ	Sv. Nikola
SEVEROVIĆ	Sv. Juraj
SILIĆ	Sv. Nikola
SIROČIĆ	Sv. Nikola
SMIČIKLAS	Sv. Aranđel Mihael
SMILJANIĆ	Sv. Juraj
STAKIĆ	Sv. Nikola
STANIĆ	Sv. Juraj
STANIČIĆ	Sv. Aranđel Mihael
STIĆ	Sv. Aranđel Mihael

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
STIPANOVIĆ	Sv. Ivan
STRAHINIĆ	Sv. Nikola
SUMINA	Sv. Nikola
ŠAJATOVIĆ	Sv. Nikola
ŠANDOR	Sv. Aranđel Mihael
ŠIMRAK	Sv. Nikola
ŠOBATOVIĆ	Sv. Nikola
ŠTRBAC	Sv. Juraj
TUPAC	Sv. Juraj
VIDOVIĆ	Sv. Nikola
VIŠOŠEVIĆ	Sv. Nikola
VLADIĆ	Sv. Nikola
VRANEŠIĆ	Sv. Juraj
VRAPČEVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
VRBIĆ	Sv. Nikola
VUČINIĆ	Sv. Vasilije
VUJČIĆ	Verige sav. Petra
VUKČEVIĆ	Sv. Nikola
VUKIĆ	Sv. Nikola
VUKOBRAT	Sv. Ivan
VUKOVIĆ	Sv. Nikola
VUKŠIĆ	Sv. Nikola
VUKASOVIĆ	Sv. Juraj
ZUBOVIĆ	Sv. Nikola
ŽIVKOVIĆ	Sv. Juraj
ŽERAVICA	Sv. Nikola
ŽUĆAK	Sv. Nikola

KATASTARSKA KARTA ŽUMBERKA





ADRESAR

ADRESAR

ŽUMBERAČKI NARODNI SABOR
Stojdraga 16, 10432 Bregana
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
portal: www.zns.com.hr

Centralne ustanove

Ordinarijat Križevačke eparhije
Franje Račkog 32, 48260 Križevci
Tel.: (048) 211 029, Mob.: 095 – 515 60 19
e-mail: ordinarijat@krizevacka-eparhija.hr

Katedrala i biskupska rezidencija
48260 Križevci, F. Račkoga 12
Tel.: (048) 712 153

Grkokatoličko sjemenište
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1
Tel.: (01) 48 51 773, Fax.: (01) 48 73 950
Mob.: 098 – 97 96 427

Grkokatolički župni uredi

Župni ured Glavosijeka sv. Ivana Krstitelja, B e r a k
Orolička 13, 32238 Čakovci
Stan župnika: Mikluševci, Rusinska 1
32238 Čakovci, Tel.: (032) 514 104

Župni ured Rođenja presvete Bogorodice, D r a g e
Drage 10, SLO - 8331 Suhor
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580
e-mail: katehet.gorazd@gmail.com

Župni ured sv. Ivana Krstitelja, G r a b a r
10432 Bregana, Stan župnika: Stojdraga
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
Mob.: 091 - 50 42 062
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured, K a r l o v a c
47000 Karlovac, Dubovac 7
Tel.: (047) 415 946, Mob.: 099 – 697 59 70
e-mail: pajic.zeljko@inet.hr

Župni ured Preobraženja Gospodnjeg, J a s t r e b a r s k o
Radnička cesta 21, 10450 Jastrebarsko
Tel.: (01) 628 34 74; Mob.: 098 - 17 83 876
e-mail: marjanjeftimov@gmail.com
preobrazenje.jaska@gmail.com

Župni ured sv. Antuna Pustinjaka, K a š t
47284 Kašt, Kašt 16
Tel.: (047) 755 031, Mob.: 098 – 17 64 131
e-mail: vkizonja@gmail.com

Župni ured Presvete Trojice, K r i ž e v c i
48260 Križevci, F. Račkoga 19
Tel.: (048) 681 121, Mob.: 098 - 93 98 505
e-mail: mihajlosi@gmail.com

Župni ured sv. Ćirila i Metoda, M e t l i k a
SLO - 8330 Metlika, Cesta XV. brigade 25
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580, 095 - 55 10 924

Župni ured sv. Petra i Pavla, M r z l o P o l j e
10456 Kalje, Mrzlo Polje
Tel.: (01) 62 77 027, Mob.: 098 - 95 33 413
e-mail: nkrajacic1979@gmail.com

Župni ured Uznesenja presvete Bogorodice, P e ć n o
10454 Krašić, Stan župnika: Pribić
Tel.: (01) 62 70 524, Mob.: 098 - 95 33 413
e-mail: nkrajacic1979@gmail.com

Župni ured Blagovijesti, P r i b i ć
Pribić 2, 10454 Krašić
Tel.: (01) 62 70 524, Mob.: 098 - 95 33 413

Župni ured Uskrsnuća Gospodnjega, R a d a t o v i ć i
47285 Radatovići, Radatovići 9
Tel.: (047) 754 026, Mob.: 095 – 55 10 924
e-mail: ivan.net.face@gmail.com

Grkokatolički pastoralni centar, S a m o b o r
10430 Samobor, Uskočka 7
Tel.: (01) 33 27 453
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured sv. Petra i Pavla, S o š i c e
10457 Sošice, Sošice 12
Tel.: (01) 62 97 516, Mob.: 098 – 17 64 131
e-mail: vkizonja@gmail.com

Župni ured sv. Jurja, S t o j d r a g a
10432 Bregana, Stojdraga 16
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
Mob.: 091 - 50 42 062
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured sv. Ćirila i Metoda, Z a g r e b
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1
Tel.: (01) 48 51 773, Fax.: (01) 48 73 950
Mob.: 098 – 97 96 427
e-mail: daniel.vranesic.gkt@gmail.com

Župni ured Krista Kralja, Z a g r e b - S t e nj e v e c
10090 Zagreb-Susedgrad, Okrugljačka 9
Tel.: (01) 34 52 989, Mob.: 091 - 55 29 866
e-mail: grinisin.@net.hr

Rimokatolički župni uredi

Župni ured sv. Mihaela i sv. Ane, G o r nj e P r e k r i ž j e
10454 Krašić, Gornje Prekrižje 2
Tel.: (01) 62 70 259
Stan župnika: Vrhovac, Vrhovac 26
Tel.: (047) 731 873

Župni ured sv. Mihaela Arkanđela, K a lj e
10456 Kalje, Kalje
Tel.: (01) 62 77 012
Stan župnika: 10000 Zagreb, Kaptol 7
Tel.: (01) 48 90 639, Mob.: 098 - 262 669
e-mail: juraj.jerneić@inet.hr

Župni ured Presvetog Trojstva, K r a š i ć
10454 Krašić, Krašić 118
Tel.: (01) 62 70 703

Župni ured sv. Siksta, P r i b i ć
10456 Krašić, Pribić Crkveni 27
Tel.: (01) 62 70 080
Mob.: 099 - 62 70 080

Župni ured sv. Marije Magdalene, O š t r c
10455 Kostanjevac, Tupčina 4
Stan župnika: Krašić, Krašić 118
Tel.: (01) 62 70 703

Župni ured sv. Lovre, V i v o d i n a
47283 Vivodina, Vivodina 8
Tel. i Fax.: (047) 753 017

Župni ured sv. Nikole, Ž u m b e r a k
10455 Kostanjevac
Stan župnika: Pribić, Pribić Crkveni 27
Tel.: (01) 62 70 080
Mob.: 099 - 62 70 080

Samostani časnih sestara

Sestre Bazilijanke, K r i ž e v c i
48260 Križevci, F. Račkoga 36/38
Tel.: (048) 712 171, Fax.: (048) 271 526

Sestre Bazilijanke, Z a g r e b
10000 Zagreb, Jurjevska 53a
Tel.: (01) 46 77 466

Sestre Bazilijanke, S o š i c e
10457 Sošice, Sošice 11
Tel.: (01) 62 97 559

Služavke Malog Isusa, K r a š i ć
10454 Krašić
Tel.: (01) 62 70 003

Adrese ostalih svećenika

Ivica Radeljak
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1

Andrija Kekić
Sinjac 336, 53220 Otočac
Tel: 098/ 991-73-79

Mihajlo Hardi
Zabukovje pri Reki 33
Tel: 00 386/ 031 773 156

ADRESE ŽUMBERAČKIH DRUŠTAVA

Udruga Žumberčana branitelja Domovinskog rata
Uskočka 7, 10430 Samobor
Tel.: (01) 33 27 453
Predsjednik: Zdenko Petretić

Društvo Žumberčana „Tadija Smičiklas"
Đorđićeva 24/I., 10000 Zagreb
Predsjednik Milan Radić, dipl. oec.
Mob.: 098/98 41 660
e-mail:milan.radic@inet.hr

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberčani"
Đorđićeva 24/I, 10000 Zagreb
Predsjednica Biserka Kablar
Tel.: 01/37 68 028
e-mail: bkablar@net.amis.hr

Kulturno-umjetničko društvo „Marko Vukasović"
Uskočka 7, 10430 Samobor
Tel.: (01) 33 27 453
Predsjednik: Janko Jelenić

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberak"
Koštijalova 42, 8000 Novo Mesto
Slovenija
Predsjednik: Milan Car

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberak"
Bratstva in enotnosti 52
8330 Metlika, Slovenija
Predsjednica: Mladen Brdar

Udruga „Žumberački uskoci"
Sošice 15, 10457 Sošice
Tel.: (098) 95 58 124
Predsjednik: Milan Radić
e-mail: radic.uskok@gmail.com

Udruga „Žumberačke vile-Sošice"
Sošice bb, Predsjednica: Ličko Zorica
Mob.: 099/ 216 46 47
e-mail: licko@zg.t-com.hr

Ekološko društvo „Žumberak"
Baradin prilaz 9, 10010 Zagreb,
Tel.: 01/66 37 622
e-mail: josip.sintic1@zg.t-com.hr
http://uskok-sosice.hr/link:
Ekološko društvo Žumberak.

Kulturno-umjetnička udruga „Stojdraga"
Stojdraga 27, 10432 Bregana
Predsjednica: Marija Šimunić

Kulturno-umjetnička udruga „Mrzlo Polje Žumberačko"
Mrzlo Polje Žumberačko 29, 10456 Kalje
Predsjednica: Kristina Latković-Husta

ŽUMBERAČKA LOVAČKA DRUŠTVA

Lovačko društvo LISICA – Radatovići
Predsjednik: Nikica Milčinović

Lovačko društvo JASTREB – Kostanjevac
Predsjednik: Branko Popović

Lovačko društvo KUNA – Kalje
Predsjednik: Janko Bastašić

Lovačko društvo VEPAR ŽUMBERAČKI – Budinjak
Predsjednik: Ivica Gvozdanović

Lovačko društvo ŽUMBERAČKA GORA – Stojdraga
Predsjednik: Goran Roso

IZABRANI PREDSTAVNICI LOKALNE VLASTI U ŽUMBERKU 2017. - 2021.

Načelnik općine Žumberak:
Zdenko Šiljak

Zamjenik načelnika općine Žumberak:
Marko Vlahović

Članovi općinskog vijeća Općine Žumberak:
Josip Mahovlić,
Milan Morduš,
Ivica Mrazović,
Petar Kovačević,
Ankica Štojs,
Ivica Bogović,
Juraj Juratovac,
Nikica Radić

Predsjednik M.O. Budinjak:
Miro Kovačević

Predsjednik M.O. Stojdraga:
Mario Horvat

Predsjednik M.O. Brašljevica:
Zvonimir Herak

Predsjednik M.O. Dojutrovica:
Andrija Šoštarić

Predsjednik M.O. Kašt:
Petar Obradović

Predsjednik M.O. Radatovići:
Bojan Smiljanić

Predsjednik M.O. Pećno:
nepopunjeno

ŽUMBERAČKA VATROGASNA DRUŠTVA

DVD Novo Selo Žumberačko
Novo Selo Žumberačko bb
10342 Bregana

DVD Gornja Vas
Gornja Vas bb
10456 Kalje

DVD Petričko Selo
Petričko selo bb
10456 Kalje

DVD Sošice
Sošice bb
10457 Sošice

DVD Kostanjevac
Kostanjevac bb
10455 Kostanjevac

DVD Kašt
Kašt bb
47284 Kašt

DVD Radatovići
Radatovići bb
47285 Radatovići

DVD Oštrc
Oštrc bb
10455 Kostanjevac

DVD Dojutrovica
Dojutrovica bb
47283 Vivodina

DVD Kupčina Žumberačka
Kupčina Žumberačka bb
10455 Kostanjevac

DVD Višći vrh
Višći vrh bb
10456 Kalje

ŽUMBERAČKI WEB PORTALI

Atletski klub „Žumberak" - / www.akzumberak.hr
Park prirode Žumberak - Samoborsko gorje / www.pp-zumberak-samoborsko-gorje.hr
Uzor Žumberak - / www.uzor-zumberak.hr
Braniteljska zadruga Žumberačko gorje - / www.bz-zumberak.hr
Turistički klaster po Sutli i Žumberku - / www.sutla-zumberak.hr
Seoski turizam Lijepo brdo Žumberak" - / www.zumberak.com
Udruga za održivi razvoj „Žumberak" - / www.zumberak.org
Eko - selo Žumberak - / www.eko-selo.hr
Portal „Moj Žumberak" - / www.mojzumberak.com
http://uskok-sosice.hr/
http://www.facebook.com/groups/17240392943/
http://www.facebook.com/zumberacke.vile.1?ref=ts&fref=ts

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ ... 5

KALENDAR 2021. ... 9

DRŽAVNI PRAZNICI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022. GODINE ... 34

IZ ŽIVOTA SVEOPĆE CRKVE ... 35

2022. GODINA BOLESNIČKOG POMAZANJA U ŽUMBERAČKOM VIKARIJATU KRIŽAVAČKE EPARHIJE ... 36

Sakrament bolesničkog pomazanja ... 36

PRIPRAVA ZA 250. GODIŠNJICU KRIŽEVAČKE EPARHIJE 1777. – 2027. ... 40

NEKADAŠNJE GRKOKATOLIČKE ŽUPE KRIŽEVAČKE EPARHIJE ... 40

Dišnik, Prgomelje i Velika Pisanica ... 40

IZ POVIJESTI ŽUPE PRESVETE TROJICE – DIŠNK ... 40

IZ POVIJESTI ŽUPE SV. ARKANĐELA MIHAELA – PRGOMELJE ... 41

ŽUPA VELIKA PISANICA KOD BJELOVARA ... 42

KAPTOLSKI POSJEDI ... 42

Kaptolski posjed Preseka kod Vrbovca ... 42

Biskupijsko imanje Tkalec kod Vrbovca ... 44

Nacrt za izgradnju vincilirove kuće na Potočecu ... 45

Očuvane originalne povelje križevačkih vladika ... 45

Utjecaj križevačkih kanonika, ban kod kanonika Severovića ... 47

Fotografije iz Križevaca i okolice svjedoče o jednom vremenu ... 49

Križevački biskupi i kanonici uzorni gospodari ... 51

ARHIVSKA DOKUMENTACIJA O DR. IVANU ŠIMRAKU ... 53

Arhiv Grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu ... 53

SINODA ... 55

ZA SINODALNU CRKVU; ZAJEDNIŠTVO, SUDJELOVANJE I POSLANJE ... 56

I. Poziv na zajednički hod ... 58

II. Crkva koja je po svome ustrojstvu sinodalna ... 61

III. Slušanje Pisma ... 64

Isus, mnoštvo, apostoli ... 65
Dvostruka dinamika obraćenja: Petar i Kornelije (Dj 10) ... 66
IV. Sinodalnost na djelu: smjernice za savjetovanje Božjega naroda ... 68
Temeljno pitanje ... 68
Razni oblici sinodalnosti ... 69
Deset tematskih jezgri koje valja produbiti ... 70
Dati svoj doprinos savjetovanju ... 73
MOLITVA ZA SINODU: STOJIMO PRED TOBOM, DUŠE SVETI ... 74
1. Uvod ... 75
1.1. Čemu služi Vademecum? ... 75
1.2. Što je sinodalnost? Pozadina ove Sinode ... 77
1.3. Što je cilj ove Sinode? Svrhe sinodskog procesa ... 78
1.4. Tema ove Sinode: Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje ... 80
1.5. Iskustvo na mjesnoj razini ... 81
2. Načela sinodskog procesa ... 84
2.1. Tko može sudjelovati? ... 84
2.2. Proces koji je istinski sinodski: slušanje, razlučivanje i sudjelovanje ... 85
2.3. Načini sudjelovanja u sinodskom procesu ... 86
2.4. Izbjegavanje zamki ... 88
3. Proces Sinode ... 90
3.1. Biskupijska etapa ... 90
3.2. Uloga biskupskih konferencija i sinoda Istočnih katoličkih Crkava ... 91
3.3. Kontinentalna etapa ... 92
3.4. Skupština Biskupske sinode ... 92
3.5. Provedbena etapa ... 92
4. Hod sinodskom stazom u biskupijama ... 93
4.1. Sažetak onoga što se predviđa za biskupijsku etapu ... 93
4.2. Uloga biskupa u sinodskom procesu ... 95
4.3. Uloga svećenika i đakona u sinodskom procesu ... 97
4.4. Hodogram (primjeri koraka u biskupijskoj etapi) ... 99
4.5. Temeljni sastojci sinodskog iskustva ... 102

5. Sredstva za organizaciju sinodskog procesa 102
5.1. Metodologija biskupijskog sinodskog procesa 102
5.2. Neformalna dimenzija sinodskog procesa 103
5.3. Glavna pitanja za savjetovanje 104
RIJEČ ZAHVALE 107
DODATCI 107
A – Biskupijski povjerenici za sinodski hod 107
B – Prijedlozi za organizaciju sastanka sinodskog savjetovanja ... 110
C – Biskupijski predsinodski sastanak 113
D – Priprema biskupijskoga sažetka 116
ZA SINODALNU CRKVU: ZAJEDNIŠTVO, SUDJELOVANJE I POSLANJE 119

OD KRIJESA DO KRIJESA PO NAŠIM ŽUPAMA 121
ŽUPA SV. ĆIRILA I METODA - ZAGREB KROZ 2021. GODINU 122
Važne župne obljetnice 135 godina župe (1886.-2021,) i 90 godina Ćirilometodova kora (1931.-2021.) 122
Krštenja i vjenčanja u župi 122
Posjet starijim župljanima i časnim sestrama 126
Župna crkva otvorene je svaki dan 128
Prva pričest u župi 128
TV prijenos i konkatedrale 129
Novi crkveni dućan 130
Nepoznati podaci o župnoj crkvi važni za povijest 130
Tradicija služenja u rimokatoličkim crkvama u posljednjih 135 godina 131
Ispovjednici u župi/konkatedrali 131
U povodu 90 godina Ćirilometodova kora – obnovljena zastava 132
Mnogi su tijekom godine posjetili crkvu 134
ŽUPA KARLOVAC 136
VIJESTI IZ ŽUPE SV. PETRA I PAVLA - SOŠICE 140
Nove prilike pastoralnog djelovanja u Sošicama 140
Liturgije u kapelama 145
NOVOSTI IZ KAŠTANSKE ŽUPE 150
Nastavak obnove materijalne i žive Crkve u Kaštu 150

Hodočašće u Istru 153
Po našim župnim kapelama 155
ŽUPA MRZLO POLJE 158
Zadušna subota u Mrzlom polju. 158
Duhovne vježbe akademskog zbora „Palma" 159
Duhovna obnova bogoslova u župi 160
OSUNJA - proštenje sv. Nikole 160
Prva sveta Pričest u župi 162
Proštenje u selu Tomaševci 162
Proštenje u našoj župi 163
Petrovsko proštenje na Budinjaku 164
Djeca iz klupa Judo Okami iz Samobora u Mrzlom Polju 165
Susret djece i mladih u Mrzlom Polju 167
Selo Osunja 168
Iskop i planiranje parkirnog mjesta 168
Selo Dani- Kordići 169
Mrzlo polje - uređenje centralnog križa 170
Sveti Hubert na Budinjaku 171
Pokojni iz župe u 2021. 171
ŽUPA PEĆNO 172
Krštenje u župi Pećno 172
Sveti Ilija na Drašćem Vrhu 172
Velika Gospa u Pećnom 173
Pokojni iz župe u 2021. godini 174
DOGAĐANJA U ŽUPI STOJDRAGA 175
Proštenje na Kravljaku 178
DOGAĐANJA U ŽUPI GRABAR 179
KATEDRALNA ŽUPA PRESVETE TROJICE, KRIŽEVCI 182
Gospa Klokočevska u Križevcima 184
ŽUPA SAMOBOR 189
Novi upravitelj župe 189
Krštenja, vjenčanja i prva pričest 190
Abrahamovsko proštenje 192
U posjetu kod Andrije Laboša 193
Naš župljanin Nikica Burić dobio mural u Samoboru 194

NOVOSTI U ŽUPI METLIKA I RADATOVIĆI 195
Uređujemo kuću i okoliš u metliškoj župi i razvijamo duhovni život 196
KROZ ŽUPU PRIBIĆ U 2021. GODINI 200
Obećano – ispunjeno 200
Godišnje proštenje Blagovijesti 200
Prva pričest u župi 202
Radost krštenja u župi 202
Radost vjenčanja u župi 203
Hodočašće na Mariju Bistricu i u Veliko Trgovišće 204
NK PRIBIĆ - PROSLAVA 50. GODIŠNJICE 205
Pokojni iz župe u 2021. godini 206
NOVOSTI IZ DALMATINSKOG VIKARIJAT 207
Nakon 80 godina stalni grkokatolički svećenik u Kričkama 207
Novi grkokatolički Pastoralni centar u Zadru 208
Nova župa i stalni grkokatolički župnik u Splitu 209
U Vrlici podignuta mala spomen kapela 209
JASKANSKA ŽUPA PREOBRAŽENJA GOSPODNJEG U GODINI PRESVETE EUHARISTIJE 212
JUBILEJ 340-ta GODIŠNJICA GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA U ZAGREBU 1681.- 2021. 217
Uskočko gnijezdo na zagrebačkom Gornjem gradu – mjesto susreta kroz stoljeća 217
Završena sanacija oštećenja nakon potresa 218
Uređene sve tri sjemenišne kapele 219
Uređen sakralni muzej na prvom katu Sjemeništa 221
Život u našem sjemeništu kroz godinu 222
Gosti u Sjemeništu 223
Redoviti dolazak križevačkog vladike Milana u eparhijsko sjemenište 223
Sjemenište je otvoreno za svećenike i laike 225
Sjećanje na stare dane i zaslužne rektore 226
SVETINJE KRIŽEVAČKOG SAMOSTANA 229
Bogorodica uslišala molitve i podarila zdravlje, a vjernici u znak zahvalnosti darovali crkveno odijelo i ikone 229

POŠTANSKA MARKA U SPOMEN MARČANSKOM VLADICI PAVLU ZORČIĆU ... 232
Velika godišnjica biskupa Pavla Zorčića na marki Hrvatske pošte ... 232
ĆIRILOMETODOV KOR ... 233
90. obljetnica osnivanja Ćirilometodova kora (1931. – 2021.) - aktivnost u 2021. ... 233
U MRZLOM POLJU ODRŽAN TRADICIONALNI SUSRET DJECE I MLADIH ... 239
ISPOD SVETE GERE MOJ JE RODNI KRAJ ... 242
ZABILJEŽENO FOTOOBJEKTIVOM U NAŠIM ŽUPAMA ... 246

ŽUMBERAK JUČER, DANAS, SUTRA ... 253
USKOČKA ŽUMBERAČKA KAPETANIJA ... 254
Izvještaj Fedora Moačanina o radu u Državnom arhivu Slovenije u Ljubljani u periodu od 1972. do 1975. godine ... 254
PARK PRIRODE ŽUMBERAK - SAMOBORSKO GORJE ... 258
Pripreme, ostvarenje, život ... 258
ŠTO DONOSI PROGLAŠENJE ŽUMBERKA I SAMOBORSKOG GORJA PARKOM PRIRODE? ... 263
MALA PRIČA O VELIKOM MEDVJEDU ... 264
VOLONTIRANJE U PARKU PRIRODE 2021. GODINE ... 266
ŽUMBERČANI U DALEKOJ AMERICI ... 270
ŽUMBERAČKA VOJNA TRADICIJA ... 273
VOĐE SELJAČKE BUNE 1573. MATIJA GUBEC I ILIJA GREGORIĆ ZAPRAVO SU BILI ŽUMBERČANI ... 277
RELI PO ŽUMBERKU ... 279
ŽUMBERAČKI KONGRES U KOSTANJEVCU ... 281
ODRŽANA 25. ŽUMBERAČKA UTRKA ... 284
ŽUMBERAČKE CESTE ČEKAJU ASFALT ... 287
Kada će se postaviti asfalt do groblja na Rudi ... 287
Kada će doći asfalt do groblja na Osunji i do samog sela ... 288
Kada će doći asfaltirana cesta do Tihočaja i Grabarka ... 289
STARE FOTOGRAFIJE IZ ŽUMBERAČKOG ARHIVA U STOJDRAGI ... 290

KNJIŽEVNI PODLISTAK ... 303
Vesela žumberačka šuma ... 304
Most ... 304
Ljudi hvala vam ... 305
Žumberačko zvjezdano nebo ... 305
Kao da sanjam ... 306
Zgode i nezgode šegrta Hlapića ... 306
Primi me u naručje ... 307
Pogledaj me u lice ... 308
Slikarska istina ... 308
Cvijet lana ... 308
Ratnik oca ... 309
Žumberak slavni ... 309
NOVE KNJIGE ... 310
DUHOVNI TIPIK GRKOKATOLIČKOG SJEMENIŠTA ... 310
POVIJEST GRKOKATOLIČKE CRKVE U CRNOJ GORI I BOSNI I HERCEGOVINI ... 310
SJEMENIŠNA KUHARICA ... 310
FOTO MONOGRAFIJA O GRKOKATOLIČKOM SJEMENIŠTU ... 311
PRAVILA STOLNOG KAPTOLA KRIŽEVAČKOG ... 311
GRKOKATOLIČKA VRLIKA ... 311
DALMATINSKI GRKOKATOLICI ... 312
ŽUMBERAK – DEMOGRAFSKA PROBLEMATIKA I MOGUĆNOST REVITALIZACIJE ... 312
MAJKA I DVIJE KČERI – ŽUPE ŽUMBERAK, KALJE I OŠTRC ... 312

IN MEMORIAM ... 313
PAVAO KUNŠTEK (1952. - 2021.) ... 314
Don MIHAEL RODIĆ (1943. - 2020.) ... 315
Don ŽARKO KRALJEVIĆ (1940. - 2021.) ... 316
s. VJERA MARIJA ŠAMBAR (1948. - 2020.) ... 317
JANKO RADIĆ (1934. - 2021.) ... 318
ANDRIJA BRATANIĆ (9. 4. 1940. - 14. 7. 2021.) ... 319
SILVIJA ŽELEHOVSKI rođ. USMIANI (1932. - 2020.) ... 320

JOSIP ŠINTIĆ (14. 9. 1943. - 15. 7. 2021.) ... 320
RAJKO ŠIMRAK (1963. - 2021.) ... 321
BOŽIDAR ZORKO (1955. - 2021.) ... 322
ANE OVNIČEK rođ. ŠIMRAK (1931. - 2021.) ... 322
JELA BRATELJ rođ. PAVKOVIĆ (1929. - 2021.) ... 323
PETAR BRATELJ (1947. - 2020.) ... 323
Ing. STEFANIJA BILJAK (Štefica, Stefka)
(14. 9. 1924. - 31. 1. 2021.) ... 324
NIKOLA HRANILOVIĆ (07. 11. 1951. - 31. 01. 2021.) ... 325
MARTA SEVEROVIĆ (1932. - 2020.) ... 326
TOMO RUŠNOV (1936. - 2021.) ... 326
Prim. dr.sc. MLADEN STRACENSKI,
specialist neuropsihijatar (1946. - 2021.) ... 326

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA ... 327
PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA ... 328
ZADUŠNE SUBOTE U ŽUPAMA ŽUMBERAČKOGA
VIKARIJATA ... 330
ŽUMBERAČKE KRSNE SLAVE ... 331
KATASTARSKA KARTA ŽUMBERKA ... 334

ADRESAR ... 335
ADRESAR ... 336
ADRESE ŽUMBERAČKIH DRUŠTAVA ... 338
ŽUMBERAČKA LOVAČKA DRUŠTVA ... 338
IZABRANI PREDSTAVNICI LOKALNE VLASTI
U ŽUMBERKU 2017. - 2021. ... 339
ŽUMBERAČKA VATROGASNA DRUŠTVA ... 339
ŽUMBERAČKI WEB PORTALI ... 340
SADRŽAJ ... 341